

**XIX. YÜZYILDA DENİZLİ MERKEZ KAZASINA BAĞLI
KÖYLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU
(TEMETTUAT DEFTERLERİNE GÖRE)**

Hülya ÖZLÜ

**Eylül 2006
DENİZLİ**

**XIX. YÜZYILDA DENİZLİ MERKEZ KAZASINA BAĞLI
KÖYLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU
(TEMETTUAT DEFTERLERİNE GÖRE)**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Tarih Anabilim Dalı
Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı**

Hülya ÖZLÜ

Danışman: Prof. Dr. Selahittin ÖZÇELİK

**Eylül 2006
DENİZLİ**

TEŞEKKÜR

Temettuat Defterlerinin ele alındığı bu çalışmada kayıtlar açık bir şekilde okunmaktadır. Ancak bazı kayıtların hatalı olduğu anlaşılmıştır. Bu tür kayıtların uygun biçimde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın sonuna eklenen harita Turizm il genel Müdürlüğü ve Denizli Karayolları'na ait haritalardan faydalanarak yapılmıştır. İncelenen haritalarda yerleşim yerlerinin tamamının bulunmadığı görülmüştür. Bundan dolayı Temettuat defterleri bulunan Denizli merkez köylerinin yerleri farklı haritalardan alınmıştır.

Tezin yapımı sırasında yardımlarını ve desteğini eksik etmeyen danışmanım Selahittin ÖZÇELİK'e tezin yapımında oğlum Mustafa Ali ÖZLÜ'yle ilgilenecek çalışmamı sağlayan eşim Ahmet ÖZLÜ'ye teşekkür ederim.

ÖZET**XIX. YÜZYILDA DENİZLİ MERKEZ KAZASINA BAĞLI KÖYLERİN
SOSYO-EKONOMİK DURUMU****(TEMETTUAT DEFTERLERİNE GÖRE)****Özlu, Hülya****Yüksek Lisans Tezi, Tarih ABD****Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Selahittin ÖZÇELİK****Eylül 2007, 297 sayfa**

Bu çalışma, 1844-1845 (H. 1260-1261) yılında Denizli merkez kazasına bağlı bazı yerleşim yerlerinin sosyal ve ekonomik yapısını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, dönemin en önemli kaynaklarından olan “Temettuat Defterleri”nden faydalanılarak hazırlanmıştır. 1844 yılında Aydın Eyaletine bağlı Denizli merkez kazasına ait 28 yerleşim yerinin Temettuat Defteri bulunmaktadır.

XIX. yüzyıl ortalarında Denizli merkez köylerinin tarım ve hayvancılığa dayanan ekonomik yapısı dikkat çekmektedir. Ekili tarımda ürün deseni hububat, pamuk, tütün, bostan ve hayvan yemi, dikili tarımda ise bağ ve bahçe ortaya koymaktadır. Gelir kaynaklarının % 52’sini tarım, %37’sini meslek, %3’ünü hayvan, %8’ini diğer hâsılatlar oluşturmaktadır. Yerleşim yerlerinin toplam hâsılatı da 1386472 kuruştur. Hâsılatın 201623,75 kuruşu, toplam hâsılatın %15’i vergi olarak devlete ödenmektedir. Verginin %35,6’sını öşür vergisi, %64,4’ünü ise vergi-yi mahsus oluşturmaktadır.

Hububat üretiminde buğday %37,4, arpa %30,3 payla ilk sırada yer almaktadır. Darı %16,2 ve hububat grubuna alınan soğan %13,8 paya sahiptir. Susam, melaz ve burçağın üretim payları ise oldukça düşüktür.

Temettuat Defteri bulunan Denizli merkez köylerinde yaşayan ahalinin sadece tarımsal faaliyetlerden gelir elde ettiği düşünülmemelidir. Yerleşim yerlerinden bazılarında düzlük alanların bulunmayışı ahalinin tarım dışı faaliyetlere yönelmesine neden olmuştur. Özellikle Göveçlik, Gerzile, Karcı, Bereketler, Hallaçlar ve Hisar’da dokuma, ticaret, nakliye ve çeşitli zanaatların çokça yapıldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Denizli, tarım, hayvancılık, meslek, hâsılat, temettuat

ABSTRACT**SOCIO-ECONOMICAL SITUATION OF THE VILLAGES IN DENİZLİ
CENTRAL SUB-PROVINCE IN THE 19TH CENTURY****(ACCORDING TO TEMETTUAAT DEFTERİ- TAX RECORDINGS)****Özlu, Hülya****Graduate Thesis, Department of History****Thesis Author: Prof. Dr. Selahittin ÖZÇELİK****October 2007, 297 pages**

This study aims to explore the social and economical situation of some residential places in Denizli central sub-province in the years 1844-1845 (H. 1260-1261). The study is made using “Temettuat Defterleri” (Tax Recordings) which are the most important sources of that period. In 1844, there had been Tax Recordings of 28 allocation units of Denizli central sub-province of Aydın state.

In the middle of 19th century, the economical situation based on agriculture and stock raising in Denizli central villages is striking. The yield patterns produced were grain, cotton, tobacco, melon and animal fodder in cultivated agriculture and vineyard together with horticulture in planted agriculture. Sources of income were composed by % 52 agriculture, %37 entrepreneurship, %3 stock raising and %8 by other incomes. Total revenue of the allocation units were 1386472 kurush. 201623, 75 kurush of the revenue and %15 of the total income were paid to the government as tax. %35,6 of the tax was tithe tax (öşür vergisi) and %64,4 was vergi-yi mahsus.

In crop production, wheat by %37, 4 and barley by %30, 3 were in the first place. Maize had % 16, 2 proportions and onion which is considered in cereals' group had %13, 8 in proportion. The production proportions of sesame, melaz (?) and vetch are too low.

It shouldn't be taught that the people living in Denizli central villages which had Temettuat Defteri (Tax Recordings) got the only income from agricultural activities. The absence of plain areas in some allocation units made people make activities different from agriculture. Weaving, trading, transportation, and various crafts are widely seen especially in Göveçlik, Gerzile, Karcı, Bereketler, Hallaçlar and Hisar.

Key Words: Denizli, agriculture, stock raising, weaving, making and selling of yarn, temettuat

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	6
DENİZLİ MERKEZ KÖYLERİNİN BEŞERİ COĞRAFYASI.....	6
1.1. DENİZLİ MERKEZ KÖYLERİNİN NÜFUSU	6
1.1.1. Denizli merkez köylerinde yaşayan ahalinin lakap ve sülale isimleri....	10
1.2. MESLEKLER	20
1.2.1. Emek-Yoğun Meslekler	24
1.2.2. Dokumacılık.....	26
1.2.3. Ticaret ve Nakliye	27
1.2.4. Zanaatkârlar	27
1.2.5. Hizmet İş Kolu Meslekleri.....	28
1.2.6. Diğer İş Kolları.....	29
İKİNCİ BÖLÜM	32
MAL VARLIĞI.....	32
2.1. TOPRAK DAĞILIMI	32
2.1.2. İşletmelere göre arazi kullanımı.....	41
2.1.2. Tarım türlerine göre arazi kullanımı.....	47
2.1.2.1. Ekili tarım alanları	47
2.1.2.1.1. Hububat tarım alanları.....	62
2.1.2.1.2. Pamuk tarım alanları	64
2.1.2.1.3. Bostan tarım alanları	65
2.1.2.1.4. Duhan tarım alanları.....	67
2.1.2.1.5. Hayvan yemi tarım alanları	68
2.1.2.2. Dikili tarım alanları.....	68
2.1.2.2.1. Bağ Tarım Alanları	77
2.1.2.2.2. Bahçe Tarım Alanları.....	78
2.1.2.2.3. Sebze Bahçesi Tarım Alanları	79
2.1.2.3. Gayrimezru (Nadas) Tarım Alanları.....	79
2.1.3. Arazi kullanımı ve müşterekler.....	83
2.2. HAYVANCILIK.....	88
2.2.1. Büyükbaş hayvancılık.....	93
2.2.2. Küçükbaş hayvancılık.....	96
2.2.3. Yü-k-binek hayvancılığı	97
2.2.4. Arıcılık.....	100
2.3. DİĞER MAL VARLIKLARI.....	100
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	103
GELİRLER.....	103
3.1. DENİZLİ MERKEZ KÖYLERİNİN TOPLAM HÂSILAT DAĞILIMI.....	103
3.2. TARIM HÂSILATI.....	108
3.2.1. İşletmelere göre tarım hâsılatı.....	111

3.2.2. Tarla tarım hâsılatı.....	115
3.2.2.1. Tarım işletmelerine göre ekili tarım hâsılatı	121
3.2.2.1.1. Mezru tarım hâsılatı	125
3.2.2.1.2. Pamuk hâsılatı.....	136
3.2.2.1.3. Bostan hâsılatı.....	141
3.2.2.1.4. Duhan hâsılatı	143
3.2.2.1.5. Hayvan yemi hâsılatı.....	146
3.2.3. Dikili tarım hâsılatı.....	148
3.2.3.1. Tarım işletmelerine göre dikili tarım hâsılatı	152
3.2.3.1.1. Bağcılık hâsılatı	156
3.2.3.1.2. Bahçecilik hâsılatı	159
3.2.3.1.3. Sebze bahçesi hâsılatı.....	161
3.3. HAYVANCILIK HÂSILATI.....	164
3.3.1. Büyükbaş hayvancılık hâsılatı.....	168
3.3.2. Küçükbaş hayvancılık hâsılatı.....	171
3.3.3. Yük-binek hayvancılığı hâsılatı	173
3.3.4. Arıcılık Hâsılatı	175
3.4. MESLEK HÂSILATI.....	176
3.4.1. Emek-yoğun meslek hâsılatı	179
3.4.2. Dokumacılık meslek hâsılatı.....	181
3.4.3. Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı	182
3.4.4. Zanaatkârların Meslek Hâsılatı	184
3.4.5. Diğer Mesleklerin Hâsılatı.....	185
3.5. ZUHURAT VE DİĞER HÂSILATLAR	186
3.5.1. Zuhurat Hâsılatı.....	186
3.5.2. Diğer Hâsılatlar	188
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	191
GİDERLER	191
4.1. VERGİLER.....	191
4.1.1. Öşr dağılımı.....	200
4.1.1.1. Tarla öşrü dağılımı.....	203
4.1.1.1.1. Hububat öşrü.....	206
4.1.1.1.1.1. Nakdi hububat öşrü	206
4.1.1.1.1.2. Ayni hububat öşrü	212
4.1.1.1.2. Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı	216
4.1.1.2. Dikili tarım öşrü dağılımı.....	222
4.2. İCAR GİDERLERİ	225
BEŞİNCİ BÖLÜM	227
ZİRAİ VERİMLİLİK	227
5.1. ÜRETİM.....	227
5.1.1. Toplam hububat üretimi	227
5.1.2. İşletmelere göre hububat üretimi.....	232
5.1.2.1. Kiracıların işletmelerine göre hububat üretimi	235
5.1.2.2. Küçük işletmelere göre hububat üretimi.....	236
5.1.2.3. Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat üretimi	239
5.1.2.4. Büyük işletmelere göre hububat üretimi.....	243
5.1.3. Ürünlere göre hububat üretimi.....	245
5.1.3.1. Buğday üretimi	245
5.1.3.2. Arpa üretimi	249
5.1.3.3. Darı üretimi	253

5.1.3.4 Susam üretimi.....	257
5.1.3.5 Melaz üretimi	259
5.1.3.6 Soğan üretimi	260
5.1.3.7 Burçak üretimi	262
5.2. ZİRAİ VERİMLİLİK	263
5.3. ZİRAİ HÂSILAT	266
5.3.1. Toplam tarım zirai hâsılatı	266
5.3.1.1. Ekili tarım alanları zirai hâsılatı	267
5.3.1.1.1. Karışık tarlalarda ekilen ürünlerin zirai hâsılatı	270
5.3.1.1.2. Duhanın zirai hâsılatı	273
5.3.1.1.3. Hayvan yemi zirai hâsılatı	273
5.3.1.2. Dikili tarım alanları zirai hâsılatı.....	274
5.3.1.2.1 Bağlık tarım alanlarının zirai hâsılatı.....	276
5.3.1.2.2 Bahçelik tarım alanlarının zirai hâsılatı	276
5.3.1.2.2 Sebze bahçesi tarım alanlarının zirai hâsılatı	277
5.4. FİYATLAR.....	277
BULGULAR VE TARTIŞMA	278
SONUÇ	281
KAYNAKLAR.....	285
EKLER.....	288
ÖZGEÇMİŞ	297

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2. 1 Denizli merkez köyleri arazi kullanımı.....	33
Şekil 2. 2 Tarım alanları dağılımı.....	38
Şekil 2. 3 Tarım işletmeleri dağılımı (sayı %).....	42
Şekil 2. 4 Tarım işletmeleri dağılımı (dönüm %)......	43
Şekil 2. 5 Ekili tarım alanlarının dağılımı.....	50
Şekil 2. 6 Tarım işletmelerine göre ekili tarım alanı olan hane dağılımı.....	55
Şekil 2. 7 Tarım işletmelerine göre ekili tarım alanı dönüm dağılımı.....	56
Şekil 2. 8 Dikili tarım alanlarının dağılımı.....	70
Şekil 2. 9 Denizli merkez köylerinin hayvan dağılımı.....	90

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. 1 Denizli Şeriye Sicillerine göre Denizli'ye bağlı köy ve çiftlikler	6
Tablo 1. 2 Denizli merkez köylerinin tahmini nüfus dağılımı (1844-1845)	7
Tablo 1. 3 Denizli merkez köylerinin nüfus dağılımı (1844-1945).....	8
Tablo 1. 4 Denizli merkez köyleri sülale hane sayıları.....	10
Tablo 1. 5 Abdullah Ağa Çiftliği sülale isimleri	11
Tablo 1. 6 Bağbaşı sülale isimleri	11
Tablo 1. 7 Cedit Ecirli Çiftliği sülale isimleri	12
Tablo 1. 8 Çamrak sülale isimleri.....	12
Tablo 1. 9 Dere sülale isimleri	12
Tablo 1. 10 Eldenizli sülale isimleri	12
Tablo 1. 11 Eskihisar sülale isimleri.....	12
Tablo 1. 12 Gerzile sülale isimleri.....	13
Tablo 1. 13 Goncalı sülale isimleri.....	13
Tablo 1. 14 Göveçlik sülale isimleri.....	14
Tablo 1. 15 Hacı Eyüblü sülale isimleri.....	14
Tablo 1. 16 Kale sülale isimleri.....	14
Tablo 1. 17 Karakova sülale isimleri	14
Tablo 1. 18 Karamanlı sülale isimleri.....	15
Tablo 1. 19 Karcı sülale isimleri	15
Tablo 1. 20 Karcı Karyesi Bereketler Mahallesi sülale isimleri	16
Tablo 1. 21 Karcı Karyesi Hallaçlar Mahallesi sülale isimleri	16
Tablo 1. 22 Karcı Karyesi Hisar Mahallesi sülale isimleri	17
Tablo 1. 23 Kaşıkçı sülale isimleri	17
Tablo 1. 24 Kethüda sülale isimleri	17
Tablo 1. 25 Kınıklı sülale isimleri	18
Tablo 1. 26 Kurudere sülale isimleri	18
Tablo 1. 27 Saruhan sülale isimleri	18
Tablo 1. 28 Şamlı Çiftliği sülale isimleri.....	19
Tablo 1. 29 Şemikler sülale isimleri	19
Tablo 1. 30 Tekke sülale isimleri	19
Tablo 1. 31 Üzerlik sülale isimleri	20
Tablo 1. 32 Zeytin sülale isimleri.....	20
Tablo 1. 33 Meslek sahibi olmayanların dağılımı	20
Tablo 1. 34 Meslek kaydı olan hanelerin dağılımı	21
Tablo 1. 35 İş kollarına göre meslek dağılımı.....	22
Tablo 1. 36 İş kollarına göre meslek dağılımı %.....	23
Tablo 1. 37 Emek-yoğun iş kolu mesleklerinin dağılımı.....	24
Tablo 1. 38 Dokumacılık iş kolu mesleklerinin dağılımı.....	26
Tablo 1. 39 Ticaret ve nakliye iş kolu mesleklerinin dağılımı.....	27
Tablo 1. 40 Zanaatkârların meslek dağılımı.....	27
Tablo 1. 41 Hizmet iş kolu mesleklerinin dağılımı	28
Tablo 1. 42 Diğer iş kollarının dağılımı.....	29
Tablo 2. 1 Denizli merkez köyleri arazi kullanımı	32
Tablo 2. 2 Denizli merkez köyleri arazi kullanımı	33
Tablo 2. 3 Yerleşim yerlerine göre kiracıların dağılımı	34
Tablo 2. 4 Denizli merkez köyleri tarım alanları hane dağılımı	35

Tablo 2. 5 Denizli merkez köyleri tarım alanları dönüm dağılımı	36
Tablo 2. 6 Denizli merkez köyleri tarım alanları dağılımının hane ve dönüm paylarına göre sıralanması.....	37
Tablo 2. 7 Denizli merkez köyleri tarım alanları	38
Tablo 2. 8 Denizli merkez köyleri tarım alanları	39
Tablo 2. 9 Hane başı ortalama toprak dağılımı (dönüm).....	40
Tablo 2. 10 İşletmelere göre tarım arazisi.....	41
Tablo 2. 11 Çayır arazisi çıkarıldığında işletmelere göre tarım arazisinin dağılımı	44
Tablo 2. 12 İşletmelere göre tarım arazisi %	44
Tablo 2. 13 İşletmelere göre tarım arazisi (genel toplam içinde %)......	46
Tablo 2. 14 Ekili alan dağılımı (hane sayısına göre).....	48
Tablo 2. 15 Ekili alan dağılımı (dönüme göre)	49
Tablo 2. 16 Ekili alan dağılımı	50
Tablo 2. 17 Ekili tarım alanlarının dağılımı %.....	50
Tablo 2. 18 Ekili tarım alanlarının hane başı ortalama dağılımı (dönüm).....	52
Tablo 2. 19 Ekili alan ve hane dağılımı I (toplam tarım alanı içinde %).....	53
Tablo 2. 20 Ekili alan ve hane dağılımı II (toplam tarım alanı içinde %)	53
Tablo 2. 21 Tarım işletmelerine göre ekili tarım alanlarının dağılımı	54
Tablo 2. 22 Toplam ekili tarım alanlarının tarım işletmelerine göre dağılımı.....	56
Tablo 2. 23 Ekili tarım işletmelerinin toplam tarım arazileri içindeki dağılımı %	57
Tablo 2. 24 Karışık tarım işletmelerinin dağılımı	58
Tablo 2. 25 Ekili tarım ürünlerinin işletmelere göre toplam hane ve arazi değerleri.....	59
Tablo 2. 26 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm)	59
Tablo 2. 27 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm %)	60
Tablo 2. 28 Ekili tarım ürünlerinin toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm %)	60
.....	60
Tablo 2. 29 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (hane).....	60
Tablo 2. 30 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (hane %)....	61
Tablo 2. 31 Ekili tarım ürünlerinin toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (hane %)	61
Tablo 2. 32 Hububat tarım işletmeleri	62
Tablo 2. 33 Hububat alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı.....	63
Tablo 2. 34 Pamuk tarım işletmeleri.....	64
Tablo 2. 35 Pamuk alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı	65
Tablo 2. 36 Bostan tarım işletmeleri.....	66
Tablo 2. 37 Bostan alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı	66
Tablo 2. 38 Duhan tarım işletmeleri	67
Tablo 2. 39 Duhan alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı	67
Tablo 2. 40 Hayvan yemi tarım işletmeleri.....	68
Tablo 2. 41 Hayvan yemi alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı.....	68
Tablo 2. 42 Dikili tarım alanları dağılımı	68
Tablo 2. 43 Dikili tarım alanlarının kendi toplamaları içinde dağılımı %.....	70
Tablo 2. 44 Dikili tarım alanları hane başı ortalama değerleri.....	71
Tablo 2. 45 Dikili tarım alanları hane başı ortalama değerleri (Kıvıklı'daki arazi çıkarıldığında).....	72

Tablo 2. 46 Dikili tarım alanlarının toplam tarım arazisi içinde hane ve dönüm dağılımı %	72
Tablo 2. 47 Dikili tarım işletmeleri	73
Tablo 2. 48 Dikili tarım işletmelerinin toplam tarım arazileri ve hanelerine göre dağılımı	74
Tablo 2. 49 Dikili Tarım ürünlerinin işletmelere göre toplam hane ve arazi dağılımı ...	75
Tablo 2. 50 Dikili tarım ürünlerinin işletmelere göre dağılımı (dönüm).....	75
Tablo 2. 51 Dikili tarım ürünlerinin dikili tarım işletmelerine ve toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm %)	76
Tablo 2. 52 Dikili tarım ürünlerinin işletmelere göre dağılımı (hane)	76
Tablo 2. 53 Dikili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine ve toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (hane %).....	77
Tablo 2. 54 Bağ tarım işletmeleri	77
Tablo 2. 55 Bahçe tarım işletmeleri.....	78
Tablo 2. 56 Sebze bahçesi tarım işletmeleri.....	79
Tablo 2. 57 Gayrımezru tarım alanları.....	80
Tablo 2. 58 Gayrımezru tarım işletmeleri.....	81
Tablo 2. 59 İşletmelere göre gayrımezru tarım alanları dağılımı %.....	82
Tablo 2. 60 Toplam arazi içinde gayrımezru işletmelerin dağılımı %	83
Tablo 2. 61 Müşterek tarım yapan hanelerin dağılımı	84
Tablo 2. 62 Müşterek tarım yapan hanelerin şerikleri	85
Tablo 2. 63 Denizli merkez köyleri toplam hayvan dağılımı.....	88
Tablo 2. 64 Denizli merkez köyleri hayvan sahiplerinin toplam hane içindeki dağılımı %	90
Tablo 2. 65 Denizli merkez köyleri toplam hayvan dağılımı %	91
Tablo 2. 66 Denizli merkez köyleri hane başı ortalama hayvan dağılımı	92
Tablo 2. 67 Birleştirilen hayvan isimleri	93
Tablo 2. 68 Büyükbaş hayvan dağılımı I.....	93
Tablo 2. 69 Büyükbaş hayvan dağılımı II.....	94
Tablo 2. 70 Büyükbaş hayvan dağılımı III.....	95
Tablo 2. 71 Küçükbaş hayvan dağılımı I.....	96
Tablo 2. 72 Küçükbaş hayvan dağılımı II.....	97
Tablo 2. 73 Yük-binek hayvan dağılımı I.....	97
Tablo 2. 74 Yük-binek hayvan dağılımı II.....	99
Tablo 2. 75 Arıkovanı dağılımı	100
Tablo 2. 76 Diğer mal varlıkları	101
Tablo 2. 77 Tezgahı olan hanelerin durumu	101
Tablo 3. 1 Toplam hâsılat dağılımı.....	103
Tablo 3. 2 Toplam hâsılat dağılımı.....	104
Tablo 3. 3 Toplam hâsılat dağılımı %.....	105
Tablo 3. 4 Toplam hâsılatın hane başı ortalama dağılımı	106
Tablo 3. 5 Hâsılatı olmayan hanelerin dağılımı	108
Tablo 3. 6 Tarım hâsılatı dağılımı	108
Tablo 3. 7 Tarım türlerine göre yerleşim yerlerinin toplam hâsılat içindeki hane ve gelir dağılımı %	109
Tablo 3. 8 Tarım hâsılatı hane başı ortalaması.....	110
Tablo 3. 9 Tarım hâsılatının tarım türleri ve işletmelere göre dağılımı.....	112
Tablo 3. 10 Tarım hâsılatının tarım türleri ve işletmelere göre dağılımı %.....	113
Tablo 3. 11 Tarım işletmelerine göre hâsılat dağılımı payı %	114

Tablo 3. 12 Tarım gelirlerinin işletmelere göre hane başı hâsılat dağılımı	115
Tablo 3. 13 Ekili tarım hâsılatı dağılımı	116
Tablo 3. 14 Ekili tarım hâsılatı dağılımı	117
Tablo 3. 15 Ekili tarım hâsılatının yerleşim yerlerine ve ürün türlerine göre dağılımı %	118
Tablo 3. 16 Ekili tarım hâsılatının ürünlere göre hane başı ortalamaları.....	119
Tablo 3. 17 Ekili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatına göre dağılımı %.....	120
Tablo 3. 18. Ekili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatının ürünlere göre payları % .	121
Tablo 3. 19 Tarım işletmelerine göre ekili tarım hâsılatı dağılımı.....	121
Tablo 3. 20 Tarım işletmelerine göre ekili tarım hâsılatı dağılımı %.....	122
Tablo 3. 21 Tarım işletmelerine göre hane başı ekili tarım hâsılatı ortalamaları.....	123
Tablo 3. 22 İşletmelere göre ekili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	124
Tablo 3. 23 İşletmelere göre ekili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatı payları.....	125
Tablo 3. 24 Hububat hâsılat dağılımı (kuruş)	125
Tablo 3. 25 Hububat hâsılat dağılımı % (kuruş)	126
Tablo 3. 26 Hububat hâsılat dağılımı (hane).....	127
Tablo 3. 27 Hububat hâsılat dağılımı % (hane).....	128
Tablo 3. 28 Hububat hâsılat ve hane dağılımı %.....	128
Tablo 3. 29 Hububat hâsılatının hane başı ortalaması	129
Tablo 3. 30 Tarım işletmelerine göre hububat hâsılat dağılımı	130
Tablo 3. 31 Hububat gelirlerinin işletmeler içindeki toplam hâsılatı ve payları.....	131
Tablo 3. 32 Tarım işletmelerine göre hububat hâsılat dağılımı %	132
Tablo 3. 33 Tarım işletmelerine göre hububat hâsılatı hane başı ortalaması.....	133
Tablo 3. 34 İşletmelere göre hububat hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	134
Tablo 3. 35 İşletmelere göre hububat hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	135
Tablo 3. 36 Tarım işletmelerine göre pamuk hâsılat dağılımı	136
Tablo 3. 37 Hububat ve pamuk işletmelerinin gelir dağılımları ve payları	137
Tablo 3. 38 Pamuk gelirlerinin işletmeler içindeki toplam hâsılatı ve payları	137
Tablo 3. 39 Tarım işletmelerine göre pamuk hâsılat dağılımı %	138
Tablo 3. 40 Tarım işletmelerine göre pamuk hâsılatı hane başı ortalaması.....	139
Tablo 3. 41 İşletmelere göre pamuk hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	140
Tablo 3. 42 İşletmelere göre pamuk hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	140
Tablo 3. 43. Tarım işletmelerine göre bostan hâsılat dağılımı.....	141
Tablo 3. 44 Tarım işletmelerine göre bostan hâsılat dağılımı %.....	142
Tablo 3. 45 Tarım işletmelerine göre bostan hâsılatı hane başı ortalaması	142
Tablo 3. 46 İşletmelere göre bostan hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	143
Tablo 3. 47 İşletmelere göre bostan hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	143
Tablo 3. 48 Tarım işletmelerine göre duhan hâsılat dağılımı	144
Tablo 3. 49 Tarım işletmelerine göre duhan hâsılat dağılımı %	144
Tablo 3. 50 Tarım işletmelerine göre duhan hâsılatı hane başı ortalaması.....	145
Tablo 3. 51 İşletmelere göre duhan hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	145

Tablo 3. 52. İşletmelere göre duhan hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	145
Tablo 3. 53 Tarım işletmelerine göre hayvan yemi hâsılat dağılımı	146
Tablo 3. 54 Tarım işletmelerine göre hayvan yemi hâsılat dağılımı %	146
Tablo 3. 55 Tarım işletmelerine göre hayvan yemi hâsılatı hane başı ortalaması	147
Tablo 3. 56 İşletmelere göre hayvan yemi hâsılatının toplam tarla hâsılatı içindeki dağılımı %	147
Tablo 3. 57 İşletmelere göre hayvan yemi hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	147
Tablo 3. 58 Dikili tarım hâsılatı dağılımı	148
Tablo 3. 59 Dikili tarım hâsılatının yerleşim yerlerine ve ürün türlerine göre dağılımı %	149
Tablo 3. 60 Dikili tarım hâsılatının ürünlere göre hane başı ortalamaları	150
Tablo 3. 61 Dikili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatına göre dağılımı %	151
Tablo 3. 62 Dikili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatının ürünlere göre payları %	152
Tablo 3. 63 Tarım işletmelerine göre dikili tarım hâsılatı dağılımı	152
Tablo 3. 64 Tarım işletmelerine göre dikili tarım hâsılatı dağılımı %	153
Tablo 3. 65 Tarım işletmelerine göre hane başı dikili tarım hâsılatı ortalamaları	154
Tablo 3. 66 İşletmelere göre dikili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	155
Tablo 3. 67 İşletmelere göre dikili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatı payları	155
Tablo 3. 68 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılatı dağılımı	156
Tablo 3. 69 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılat dağılımı %	157
Tablo 3. 70 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılatı hane başı ortalaması	157
Tablo 3. 71 İşletmelere göre bağcılık hâsılatının toplam dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	158
Tablo 3. 72 İşletmelere göre bağcılık hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	158
Tablo 3. 73 Tarım işletmelerine göre bahçecilik hâsılat dağılımı	159
Tablo 3. 74 Tarım işletmelerine göre bahçecilik hâsılat dağılımı %	160
Tablo 3. 75 Tarım işletmelerine göre bahçecilik hâsılatı hane başı ortalaması	160
Tablo 3. 76 İşletmelere göre bahçecilik hâsılatının toplam dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	160
Tablo 3. 77 İşletmelere göre bahçecilik hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	161
Tablo 3. 78 Tarım işletmelerine göre sebze bahçesi hâsılat dağılımı	161
Tablo 3. 79 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılat dağılımı %	162
Tablo 3. 80 Tarım işletmelerine göre sebze bahçesi hâsılatı hane başı ortalaması	162
Tablo 3. 81 İşletmelere göre sebze bahçesi hâsılatının dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	163
Tablo 3. 82 İşletmelere göre sebze bahçesi hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %	163
Tablo 3. 83 Toplam hayvan hâsılatı	164
Tablo 3. 84 Denizli merkez köyleri toplam hayvan hâsılat dağılımı %	165
Tablo 3. 85. Hâsılat elde edilen hayvan dağılımı	166
Tablo 3. 86 Hayvan hâsılatı elde eden hanelerin toplam hane içinde dağılımı %	167
Tablo 3. 87 Hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı	167
Tablo 3. 88 Büyükbaş hayvan hâsılatı	169
Tablo 3. 89 Büyükbaş hayvan hâsılatı elde edilen hayvan dağılımı	170

Tablo 3. 90 Büyükbaş hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı	170
Tablo 3. 91 Küçükbaş hayvan hâsılatı	171
Tablo 3. 92 Küçükbaş hayvan hâsılatı elde edilen hayvan dağılımı	172
Tablo 3. 93 Küçükbaş hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı	173
Tablo 3. 94 Yük-binek hayvan hâsılatı	174
Tablo 3. 95 Yük-binek hayvan hâsılatı elde edilen hayvan dağılımı	174
Tablo 3. 96 Yük-binek hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı	175
Tablo 3. 97 Arıcılık hâsılatı dağılımı.....	175
Tablo 3. 98 Meslek gelirleri dağılımı	176
Tablo 3. 99 Meslek gelirleri dağılımı	177
Tablo 3. 100 Meslek gelirleri dağılımı %	178
Tablo 3. 101 İş kollarına göre hane başı ortalama hâsılat dağılımı	178
Tablo 3. 102 Emek-yoğun meslek hâsılatı.....	179
Tablo 3. 103 Emek-yoğun meslek hâsılatı hane başı ortalama dağılımı	181
Tablo 3. 104 Dokumacılık meslek hâsılatı.....	182
Tablo 3. 105 Dokumacılık meslek hâsılatı hane başı ortalama dağılımı	182
Tablo 3. 106 Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı dağılımı	183
Tablo 3. 107 Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı dağılımı (hane)	183
Tablo 3. 108 Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı hane başı ortalama dağılımı	184
Tablo 3. 109 Zanaatkârların meslek hâsılat dağılımı (kuruş).....	184
Tablo 3. 110 Zanaatkârların meslek hâsılat dağılımı (hane).....	184
Tablo 3. 111 Zanaatkârların hane başı meslek hâsılat ortalama dağılımı.....	185
Tablo 3. 112 Diğer mesleklerin hâsılat dağılımı (kuruş)	185
Tablo 3. 113 Diğer mesleklerin hâsılat dağılımı (hane)	186
Tablo 3. 114 Diğer mesleklerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı	186
Tablo 3. 115 Zuhurat hâsılat dağılımı.....	187
Tablo 3. 116 Diğer hâsılatların dağılımı	188
Tablo 3. 117 Hâsılatı etkilemeyen gelirlerin dağılımı	189
Tablo 4. 1 Toplam vergi dağılımı	191
Tablo 4. 2 Toplam hâsılat pay dağılımının vergi yüküne göre sıralanması	192
Tablo 4. 3 Vergi türlerine göre vergi yükü dağılımı.....	193
Tablo 4. 4 Toplam vergi dağılımı %	194
Tablo 4. 5 Vergi türlerinin Denizli merkez köylerinin toplam vergi içindeki payı.....	195
Tablo 4. 6 Hane başı vergi ortalamaları (kuruş).....	196
Tablo 4. 7 Vergi mükellefi hanelerin toplam hane içindeki dağılımı.....	197
Tablo 4. 8 Vergi-yi mahsus vermeyen ve hâsılatı olmayan mesleklerin dağılımı	198
Tablo 4. 9 Vergi-yi mahsus vermeyen ve hâsılatı olan mesleklerin dağılımı	198
Tablo 4. 10 Vergi vermeyen hanelerin dağılımı.....	199
Tablo 4. 11 Öşr dağılımı I	200
Tablo 4. 12 Öşr dağılımı II.....	201
Tablo 4. 13 Öşr dağılımı %	202
Tablo 4. 14 Hane başı öşr dağılımı (kuruş).....	202
Tablo 4. 15 Tarla öşrü dağılımı	203
Tablo 4. 16 Tarla öşrü hane başı ortalama dağılımı (kuruş)	205
Tablo 4. 17 Hububat öşrü dağılımı (kuruş).....	206
Tablo 4. 18 Hububat öşrü dağılımı % (kuruş).....	207

Tablo 4. 19 Hububat öşrünün toplam tarla içinde dağılımı % (kuruş)	208
Tablo 4. 20 Hububat öşrü dağılımı (hane)	209
Tablo 4. 21 Hububat öşrü dağılımı % (hane)	210
Tablo 4. 22 Hububat öşrü verenlerin toplam tarla öşrü veren hane içinde dağılımı % (hane)	210
Tablo 4. 23 Hububat öşrü ortalama hane başı dağılımı (kuruş)	211
Tablo 4. 24 Hububat öşrü dağılımı (kile).....	212
Tablo 4. 25 Ürünlere göre toplam hububat öşrü dağılımı (kuruş-kile-hane) %	213
Tablo 4. 26 Ürünlere göre toplam hububat öşrü dağılımı (kuruş-kile-hane).....	214
Tablo 4. 27 Yerleşim birimlerine göre toplam hububat öşrü dağılımı (kuruş-kile-hane) %	214
Tablo 4. 28 Hububat öşrü dağılımı % (kile).....	215
Tablo 4. 29 Hububat öşrü ortalama hane başı dağılımı (kile)	215
Tablo 4. 30 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı (kuruş)	216
Tablo 4. 31 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı % (kuruş)	217
Tablo 4. 32 Diğer ekili tarım ürünlerinin toplam tarla öşrü içinde dağılımı % (kuruş)	218
Tablo 4. 33 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı (hane).....	219
Tablo 4. 34 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı % (hane).....	220
Tablo 4. 35 Diğer ekili tarım ürünlerinin toplam tarla öşrü içinde dağılımı % (hane)	221
Tablo 4. 36 Diğer ekili tarım ürünlerinin hane başı öşr dağılımı (kuruş).....	221
Tablo 4. 37 Dikili tarım öşrü dağılımı	222
Tablo 4. 38 Dikili tarım öşrü dağılımı %	223
Tablo 4. 39 Toplam dikili tarım öşrünün yerleşim birimleri ve türler içindeki dağılımı %	224
Tablo 4. 40 Dikili tarım öşrü hane başı ortalama dağılımı	225
Tablo 4. 41 İcar giderleri dağılımı	225
Tablo 5. 1 Toplam hububat üretimi (kile).....	227
Tablo 5. 2 Toplam hububat üretimi (kilogram).....	228
Tablo 5. 3 Hububat üretim dağılımı %	229
Tablo 5. 4. Toplam hububat üretiminin dağılımı %	230
Tablo 5. 5. Hane başı ortalama hububat üretimi (kile)	230
Tablo 5. 6. Hane başı ortalama hububat üretimi (kg)	231
Tablo 5. 7. İşletmelere göre hububat dağılımı.....	232
Tablo 5. 8 İşletmelere göre hububat dağılımı %	233
Tablo 5. 9 İşletmelere göre hane başı hububat üretimi ortalaması.....	234
Tablo 5. 10 Kiracıların işletmelerine göre hububat dağılımı	235
Tablo 5. 11 Kiracıların işletmelerine göre hububat dağılımı %	235
Tablo 5. 12 Kiracıların işletmelerine göre hane başı hububat ortalaması.....	236
Tablo 5. 13 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı (kile)	236
Tablo 5. 14 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı (hane).....	237
Tablo 5. 15 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı % (kile)	237
Tablo 5. 16 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı % (hane).....	238
Tablo 5. 17 Küçük işletmelere göre hane başı hububat üretim ortalamaları	238
Tablo 5. 18 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı (kile)	239
Tablo 5. 19 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı (hane).....	240
Tablo 5. 20 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı % (kile)	241
Tablo 5. 21 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı % (hane).....	242
Tablo 5. 22 Orta büyüklükteki işletmelerin hane başı hububat ortalaması.....	242
Tablo 5. 23 Büyük işletmelere göre hububat dağılımı.....	243

Tablo 5. 24 Büyük işletmelere göre hububat dağılımı %	244
Tablo 5. 25 Büyük işletmelerin hane başı hububat ortalaması	245
Tablo 5. 26 İşletmelere göre buğday üretimi	245
Tablo 5. 27 İşletmelere göre buğday üretimi %	246
Tablo 5. 28 İşletmelere göre hane başı buğday üretimi	247
Tablo 5. 29 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde buğday üretiminin dağılımı %	248
Tablo 5. 30 İşletmelere göre arpa üretimi	249
Tablo 5. 31 İşletmelere göre arpa üretimi %	250
Tablo 5. 32 İşletmelere göre hane başı arpa üretimi.....	251
Tablo 5. 33 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde arpa üretiminin dağılımı %	252
Tablo 5. 34 İşletmelere göre darı üretimi.....	253
Tablo 5. 35 İşletmelere göre darı üretimi %.....	254
Tablo 5. 36 İşletmelere göre hane başı darı üretimi	255
Tablo 5. 37 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde darı üretiminin dağılımı %	256
Tablo 5. 38 İşletmelere göre susam üretimi	257
Tablo 5. 39 İşletmelere göre susam üretimi %	257
Tablo 5. 40 İşletmelere göre hane başı susam üretimi.....	258
Tablo 5. 41 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde susam üretiminin dağılımı %	258
Tablo 5. 42 İşletmelere göre melaz üretimi	259
Tablo 5. 43 İşletmelere göre melaz üretimi %	260
Tablo 5. 44 İşletmelere göre hane başı melaz üretimi	260
Tablo 5. 45 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde melaz üretiminin dağılımı %	260
Tablo 5. 46 İşletmelere göre soğan üretimi.....	261
Tablo 5. 47 İşletmelere göre soğan üretimi %.....	261
Tablo 5. 48 İşletmelere göre hane başı soğan üretimi	261
Tablo 5. 49 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde soğan üretiminin dağılımı %	262
Tablo 5. 50 İşletmelere göre burçak üretimi	262
Tablo 5. 51 İşletmelere göre burçak üretimi %	262
Tablo 5. 52 İşletmelere göre hane başı burçak üretimi.....	263
Tablo 5. 53 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde burçak üretiminin dağılımı %	263
Tablo 5. 54 İşletmelere göre hububatın zirai verimliliği (kile-kg/dönüm)	263
Tablo 5. 55 Tahmini pamuk üretimi (okka).....	265
Tablo 5. 56 Zirai hâsılat (kuruş/dönüm)	267
Tablo 5. 57 Ekili tarım alanları zirai hâsılatı.....	268
Tablo 5. 58 İşletmelere göre ekili tarım alanlarının zirai hâsılatı.....	269
Tablo 5. 59 Hububat, pamuk ve bostanın zirai hâsılatı	270
Tablo 5. 60 Karışık arazi bulunmayan yerleşim yerlerinin zirai hâsılatı.....	271
Tablo 5. 61 Pamuk ve bostanın toplam hâsılatı, dönümü ve zirai hâsılatı.....	272
Tablo 5. 62 İşletmelere göre duhan tarım alanlarının zirai hâsılatı	273
Tablo 5. 63 İşletmelere göre hayvan yemi tarım alanlarının zirai hâsılatı.....	273
Tablo 5. 64 Dikili tarım alanları zirai hâsılatı	274
Tablo 5. 65 İşletmelere göre dikili tarım alanlarının zirai hâsılatı	275
Tablo 5. 66 İşletmelere göre bağlık tarım alanlarının zirai hâsılatı.....	276

Tablo 5. 67 İşletmelere göre bahçelik tarım alanlarının zirai hâsılatı	276
Tablo 5. 68 İşletmelere göre sebze bahçesi tarım alanlarının zirai hâsılatı	277
Tablo 6. 1 Hâsılatın yerleşim birimlerine göre dağılımı.....	278
Tablo 6. 2 Vergi ve vergi yükünün yerleşim birimlerine göre dağılımı	279

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e	adı geçen eser
BOA.	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
Dnm.	Dönüm
D.Ş.S.	Denizli Şeriyeye Sicilleri
H.	Hicri
Hn.	Hane
Kg	Kilogram
Krş.	Kuruş
M.	Miladi
Mah.	Mahalle
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ML. VRD. TMT.	Maliye Varidat Temettuat
s.	sayfa
Sağ.	Sağman
TDV	Türk Diyanet Vakfı
TDVİA	Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

GİRİŞ

Temettuat Defterlerine dair

XIX. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Devleti'nin kendi ve dünya düzeni içindeki durumu gittikçe kötüleşmektedir. Devletin kendini düzeltmek adına tarihinde ilk olan hukuki bir düzenlemeye yöneldiği ve Tanzimat Fermanını ilan ettiği görülmektedir.¹ 3 Kasım 1839 yılında ilan edilen fermanın esaslarından biri de verginin belli yöntemlere dayandırılarak düzenli hale getirilmesidir. Bu esasa göre Osmanlı Devleti'nde artık yeni bir vergi alımına başlanılmıştır. Vergi-yi mahsusa adı verilen bu yeni verginin kayıtları Temettuat Defterlerinde tutulmuştur.

Yeni bir vergi düzenlemesine gidilmesi, beraberinde vergi kaynaklarının yeniden tespitini de gerektirmiştir. Tanzimat'ın cari olduğu bölgelerde sayımlar yapılmıştır. Adına “Emlak ve Arazi ve Hayvanat ve Temettuat” sayımları denilen bu sayımlar sonucu yirmi bine yaklaşan defter serileri oluşmuştur. 9 katalog halinde Osmanlı Arşivinde araştırmaya açılan defterlerin sayısı 17747'dir. Buna Maliyeden Müdevver ve Kepeci Tasnifi'nde yer alan Temettuat Defterleri de eklendiğinde bu sayı yükselmektedir.² Temettuat Defterlerinde hane esası üzerine yapılan tespitler 3 grupta toplanmıştır. Bunlar vergi ödemeleri, taşınır taşınmaz servetler ve gelirlerdir.³

Kuramsal Bilgiler ve Literatür Taraması

Denizli merkez köylerinin Hicri 1260–1261 (Miladi 1844–1845) yıllarında sosyal ve ekonomik hayatını incelemeyi amaçlayan bu çalışma, Temettuat Defterlerinin verilerini esas alınmıştır. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Maliye Varidat Temettuat (BOA. ML. VRD. TMT) katalogları içinde bulunan Temettuat Defterlerinin 28'i Denizli merkez köyleri ile alakalıdır. Konu başlığı içinde sadece Denizli merkez köyleri

¹ Yavuz Abadan, “Tanzimat Fermanı'nın Tahlili”, Tanzimat I, İstanbul 1999, s. 33

² Said Öztürk, Türkiye'de Temettuat Çalışmaları, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, <http://www.osmanli.org.tr/yazi.php?bolum=4&id=141>, (07.10. 2002)

³ Tefvik Güran, 19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı, İstanbul 1988, s. 226-227

belirtirse de defterlerden 3'ü mahalle, 3'ü de çiftliklere aittir. Çalışılan Temettuat defterleri sırasıyla aşağıda belirtilmiştir.

1. BOA. ML. VRD. TMT 1814 Kurudere Karyesi (27 hane)
2. BOA. ML. VRD. TMT 1815 Saruhan Karyesi (22 hane)
3. BOA. ML. VRD. TMT 1816 Bağbaşı Karyesi (28 hane)
4. BOA. ML. VRD. TMT 1817 Karakova Karyesi (28 hane)
5. BOA. ML. VRD. TMT 1818 Karcı Karyesine tabi Hallaçlar Mahallesi (68 hane)
6. BOA. ML. VRD. TMT 1819Goncalı Karyesi (30 hane)
7. BOA. ML. VRD. TMT 1820 Göveçlik Karyesi (65 hane)
8. BOA. ML. VRD. TMT 1821 Zeytin Karyesi (15 hane)
9. BOA. ML. VRD. TMT 1822 Gerzile Karyesi (139 hane)
10. BOA. ML. VRD. TMT 1824 Kethüda Karyesi (70 hane)
11. BOA. ML. VRD. TMT 1826 Kaşıkçı Karyesi (15 hane)
12. BOA. ML. VRD. TMT 1827 Hacı Eyüblü Karyesi (36 hane)
13. BOA. ML. VRD. TMT 1828 Kale Karyesi (9 hane)
14. BOA. ML. VRD. TMT 1830 Üzerlik Karyesi (20 hane)
15. BOA. ML. VRD. TMT 1831 Şemikler Karyesi (55 hane)
16. BOA. ML. VRD. TMT 1832 Dere Karyesi (15 hane)
17. BOA. ML. VRD. TMT 1833 Karamanlı Karyesi (47 hane)
18. BOA. ML. VRD. TMT 1834 Cedid ve Ecirli Çiftliği (36 hane)
19. BOA. ML. VRD. TMT 1835 Abdullah Ağa Çiftliği (8 hane)
20. BOA. ML. VRD. TMT 1836 Karcı Karyesine tabi Hisar Mahallesi (48 hane)
21. BOA. ML. VRD. TMT 1837 Eldenizli Karyesi (20 hane)
22. BOA. ML. VRD. TMT 1838 Kınıklı Karyesi (35 hane)
23. BOA. ML. VRD. TMT 1840 Karcı Karyesine tabi Bereketler Mahallesi (64 hane)
24. BOA. ML. VRD. TMT 1841 Tekke Karyesi (34 hane)
25. BOA. ML. VRD. TMT 1843 Karcı Karyesi (20 hane)
26. BOA. ML. VRD. TMT 1845 Şamlı Çiftliği (41 hane)
27. BOA. ML. VRD. TMT 1846 Eskihisar Karyesi (18 hane)
28. BOA. ML. VRD. TMT 1847 Çamrak Karyesi (10 hane)

İncelenen defterler tam olarak Denizli merkez köylerini göstermemektedir. Defterlerin sıra numaralarında bazı sayıların eksik olduğu görülmektedir. Bu eksik sayılar belki de Denizli'ye bağlı diğer yerleşim yerlerine ait olabilir. Ancak arşiv kayıtlarında bu numaralara ait defterlere rastlanılmamıştır.

Denizli'ye bağlı Acıpayam, Honaz, Sarayköy, Çivril kazalarının Temettuat Defterleri Selahattin Özçelik tarafından incelenmiştir. Ayrıca Buldan ve Denizli merkezinin Temettuat Defterleri yüksek lisans tezi olarak ele alınmıştır.¹ Aydın

¹ Acıpayam, Honaz, Sarayköy, Çivril Temettuat defterlerine ait sonuç bölümünde kullanılan tablolardaki veriler, Kaynaklar bölümünde Selahattin Özçelik'in belirtilen eserlerinden alınmıştır. Buldan, Ayhan Bayoğlu, Denizli merkez, Numan Turan tarafından yapılan ve kaynaklar bölümünde belirtilen yüksek lisans tezlerinden alınmıştır.

Eyaletine bağı olan Denizli Kazasının mahallelerine ait Temettuat Defterleri Numan Turan tarafından yüksek lisans olarak daha önce incelenmişti. Denizli merkez köylerinin Temettuat Defterlerinin de incelenmesiyle Denizli merkeze bağı yerleşim yerlerinin temettuat kayıtları tamamlanmış olacaktır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden fotokopileri alınan Temettuat Defterleri incelenirken her yerleşim yerine ait vergi, toprak dağılımı ve hâsılatı, hayvan dağılımı ve hâsılatı, diğ er mal varlıkları ve toplam hâsılatı gösteren tablolar oluşturulmuştur. Bu tablolar yerleşim yerlerinin genel bilgileri için kullanılmıştır. Genel tabloların ışığında yerleşim yerlerindeki ahalinin mal varlıkları, hâsılatları, vergi yükleri incelenmiştir. Bunun dışında eldeki verilerle bazı ürünlerin zirai verimlilikleri de hesaplanmaya çalışılmıştır. Tablolar, yerleşim yerlerindeki sosyal ve ekonomik yapıyı açıkça göstermektedir. Gerekli görülen yerlerde tablolar hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

Çalışmaya yön vermesinin dışında özellikle nüfus ve döneme ait yerleşim yerlerinin adlarını belirlemek adına şeriye sicilleri ve vilayet salnamelerinden faydalanılmıştır.

Denizli'nin kısa tarihi

Türklerin Anadolu'ya girdiği XI. yüzyılın sonlarında Denizli'de canlı bir sosyal hayat ve askeri gücü gerilemiş Laodikeia şehri bulunmaktaydı.¹ Kısa zaman içinde Türkmenler tarafından Laodikeia'dan ayrı bir yerleşim birimi Denizli oluşturuldu.

Denizli 1077'de Kutalmışoğlu Süleyman Şah'ın maiyetindeki beyler tarafından Türk hâkimiyetine kazandırıldı. 20 yıl kadar bu durumunu muhafaza etmekle beraber bu hâkimiyet Haçlı kuvvetlerinin I. Kılıç Arslan'a karşı kazanmış oldukları başarılarından faydalanmak isteyen Bizans imparatoru Alexis Komnenos'un Juannis Dukas'ı batı Anadolu'nun zaptına memur etmesi ile birlikte 1097'de son buldu. Denizli'nin de içinde bulunduğu İzmir, Efes, Sardes, Alaşehir gibi bölgeler Bizans'ın eline geçti. Ancak Denizli ve çevresi Bizans'ın elinde fazla kalmayacaktı.² 1109 yılında Çukurova'da bulunan Atabeg Hasan'ın 24000 kişilik ordusu ile Denizli yöresini tekrar Türk hakimiyetine geçti.³

¹ Tuncer Baykara, "Denizli", TDV İslam Ansiklopedisi, IX. C., s. 155-189

² Besim Darkot, "Denizli" İslam Ansiklopedisi, c. III, İstanbul 1993, s. 527

³ Yurt Ansiklopedisi, c. III, İstanbul 1982, s. 2135

Bu akın sonrasında Denizli ve çevresi Türklerin ileri ve mühim bir garnizonu yani karakolu mevkiî haline geldi.¹ Ancak; Haçlı Seferleri sırasında Denizli'nin Türkleşmesi zaman içinde kesintiye uğradı. Denizli ve çevresini kesin olarak fetheden Türkler, 1211'den 1261'e kadar devam eden sulh devresinde Denizli'de imar, iskan ve inşaa faaliyetlerini gerçekleştirdiler.²

1255 yılındaki Moğol istilasının ardından 1261'de Türkmenler Selçuklu saltanatına karşı net bir tavır aldılar. Selçuklu kuvvetleriyle ortak hareket eden Moğol kuvvetleri, Türkmenlerin kendi içinde ihanete uğramalarıyla savaşı kazandılar. 1276 yılında Cimri olayının ardından Denizli ve çevresine Anadolu Selçuklu Veziri Sahip Ata Fahreddin'in kızının büyük oğlu tayin edildi. Bu kişi, daha sonra Denizli ve çevresinde Germiyanogullarına bağılı olarak hüküm sürecek olan İnançoğulları'nın atasıdır.³

İnançoğullarının hangi tarihte Germiyanogulları idaresine girdikleri kesin olarak tespit edilemese de Denizli Ulu Camii'nin tamirine dair yazılan bir kitabe bizlere bazı ipuçları vermektedir. Buna göre, 1366'da Denizli ve civarının tahrip eden depremde Ulu Cami de oldukça zarar görmüş ve bu zarar 1368–69 yıllarında Germiyanoglu Süleyman Şah tarafından giderilmiştir. Bu ifadelerden anlaşıldığı üzere Denizli ve çevresindeki İnançoğulları Beyliği 1368'den önceki bir tarihte Germiyanogulları hâkimiyetine girmiş olmalıdır.⁴ Denizli Germiyanogulları, Karamanogulları ve Osmanlı Devleti arasında bir dönem el değıştirdi. 1429'da Denizli ve çevresi kesin olarak Osmanlı idaresine girdi.⁵

Osmanlı döneminde genellikle, bu günkü Denizli toprakları üç ayrı eyalet veya vilayetin idaresi altında toplanmıştı. Acıpayam ve çevresi Hamit, Tavas ve çevresi Menteşe, Denizli, Sarayköy, Buldan, Honaz, Homa, Işıklı, Çal, Baklan gibi kazalar da Kütahya Sancağına bağlanmıştır.⁶

1 Cemaziyelahir 1252 (13 Eylül 1836) tarihli Takvimi Vekayi'de ilan edilen yeni idari teşkilatla, 1836'ya kadar Kütahya sancağına bağılı olan Denizli Kazası, Aydın

¹ Turan Gökçe, XVI. Ve XVII: Yüzyıllarda Lâzikiyye (Denizli) Kazası, Ankara 2000, s. 27

² Halil İbrahim Babaoğlu, XX. Yüzyıl Başlarında Aydın Vilayeti Salnamelerinde Denizli Sancağı, Denizli 1996, s. 17

³ Yurt Ansiklopedisi, s. 2136

⁴ Gökçe, a.g.e., s. 34

⁵ Tuncer Baykara, Denizli Tarihi, İkinci Kısım 1070–1429, İstanbul 1969, s. 42,154

⁶ Gökçe, a.g.e., s. 52

Eyaletinin Menteşe Sancağının bir kazası haline geldi.¹ İnceleme alanı olarak seçilen Denizli merkez köyleri 1844–1845 yılları arasında Aydın Eyaletine bağlıydı. Bu çalışmaya kaynak olan 1844–1845 senelerine ait Temettuat Defterlerinin başında “Aydın Eyaletinde Denizli Kaymakamlığı dâhilinde kâin nefsi Denizli Kazasına muzaf Karamanlı Karyesine mukim ahali emlakı ve arazi ve temettuatlarının miktarını mübeyyin defterdir.” Şeklinde ifadeler bulunmaktadır.² Ancak 10 Mart 1883’te Denizli Sancağı yeniden kuruldu. Buldan, Sarayköy ve Tavas kazalarından oluşan bu sancağa 1884’te Çal, 1888’de Garbi Karaağaç (Acıpayam) kazaları dâhil oldu. Cumhuriyetin ilanından hemen sonra da Çivril Denizli topraklarına katıldı.³

Dokumacılık geleneğine rağmen Denizli topraklarının büyük çoğunluğunda tarım ve hayvancılığa dayalı sosyal ve iktisadi hayat tarzı gelişmiştir. Bu yapı XIX. yüzyılın tipik Osmanlı toplum yapısının özelliklerini göstermektedir.

---

¹ Tuncer Baykara, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu’nun İdari Taksimatı*, Ankara 1988, s. 131

² BOA. ML. VRD. TMT 1833 Karamanlı Karyesi, s. 2.

³ Baykara, “Denizli”, TDVİA, s. 155-189

BİRİNCİ BÖLÜM

DENİZLİ MERKEZ KÖYLERİNİN BEŞERİ COĞRAFYASI

1.1. DENİZLİ MERKEZ KÖYLERİNİN NÜFUSU

Temettuat Defterlerine göre Denizli kazasına bağlı 28 yerleşim biriminin bulunduğu görülmektedir. Yerleşim yerlerinden üçü çiftlik, üçü mahalle, yirmi ikisi de karyedir. Defterlerin yazıldığı dönemde Denizli'ye bağlı 28 yerleşim yerine ait Temettuat Defteri olsa da Denizli kazasına bağlı daha fazla yerleşim biriminin bulunması gerekir. 1790–1832 yılları arasında tutulan Denizli Şeriye Sicilleri incelendiğinde Temettuat Defterlerinden farklı olarak bazı yerleşim yerlerine ait isimlere de rastlanmaktadır. Denizli merkez köy ve çiftliklerini gösteren bazı Şeriye Sicillerinin numaraları ve ihtiva ettiği yerleşim yeri isimleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 1 Denizli Şeriye Sicillerine göre Denizli'ye bağlı köy ve çiftlikler

672	673	674	675	676
Akçalar	?	?	Aşağı Şamlı	?
Bağbaşı	Bağbaşı	Bağbaşı	Büyükköy	Bağbaşı
Bekirli	Çakmak	Çakmak	Cedid Ecirli Çiftliği	Çakmak
Çakmak	Eldenizli	Eskihisar	Çeltikçi	Eskihisar
Eskihisar	Emir Sultan	Gerzile	Ecirli Çiftliği	Gerzile
Gerzile	Eskihisar	Goncalı	Gümüştay	Goncalı
Goncalı	Gerzile	Hacı Eyüblü	Kale Çiftlik	Göveçlik
Göveçlik	Goncalı	Karahasanlı	Karakova	Hacı Eyüblü
Hacı Eyüblü	Hacı Eyüblü	Karaman	Kethüda	Karahasanlı
Karahasanlı	Kale	Karcı	Koyunlu Köy	Karaman
Karaman	Karahasanlı	Kaşıkcı	Şemikler	Karcı
Karcı	Karaman	Kayhan	Yeğen Ağa Çiftliği	Kaşıkcı
Kaşıkcı	Karcı	Kebir	Yukarı Şamlı	Kayhan
Kayhan	Kaşıkcı	Kethüda		Kebir
Kebir	Kayhan	Kınıklı		Kethüda
Kethüda	Kebir	Kurudere		Kınıklı
Kınıklı	Kethüda	Manastır		Kurudere
Kurudere	Kınıklı	Saruhan		Manastır
Manastır	Kurudere	Şemikler		Saruhan
Saruhan	Manastır	Tekke		Şemikler
Şemikler	Saruhan	Zeytin		Tekke
Tekke	Şamlı-i Kebir			Zeytin

Zekeriya	Şamlı-i Sağır
Zeytin	Şemikler
	Tekke
	Yalnızdam(?)
	Zekeriya
	Zeytin

Bugün Denizli merkezine bağlı bazı yerleşim yerlerinin Temettuat Defterleri bulunmasa da ahalinin lakaplarından bu yerleşim yerlerine ait ipuçları elde edilmektedir. Mesela Goncalı'da bulunan iki hanenin Çakmaklı lakabını kullandığı görülmektedir.

Temettuat Defteri bulunan Denizli merkez köylerinin toplam 1197 hanesi bulunmaktadır. Her hanenin 5 kişiden oluştuğu varsayılırsa 5985 kişinin yerleşim yerlerinde yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Tahmini olan bu nüfus hesaplamasının yerleşim yerlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 2 Denizli merkez köylerinin tahmini nüfus dağılımı (1844–1845)

	Hane	Nüfus	%
Abdullah Ağa Çift.	8	40	0,7
Bağbaşı	28	140	2,3
Cedid Ecirli Çift.	36	180	3
Çamrak	10	50	0,8
Dere	15	75	1,3
Eldenizli	20	100	1,7
Eskihisar	18	90	1,5
Gerzile	139	695	11,6
Goncalı	30	150	2,5
Göveçlik	65	325	5,4
Hacı Eyüblü	36	180	3
Kale	9	45	0,8
Karakova	28	140	2,3
Karamanlı	47	235	3,9
Karcı	194	970	16,2
Karcı Bereketler Mah.	64	320	5,3
Karcı Hallaçlar Mah.	68	340	5,7
Karcı Hisar Mah.	48	240	4
Kaşıkcı	15	75	1,3
Kethüda	70	350	5,8
Kınıklı	35	175	2,9
Kurudere	27	135	2,3
Saruhan	22	110	1,8
Şamlı Çift.	41	205	3,4
Şemikler	55	275	4,6
Tekke	34	170	2,8
Üzerlik	20	100	1,7
Zeytin	15	75	1,3
Toplam	1197	5985	100

Denizli merkez köylerinde gayrimüslim kaydına rastlanılmamaktadır. Bu durum yerleşim yerleri içinde gayrimüslim ahalinin olmadığını göstermemektedir. 1844 yılında yazılan Temettuat Defterlerinin gayrimüslim kayıtlarının genellikle ayrı defterlerde tutulduğu bilinmektedir. Ancak Denizli merkez köyleri ile alakalı gayrimüslimlere ait bir Temettuat Defterine ulaşılamamıştır. Yalnız müşterek tarım yapan bazı hanelerin ortakları, Denizli kazasında bulunan Ermeni ve Rum mahallelerinde sakin gayrimüslimlerden oluşmaktadır.

Yukarıdaki tabloya göre Karcı karyesinin nüfus payı diğer yerleşim yerlerinden fazladır. Karcının %16,2 olan nüfus payına Karcı'ya bağlı mahallelerin nüfus payları da eklendiğinde Karcı %31,2'lik nüfus payına sahip olur. Karcı'dan başka Gerzile'nin dışındaki hiçbir yerleşim yerinin nüfusu %10'un üzerine çıkmamaktadır.

Karcı'nın Bereketler ve Hallaçlar Mahalleleri ile Göveçlik ve Kethüda'nın nüfus içindeki payları %5–10 arasındadır. Yirmi iki yerleşim yerinin nüfusu %5'in altındadır. Yerleşim yerlerinin nüfusu genel olarak incelendiğinde Karcı ve Gerzile'nin genel nüfus dağılımının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

İncelenen yerleşim yerlerinin 1844'ten 1945'e kadarki 100 yıllık nüfus hareketi, 1308 (1890) yılı salnamesi ile 1935, 1940, 1945 yılı nüfus sayımlarına göre nüfus dağılımı ve dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 3 Denizli merkez köylerinin nüfus dağılımı (1844-1945)

	1844	1890	1935	1940	1945	1844	1890	1935	1940	1945
Abdullah Ağa Çift.	40	0	0	0	0	0,7	0	0	0	0
Bağbaşı	140	239	279	280	288	2,3	3,6	2,9	2,9	2,8
Başkarcı	970	1104	1392	1470	1567	16,2	16,5	14,6	15,2	15,1
Bereketler	320	331	406	462	473	5,3	5,0	4,3	4,8	4,6
Çamrak	50	261	175	155	187	0,8	3,9	1,8	1,6	1,8
Ecirli	180	211	313	344	408	3,0	3,2	3,3	3,6	3,9
Eldenzli	100	77	273	217	319	1,7	1,2	2,9	2,2	3,1
Eskihisar	90	122	436	278	328	1,5	1,8	4,6	2,9	3,2
Gerzile	695	606	826	892	884	11,6	9,1	8,7	9,2	8,5
Goncalı	150	175	347	462	493	2,5	2,6	3,6	4,8	4,8
Göveçlik	325	369	605	672	769	5,4	5,5	6,4	6,9	7,4
Hacıyüblü	180	228	267	373	246	3,0	3,4	2,8	3,9	2,4
Hallaçlar	340	313	214	232	229	5,7	4,7	2,2	2,4	2,2
Hisar	240	436	447	430	448	4,0	6,5	4,7	4,4	4,3
Kale (Dereköy)	120	204	451	342	298	2,0	3,1	4,7	3,5	2,9
Karakova	140	127	262	243	270	2,3	1,9	2,8	2,5	2,6
Karamanlı	235	0	0	0	0	3,9	0	0	0	0
Kaşıkcı	75	0	0	0	0	1,3	0	0	0	0

Kethüda	350	317	241	156	370	5,8	4,8	2,5	1,6	3,6
Kımkılı	175	192	295	285	336	2,9	2,9	3,1	2,9	3,2
Kurudere	135	121	209	103	108	2,3	1,8	2,2	1,1	1
Saruhan	110	244	251	252	278	1,8	3,7	2,6	2,6	2,7
Şamlı	205	430	968	1015	891	3,4	6,4	10,2	10,5	8,6
Şemikler	275	299	359	494	544	4,6	4,5	3,8	5,1	5,2
Tekke	170	236	467	473	550	2,8	3,5	4,9	4,9	5,3
Üzerlik	100	125	202	202	338	1,7	1,9	2,1	2,1	3,3
Zeytin	75	165	193	187	176	1,3	2,5	2,0	1,9	1,7
Toplam	5985	6932	9878	10019	10798	100	100	100	100	100

Yerleşim yerlerinin adları zaman içinde değişikliklere uğramıştır. Karcı, Başkarcı; Cedit Ecirli Çiftliği, Ecirli olmuştur. Karcı'nın mahalleleri birer köy haline gelmiştir. Kale ve Dere Köyleri, Kale adında birleşmiştir. H. 1260 ve H. 1308 yıllarında Dere ve Kale karyelerinin ayrı yerleşim yeri oldukları görülmektedir.¹ Ancak 1935 yılı nüfus sayımlarında “Kale (Dereköy)” şeklinde birlikte verilmiştir.² Bundan dolayı bu iki yerleşim yerinin 1844 (1260) ve 1890 (1308) yılı nüfus değerleri toplanarak tek satırda verilmiştir. Böylelikle yukarıdaki tabloda bulunan yerleşim yeri sayısı 27'ye düşmüştür.

Şamlı çiftliği ise 1308 salnamesinde “Aşağı ve Yukarı Şamlı” olarak belirtilmiş, sonraki salnamelerde ise Aşağı Şamlı ve Yukarı Şamlı olarak farklı yerleşim birimlerini oluşturmuşlardır. Ele alınan nüfus sayımlarındaki Aşağı Şamlı ve Yukarı Şamlı'nın nüfusları birleştirilmiştir.

Kethüda karyesi bugün Kayaköy olarak bilinen yerleşim yerini ifade etmektedir.³ Temettuat Defterlerinde Çamrak karyesinin durumu “Aydın Eyaletinde Denizli Kaymakamlığı mülhakatından Kara Ahmed Karyesine muzaf Çamrak Karyesinde mukim ahali emlakı ve arazi ve temettuatlarının miktarını mübeyyin defterdir.” ifadesi ile belirtilmiştir. Bugün Uşak'a bağlı bulunan Karaahmetli köyünün yakınında bulunan Çamrak köyü Denizli'nin Güney ilçesine bağlıdır. Denizli merkez kazasında bulunan köyler ile Çamrak arasında birçok köy bulunmasına rağmen Denizli merkeze bağlanması düşündürücüdür. Belki de Denizli yakınlarında başka bir Çamrak köyü bulunmaktaydı. Ancak Çamrak karyesi salname ve nüfus sayımlarında da Buldan kazasının Güney nahiyesinde yer aldığından yukarıdaki tabloya ait nüfus değerleri Güney nahiyesinden alınmıştır.

¹ 1311–1316 ve 1326 yılları Aydın Vilayeti Salnamelerinde de Dere ve Kale karyeleri ayrı olarak belirtilmiştir.

² Turan Gökçe, XVI. Ve XVII: Yüzyıllarda Lâzikiyye (Denizli) Kazası, Ankara 2000, s. 183 “Bugün, Denizli merkez ilçeye bağlı Kaleköy'ün Dere'nin yerini almış olduğu anlaşılmaktadır.” 2000:183)

³ Gökçe, a.g.e., s. 193

Abdullah Ağa Çiftliği, Karamanlı ve Kaşıkçı'ya Temettuat Defterlerinin dışında incelenen salname ve nüfus sayımı kayıtlarında rastlanmamaktadır. Ancak Kaşıkçı ve Karamanlı'nın tahrir defterlerinde yer aldığı bilinmektedir.¹ Karamanlı karyesi bugün Denizli'ye bağlı bir mahalledir. Turan Gökçe'nin Buldan'a bağlı olduğunu belirttiği Kaşıkçı'nın Akkonak Parkı'nın bulunduğu yerde olması çok daha doğru görünmektedir. Bugün dahi belirtilen alana halk içinde "Kaşıkçı kıyı" denilmektedir.² Günümüzde Buldan'a bağlı bir köy olan Kaşıkçı 1308 vilayet salnamesinde ne Denizli, ne de Buldan kazasında görünmektedir. Abdullah Ağa Çiftliği'nin nerede olduğu hakkında, incelenen kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Yukarıdaki tablonun nüfus payları incelendiğinde Temettuat Defteri bulunan yerleşim yerlerinin 100 yıllık nüfus hareketinde birkaç yerleşim yeri dışında büyük değişimlerin bulunmadığı görülmektedir. Karıcı ve Gerzile'nin nüfus payları oldukça yüksektir. Şamlı'nın zaman içinde nüfus payı özellikle 1935'ten itibaren yükselmiştir. Çiftlik konumundan ayrılıp iki farklı köy haline gelmesinin dışında Şamlı'da meydana gelen nüfus hareketinin sebebi, muhtemelen mübadil ve diğer göç hareketlerinin bir sonucu olabilir.³ Bugün Aşağı Şamlı Denizli merkeze, Yukarı Şamlı ise Akköy ilçesine bağlı bulunmaktadır.

1.1.1. Denizli merkez köylerinde yaşayan ahalinin lakap ve sülale isimleri

Bu bölümde Temettuat Defterlerinde kayıtlı ahalinin kullandığı lakap ve sülale isimleri incelenecektir. Denizli merkez köylerinde bulunan ahalinin lakap ve sülale isimlerinin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 4 Denizli merkez köyleri sülale hane sayıları

	Sülale hane sayısı						Okunamayan	Toplam
	1	2	3	4	5	6		
Abdullah Ağa Çift.	5	0	1	0	0	0	0	6
Bağbaşı	21	3	0	0	0	0	1	25
Cedid Ecirli Çift.	27	4	0	0	0	0	1	32
Çamrak	7	0	1	0	0	0	0	8
Dere	7	3	0	0	0	0	2	12
Eldenizli	18	1	0	0	0	0	0	19
Eskihisar	8	2	2	0	0	0	0	12
Gerzile	55	22	6	3	1	0	5	92

¹ Gökçe, a.g.e., s.190-193

² Ayşe Karadam, sözlü görüşme, Karaman Mahallesi Denizli, 17. 03. 2006

³ Ayfer Özçelik, "Denizli'de Mübadillerin İskanı", Kafalı Armağanı, Ankara 2002, s. 392-407

Goncalı	20	3	0	1	0	0	0	24
Göveçlik	38	6	3	0	0	1	0	48
Hacı Eyüblü	26	3	1	0	0	0	1	31
Kale	7	1	0	0	0	0	0	8
Karakova	24	2	0	0	0	0	0	26
Karamanlı	35	4	0	1	0	0	0	40
Karcı	120	23	6	0	1	0	5	155
Karcı Bereketler Mah.	36	11	2	0	0	0	0	49
Karcı Hallaçlar Mah.	48	6	0	2	0	0	0	56
Karcı Hisar Mah.	36	6	0	0	0	0	0	42
Kaşıkçı	12	0	1	0	0	0	0	13
Kethüda	41	8	3	1	0	0	0	53
Kınıklı	24	4	1	0	0	0	0	29
Kurudere	23	2	0	0	0	0	0	25
Saruhan	15	2	1	0	0	0	0	18
Şamlı Çift.	27	2	2	1	0	0	0	32
Şemikler	31	9	2	0	0	0	0	42
Tekke	25	3	1	0	0	0	0	29
Üzerlik	14	3	0	0	0	0	0	17
Zeytin	10	1	1	0	0	0	0	12
Toplam	760	134	34	9	2	1	15	955

Yukarıdaki tabloya göre 955 lakap veya sülale ismi bulunmaktadır. Bu rakam gerçek değerleri yansıtmamaktadır. Farklı yerleşim yerlerinde farklı sülale isimlerinin yanı sıra aynı sülale isimlerine de rastlanmaktadır. Bunların aynı sülaleden geldiklerini düşünmek pek de doğru değildir. Bazı hanelerin kullandığı herhangi bir lakap veya sülale ismi bulunmadığı görülmektedir. Sadece kişinin ve babasının adının belirtildiği haneler mevcuttur. Birbirine çok yakın sülale isimlerinin bulunması kâtibin yaptığı hatadan da kaynaklanabilir. Bunlara göre lakaplar ve sülale isimleri hakkında kesin değerlere ulaşmak mümkün görünmemektedir.

Temettuat Defterlerine göre yerleşim yerlerinin yerlerine ait lakap ve sülale isimleri aşağıda gösterilmiştir. Okunamayan ya da okunuşunda tereddüt edilen isimlerin yanına “?” işareti konulmuştur.

Tablo 1. 5 Abdullah Ağa Çiftliği sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Alibeşeoğlu	3	Honazlı Dilsiz	1	Kaysarlı	1
Abdullah Ağa	1	Kapıcıoğlu	1	Kuşoğlu	1

Tablo 1. 6 Bağbaşı sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Hacı Efendioğlu	2	Cazi İmamoğlu	1	Kanadoğlu	1
Kulaksızoğlu	2	Cazi oğlu	1	Köseoğlu	1
Sekiköylü	2	Çakıroğlu	1	Mahmudoğlu	1

?oğlu	1	Esiroğlu	1	Musaoğlu	1
Ahmedoğlu	1	Hacı Ali oğlu	1	Sağıralioğlu	1
Araboğlu	1	İlyasoğlu	1	Sarı Molla	1
Bayramoğlu	1	İsaoğlu	1	Solakoğlu	1
Bekiroğlu	1	İsmailoğlu	1	Tabaşali	1
Bozoğlu	1				

Tablo 1. 7 Cedit Ecirli Çiftliği sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Aydınlı	2	Delioğlanoğlu	1	Mirahuroğlu	1
Duacılı	2	Derviş	1	Molla Abdurrahman	1
Karabacakoğlu	2	Güneyli	1	Oduncu	1
Macaroğlu	2	Hacı Abdioğlu	1	Ömeroğlu	1
?oğlu	1	Hafradoğlu	1	Posluoğlu	1
Akbekiroğlu	1	Hocadoğlu	1	Tabakoğlu	1
Ali Kavasooğlu	1	Kara Hasanoğlu	1	Tavashı	1
Çakal	1	Kara Süleymanoğlu	1	Tefzilköylü	1
Çakaloğlu	1	Kedi	1	Tekkeli	1
Çırak	1	Köralioğlu	1	Yelaldıoğlu	1
Deli Kurdoğlu	1	Küçük Mehmedoğlu	1		

Tablo 1. 8 Çamrak sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Kara Veli oğlu	3	Kara Veli	1	Küçük Mustafaoğlu	1
Bozkıroğlu	1	Kerimoğlu	1	Velibeyoğlu	1
Kara Mustafaoğlu	1	Kız Yusufooğlu	1		

Tablo 1. 9 Dere sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Beekli	2	Albaşoğlu	1	İsabeyli	1
Seyyidoğlu	2	Arab	1	Kul?	1
Temürçioğlu	2	Deli Ahmedoğlu	1	Saidoğlu	1
Abdi Beyzade	1	Güdeşoğlu?	1	Türkmenoğlu	1

Tablo 1. 10 Eldenizli sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Tamamoğlu	2	Hasan Kahyaoğlu	1	Künerli	1
Ahmed Ali	1	Hatiboğlu	1	Mızrakoğlu	1
Ayanoğlu Deliefe	1	Hekimoğlu	1	Ökçe Alioğlu	1
Baba Yusufooğlu	1	Hurremoğlu	1	Sepetoğlu	1
Hacı Ali	1	Kara Süleymanoğlu	1	Tamaranoğlu	1
Hacı Hasan Efendi	1	Kesmezoğlu	1	Tekkeli	1
Hacı Süleymanoğlu	1				

Tablo 1. 11 Eskihişar sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Gezekçioğlu	3	Baltaoğlu	1	Kuzuoğlu	1
Kadıoğlu	3	Hacı Haliloğlu	1	Sabuncu	1
Deveci	2	Hoyrazoğlu	1	Tekkeliioğlu	1
Yatukoğlu	2	Karıkoğlu	1	Veli İbrahimooğlu	1

Tablo 1. 12 Gerzile sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Alemdaroğlu	5	Yamakoğlu	2	Keleboğlu	1
Akkaşoğlu	4	?oğlu	1	Kömürcüoğlu	1
Hacıoğlu	4	Abalioğlu	1	Köse Haliloğlu	1
Ustaloğlu	4	Abasizoğlu	1	Kul Osmanoğlu	1
Ahmetoğlu	3	Akmehmetoğlu	1	Kulakoğlu	1
Alibeşeoğlu	3	Baba	1	Kulanoğlu	1
Bekiroğlu	3	Bacakoğlu	1	Kuloğlu	1
Hacı Abdioğlu	3	Bal Hasanoğlu	1	Molla Osmanoğlu	1
Hüseyinoğlu	3	Çalioğlu	1	Molla Süleymanoğlu	1
Molla Süleyman	3	Çarık Haliloğlu	1	Musaoğlu	1
Ali Ömeroğlu	2	Çırak Haliloğlu	1	Oğuzoğlu	1
Araboğlu	2	Çömezoğlu	1	Ömeroğlu	1
Çakıroğlu	2	Esir Eminoğlu	1	Pir Enesoğlu?	1
Çavuşoğlu	2	Fasiroğlu	1	Receboğlu	1
Deli Hasanoğlu	2	Ferhanoğlu	1	Safioğlu	1
Ferhadoğlu	2	Fulfeloğlu	1	Sarı Hüseyinoğlu	1
Hacı Mehmetoğlu	2	Furuncuoğlu	1	Sarıbeşeoğlu	1
Halisoğlu	2	Fülgeoğlu	1	Sarioğlu	1
İnceoğlanoğlu	2	Hacı İsmailoğlu	1	Sırpkaoğlu?	1
Kara Ahmetoğlu	2	Hacı Şabanoğlu	1	Süleymanoğlu	1
Kara Musaoğlu	2	Halilağaoğlu	1	Talakçioğlu	1
Kebaboğlu	2	Hasan Efendi	1	Talbis?oğlu	1
Kel Hüseyinoğlu	2	Hekimoğlu	1	Taşovalı	1
Kocaoğlu	2	İmamoğlu	1	Tunalıoğlu	1
Kul Mehmetoğlu	2	İsmail Ağaoğlu	1	Ulukuşoğlu	1
Mehmetoğlu	2	İsmailoğlu	1	Uzun Hasanoğlu	1
Nakışçioğlu	2	Kabakçioğlu	1	Varızoğlu?	1
Sakioğlu	2	Karınçalioğlu	1	Veyselioğlu	1
Seyidoğlu	2	Kasaboğlu	1	Yetimoğlu	1
Şebekoğlu	2	Kayalioğlu	1	Zombuoğlu	1
Tiryakioğlu	2	Kel Ahmetoğlu	1		

Tablo 1. 13 Goncalı sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Himmatçioğlu	4	Halilinoğlu	1	Molla İsmailoğlu	1
Çakmaklı	2	İbrahim Beşeoğlu	1	Nakiboğlu	1
Değirmencioğlu	2	Karahaliloğlu	1	Ömeroğlu	1
Tellaloğlu	2	Kavuncuoğlu	1	Sandıklılı	1
Abdioğlu	1	Kebeşoğlu	1	Sekioğlu	1
Alacaoğlu	1	Kızilevranlı	1	Topal Alioğlu	1
Hacı Kuruoğlu	1	Köseoğlu	1	Yörüköğlu	1
Halil Ustaoglu	1	Kurdoğlu	1	Zencir	1

Tablo 1. 14 Göveçlik sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Koca Musaoğlu	6	Bacoğlu	1	Karaismailoğlu	1
Abdioğlu	3	Bekçioğlu	1	Karaoğlanoğlu	1
Esiroğlu	3	Çıkırıkçioğlu	1	Kavgacıoğlu	1
Kelhasanoğlu	3	Deli Hacıoğlu	1	Kırlıoğlu	1
Akagözoğlu	2	Deli Karbuzoğlu	1	Kirişoğlu	1
Çakaloğlu	2	Delibaşoğlu	1	Mahmudoğlu	1
Hasanbaşoğlu	2	Erbaboğlu	1	Manavoğlu	1
İlyasoğlu	2	Hacı Ahmetoğlu	1	Müderriş Efendi	1
Mestanoğlu	2	Hanilioğlu	1	Nasuhioğlu	1
Molla Osmanoğlu	2	Herekeoğlu	1	Sakallıoğlu	1
Abdülkerimoğlu	1	Hızıroğlu	1	Salihoğlu	1
Acemoğlu	1	Hucuroğlu	1	Solakoğlu	1
Akbanoğlu	1	İbrahimbaşoğlu	1	Şahinoğlu	1
Alibeyoğlu	1	İsaoğlu	1	Tabakoğlu	1
Alioğlu	1	Kabalakçioğlu	1	Tıflıoğlu	1
Ayvazoğlu	1	Kadioğlu	1	Ustaoğlu	1

Tablo 1. 15 Hacı Eyüblü sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayı	Sülale ismi	Hn. Sayı	Sülale ismi	Hn. Sayı
Çalmanoğlu	3	Hacı Hüseyinoğlu	1	Köseosmanoğlu	1
Gümüšoğlu	2	Haliloğlu	1	Müteveffa Hacı Hüseyinoğlu	1
Hacıoğlu	2	Hızıroğlu	1	Osmancioğlu	1
Köçekoğlu	2	İmamoğlu	1	Paşaoğlu	1
Balioğlu	1	Kadioğlu	1	Sağıroğlu	1
Bastranoğlu?	1	Kameroğlu	1	Şeyh Efendioğlu	1
Bütünoğlu	1	Karabacakoğlu	1	Tataroğlan	1
Cebeloğlu	1	Kataloğlu	1	Terzioğlu	1
Dâioğlu	1	Kethüdaoğlu	1	Veziroğlu	1
Dürzü Mehmetoğlu	1	Kıraloğlu	1	Yürekoğlu	1
Hacı Dervişoğlu	1				

Tablo 1. 16 Kale sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Kazıkoğlu	2	Islıkçı	1	Köleoğlu	1
Bozgedikoğlu	1	İmamoğlu	1	Ovacıklı	1
Denevrelî	1	Kılıçoğlu	1		

Tablo 1. 17 Karakova sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Ahmedoğlu	2	Demircioğlu	1	Koca İmamoğlu	1
İlyasoğlu	2	Derelioğlu	1	Kocamehmetoğlu	1
Abdaloğlu	1	Doluoğlu	1	Kulaklıoğlu	1
Araboğlu	1	Gezekçi	1	Ramazanoğlu	1
Ayvazoğlu	1	Honazlı	1	Sakallıoğlu	1
Balioğlu	1	İsmailoğlu	1	Sakaloğlu	1
Benekli Hasanoğlu	1	Kabalcıoğlu	1	Toslu	1
Boduroğlu	1	Kara Halil	1	Uzunalıoğlu	1
Cevadoğlu	1	Kara Haliloğlu	1		

Tablo 1. 18 Karamanlı sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Şabanoğlu	4	Dinfilisoğlu	1	Mısırhoğlu	1
Hacı Hasanoglu	2	Fermanköylü	1	Molla Mehmedoğlu	1
Hacı Tabakoğlu	2	Gümüšoğlu	1	Oduncu Halioglu	1
Kadioğlu	2	Hacı Ahmed'in oğlu	1	Ortacı	1
Mütevellioglu	2	Hacı	1	Otuzbiroğlu	1
Abdullahoğlu	1	Hasancaoğlu	1	Ödemişli	1
Acellioğlu	1	Hüseyinoğlu	1	Solakoğlu	1
Ayanoğlu	1	İbrahimoğlu	1	Takıcıoğlu	1
Beybaşıoğlu	1	İnceoğlanoğlu	1	Tekeoğlu	1
Çakır İmamoğlu	1	Kadıköylüoğlu	1	Tulukoglu	1
Çallioğlu	1	Karcılı	1	Uzun Ali	1
Deli	1	Kocakabakoğlu	1	Velioğlu	1
Derviş	1	Köse Alioğlu	1	Yoncaoğlu	1
Deveci Alioğlu	1				

Tablo 1. 19 Karcı sülale isimleri

Sülale ismi	Hane Sayısı	Sülale ismi	Hane Sayısı	Sülale ismi	Hane Sayısı
Elifoğlu	5	Davallioğlu	1	Korkuoğlu	1
Emiroğlu	3	Değirmencioğlu	1	Koyunoğlu	1
Hacı Yusufoglu	3	Deli Hasanoğlu	1	Kör İmamoğlu	1
Kabakoğlu	3	Deli İmamoğlu	1	Körsük	1
Suluoğlu	3	Deli Mollaoğlu	1	Köse Ahmedoğlu	1
Uyuroğlu	3	Deli Yusufoglu	1	Köseoğlu	1
Yusufoglu	3	Delibaşı	1	Kurt Ahmedoğlu	1
Alioğlu	2	Devecioğlu	1	Kuruoğlu	1
Bekiroğlu	2	Divanoğlu	1	Kuzuoğlu	1
Boduroğlu	2	Dumancioğlu	1	Mahmudoğlu	1
Çakiroğlu	2	Dülgeroğlu	1	Mehmed Kethüdaoğlu	1
Çolakoğlu	2	Eğerioğlu	1	Mehmedoğlu	1
Erbakoğlu	2	Emir Alioğlu	1	Molla Habiboğlu	1
Gariboğlu	2	Eskioğlu	1	Molla Hasanoğlu	1
Hacı Haliloğlu	2	Gorukoğlu	1	Mollaoğlu	1
Hacı Osmanoglu	2	Gömlöksizoglu	1	Musaoğlu	1
Hamzaoğlanoğlu	2	Habiboğlu	1	Müteveffa Araboğlan	1
İlyasoğlu	2	Hacı	1	Müteveffa Hacı Yusufoglu	1
Kara Hasanoğlu	2	Hacı Alioğlu	1	Müteveffa Mısırlı	1
Kara İsmailoğlu	2	Hacı Eyüblülü	1	Nurioğlu	1
Karkımlığlu	2	Hacı Hatiboğlu	1	Nutuoğlu?	1
Kasaboğlu	2	Hacı İbrahimoğlu	1	Osmanoğlu	1
Kurdoğlu	2	Hacı Keloğlu	1	Ömer Ağazade	1
Memişoğlu	2	Hacı Mehmedoğlu	1	Ömeroğlu	1
Merdoğlu	2	Hacı Mustafaoğlu	1	Pamukçuoğlu	1
Mevludoğlu	2	Hacı Nebioğlu	1	Paşalioğlu	1
Molla Ömeroğlu	2	Halil Zeybekoğlu	1	Sakalioğlu	1
Nebioğlu	2	Hamzaoğlu	1	Sarı Ahmedoğlu	1
Sağiroğlu	2	Hasan Çelebioğlu	1	Sarı Osmanoglu	1
Tekkelioğlu	2	Hatiboğlu	1	Semercioğlu	1
Abalı	1	İbrahimoğlu	1	Sersalioğlu?	1
Abdioğlu	1	İnceoğlu	1	Seyrekoğlu	1

Abdulvelioğlu	1	İrbakoğlu	1	Sileli?	1
Ahmed Ağaoğlu	1	İsmail Ağaoğlu	1	Soğanderelioglu	1
Ali Emmioğlu	1	İsmail Efendioğlu	1	Şabanoğlu	1
Ali Kethüdaoğlu	1	Kaçanoğlu	1	Şalak	1
Alibeşeoğlu	1	Kalemcioglu	1	Şebekoğlu	1
Avcioğlu	1	Kar Sülukoğlu	1	Taslacioğlu	1
Babuşoğlu	1	Kara Dede	1	Tataroğlu	1
Basıroğlu	1	Kara Haliloğlu	1	Tavillioğlu Müteveffa	1
Bastroğlu	1	Kara Mahmutoğlu	1	Taylıoğlu	1
Boşnakoğlu	1	Karaoğlanoğlu	1	Taylısukoğlu?	1
Bülbüloğlu	1	Kayacıkuşuoğlu?	1	Tembeloğlu	1
Caferoğlu	1	Kazgancioğlu	1	Terzi	1
Camus Osmanoğlu	1	Kel Hüseyinoğlu	1	Terzioğlu	1
Çakır Alioğlu	1	Kellelioğlu	1	Tursulukoğlu?	1
Çırak	1	Kızıoğlu	1	Tüylü Osmanoğlu	1
Çırak Mehmedoğlu	1	Kirmancioğlu	1	Uburcuoğlu	1
Çirkinoğlu	1	Koca	1	Ubuoğlu	1
Çomaroğlu	1	Kocabıyıkoglu	1	Urgancioğlu	1
Çömlekçioğlu	1	Koçanoğlu	1	Veliceoğlu	1
Dana Haliloğlu	1	Konukoğlu	1		

Tablo 1. 20 Karıcı Karyesi Bereketler Mahallesi sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Kesmezoğlu	3	Bölükbaşıoğlu	1	Kaca İbrahimioğlu	1
Nebioğlu	3	Bölükoglu	1	Kadı Hüseyinoğlu	1
Berberoğlu	2	Çirikoğlu	1	Kadıoğlu	1
Emir Alioğlu	2	Çolakoğlu	1	Kara Alioğlu	1
Emir Hasanoğlu	2	Gorukoğlu	1	Kara İbrahimioğlu	1
Gedikoğlu	2	Hacı Ağaların İbrahimin oğlu	1	Karaoğlanoğlu	1
Hacı Efendioğlu	2	Hacı Ahmedoğlu	1	Kavakoğlu	1
Hatiboğlu	2	Hacı Hamzaoglu	1	Kel Ahmedoğlu	1
Hekimoğlu	2	Hacı Hasanoğlu	1	Koca Alioğlu	1
İsaoğlu	2	Hacı Himmetoğlu	1	Molla Ahmedoğlu	1
Mahmudoğlu	2	Hacı Mehmedoğlu	1	Molla Hasanoğlu	1
Tabanoğlu	2	Hacı Velioğlu	1	Molla Ömeroğlu	1
Yıldızcioğlu	2	Hüseyinoğlu	1	Nefçioğlu	1
Akoğlanoğlu	1	İpçioğlu	1	Paşalioğlu	1
Aşikoğlu	1	İsabeşeoğlu	1	Sabrioğlu	1
Başkalfa	1	İslamoğlu	1	Tekkenişinoğlu	1
Bryıklioğlu	1				

Tablo 1. 21 Karıcı Karyesi Hallaçlar Mahallesi sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Hacı Kabakoğlu	4	Cidelioğlu	1	Katırcıoğlu	1
Temürcüoğlu	4	Çınaroğlu	1	Kel Ahmedoğlu	1
Abdullahoğlu	2	Çırakoğlu	1	Koca İbrahimioğlu	1
Cebecioğlu	2	Çopuroğlu	1	Koca Mustafaoğlu	1
Molla Ahmedoğlu	2	Demircioğlu	1	Koca Ömeroğlu	1
Molla İbrahimioğlu	2	Güloğlanoğlu	1	Körosmanoğlu	1
Sarı Ahmedoğlu	2	Hacı Alioğlu	1	Mahmudoğlu	1
Sarı Mustafaoğlu	2	Hacı Azıroğlu	1	Masdakoğlu	1
Abdulvelioğlu	1	Hacı Hüseyinoğlu	1	Mehmedoğlu	1

Ali Kocaoğlu	1	Hacı İbrahimoğlu	1	Musa İlyasoğlu	1
Aliakrazoğlu	1	Hacı Kurdoğlu	1	Nazlıoğlu	1
Alibeşeoğlu	1	Hacı Mahmudoğlu	1	Osmanoğlu	1
Atikoğlu	1	Hacı Mustafaoğlu	1	Ömer Ahmedoğlu	1
Bağcı Alioğlu	1	Halilbeşeoğlu	1	Sarıbeşeoğlu	1
Barutcu	1	Hamzaoğlu	1	Sarıkayaoğlu	1
Barutcu Mahmudoğlu	1	Hatiboğlu	1	Solakoğlu	1
Barutcuoğlu	1	İmamoğlu	1	Topal İmamoğlu	1
Beyoğlu	1	Kansızoğlu	1	Yusufoğlu	1
Bulguroğlu	1	Karcıbaşoğlu	1		

Tablo 1. 22 Karcı Karyesi Hisar Mahallesi sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
İmamoğlu	2	Çakıroğlu	1	Kocaolukoğlu	1
Kalemci	2	Çemrekoğlu	1	Köseoğlu	1
Kavuncuoğlu	2	Daldaloğlu	1	Mavioğlu	1
Kulakoğlu	2	Emir Hüseyinoğlu	1	Molla Ahmedoğlu	1
Maiioğlu	2	Emiroğlu	1	Molla Haliloğlu	1
Toluğlu	2	Fisebiloğlu	1	Oduncu Hüseyinoğlu	1
Abbasoğlu	1	Hacı	1	Ömeroğlu	1
Abdurrahman Efendi	1	Hacı Efendi	1	Salmacıoğlu	1
Abdüloğlu	1	Hacı Hüseyinoğlu	1	Sarı	1
Ali Mustafaoğlu	1	Hacı Ömeroğlu	1	Şişekoğlu	1
Aşıkoğlu	1	Hamzaoğlu	1	Tekyelioglu	1
Azılıoğlu	1	Hüseyinbeşeoğlu	1	Yağcıoğlu	1
Beşiroğlu	1	İbrahim Efendioğlu	1	Yağcıoğlu Osmanoğlu	1
Budaklıoğlu	1	Karabıykoğlu	1	Yalınayak	1

Tablo 1. 23 Kaşıkçı sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Alioğlu	3	Mehmedcioğlu	1	Şaban Osmanoğlu	1
Ekmekçioğlu	1	Meydanoğlu	1	Şeddadoğlu	1
Hacı Mustafaoğlu	1	Mollaoğlu	1	Uzunoğlu	1
Hasanoğlu	1	Osmanoğlu	1	Velioğlu	1
Kadıköylüoğlu	1				

Tablo 1. 24 Kethüda sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Başdanoğlu	4	Ceceloğlu	1	Mahmudoğlu	1
Arabacıoğlu	3	Çakmaklı	1	Mercan	1
Eskioğlu	3	Dâioğlu	1	Molla Alioğlu	1
Hacı İbrahimoğlu	3	Doluoğlu	1	Molla Hüseyinoğlu	1
Ahmed Ağaoğlu	2	Emiroğlu	1	Molla İbrahimoğlu	1
Ayrioğlu	2	Gebeşoğlu	1	Mollaoğlu	1
Debbağoğlu	2	Gezekçioğlu	1	Musaoğlu	1
Kara	2	Hacı Karaoğlu	1	Müteveffa Koca Hasanoğlu	1
Pehlivanoğlu	2	Hacıabacıoğlu	1	Odabaşoğlu	1

Sivrioğlu	2	Hayatioğlu	1	Osmanoğlu	1
Veziroğlu	2	Honazlıoğlu	1	Ömercioğlu	1
Zeybekoğlu	2	Kadioğlu	1	Sarı Kethüdaoğlu	1
Ağa Kurdoğlu	1	Kirişoğlu	1	Sarıkayaoğlu	1
Alacaoğlu	1	Koca Mustafaoğlu	1	Şabanoğlu	1
Ali Hocaoğlu	1	Kocabıyıkioğlu	1	Tekkeli	1
Bekiroğlu	1	Köseoğlu	1	Yörük Dâi	1
Boz Ahmedoğlu	1	Kulaklıoğlu	1	Yörük Haliloğlu	1
Budak	1	Kurdoğlu	1		

Tablo 1. 25 Kınıklı sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Çolakoğlu	3	Gençoğlu	1	Koca Kabak	1
Derelioğlu	2	Hacı Mehmed	1	Küçük Ahmedoğlu	1
Hasan Kethüdaoğlu	2	Hacioğlu	1	Küçükoğlu	1
Ocakoğlu	2	Haliloğlu	1	Mehmed Alioğlu	1
Öksüzoğlu	2	Haydaroğlu	1	Mustafa	1
Ali	1	İbrahim	1	Nebioğlu	1
Alibeşeoğlu	1	İkizoğlu	1	Sarioğlu	1
Babaalioğlu	1	Kalenderoğlu	1	Sığmalıoğlu	1
Bedeloğlu	1	Kara Haliloğlu	1	Tonbuloğlu	1
Dedelioğlu	1	Kara Hüseyinoğlu	1		

Tablo 1. 26 Kurudere sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Alibeşeoğlu	2	Hacı Hüseyinoğlu	1	Molla	1
Kelbaşoğlu	2	Hacioğlu	1	Molla İbrahimioğlu	1
Ayazlıoğlu	1	Hamidli	1	Sezaioğlu	1
Celiloğlu	1	Hisarlıoğlu	1	Tekkeli	1
Cüesosman	1	Honazlı	1	Türkmen	1
Çilalioğlu	1	Hüseyinağa	1	Yörükali	1
Deliklioğlu	1	Karahüseyin	1	Yörükoğlu	1
Gezekçi	1	Merdoğlu	1	Yörükosman	1
Hacı Hasanoğlu	1				

Tablo 1. 27 Saruhan sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Hacı Mustafaoğlu	3	Hacioğlu	1	Mehmet Ağaoğlu	1
Hatipoğlu	2	Hasanoğlu	1	Müteveffa Köseoğlu	1
Molla Yusufioğlu	2	Hatipoğlu Mustafaoğlu	1	Ömeroğlu	1
Boduroğlu	1	İbrahimbeşeoğlu	1	Sağıroğlu	1
Davutoğlu	1	Kirazoğlu	1	Sezai Hüseyinoğlu	1
Hacı Alioğlu	1	Kukunoğlu	1	Şeyh	1

Tablo 1. 28 Şamlı Çiftliği sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Alkacıoğlu	4	Çolakoğlu	1	Memioğlu	1
Kara	3	Deli Sarıoğlu	1	Mevlúdoğlu	1
Küçük Hüseyinoğlu	3	Dervişoğlu	1	Sağır Alioğlu	1
İlyasoğlu	2	Duacıoğlu	1	Samuroğlu	1
Kalemoğlu	2	Dumluoğlu	1	Sarı	1
Abdi Alininoğlu	1	Emiroğlanoğlu	1	Sığmal	1
Abdi Beyoğlu	1	Göbekli	1	Solakoğlu	1
Ali Kethüdaoğlu	1	Halil Pehlivanoğlu	1	Tavashızade	1
Ataloğlu	1	İhtiyaroğlu	1	Yeniceli	1
Bozbeyoğlu	1	İzmirlioğlu	1	Zeybek	1
Çallı	1	Kör Hasanoğlu	1		

Tablo 1. 29 Şemikler sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Hacı İsmailoğlu	3	Çolakoğlu	1	Köroğlu	1
Veli Küçükkoğlu	3	Deli Osmanoğlu	1	Köydağıtanoğlu	1
Ayıkoğlu	2	Dervişoğlu	1	Kuloğlu	1
Çallı	2	Emir Hüseyinoğlu	1	Küçük	1
Çıralıoğlu	2	Hacı Hasanoğlu	1	Küçük Hacıoğlu	1
Danacıoğlu	2	Hacı İsa oğlu	1	Mustafaoğlu	1
Hacı Ahmedoğlu	2	Hacıoğlu	1	Müteveffa Köseoğlu	1
Hacı Beybaşıoğlu	2	Hasan Efendi	1	Ömeroğlu	1
Haliloğlu	2	Heybelioğlu	1	Pehlivanoğlu	1
Hasan Usta oğlu	2	Himmetoğlu	1	Sağır Ali b. Mehmed	1
Köseoğlu	2	Hüseyin Kethüdaoğlu	1	Sarı İbrahimoğlu	1
Cılbakoğlu	1	Hüseyinoğlu	1	Sarıbeşeoğlu	1
Çakmaklı	1	Kara Ahmedoğlu	1	Şabanoğlu	1
Çobanoğlu	1	Kır	1	Tiryakioğlu	1

Tablo 1. 30 Tekke sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Hacı Alioğlu	3	Çulha	1	Mehmedoğlu	1
Dervişoğlu	2	Çulhaoğlu	1	Molla Mustafaoğlu	1
Köleoğlu	2	Döngeloğlu	1	Müteveffa Hacı	1
Sarıoğlanoğlu	2	Gerzileli	1	Nasuh oğlu	1
Ali Dai	1	Giridli	1	Osmanoğlu	1
Ali Usta oğlu	1	Hacı Hatiboğlu	1	Sağır Yusuf oğlu	1
Ayvazoğlu	1	Hacıoğlu	1	Sufioğlu	1
Bicanoğlu	1	Hayrullah Alioğlu	1	Süleymancaoğlu	1
Çoban Hasanoğlu	1	Köse Ahmedoğlu	1	Tuğsuzoğlu	1
Çoban Velioğlu	1	Manisalı	1		

Tablo 1. 31 Üzerlik sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Hüseyinoğlu	2	Eski Alioğlu	1	Helvacıoğlu	1
İlyasoğlu	2	Hacı	1	İbrahimioğlu	1
Kara Mesdanoğlu	2	Hacı Ahmedoğlu	1	Kadioğlu	1
Civiloğlu	1	Hacı İsmailoğlu	1	Molla Hasanoğlu	1
Danacıoğlu	1	Hacı Mehmetoğlu	1	Ömeroğlu	1
Elifoğlu	1	Hasan Alioğlu	1		

Tablo 1. 32 Zeytin sülale isimleri

Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı	Sülale ismi	Hn. Sayısı
Sarıoğlu	3	Hacı Ahmetoğlu	1	Köse Alioğlu	1
İsmailoğlu	2	Hasankahyaoğlu	1	Osmanoğlu	1
Çubukçuoğlu	1	Karahüseyinoğlu	1	Toganoğlu	1
Hacı	1	Koca Haliloğlu	1	Zıproğlu	1

1.2. MESLEKLER

Meslekler yerleşim yerlerindeki sosyal ve ekonomik yaşamı ortaya koyması bakımından önemlidir. Tarım ve hayvancılık dışındaki farklı meslekler yerleşim yerlerinin ekonomik faaliyetlerinin çizgisini belirtir. Meslek dağılımlarını inceleneceği bu bölümde öncelikle mesleği bulunmayan hanelerin dağılımı ele alınacaktır.

Tablo 1. 33 Meslek sahibi olmayanların dağılımı

	İhtiyar-hasta-sakat	Dul Yetim	Derviş Fukarası	“Vücut”	?	Toplam
Bağbaşı	1	0	0	0	0	1
Cedid Ecirli Çift.	1	0	0	0	0	1
Dere	0	0	0	0	2	2
Gerzile	0	0	0	0	2	2
Goncalı	2	0	0	0	0	2
Göveçlik	0	0	0	0	2	2
Hacı Eyüblü	0	1	0	0	1	2
Kale	0	0	0	0	1	1
Karakova	1	1	0	0	0	2
Karamanlı	1	0	2	0	0	3
Karcı	2	5	0	1	1	9
Karcı Hallaçlar Mah.	0	1	0	0	0	1
Karcı Hisar Mah.	1	0	0	0	0	1
Kaşıkçı	2	0	0	0	0	2
Kethüda	2	7	0	0	1	10
Kımkı	1	0	0	0	0	1
Saruhan	0	1	0	0	1	2
Şamlı Çift.	2	1	0	0	0	3

Şemikler	0	2	0	0	0	2
Tekke	1	1	0	0	1	3
Üzerlik	1	0	0	0	0	1
Toplam	18	20	2	1	12	53
%	34	38	4	2	23	100
Meslek Hane%	2	2	0	0	1	5
Toplam Hane%	2	2	0	0	1	4

Yukarıdaki tabloda ilk sütun fiziksel rahatsızlıkları olan iş göremeyecek durumda olan haneleri ifade etmektedir. Dul ve yetim kaydı olan hane sayısı 20'dir. Sadece yetim kayıtlarının da yer aldığı belgelerde yetim çocukların vasileri genellikle anneleridir. Karamanlı'da bulunan iki dervişan fukarası "onun bunun ianesiyle" geçimlerini sağlamaktadır.

Karcı'da bulunan "karye-i mezburun vücuhu olduğu" kaydı düşülen bir hane bulunmaktadır. Meslek kaydı olmayanların gerçekte mesleklerinin bulunmadığını düşünmek yanlış olacaktır. Çünkü çoğunun tarım, hayvan ya da zuhurat gelirleri vardır. Muhtemelen defteri yazan kâtibin dalgınlığından bu hanelerin meslek kayıtları belirtilmemiştir. 1197 hane içinde mesleği bulunmayan hane sayısı 57'dir. Bu da haneler içinde %4,7'lik payı ifade eder. Meslek kaydı olan hanelerin toplam hane içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 34 Meslek kaydı olan hanelerin dağılımı

	Meslek Hane	Toplam Hane	%
Abdullah Ağa Çift.	8	8	100
Bağbaşı	27	28	96,43
Cedid Ecirli Çift.	35	36	97,22
Çamrak	10	10	100
Dere	13	15	86,67
Eldenizli	20	20	100
Eskihisar	18	18	100
Gerzile	137	139	98,56
Goncalı	28	30	93,33
Göveçlik	63	65	96,92
Hacı Eyüblü	34	36	94,44
Kale	8	9	88,89
Karakova	26	28	92,86
Karamanlı	44	47	93,62
Karcı	185	194	95,36
Karcı Bereketler Mah.	64	64	100
Karcı Hallaçlar Mah.	67	68	98,53
Karcı Hisar Mah.	47	48	97,92
Kaşıkcı	13	15	86,67

Kethüda	60	70	85,71
Kımıklı	34	35	97,14
Kurudere	27	27	100
Saruhan	20	22	90,91
Şamlı Çift.	38	41	92,68
Şemikler	53	55	96,36
Tekke	31	34	91,18
Üzerlik	19	20	95
Zeytin	15	15	100
Toplam	1144	1197	95,57

Yukarıdaki tabloya göre yerleşim yerlerindeki toplam hanenin tamamına yakınının meslek kaydı bulunmaktadır. Denizli merkez köylerinde 40 farklı meslek kaydı bulunmaktadır. Bu mesleklerin iş kollarına göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 35 İş kollarına göre meslek dağılımı

	Emek-Yoğun	Dokuma	Ticaret Nakliye	Zanaatkâr	Hizmet	Diğer	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	7	0	0	0	0	1	8
Bağbaşı	25	0	0	0	2	0	27
Cedid Ecirli Çift.	33	0	0	0	1	1	35
Çamrak	10	0	0	0	0	0	10
Dere	13	0	0	0	0	0	13
Eldenizli	19	0	0	0	1	0	20
Eskihisar	14	0	1	0	1	2	18
Gerzile	3	126	4	0	4	0	137
Goncalı	26	0	0	0	2	0	28
Göveçlik	17	44	0	0	2	0	63
Hacı Eyüblü	31	0	0	0	3	0	34
Kale	8	0	0	0	0	0	8
Karakova	24	0	0	0	2	0	26
Karamanlı	5	28	3	1	5	2	44
Karcı	92	15	39	18	8	13	185
Karcı Bereketler Mah.	15	43	3	0	3	0	64
Karcı Hallaçlar Mah.	11	37	11	1	3	4	67
Karcı Hisar Mah.	14	7	13	1	4	8	47
Kaşıklı	7	5	0	0	1	0	13
Kethüda	58	0	0	0	1	1	60
Kımıklı	33	0	0	0	1	0	34
Kurudere	26	0	0	0	1	0	27
Saruhan	15	1	2	0	2	0	20
Şamlı Çift.	36	0	1	0	0	1	38
Şemikler	46	0	0	0	4	3	53
Tekke	25	0	0	0	3	3	31
Üzerlik	18	0	0	0	1	0	19
Zeytin	15	0	0	0	0	0	15
Toplam	646	306	77	21	55	39	1144
Meslek Hane%	56,5	26,7	6,7	1,8	4,8	3,4	100
Toplam Hane%	54,0	25,6	6,4	1,8	4,6	3,3	95,6

Genel olarak meslekler incelendiğinde emek yoğun iş kollarının ilk sırayı aldığı görülmektedir. Halkın tarımla geçimini sağladığı bir dönem için %56,5'lik emek-yoğun meslek payı doğaldır. Meslek dağılımında ikinci sırayı dokumacılık iş kolu almaktadır. Diğerlerinin payları oldukça düşüktür. İş kollarının meslek dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 36 İş kollarına göre meslek dağılımı %

	Emek-Yoğun	Dokuma	Ticaret Nakliye	Zanaatkâr	Hizmet	Diğer
Abdullah Ağa Çift.	87,5	0	0	0	0	12,5
Bağbaşı	92,6	0	0	0	7,4	0
Cedid Ecirli Çift.	94,3	0	0	0	2,9	2,9
Çamrak	100	0	0	0	0	0
Dere	100	0	0	0	0	0
Eldenizli	95,0	0	0	0	5	0
Eskihisar	77,8	0	5,6	0	5,6	11,1
Gerzile	2,2	92,0	2,9	0	2,9	0
Goncalı	92,9	0,0	0	0	7,1	0
Göveçlik	27,0	69,8	0	0	3,2	0
Hacı Eyüblü	91,2	0	0	0	8,8	0
Kale	100	0	0	0	0	0
Karakova	92,3	0	0	0	7,7	0
Karamanlı	11,4	63,6	6,8	2,3	11,4	4,5
Karcı	49,7	8,1	21,1	9,7	4,3	7
Karcı Bereketler Mah.	23,4	67,2	4,7	0	4,7	0
Karcı Hallaçlar Mah.	16,4	55,2	16,4	1,5	4,5	6
Karcı Hisar Mah.	29,8	14,9	27,7	2,1	8,5	17
Kaşıkcı	53,8	38,5	0	0	7,7	0
Kethüda	96,7	0	0	0	1,7	1,7
Kınıklı	97,1	0	0	0	2,9	0
Kurudere	96,3	0	0	0	3,7	0
Saruhan	75	5	10	0	10	0
Şamlı Çift.	94,7	0	2,6	0	0	2,6
Şemikler	86,8	0	0	0	7,5	5,7
Tekke	80,6	0	0	0	9,7	9,7
Üzerlik	94,7	0	0	0	5,3	0
Zeytin	100	0	0	0	0	0
Toplam	56,5	26,7	6,7	1,8	4,8	3,4

Yerleşim yerlerinden dördünde meslek kaydı olan hanelerin tamamı emek-yoğun iş kollarında çalışmaktadır. Emek-yoğun paylarının düşük olduğu yerleşim yerlerinde diğer iş kollarının daha fazla paya sahip olduğu görülmektedir.

1.2.1. Emek-Yoğun Meslekler

Emek-yoğun iş kolları yerleşim yerlerinde tarım faaliyetlerinin gerektirdiği meslekler olarak gruplandırılmıştır. Emek-yoğun mesleklerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 37 Emek-yoğun iş kolu mesleklerinin dağılımı

	Ziraat	Irgat	Hizmetkâr	Gezekçi	Oduncu	Tahtacı	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	7	0	0	0	0	0	7
Bağbaşı	18	2	3	0	2	0	25
Cedid Ecirli Çift.	21	12	0	0	0	0	33
Çamrak	9	1	0	0	0	0	10
Dere	12	1	0	0	0	0	13
Eldenizli	14	0	0	0	5	0	19
Eskihisar	10	3	1	0	0	0	14
Gerzile	0	2	0	1	0	0	3
Goncalı	12	12	1	1	0	0	26
Göveçlik	9	1	0	0	7	0	17
Hacı Eyüblü	21	10	0	0	0	0	31
Kale	7	1	0	0	0	0	8
Karakova	13	9	2	0	0	0	24
Karamanlı	1	2	0	1	1	0	5
Karcı	9	58	1	0	24	0	92
Karcı Bereketler Mah.	8	7	0	0	0	0	15
Karcı Hallaçlar Mah.	4	4	0	0	3	0	11
Karcı Hisar Mah.	0	3	2	0	8	1	14
Kaşıkçı	3	4	0	0	0	0	7
Kethüda	39	19	0	0	0	0	58
Kınıklı	18	0	0	0	15	0	33
Kurudere	9	17	0	0	0	0	26
Saruhan	11	4	0	0	0	0	15
Şamlı Çift.	23	11	2	0	0	0	36
Şemikler	28	18	0	0	0	0	46
Tekke	17	1	0	1	6	0	25
Üzerlik	8	7	3	0	0	0	18
Zeytin	11	1	0	0	3	0	15
Toplam	342	210	15	4	74	1	646
%	53	33	2	1	11	0	100
Meslek Hane%	30	18	1	0	6	0	56
Toplam Hane%	29	18	1	0	6	0	54

Bu grupta “erbab-ı ziraat” kaydı bulunan hanelerin 342’ye ulaştığı görülmektedir. Bu sayıya 10 ziraatçıyı de eklemek gerekir. Bazı hanelerde çift meslek kayıtları bulunmaktadır. Kınıklı’da 1 imam ve 7 oduncunun, Saruhan’da 1 muhtarın,

Tekke'de 1 hatibin ayrıca ziraatla da uğraştığı belirtilmiştir. Meslek kayıtları dağılımında, ziraatın dışındaki meslekleri ele alınmıştır.

Tüm meslekler incelendiğinde ziraatçıların sayısı diğer mesleklerden fazladır. Ziraatçıların meslekler içindeki payı %30'dur. Karcı'nın Hisar Mahallesi'nde ve Gerzile'de ziraat kaydı olan hane bulunmamaktadır. Ziraat kaydının bulunmaması buralarda zirai faaliyetlerinin yapılmadığını göstermez. Hanelerin en azından kendi ihtiyaçlarını karşılamak için tarımla uğraşmaları gerekmektedir. Tüm yerleşim yerlerinde 947 hanenin tarım hâsılatı elde ettiği düşünülürse tarımla uğraşan her haneye ziraat kaydının düşülmediği ortaya çıkmaktadır. Herhalde tarımın dışında hâsılat elde ettiği farklı bir mesleği olmayanlara ziraat kaydı düşülmüştür.

Ziraatçılardan sonra ırgatların da önemli bir sayıya ulaştığını görmekteyiz. 210 ırgat, ziraatçıların tarlalarında çalışmaktadır. Bazı ırgatların az miktarda tarlası, dikili alanı, hayvanı bulunsa da birçoğunun gelir getiren herhangi bir mal varlığı yoktur. Hizmetkârlar da ırgatlar gibi başkalarının işlerinde çalışmaktadır. Tüm yerleşim yerlerinde 15 hizmetkâr bulunmaktadır.

Oduncular özellikle dağlık alanlarda kurulan yerleşim yerlerinde kendini göstermektedir. Karcı ve Kınıklı'da oduncuların sayısının diğer yerleşim yerlerinden fazla olmasının sebebi de bu olsa gerektir. Tahtacı da sadece Karcı'nın Hisar Mahallesi'nde 1 hanede karşımıza çıkmaktadır.

Gezekçiler, büyükbaş hayvanları güdenler için kullanılmaktadır. Sığırtmaç da denilen bu kişiler yerleşim yerinin belli bir noktasında toplanan hayvanları alarak gün boyu otlattıktan sonra akşam toplandıkları noktaya getirmektedir. Buradan hayvanlar kendileri evlerine dönerler. Bugün dahi gezekçilerin işleyişini Denizli çevresinde görmek mümkündür. Hayvanların toplanma noktasına “gezek yatağı” denildiğini, bugün Denizli merkezinde Kiremitçi Mahallesinde bulunan aynı adı taşıyan alandan da bilinmektedir.

Karcı'da bulunan tahtacı mesleğinin yakın zamana kadar devam ettiği bilinmektedir. Tahtacılar ormana gidip iki üç hafta köye inmeden orada çalışırlarmış.¹

---

¹ İdris, Fahrettin Gemici, sözlü görüşme, Karcı Denizli, 10. 05. 2006

1.2.2. Dokumacılık

Toplam hanelerin %26'sını, meslek kaydı olanların %27'sini oluşturan dokumacılıkla uğraşan haneler 9 yerleşim yerinde görülmektedir. Dokumacılık iş kolunda bulunan meslekler ve dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 38 Dokumacılık iş kolu mesleklerinin dağılımı

	Çulha	Muytap	Mutaf	Toplam
Gerzile	126	0	0	126
Göveçlik	44	0	0	44
Karamanlı	28	0	0	28
Karcı	15	0	0	15
Karcı Bereketler Mah.	3	40	0	43
Karcı Hallaçlar Mah.	4	31	2	37
Karcı Hisar Mah.	5	2	0	7
Kaşıkcı	4	1	0	5
Saruhan	1	0	0	1
Toplam	230	74	2	306
%	75	24	1	100
Meslek Hane%	20	6	0	27
Toplam Hane%	19	6	0	26

Defterlerde dokumacılık faaliyetinde bulunan üç farklı meslek bulunmaktadır. Çulhalar dokuma tezgâhlarında (destgah) kumaş dokuyarak geçimlerini sağlamaktadırlar. Ancak defterlerde dikkat çeken bir durum vardır. Her çulhanın tezgâhı yoktur. Tüm yerleşim yerlerinde toplam tezgâh sayısı 47'dir. 230 çulhanın tezgâhları ortak kullanması da pek mümkün görünmemektedir. Tezgâh kayıtları da sadece Gerzile ve Göveçlik'te bulunmaktadır. Çulha bulunan diğer yerleşim yerlerinde tezgâh kaydı bulunmamaktadır. Tezgâhların kendisi hâsılat getirmediği için dikkate alınmamış olabilir. Çulhalıktan elde edilen hâsılat ayrıca kayıtlarda belirtilmiştir.

Bugün Göveçlik'te dokumacılık faaliyetleri devam etmektedir. Hatta tekstil fabrikaları da bulunmaktadır. Karcı ve çevresinde ise on yıl öncesine kadar evlerde otomatik tezgâhlarda dokumacılık yoğun şekilde yapılmaktaydı.

Karcı ve mahallerinde karşılaşılan muytaplar iplikçidir. Hallaçlar'da bulunan mutaf ise keçi kılından ip veya dokumacılık yapan kişiler için kullanılmaktadır.

1.2.3. Ticaret ve Nakliye

Bu tür iş koluna alışveriş, pazarlama, mal ve insan taşımacılığı girmektedir. Toplam 77 hanenin meslekleri ticaret ve nakliye iş koluna girmektedir. Ticaret ve nakliye iş kolu mesleklerinin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 39 Ticaret ve nakliye iş kolu mesleklerinin dağılımı

	Ticaret	Yolcu	Attar	Katırcı	Kiracı	Deveci	Kasap	Manav	Toplam
Eskihisar	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Gerzile	4	0	0	0	0	0	0	0	4
Karamanlı	1	1	1	0	0	0	0	0	3
Karcı	5	13	0	18	0	0	2	1	39
Karcı Bereketler Mah.	1	1	0	1	0	0	0	0	3
Karcı Hallaçlar Mah.	1	6	0	4	0	0	0	0	11
Karcı Hisar Mah.	6	0	0	7	0	0	0	0	13
Saruhan	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Toplam	18	21	1	30	2	2	2	1	77
%	23	27	1	39	3	3	3	1	100
Meslek Hane%	2	2	0	3	0	0	0	0	7
Toplam Hane%	2	2	0	3	0	0	0	0	6

Yerleşim yerlerinden 9’unda rastlanılan ticaret ve nakliye iş koluna ait mesleklerden katırcıların sayısı diğerlerinden fazladır. Katırcılar sadece Karcı ve mahallelerinde bulunmaktadır. Taşımacılık alanında çalışan katırcıların tam olarak ne taşıdıkları belgelerde belirtilmemiştir. Ancak 1 bargir kaydında “hamüle bargir” şeklinde kayıt düşülmüştür. Katırlarda böyle bir kayda rastlanmamaktadır. Yolcu ve “erbab-ı ticaret” kaydı olan tacirler de alışveriş işleriyle uğraşmaktadır.

1.2.4. Zanaatkârlar

El marifeti ile geçimlerini sağlayan meslekler zanaatkârlar grubunda toplanmıştır. Zanaatkârların dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 40 Zanaatkârların meslek dağılımı

	Kalaycı	Bardakçı	Çömlekçi	Sünnetçi	Duvarcı	Demirci	Dülger	Toplam
Karamanlı	1	0	0	0	0	0	0	1
Karcı	0	7	7	2	2	0	0	18
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	1	0	1
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	1	7	7	2	2	1	1	21
%	5	33	33	10	10	5	5	100
Meslek Hane%	0	1	1	0	0	0	0	2
Toplam Hane%	0	1	1	0	0	0	0	2

Zanaatkârların toplam hane içindeki dağılımı %2'yi geçmemektedir. 21 zanaatçıdan 18'i Karcı'da bulunmaktadır.

1.2.5. Hizmet İş Kolu Meslekleri

Dini, ilmi ve idari işlerin oluşturduğu bu grubun yerleşim yerlerindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 41 Hizmet iş kolu mesleklerinin dağılımı

	İmam	Hatip	Muallim	Talebe	Müderriş	Muhtar	Mütevelli	Toplam
Bağbaşı	1	1	0	0	0	0	0	2
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	1	0	1
Eldenizli	0	0	1	0	0	0	0	1
Eskihisar	1	0	0	0	0	0	0	1
Gerzile	0	1	1	1	0	1	0	4
Goncalı	0	0	0	2	0	0	0	2
Göveçlik	0	0	1	0	1	0	0	2
Hacı Eyüblü	1	0	0	1	0	1	0	3
Karakova	0	1	0	1	0	0	0	2
Karamanlı	1	1	0	1	1	1	0	5
Karcı	3	1	0	1	1	2	0	8
Karcı Bereketler Mah.	0	0	1	1	1	0	0	3
Karcı Hallaçlar Mah.	2	0	0	0	0	1	0	3
Karcı Hisar Mah.	1	1	0	0	1	1	0	4
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	1	0	1
Kethüda	0	0	0	0	0	1	0	1
Kınıklı	1	0	0	0	0	0	0	1
Kurudere	1	0	0	0	0	0	0	1
Saruhan	0	0	0	2	0	0	0	2
Şemikler	1	1	0	1	0	1	0	4
Tekke	0	1	0	0	0	1	1	3
Üzerlik	1	0	0	0	0	0	0	1
Toplam	14	8	4	11	5	12	1	55
%	25	15	7	20	9	22	2	100
Meslek Hane%	1	1	0	1	0	1	0	5
Toplam Hane%	1	1	0	1	0	1	0	5

Abdullah Ağa Çiftliği, Çamrak, Dere, Kale, Şamlı Çiftliği, Zeytin'de hizmet iş kolunda çalışan hane kaydı bulunmamaktadır. Tüm yerleşim yerlerinin defterleri incelendiğinde defterlerin sonunda yerleşim biriminin imamı ve iki muhtarının mühürlerinin olduğu görülmektedir. Yukarıdaki tabloda ise tüm yerleşim yerlerinin imam, hatip ve muhtar kayıtlarının bulunmaması dikkat çekicidir. Ancak Gerzile'de 2 imam, Göveçlik'te 2 muhtar ve 1 imam aynı zamanda çulha esnafındandır. Bu haneler

hâsılat getirdiği için çulhalar arasına alınmıştır. Böylece yerleşim yerlerinde 17 imam ve 14 muhtar kaydı bulunmaktadır.

Dini görevli olarak imam ve hatiplerin kaydı da bulunmaktadır. Bu görevlilerin bir kısmının hane kayıtlarında “ba-berat-ı âli imamı idüğü” ya da “ba-berat-ı âli hatibi idüğü” şeklinde notlar düşülmüştür. Bu görevlilerin beratlı oldukları ortaya çıkmaktadır. Ancak hepsinde bu şekilde bir kayıt bulunmamaktadır. Onların da bu görevi fahri olarak yürüttükleri düşünülebilir.

Eğitim alanında talebe-i ulum, muallim-i sıbyan ve müderrisler bulunmaktadır. 4 muallimin sıbyan mekteplerinde görev yaptığı anlaşılmaktadır. 11 talebenin bulunduğu yerleşim yerlerinin her birinde müderris bulunmamaktadır. 5 müderrisin bulunduğu yerleşim yerlerinden 2’sinde talebe kaydı yoktur. Talebesi olan müderrisli yerleşim yerlerinde ise birer talebenin olması da dikkat çekicidir.

Mütevelli kaydı Tekke karyesinde dir. Orada bulunan tekkenin mütevellisi olan haneden başka mütevelli bulunmamaktadır.

1.2.6. Diğer İş Kolları

Meslek gruplamalarında önceki gruplarda da bulunabilecek bazı meslekler “diğerleri” adı altında birleştirildi. Diğer iş kollarının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. 42 Diğer iş kollarının dağılımı

	Sai	Çoban	Duhancı	Karcı	Değirmenci	Civar	Barutçu	Tekaüd	Ashabı çiftlikan	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Gerzile	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karamanlı	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Karcı	0	2	1	3	6	1	0	0	0	13
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4

Karcı Hisar Mah.	0	0	0	5	3	0	0	0	0	8
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Kınıklı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurudere	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Şemikler	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
Tekke	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	1	8	1	8	12	1	4	1	3	39
%	3	20	3	20	30	3	10	3	8	98
Meslek Hane%	0,1	0,7	0,1	0,7	1,0	0,1	0,3	0,1	0,3	3,4
Toplam Hane%	0,1	0,7	0,1	0,7	1,0	0,1	0,3	0,1	0,3	3,3

Bu grupta en büyük pay değirmencilerindir. Değirmenciler sahip oldukları “asiyab kıtası” ya da “asiyab hissesi”ni işleterek gelir elde etmektedirler. Değirmende bulunan değirmen taşının birine kıta denilmekte, bir taşın dörtte birine de hisse denilmektedir. Her değirmencinin asiyab kıtası veya hissesi olmadığı gibi ziraatla uğraşanların da asiyabı olduğu görülebilmektedir.

Karcı ve Hallaçlarda karşılaşılan “karcı”ların sayıları oldukça azdır. Yerleşim yerine adını veren bir mesleğin, 194 haneden sadece 3’ünde görülmesi dikkat çekicidir. Karcılar, yaz aylarında Karcı dağının tepesine çıkarak daha önce çukurlara bastırdıkları kar kütlesini kalıplar halinde kesip katırlara yükleyerek kalabalık yerlere satmaya götürürler. Bugün de yaz aylarında özellikle mahalle pazarlarında karcılara rastlamak mümkündür.

Çobanlar küçükbaş hayvanları olan hanelere verilen genel bir isim olsa da küçükbaş hayvanı olan her hanenin çoban olmadığı da defterlerde belirtilmektedir. Çoban kaydı olan hanelerin hepsinin küçükbaş hayvanı bulunmaktadır. Değirmencilerde ki gibi küçükbaş hayvanı olmayan hanelerden çoban kayıtlı olanı bulunmamaktadır. Çobanların küçükbaş hayvanlarının hâsılatı bulunduğundan ayrıca meslek hâsılatları yoktur.

Karcı’da bulunan “civar”da bu yörede bulunan mesleklerden biridir. Bahçelere verilecek suyu denetleyen kişiye civar denmektedir. Bugün de aynı adla bu iş yapılmaktadır. Barutçu sadece Hallaçlar’da, haber ileten “sai” ise Karamanlı’da görülmektedir.

Tekaüt yani emekli kaydı Karamanlı'da bulunmaktadır. Mal sandığından maaşını alan Karamanlı'daki hanenin dışında Şemikler'de de bir tekaüt olan hane bulunmaktadır. Ancak ırgat kaydı olan Şemikler'deki asker emeklisi ırgatlar içine alınmıştır. Üç çiftlik sahibi de “ashab-ı çiftlikan” kaydı ile defterlere yazılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

MAL VARLIĞI

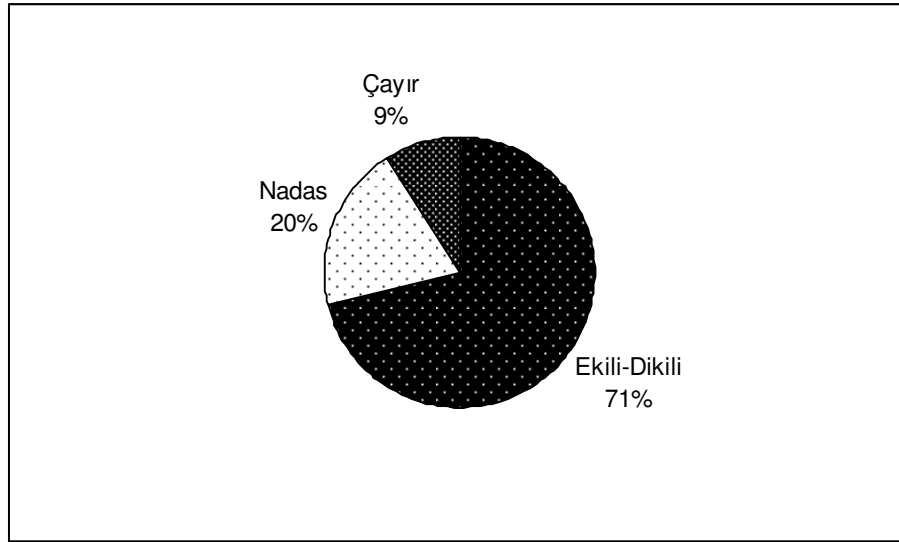
Temettuat defterlerine göre 1844–1845 yılı Denizli merkez köylerinde ahalinin mal varlıkları zenginliklerinin göstergesi olmaktadır. Kişilerin refah durumu elinde bulunan arazi, hayvan ve diğer mal varlıkları ile alakalıdır.

2.1. TOPRAK DAĞILIMI

Toprak, XIX. yüzyılda köy, kasaba ve çiftliklerde yaşayan insanlar için vazgeçilmez bir varlıktır. Denizli merkez köylerinin Temettuat Defterlerinde, yerleşim birimlerinde tasarruf edilen toprak 28103,5 dönüm, toprak tasarruf eden hane sayısı 963'tür. 1197 hane bulunan yerleşim birimlerinde, hanelerin %80,7'si toprak tasarrufunda bulunurken %19,3'ünün herhangi bir toprak kaydı bulunmamaktadır. Toprak kaydı olmayan hane sayısı ise 234'tür. Denizli merkez köylerinde tasarruf edilen arazinin durumu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2. 1 Denizli merkez köyleri arazi kullanımı

	Hane	Dönüm	Hane %	Dönüm %
Ekili-Dikili	947	20009,25	98	71,2
Nadas	77	5494,5	8	19,6
Çayır	2	2600	0,2	9,3
Toplam	966	28103,75		

Şekil 2. 1 Denizli merkez köyleri arazi kullanımı

Temettuat defterlerine göre Denizli merkez köylerinde bulunan arazinin %90,7'si tarıma ayrılmıştır. %9,3'ü ise hayvanların otlatıldığı çayır alanlardır. Çayır kaydına 2 çiftlikte birer hanede rastlamaktayız. İki de çiftlik sahibi olan bu hanelerden biri Şamlı Çiftliği'nin Sahibi Tavaslızâde Osman Ağa b. Hacı Ömer Efendi diğeri Cedit ve Ecirli Çiftliği'nin sahibi Tavashlı Hacı Ahmed Ağazade Ali ve İbrahim Ağa b. Hacı Ahmed'dir. Şamlı Çiftliğinde 2000 dönüm, Cedit ve Ecirli Çiftliğinde ise 600 dönüm çayır arazisi defterlerde “Çiftlik-i mezbur ahalilerinin hayvan otlağı idüğü” şeklinde kaydedilmiştir. Denizli merkez köylerinin arazi kullanımının yerleşim birimlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 2 Denizli merkez köyleri arazi kullanımı

	Tarıma Elverişli		Tarım Dışı		Toplam Arazi		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	7	383	0	0	7	383	0,7	1,4
Bağbaşı	23	730	0	0	23	730	2,4	2,6
Cedit Ecirli Çift.	25	2842	1	600	25	3442	2,6	12,2
Çamrak	9	235	0	0	9	235	0,9	0,8
Dere	2	1201	0	0	2	1201	0,2	4,3
Eldenzli	14	1000	0	0	14	1000	1,5	3,6
Eskihisar	10	353	0	0	10	353	1,0	1,3
Gerzile	82	356,5	0	0	82	356,5	8,5	1,3
Goncalı	20	463	0	0	20	463	2,1	1,6
Göveçlik	63	951	0	0	63	951	6,5	3,4
Hacı Eyüblü	32	857	0	0	32	857	3,3	3,0
Kale	7	233	0	0	7	233	0,7	0,8
Karakova	23	417	0	0	23	417	2,4	1,5
Karamanlı	25	89	0	0	25	89	2,6	0,3

Karcı	189	1155,5	0	0	189	1155,5	19,6	4,1
Karcı Bereketler Mah.	54	292	0	0	54	292	5,6	1,0
Karcı Hallaçlar Mah.	59	432	0	0	59	432	6,1	1,5
Karcı Hisar Mah.	46	172,75	0	0	46	172,75	4,8	0,6
Kaşıkcı	10	142	0	0	10	142	1,0	0,5
Kethüda	58	1957,5	0	0	58	1957,5	6,0	7,0
Kımkılı	35	770	0	0	35	770	3,6	2,7
Kurudere	25	798	0	0	25	798	2,6	2,8
Saruhan	21	476	0	0	21	476	2,2	1,7
Şamlı Çift.	25	6510	1	2000	25	8510	2,6	30,3
Şemikler	46	1119,5	0	0	46	1119,5	4,8	4,0
Tekke	30	871	0	0	30	871	3,1	3,1
Üzerlik	11	409	0	0	11	409	1,1	1,5
Zeytin	15	288	0	0	15	288	1,6	1,0
Toplam	966	25503,75	2	2600	966	28103,75	100,0	100,0
%	100	90,7	0,2	9,3	100	100,0		

İncelenen defterlerde toprak tasarrufunda bulunan haneler içinde en fazla paya sahip olan yerleşim birimi Karcı'dır. Hane ortalamasında %19,6'lık payla ilk sırada olmasına rağmen Karcı'nın arazi payı sadece %4,1'dir. Bunun sebebi Karcı'daki ahalinin genel olarak küçük alanlarda bağ-bahçe tarımıyla uğraşmalarıdır.

Arazi dağılımında Şamlı Çiftliğinin %30,3 ile en büyük paya sahip olduğu görülmektedir. 2000 dönüm çayır arazinin dışında tarıma elverişli 6510 dönümü arazisi daha vardır ki buda toplam arazinin %23,2'sine denk gelmektedir. Şamlı Çiftliği'nde toprak tasarrufunda bulunan hanelerin oranı ise %2,6'dır. Bu oran gerçek hane değerini ifade etmemektedir. Çünkü çiftlikteki toprağın tasarrufu bir kişiye yani çiftlik sahibine aittir. Yerleşim yerlerinde toprak kiralarak ziraat yapan hanelerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 3 Yerleşim yerlerine göre kiracıların dağılımı

Yerleşim birimi	Hane
Şamlı Çift.	24
Cedid Ecirli Çift.	24
Abdullah Ağa Çift.	7
Eldenizli	3
Toplam	58

Yukarıda belirtilen toprak kaydı bulunmayan 58 hane çiftlik sahiplerinden ya da farklı kişilerden belirli dönümde, belirli ücrete toprak kiralamışlardır. Bundan dolayı kiracılar tarım işletmeleri içine alınmıştır. Bu durum sadece belirtilen 4 yerleşim yeri için geçerlidir.

Denizli merkez yerleşim yerlerinde, toprak tasarrufunda bulunan 910 hane bulunmaktadır. Bu sayıya toprak kiralayan haneler de eklediğinde sayının 968 olması gerekirken 966'ye yükseldiği görülmektedir. Aradaki 2 hane farkı toprak sahibi olup ta toprağını kiraya veren, fakat kendisi tarım faaliyetinde bulunmayan hanelerdir. Bunlardan birincisi, Abdullah Ağa Çiftliğinde çiftlik sahibi Abdullah Ağa b. Ömer Efendi'dir. 383 dönüm arazisini 7 haneye kiralamıştır. Diğer çiftliklerden farklı olarak çiftlik sahibi çiftlikte tarım faaliyetinde bulunmamaktadır. İkincisi ise Kethüda köyünde 43 numaralı hanede bulunan yetim Hacı İbrahim oğlu sabi Hüseyin b. Hacı İbrahim'in 25 dönümlük tarlasını 42 numaralı hanede bulunan abisi Hacı İbrahim oğlu Ahmed b. İbrahim'e pamuk ekmek için kiralamasından kaynaklanmaktadır. 43 numaralı hanenin bundan başka arazisi bulunmamaktadır. Böylelikle tarımla uğraşan toplam hane sayısı 966'dır.

Bunların dışında tarımla uğraşıp gelir elde eden ancak toprak kaydı olmayan farklı bir grup daha vardır; şerikler. Ortaklar müşterek arazide toprak sahibi ile yaptıkları tarım faaliyetinden gelir elde etmektedir. Defterlerde şeriklerin geliri ortaklık payı olarak ayrıca verildiğinden toprak tasarruf eden hane ve tarım işletmeleri içine alınmamıştır. Şerikler daha sonra detaylı olarak ele alınacaktır.

Tarım arazilerinin dikkate alındığı toprak dağılımı bölümünde 2600 dönümlük çayır arazi bu bölüm içinde dikkate alınmayacaktır. Tarıma elverişli alanların durumu tek tabloda gösterilemediğinden hanelere ve dönüme göre iki ayrı tablo içinde incelenecektir.

Tablo 2. 4 Denizli merkez köyleri tarım alanları hane dağılımı

	Ekili	Dikili	Ekili -Dikili	Gayrimezru	Toplam Tarım Alanı	%
Abdullah Ağa Çift.	7	0	7	0	7	0,7
Bağbaşı	22	0	22	1	23	2,4
Cedid Ecirli Çift.	25	1	21	5	25	2,6
Çamrak	9	0	9	0	9	0,9
Dere	2	1	2	1	2	0,2
Eldenizli	14	0	14	1	14	1,4
Eskihisar	10	5	10	0	10	1,0
Gerzile	74	23	82	4	82	8,5
Goncalı	17	3	19	1	20	2,1
Göveçlik	19	62	63	20	63	6,5
Hacı Eyüblü	31	2	32	4	32	3,3
Kale	7	1	7	2	7	0,7
Karakova	22	3	23	2	23	2,4

Karamanlı	4	24	25	2	25	2,6
Karcı	70	187	188	5	189	19,6
Karcı Bereketler Mah.	15	49	54	1	54	5,6
Karcı Hallaçlar Mah.	23	58	59	0	59	6,1
Karcı Hisar Mah.	6	46	46	0	46	4,8
Kaşıkcı	10	6	10	0	10	1,0
Kethüda	56	42	57	2	58	6,0
Kınıklı	34	1	34	2	35	3,6
Kurudere	8	23	25	6	25	2,6
Saruhan	17	20	21	2	21	2,2
Şamlı Çift.	24	0	24	2	25	2,6
Şemikler	42	28	45	2	46	4,8
Tekke	28	1	28	4	30	3,1
Üzerlik	9	0	9	2	11	1,1
Zeytin	11	0	11	6	15	1,6
Toplam	612	586	947	77	966	100,0
%	63,4	60,7	98,0	8,0	100,0	

Toprak tasarrufunda bulunan hanelerin %98'i tarım faaliyetinde bulunmaktadır. Yerleşim yerleri içinde en çok toprak tasarruf eden hane payı Karcı'da, en düşük hane payı Dere'de bulunmaktadır.

Tablo 2. 5 Denizli merkez köyleri tarım alanları dönüm dağılımı

	Ekili	Dikili	Ekili -Dikili	Gayrimezru	Toplam Tarım Alanı	%
Abdullah Ağa Çift.	383	0	383	0	383	1,5
Bağbaşı	725	0	725	5	730	2,9
Cedid Ecirli Çift.	2155	7	2162	680	2842	11,1
Çamrak	235	0	235	0	235	0,9
Dere	898	3	901	300	1201	4,7
Eldenizli	850	0	850	150	1000	3,9
Eskihisar	345	8	353	0	353	1,4
Gerzile	272	27,5	299,5	57	356,5	1,4
Goncalı	441	7	448	15	463	1,8
Göveçlik	339	161,5	500,5	450,5	951	3,7
Hacı Eyüblü	789	3	792	65	857	3,4
Kale	207	3	210	23	233	0,9
Karakova	398	3	401	16	417	1,6
Karamanlı	34	33	67	22	89	0,3
Karcı	521,5	496	1017,5	138	1155,5	4,5
Karcı Bereketler Mah.	182	90	272	20	292	1,1
Karcı Hallaçlar Mah.	255	177	432	0	432	1,7
Karcı Hisar Mah.	11,75	161	172,75	0	172,75	0,7
Kaşıkcı	134	8	142	0	142	0,6
Kethüda	1869	65,5	1934,5	23	1957,5	7,7
Kınıklı	630	100	730	40	770	3,0
Kurudere	598	35	633	165	798	3,1
Saruhan	416	45	461	15	476	1,9
Şamlı Çift.	3440	0	3440	3070	6510	25,5
Şemikler	1059	40,5	1099,5	20	1119,5	4,4

Tekke	712	1	713	158	871	3,4
Üzerlik	399	0	399	10	409	1,6
Zeytin	236	0	236	52	288	1,1
Toplam	18534,3	1475	20009,3	5494,5	25503,75	100,0
%	72,7	5,8	78,5	21,5	100,0	

Çayır arazi çıkarıldığında Şamlı ve Cedid Ecirli Çiftliklerinde tarım alanlarının toplam arazi içindeki payları azalırken diğer yerleşim birimlerinde küçük artışlar göze çarpmaktadır. Tabloyu daha kolay incelemek için tabloların %'lik değerleri hanelere göre ve dönüme göre küçükten büyüğe doğru sıralanmıştır.

Tablo 2. 6 Denizli merkez köyleri tarım alanları dağılımının hane ve dönüm paylarına göre sıralanması

Hanelere göre sıralama	%		Dönüme göre sıralama	%	
	Dönüm	Hane		Hane	Dönüm
Dere	4,7	0,2	Karamanlı	2,6	0,3
Abdullah Ağa Çift.	1,5	0,7	Kaşıkçı	1,0	0,6
Kale	0,9	0,7	Karcı Hisar Mah.	4,8	0,7
Çamrak	0,9	0,9	Kale	0,7	0,9
Eskihisar	1,4	1	Çamrak	0,9	0,9
Kaşıkçı	0,6	1	Zeytin	1,6	1,1
Üzerlik	1,6	1,1	Karcı Bereketler Mah.	5,6	1,1
Eldenizli	3,9	1,4	Eskihisar	1	1,4
Zeytin	1,1	1,6	Gerzile	8,5	1,4
Goncalı	1,8	2,1	Abdullah Ağa Çift.	0,7	1,5
Saruhan	1,9	2,2	Üzerlik	1,1	1,6
Bağbaşı	2,9	2,4	Karakova	2,4	1,6
Karakova	1,6	2,4	Karcı Hallaçlar Mah.	6,1	1,7
Cedid Ecirli Çift.	11,1	2,6	Goncalı	2,1	1,8
Karamanlı	0,3	2,6	Saruhan	2,2	1,9
Kurudere	3,1	2,6	Bağbaşı	2,4	2,9
Şamlı Çift.	25,5	2,6	Kınıklı	3,6	3
Tekke	3,4	3,1	Kurudere	2,6	3,1
Hacı Eyüblü	3,4	3,3	Hacı Eyüblü	3,3	3,4
Kınıklı	3,0	3,6	Tekke	3,1	3,4
Karcı Hisar Mah.	0,7	4,8	Göveçlik	6,5	3,7
Şemikler	4,4	4,8	Eldenizli	1,4	3,9
Karcı Bereketler Mah.	1,1	5,6	Şemikler	4,8	4,4
Kethüda	7,7	6	Karcı	19,6	4,5
Karcı Hallaçlar Mah.	1,7	6,1	Dere	0,2	4,7
Göveçlik	3,7	6,5	Kethüda	6	7,7
Gerzile	1,4	8,5	Cedid Ecirli Çift.	2,6	11,1
Karcı	4,5	19,6	Şamlı Çift.	2,6	25,5
Toplam	100	100	Toplam	100	100

Toprak tasarrufunda bulunan yerleşim yerlerinden Karcı ve Gerzile'nin en büyük hane payına sahip oldukları görülmektedir. Yerleşim birimlerinde dönüm

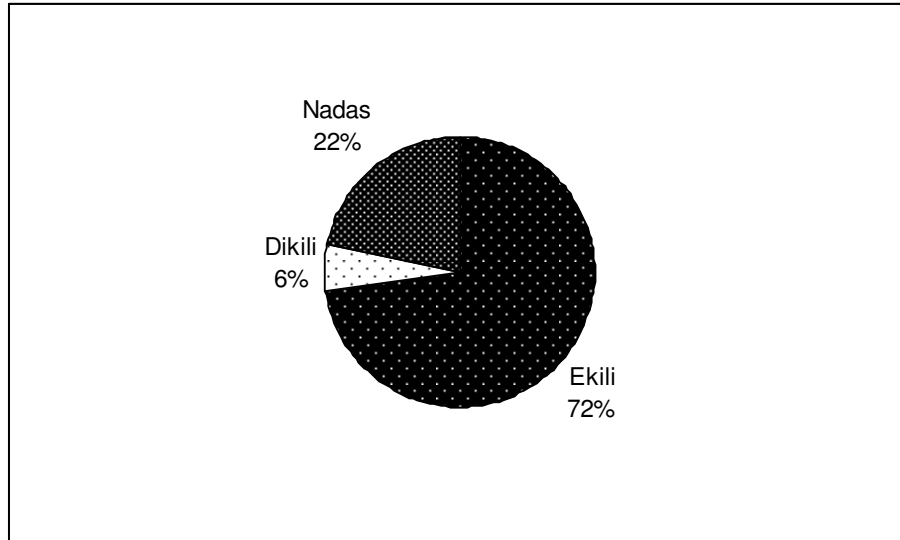
ortalamalarında en fazla paya sahip olan Cedid Ecirli ve Şamlı Çiftliğidir. Görüldüğü üzere hane payı ile dönüm payı arasından doğru orantı bulunmamaktadır.

Tablo 2. 7 Denizli merkez köyleri tarım alanları

	Ekili		Dikili		Ekili -Dikili		Gayrimezru		Toplam Tarım Alanı	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Toplam	612	18534,25	586	1475	947	20009,25	77	5494,5	966	25503,75
%	63,4	72,7	60,7	5,8	98,0	78,5	8,0	21,5	100,0	100,0

Yerleşim yerlerinde tasarruf edilen toplam tarım arazisinin %78,5'inde tarım faaliyeti yapılmaktadır. Nadasa bırakılan arazi ise toplam tarım arazilerinin %21,5'ini oluşturmaktadır. Nadasa bırakılan en büyük arazi 3070 dönümle Şamlı Çiftliğindedir. Bu alan gayrimezru arazi içinde %55,9'luk bir payı ifade etmektedir.

Toprak tasarrufunda bulunan ahalinin %98'i tarımla uğraşmaktadır. %8'inin gayrimezru toprak kaydı bulunmaktadır. Tarım türlerine göre toprak dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Şekil 2. 2 Tarım alanları dağılımı

Tarım alanlarının %72,7'lik kısmı ekili tarımda kullanılmakta, toprak tasarrufunda bulunan ahalinin %63,4'ü ekili tarımla uğraşmaktadır. Bu verilere göre ekili tarımla uğraşanlar ile ekili tarım yapılan arazi payları arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. Dikili tarımda kullanılan tarım alanı %5,8'dir. Toprak tasarrufunda bulunan ahalinin %60,9'u dikili tarımla uğraşmaktadır. Dikili tarımın hane ve dönüm payları arasında ters orantı bulunmaktadır. Sebebi ise bağ ve bahçeciliğin dar alanlarda

yapılmasıdır. Yerleşim birimlerinin toprağı kullanım şekline ve hanelere göre, kendi toplam tarım alanları içinde dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 8 Denizli merkez köyleri tarım alanları

	Ekili		Dikili		Ekili -Dikili		Gayrimezru	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	100	100	0	0
Bağbaşı	96	99	0	0	96	99	4	1
Cedid Ecirli Çift.	84	76	4	0	84	76	20	24
Çamrak	100	100	0	0	100	100	0	0
Dere	100	75	50	0	100	75	50	25
Eldenizli	100	85	0	0	100	85	7	15
Eskihisar	100	98	50	2	100	100	0	0
Gerzile	90	76	28	8	100	84	5	16
Goncalı	85	95	15	2	95	97	5	3
Göveçlik	30	36	98	17	100	53	32	47
Hacı Eyüblü	97	92	6	0	100	92	13	8
Kale	100	89	14	1	100	90	29	10
Karakova	96	95	13	1	100	96	9	4
Karamanlı	16	38	96	37	100	75	8	25
Karcı	37	45	99	43	99	88	3	12
Karcı Bereketler Mah.	28	62	91	31	100	93	2	7
Karcı Hallaçlar Mah.	39	59	98	41	100	100	0	0
Karcı Hisar Mah.	13	7	100	93	100	100	0	0
Kaşıkcı	100	94	60	6	100	100	0	0
Kethüda	97	95	72	3	98	99	3	1
Kınıklı	97	82	3	13	97	95	6	5
Kurudere	32	75	92	4	100	79	24	21
Saruhan	81	87	95	9	100	97	10	3
Şamlı Çift.	96	53	0	0	96	53	8	47
Şemikler	91	95	61	4	98	98	4	2
Tekke	93	82	3	0	93	82	13	18
Üzerlik	82	98	0	0	82	98	18	2
Zeytin	73	82	0	0	73	82	40	18
Toplam	63	73	61	6	98	78	8	22

Yukarıdaki tabloya göre tarım alanlarını %47'sini nadasa ayıran Şamlı Çiftliği ve Göveçlik köyü dikkati çekmektedir. Burada çiftlik sahibi Tavaslızâde Osman Ağa b. Hacı Ömer Efendi'nin 3000 dönüm gayrimezru arazisi vardır. 70 dönüm toprak kiralayan bir hane de tarım faaliyetinde bulunmadığından 3070 dönüm nadasa bırakılan arazi ortaya çıkmaktadır. Göveçlik'te ise 20 hanenin farklı büyüklüklerde gayrimezru alanları bulunmaktadır.

İncelenen 28 defterden 9 tanesinde herhangi bir gayrimezru arazi kaydı bulunmamaktadır. 14 yerleşim biriminde hanelerin gayrimezru kaydı olsun ya da olmasın ekili tarım yapılan tarlalarının bir kısmında, 1844 yılında ekilmeyip ancak 1845

yılında ekileceğini belirtilen ve de elde edeceği tahmini geliri gösteren kayıtlar vardır. Bu tür kayıtlar mezru tarla adıyla verilse de 1844 yılının tarım faaliyetlerinin incelenmesinden dolayı toplam 600 dönümden oluşan bu tür araziler gayrimezru araziler içine alınmıştır. Böylelikle gayrimezru arazi kaydı olmayan yerleşim birimi sayısı 6'ya düşmektedir. Bu 6 yerleşim yerinden sadece ikisinde Abdullah Ağa Çiftliği ve Çamrak Köyünde toprak tasarruf eden hanelerin ve tasarruf edilen arazinin tümünde ekili tarım faaliyeti yapılmaktadır. Tarım alanlarının hane başı ortalama dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 9 Hane başı ortalama toprak dağılımı (dönüm)

	Ekili	Dikili	Ekili -Dikili	Gayrimezru	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	55	0	55	0	55
Bağbaşı	33	0	33	5	32
Cedid Ecirli Çift.	103	7	103	136	114
Çamrak	26	0	26	0	26
Dere	449	3	451	300	601
Eldenizli	61	0	61	150	71
Eskihisar	35	2	35	0	35
Gerzile	4	1	4	14	4
Goncalı	26	2	24	15	23
Göveçlik	18	3	8	23	15
Hacı Eyüblü	25	2	25	16	27
Kale	30	3	30	12	33
Karakova	18	1	17	8	18
Karamanlı	9	1	3	11	4
Karcı	7	3	5	28	6
Karcı Bereketler Mah.	12	2	5	20	5
Karcı Hallaçlar Mah.	11	3	7	0	7
Karcı Hisar Mah.	2	4	4	0	4
Kaşıkcı	13	1	14	0	14
Kethüda	33	2	34	12	34
Kımlı	19	100	21	20	22
Kurudere	75	2	25	28	32
Saruhan	24	2	22	8	23
Şamlı Çift.	143	0	143	1535	260
Şemikler	25	1	24	10	24
Tekke	25	1	25	40	29
Üzerlik	44	0	44	5	37
Zeytin	21	0	21	9	19
Toplam	30	3	21	71	26

Tüm yerleşim yerlerinde hane başına düşen arazi 26 dönümdür. Hane başı tarım alanlarının ortalamalarına bakıldığında ekili tarım alanlarının dikili tarım alanlarından

daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Dere’de ekili tarımda hane başı dönüm oranı çok yüksektir. Bunun sebebi sadece 2 hanenin toprak tasarrufunda bulunması ve köydeki 10 hanenin müşterek tarım yapmasından kaynaklanmaktadır. Ekili tarımda çiftliklerde de hane başına düşen dönüm miktarı çiftlik sahiplerinden dolayı oldukça büyüktür. Kurudere’de ise 10 hanenin büyük arazilerde müşterek tarım yapması hane başı dönüm miktarını arttırmıştır.

Dikili tarımda Kınıklı dikkat çekmektedir. Hane başına 100 dönüm dikili arazi düşmektedir. Bu arazinin özel bir durumu vardır. Aslında Şamlı Çiftliğinin sahibi Tavaslızâde Osman Ağa b. Hacı Ömer Efendi’ye ait olan bu bağ, bahçe ve zeytin ağaçlarından oluşan arazi Kınıklı’da olduğu belirtildiğinden Kınıklı’nın toprakları içine alınmıştır. Diğer yerleşim birimlerinde ise dikili tarım alanlarının hane başına düşen oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir.

Gayrimezru alanlarda hane başı dönüm oranı en yüksek yine Şamlı çiftliğidir. Sadece çiftlik sahibinin 3000 dönüm gayrimezru alanı bulunmaktadır.

Kişi başına düşen dönüm miktarı en az 4 dönümle Gerzile, Karamanlı ve Karçı’nın Hisar Mahallesi’nde görülmektedir. Bunun sebebi adı geçen yerleşim yerlerinde ahalinin tarımdan ziyade çulhalık, muhtaplık gibi mesleklerle geçimlerini sağlamalarından kaynaklanmaktadır.

2.1.2. İşletmelere göre arazi kullanımı

Toprağın kullanımında işletme büyüklükleri de ele alınmalıdır. Çayır alanların da katıldığı yerleşim birimlerinin tarım işletmeleri aşağıda gösterilmiştir.

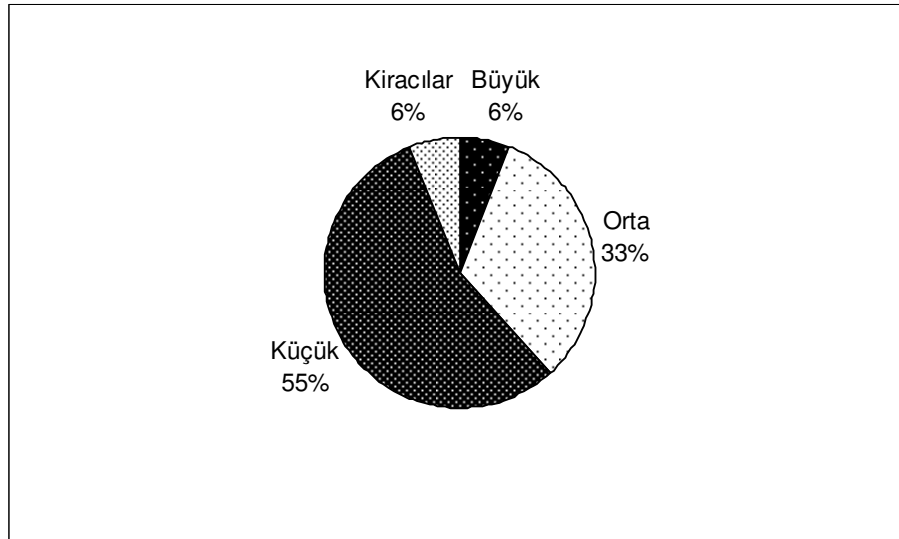
Tablo 2. 10 İşletmelere göre tarım arazisi

	0			Kiracılar		0,5–15		10,5–50		50+		Toplam	
	Hane	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	1	7	383	0	0	0	0	0	0	0	0	7	383
Bağbaşı	5	0	0	2	7	16	359	5	364	23	730		
Cedid Ecirli Çift.	11	24	2205	0	0	0	0	1	1237	25	3442		
Çamrak	1	0	0	0	0	9	235	0	0	9	235		
Dere	13	0	0	0	0	1	18	1	1183	2	1201		
Eldenizli	6	3	180	0	0	7	331	4	489	14	1000		
Eskihisar	8	0	0	1	10	8	278	1	65	10	353		
Gerzile	57	0	0	73	212,5	9	144	0	0	82	356,5		
Goncalı	10	0	0	7	33	10	221	3	209	20	463		
Göveçlik	2	0	0	32	103,5	29	616,5	2	231	63	951		
Hacı Eyüblü	4	0	0	5	41	25	646	2	170	32	857		

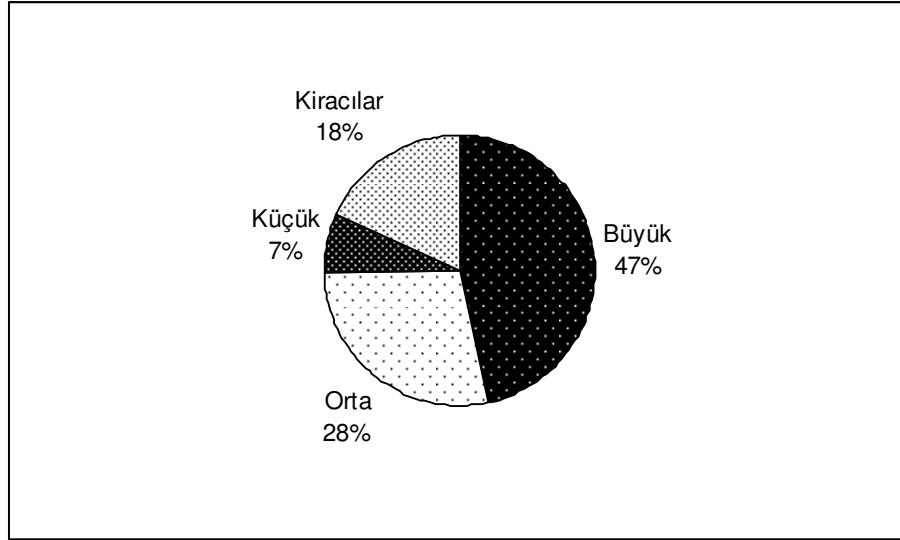
Kale	2	0	0	0	0	7	233	0	0	7	233
Karakova	5	0	0	10	65	12	291	1	61	23	417
Karamanlı	22	0	0	21	31	4	58	0	0	25	89
Karcı	5	0	0	172	573,5	16	325	1	257	189	1155,5
Karcı Bereketler Mah.	10	0	0	47	120	7	172	0	0	54	292
Karcı Hallaçlar Mah.	9	0	0	45	149	14	283	0	0	59	432
Karcı Hisar Mah.	2	0	0	45	160,75	1	12	0	0	46	172,75
Kaşıkcı	5	0	0	7	38	3	104	0	0	10	142
Kethüda	12	0	0	14	81,5	28	754,5	16	1121,5	58	1957,5
Kınıklı	0	0	0	7	54	28	616	0	100	35	770
Kurudere	2	0	0	15	26	2	71	8	701	25	798
Saruhan	1	0	0	5	31	16	445	0	0	21	476
Şamlı Çift.	16	24	2410	0	0	0	0	1	6100	25	8510
Şemikler	9	0	0	14	78,5	27	763	5	278	46	1119,5
Tekke	4	0	0	9	50	18	455	3	366	30	871
Üzerlik	9	0	0	3	20	6	219	2	170	11	409
Zeytin	0	0	0	4	20	11	268	0	0	15	288
Toplam	231	58	5178	538	1905,25	314	7918	56	13102,5	966	28103,75
%	*19,3	6,0	18,4	55,7	6,8	32,5	28,2	5,8	46,6	*80,7	100,0

* Toplam hane payı 1197 hane üzerinden hesaplanmıştır. Toplam hane sütununda sadece tarım işletmeleri sayılmıştır

Tarım işletmelerinin hane ve dönüme göre dağılımı grafiklerle aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 2. 3 Tarım işletmeleri dağılımı (sayı %)

Şekil 2. 4 Tarım işletmeleri dağılımı (dönüm %)

Tablo verileri incelendiğinde yerleşim birimlerinde ahalinin %19,3'ü toprak tasarrufunda bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu %19,3'lük pay içince daha önce bahsedilen toprağını kiralayan ancak kendisi farklı tarım faaliyetlerinde bulunmayan 2 hane ile müşterek arazilerde ortak tarım yapan 18 hane de dâhildir. Buna göre tarım arazisi bulunmayan ve de zirai faaliyetlerden gelir elde etmeyen 211 hane bulunmaktadır.

İşletme büyüklüklerine göre küçük işletmeler toplam tarım alanlarının %6,8'ini, tarım işletmelerinin %55,7'sini oluşturmaktadır. Orta büyüklükteki tarım işletmeleri ise tarım alanlarının %28,2'sine, işletmelerin %32,5'lik kısmına sahiptir. Orta büyüklükteki işletmelerde hane-dönüm ilişkisinde birbirine yakın değerlerle karşılaşılmaktadır. Arada sadece 4 puanlık bir fark bulunmaktadır.

Büyük işletmelerin toplam tarım alanları içindeki payı %46,6 iken işletme sayısı bakımından sadece %5,8'lik bir paya sahiptir. Hem küçük hem de büyük işletmelerde karşılaşılan bu ters orantı fazla sayıda olan küçük işletmelerin tarım alanlarının düşük olduğunu, az sayıdaki büyük işletmelerin ise tarım alanlarının fazla olduğunu göstermektedir.

Aslında büyük işletmelerin toplam arazi içindeki dönüm paylarını kiracılarla birlikte değerlendirmek daha doğru olacaktır. Çünkü toprak kiralararak tarım faaliyetinde bulunan kiracıların kullandığı toprak, büyük işletmelerin tasarrufunda

bulunmaktadır. Cedit ve Ecirli Çiftliği ile Şamlı Çiftliğinde bulunan tarım dışı 2600 dönüm çayır arazi çıkarıldığında tarım işletmelerinin dağılımı aşağıdaki gibi olmaktadır.

Tablo 2. 11 Çayır arazisi çıkarıldığında işletmelere göre tarım arazisinin dağılımı

	0		Kiracılar		0,5-15		10,5-50		50+		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	1	7	383	0	0	0	0	0	0	0	7	383
Bağbaşı	5	0	0	2	7	16	359	5	364	23	730	
Cedit Ecirli Çift.	11	24	2205	0	0	0	0	1	637	25	2842	
Çamrak	1	0	0	0	0	9	235	0	0	9	235	
Dere	13	0	0	0	0	1	18	1	1183	2	1201	
Eldenizli	6	3	180	0	0	7	331	4	489	14	1000	
Eskihisar	8	0	0	1	10	8	278	1	65	10	353	
Gerzile	57	0	0	73	212,5	9	144	0	0	82	356,5	
Goncalı	10	0	0	7	33	10	221	3	209	20	463	
Göveçlik	2	0	0	32	103,5	29	616,5	2	231	63	951	
Hacı Eyüblü	4	0	0	5	41	25	646	2	170	32	857	
Kale	2	0	0	0	0	7	233	0	0	7	233	
Karakova	5	0	0	10	65	12	291	1	61	23	417	
Karamanlı	22	0	0	21	31	4	58	0	0	25	89	
Karcı	5	0	0	172	573,5	16	325	1	257	189	1155,5	
Karcı Bereketler Mah.	10	0	0	47	120	7	172	0	0	54	292	
Karcı Hallaçlar Mah.	9	0	0	45	149	14	283	0	0	59	432	
Karcı Hisar Mah.	2	0	0	45	160,75	1	12	0	0	46	172,75	
Kaşıkcı	5	0	0	7	38	3	104	0	0	10	142	
Kethüda	12	0	0	14	81,5	28	754,5	16	1121,5	58	1957,5	
Kınıklı	0	0	0	7	54	28	616	0	100	35	770	
Kurudere	2	0	0	15	26	2	71	8	701	25	798	
Saruhan	1	0	0	5	31	16	445	0	0	21	476	
Şamlı Çift.	16	24	2410	0	0	0	0	1	4100	25	6510	
Şemikler	9	0	0	14	78,5	27	763	5	278	46	1119,5	
Tekke	4	0	0	9	50	18	455	3	366	30	871	
Üzerlik	9	0	0	3	20	6	219	2	170	11	409	
Zeytin	0	0	0	4	20	11	268	0	0	15	288	
Toplam	231	58	5178	538	1905,25	314	7918	56	10502,5	966	25503,75	
%	19	6,0	18,0	55,7	6,6	32,5	27,6	5,8	36,6	80,7	88,9	

Büyük işletmelerin içinde bulunan çayır arazi çıkarıldığında büyük işletmelerin tasarruf edilen toplam arazideki payı %46,6'dan %36,6'ya düşmektedir. Her yerleşim yerinin kendi tarım alanı içinde işletme sayısı ve dönüm payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 12 İşletmelere göre tarım arazisi %

	0		Kiracılar		0,5-15		10,5-50		50+		Toplam
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane
Abdullah Ağa Çift.	13	88	100	0	0	0	0	0	0	0	88
Bağbaşı	18	0	0	7	1	57	49	18	50	82	
Cedit Ecirli Çift.	31	67	78	0	0	0	0	3	36	69	
Çamrak	10	0	0	0	0	90	100	0	0	90	
Dere	87	0	0	0	0	7	1	7	99	13	
Eldenizli	30	15	18	0	0	35	33	20	49	70	

Eskihisar	44	0	0	6	3	44	79	6	18	56
Gerzile	41	0	0	53	60	6	40	0	0	59
Goncalı	33	0	0	23	7	33	48	10	45	67
Göveçlik	3	0	0	49	11	45	65	3	24	97
Hacı Eyüblü	11	0	0	14	5	69	75	6	20	89
Kale	22	0	0	0	0	78	100	0	0	78
Karakova	18	0	0	36	16	43	70	4	15	82
Karamanlı	47	0	0	45	35	9	65	0	0	53
Karcı	3	0	0	89	50	8	28	1	22	97
Karcı Bereketler Mah.	16	0	0	73	41	11	59	0	0	84
Karcı Hallaçlar Mah.	13	0	0	66	34	21	66	0	0	87
Karcı Hisar Mah.	4	0	0	94	93	2	7	0	0	96
Kaşıkcı	33	0	0	47	27	20	73	0	0	67
Kethüda	17	0	0	20	4	40	39	23	57	83
Kınıklı	0	0	0	20	7	80	80	0	13	100
Kurudere	7	0	0	56	3	7	9	30	88	93
Saruhan	5	0	0	23	7	73	93	0	0	95
Şamlı Çift.	39	59	37	0	0	0	0	2	72	61
Şemikler	16	0	0	25	7	49	68	9	25	84
Tekke	12	0	0	26	6	53	52	9	42	88
Üzerlik	45	0	0	15	5	30	54	10	42	55
Zeytin	0	0	0	27	7	73	93	0	0	100
Toplam	19	5	20	45	7	26	28	5	47	81

Sadece iki yerleşim yerinde halkın tamamı toprak tasarrufunda bulunmaktadır. Bu köyler Kınıklı ve Zeytin'dir. Karcı köyü Göveçlik, Hisar mahallesi, Saruhan, Kurudere, Çamrak'ta ahalinin büyük kısmı tarım işletmesi sahibidir. 28 yerleşim yerinden 17'sinde toprak tasarruf eden haneler buldukları yerleşim yerlerinde %80'in üzerinde bir paya sahiptir. Bu değer bu yerleşim yerlerinde halkın çoğunluğunun tarımla geçindiği fikrini vermesi beklenmemelidir. Çünkü adı geçen yerleşim yerlerinde Kurudere ve Kethüda dışında büyük işletmelere pek rastlanılmamaktadır. Genel olarak küçük ve orta büyüklükte tarım işletmeleri mevcuttur. Bunlar da daha çok bağ ve bahçelerden oluşan dar alanlı tarım işletmeleridir.

Yerleşim yerlerinde kendi toprakları içinde tarım işletmelerinin en az paya sahip olduğu Dere köyünde toprak, 2 hanenin tasarrufundadır. 15 haneden oluşan Dere köyünde 10 hane Abdi Beyzade Emin Ağa b. Mustafa'nın ortağı olarak tarım faaliyetinde bulunmaktadır. Aynı durum çiftlikler için de geçerlidir. Ancak çiftliklerde kiracıların belli dönemde araziye kiralamalarından dolayı tarım işletmesi olarak sayılmaktadır.

İşletme büyüklüklerine göre yukarıdaki tablo incelendiğinde Abdullah Ağa Çiftliği, Cedid Ecirli Çiftliği, Çamrak, Eldenizli, Dere, Kale, Şamlı Çiftliğinde küçük işletme bulunmadığı görülmektedir. Gerzile, Kurudere, Karcı ve mahallelerinde küçük

işletmelerin hane payı %50'nin üstündedir. Hatta Karcı'nın Hisar Mahallesi'nde küçük işletmelerin payı %94 iken mahalle içindeki dönüm payı %93'tür. Küçük işletmelerin çok olmasının sebebi buradaki ahalinin tarımdan ziyade farklı mesleki faaliyetlerde bulunmasıdır. Küçük işletmelerdeki topraklar, 1 evlekten başlayan bağ-bahçe arazilerini ifade etmektedir.

10,5 dönüm ile 50 dönüm arasında toprağı tasarruf eden orta büyüklükteki tarım işletmeleri incelediğinde sadece çiftliklerde bu tür işletmelerin bulunmadığı görülmektedir. Tekke, Bağbaşı, Hacı Eyüblü, Saruhan, Zeytin, Kale, Kınıklı ve Çamrak'ta orta büyüklükteki tarım işletmeleri hane payı oldukça yüksektir. Kale ve Çamrak'ta ise tasarruf edilen arazinin tamamı orta büyüklükteki tarım işletmeleri içindedir.

50 dönümün üzerindeki büyük tarım işletmeleri bulunan yerleşim yerlerinin hane payları incelendiğinde Kurudere'nin %30 payla ilk sırayı aldığı görülmektedir. 16 yerleşim yerinde bulunan büyük tarım işletmelerinden Kurudere, Kethüda, Eldenzli, Bağbaşı, Goncalı ve Üzerlik'te bulunanlar %10 ve üzeri hane payına sahiptir. Yerleşim yerlerinden 12 tanesinde ise büyük tarım işletmesi bulunmamaktadır.

Denizli merkez köylerinin toplam arazi içinde hane ve dönüm paylarının dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 13 İşletmelere göre tarım arazisi (genel toplam içinde %)

	0		Kiracılar		0,5-15		10,5-50		50+		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0,1	0,6	1,4	0	0	0	0	0	0	0,6	1,4	
Bağbaşı	0,4	0	0	0,2	0	1,3	1,3	0,4	1,3	1,9	2,6	
Cedid Ecirli Çift.	0,9	2	7,8	0	0	0	0	0,1	4,4	2,1	12,2	
Çamrak	0,1	0	0	0	0	0,8	0,8	0	0	0,8	0,8	
Dere	1,1	0	0	0	0	0,1	0,1	0,1	4,2	0,2	4,3	
Eldenzli	0,5	0,3	0,6	0	0	0,6	1,2	0,3	1,7	1,2	3,6	
Eskihisar	0,7	0	0	0,1	0	0,7	1	0,1	0,2	0,8	1,3	
Gerzile	4,8	0	0	6,1	0,8	0,8	0,5	0	0	6,9	1,3	
Goncalı	0,8	0	0	0,6	0,1	0,8	0,8	0,3	0,7	1,7	1,6	
Göveçlik	0,2	0	0	2,7	0,4	2,4	2,2	0,2	0,8	5,3	3,4	
Hacı Eyüblü	0,3	0	0	0,4	0,1	2,1	2,3	0,2	0,6	2,7	3	
Kale	0,2	0	0	0	0	0,6	0,8	0	0	0,6	0,8	
Karakova	0,4	0	0	0,8	0,2	1	1	0,1	0,2	1,9	1,5	
Karamanlı	1,8	0	0	1,8	0,1	0,3	0,2	0	0	2,1	0,3	
Karcı	0,4	0	0	14,4	2	1,3	1,2	0,1	0,9	15,8	4,1	
Karcı Bereketler Mah.	0,8	0	0	3,9	0,4	0,6	0,6	0	0	4,5	1	
Karcı Hallaçlar Mah.	0,8	0	0	3,8	0,5	1,2	1	0	0	4,9	1,5	
Karcı Hisar Mah.	0,2	0	0	3,8	0,6	0,1	0	0	0	3,8	0,6	

Kaşıkcı	0,4	0	0	0,6	0,1	0,3	0,4	0	0	0,8	0,5
Kethüda	1	0	0	1,2	0,3	2,3	2,7	1,3	4	4,8	7
Kırıklı	0	0	0	0,6	0,2	2,3	2,2	0	0,4	2,9	2,7
Kurudere	0,2	0	0	1,3	0,1	0,2	0,3	0,7	2,5	2,1	2,8
Saruhan	0,1	0	0	0,4	0,1	1,3	1,6	0	0	1,8	1,7
Şamlı Çift.	1,3	2	8,6	0	0	0	0	0,1	21,7	2,1	30,3
Şemikler	0,8	0	0	1,2	0,3	2,3	2,7	0,4	1	3,8	4
Tekke	0,3	0	0	0,8	0,2	1,5	1,6	0,3	1,3	2,5	3,1
Üzerlik	0,8	0	0	0,3	0,1	0,5	0,8	0,2	0,6	0,9	1,5
Zeytin	0	0	0	0,3	0,1	0,9	1	0	0	1,3	1
Toplam	19,3	4,8	18,4	44,9	6,8	26,2	28,2	4,7	46,6	80,7	100

Gerzile’de tarım işletmesi olmayan hane ortalamasının fazla olması dikkat çekicidir. Karcı ise yerleşim yerleri içinde nüfusu en fazla olan köy olmasına rağmen genel toplam içindeki dönüm ortalaması düşüktür. Bunun sebebi bu köylerin tarım dışı faaliyetleridir. Cedid Ecirli Çiftliği ve Şamlı Çiftliğinde toplam arazi içindeki payı fazladır. Ancak Kethüda köyler içinde %7’lik toplam arazi payı ile ilk sıradadır.

2.1.2. Tarım türlerine göre arazi kullanımı

Bu bölümde ekili ve dikli tarım türlerine göre tarım alanları ve işletmeler incelenecektir.

2.1.2.1. Ekili tarım alanları

Ekili tarım alanları mezru, penbe (pamuk), duhan (tütün), bostan, yonca, hasil¹ ve soğan tarlası olarak kayıtlara alınmaktadır. Soğan tarlası kaydına Göveçlik, Karcı Bereketler ve Karcı Hallaçlar’da karşılaşılmaktadır. Soğan defterlerde genellikle hububatların bulunduğu bölümde, kilesinden öşr alınan ürünler içinde kaydedilmektedir. Bundan dolayı üç yerleşim yerindeki soğan tarlaları hububatların ekildiği mezru tarla içine eklenmiştir.

Defterlerde en çok hububat ekilen mezru tarlalara rastlamaktadır. Hububat ekmeyen haneler pamuk ya da diğer ürünlerden birini ekmişse o tarlaya da mezru tarla denilmekte, hatta hanenin müşterek tarım yaptığı araziden başka ekili bir arazisi yoksa müşterek arazi de mezru tarla olarak adlandırılmaktadır. Kayıtlara göre ekili tarlaların tümü mezru arazi kabul edilmektedir. Ancak kayıtların kolay hesaplanması, hangi ürünün ne kadar araziden ne kadar gelir getirdiğinin belirlenmesi için yapılmış olabilir. Tüm kayıtlar incelediğinde bu konuda bir tutarlılık görülmemektedir. Toprağı kiralayan

¹ Hasil: Hayvanlara yeşil yedirilen arpa ekini, Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî, İstanbul, 1995, s. 551

yerleşim yerlerinde mezru arazinin genelinde hububat ve pamuk ekildiği alınan öşr kaydından anlaşılmaktadır. Ancak hububat ya da pamuğun kaç dönüm araziden kayıtlarda belirtilen geliri verdiği belirlenememektedir.

Aynı durum müşterek tarım yapılan arazilerde de ortaya çıkmaktadır. Hatta Şemikler, Kethüda, Kınıklı ve Zeytin köyünde mezru tarla kaydı altında hububat ve pamuk ürün gelirlerinin bir arada verildiği görülmektedir. Aşağıdaki tablolarda “karışık” adı ile verilen sütun bu tür kayıtlar için açılmıştır. Ekili alanların hane ve dönüm dağılımları tek tabloda verilemediğinden ekili alan dağılımı iki grupta gösterilmiştir.

Tablo 2. 14 Ekili alan dağılımı (hane sayısına göre)

	Mezru	Penbe	Duham	Bostan	Yonca-Hasıl	Karışık	Ekili	%
Abdullah Ağa Çift.	7	7	0	0	0	7	7	1,1
Bağbaşı	22	13	0	0	0	1	22	3,6
Cedid Ecirli Çift.	21	19	0	0	0	18	21	3,4
Çamrak	9	0	0	0	0	0	9	1,5
Dere	2	1	0	1	0	1	2	0,3
Eldenizli	14	13	0	0	0	10	14	2,3
Eskihisar	9	10	0	0	0	3	10	1,6
Gerzile	18	0	69	0	0	0	74	12,1
Goncalı	13	14	0	0	0	5	17	2,8
Göveçlik	18	1	1	0	0	0	19	3,1
Hacı Eyüblü	30	21	0	0	0	0	30	4,9
Kale	7	0	0	2	0	2	7	1,1
Karakova	20	12	1	0	0	0	22	3,6
Karamanlı	1	2	0	0	2	0	4	0,7
Karcı	23	7	33	0	22	0	70	11,5
Karcı Bereketler Mah.	10	10	0	0	0	0	15	2,5
Karcı Hallaçlar Mah.	18	4	10	0	0	0	23	3,8
Karcı Hisar Mah.	1	0	1	0	5	0	6	1,0
Kaşıkçı	4	5	0	7	0	0	10	1,6
Kethüda	41	51	0	0	0	5	56	9,2
Kınıklı	32	20	0	1	0	4	34	5,6
Kurudere	8	8	0	1	0	8	8	1,3
Saruhan	17	0	5	0	0	0	17	2,8
Şamlı Çift.	23	21	0	10	0	21	24	3,9
Şemikler	34	35	0	1	0	21	42	6,9
Tekke	27	18	10	2	0	1	28	4,6
Üzerlik	9	8	0	0	0	4	9	1,5
Zeytin	11	9	0	0	0	1	11	1,8
Toplam	449	309	130	25	29	112	611	100,0
%	73,5	50,6	21,3	4,1	4,7	18,3	100,0	

Ekili tarım alanlarını kullanan hanelerin %73,5'i hububat, %50,6'sı pamuk, %21,3'ü tütün, %4,1'i bostan, %4,7'si yonca ve hasil tarımı yapmaktadır. Hanelerin %18,3'ü karışık arazilerde de tarım faaliyetinde bulunmaktadır.

Tablo 2. 15 Ekili alan dağılımı (dönüme göre)

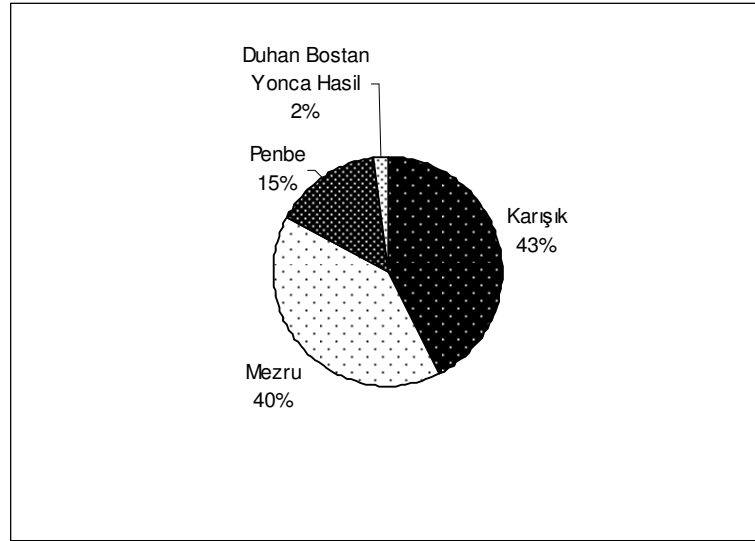
	Mezru	Penbe	Duham	Bostan	Yonca-Hasil	Karışık	Ekili	%
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	383	383	2,1
Bağbaşı	567	95	0	0	0	63	725	3,9
Cedid Ecirli Çift.	150	80	0	0	0	1925	2155	11,6
Çamrak	235	0	0	0	0	0	235	1,3
Dere	418	0	0	0	0	480	898	4,8
Eldenizli	226	79	0	0	0	545	850	4,6
Eskihisar	121	99	0	0	0	125	345	1,9
Gerzile	108	0	164	0	0	0	272	1,5
Goncalı	155	161	0	0	0	125	441	2,4
Göveçlik	326	12	1	0	0	0	339	1,8
Hacı Eyüblü	519	270	0	0	0	0	789	4,3
Kale	142	0	0	0	0	65	207	1,1
Karakova	222	175	1	0	0	0	398	2,1
Karamanlı	14	16	0	0	4	0	34	0,2
Karcı	386	43	68	0	24,5	0	521,5	2,8
Karcı Bereketler Mah.	85	97	0	0	0	0	182	1,0
Karcı Hallaçlar Mah.	193	35	27	0	0	0	255	1,4
Karcı Hisar Mah.	7	0	1	0	3,75	0	11,75	0,1
Kaşıkcı	74	42	0	18	0	0	134	0,7
Kethüda	810	1018	0	0	0	41	1869	10,1
Kınıklı	457	122	0	2	0	49	630	3,4
Kurudere	105	0	0	0	0	493	598	3,2
Saruhan	407	0	9	0	0	0	416	2,2
Şamlı Çift.	740	0	0	0	0	2700	3440	18,6
Şemikler	215	155	0	0	0	689	1059	5,7
Tekke	461	173	23	5	0	50	712	3,8
Üzerlik	222	72	0	0	0	105	399	2,2
Zeytin	129	77	0	0	0	30	236	1,3
Toplam	7494	2821	294	25	32,25	7868	18534	100,0
%	40,4	15,2	1,6	0,1	0,2	42,5	100,0	

Yukarıdaki tablo incelediğinde ahalinin %73,5'inin hububat tarımı ile uğraştığı, ekili tarım arazilerinin %40,4'ünü tasarruf ettikleri görülmektedir. Penbe tarımında ise; ahalinin %50,6'sı ekili arazinin %15,2'sini tasarruf etmektedir. Fakat bu rakamlar gerçek rakamları vermemektedir. Karışık olarak ifade edilen sütun toplam ekili arazi ortalamasının %42,5'lük payına sahiptir. Sebebi de karışık olarak belirtilen arazilerde hububat penbe ve bostan tarımı yapılmakta olmasıdır. Özellikle çiftlik ve müşterek tarımın yapıldığı arazileri ifade eden bu sütunda arazilerin dönümleri oldukça büyüktür. Ekili tarım alanlarının ve hanelerinin toplam değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 16 Ekili alan dağılımı

	Mezru		Penbe		Duhan		Bostan		Yonca-Hasil		Karışık		Ekili	
	Hn.	Dnm.	Hn.	Dnm.	Hn.	Dnm.	Hn.	Dnm.	Hn.	Dnm.	Hn.	Dnm.	Hn.	Dnm.
Toplam	449	7494	309	2821	130	294	25	25	29	32,25	112	7868	611	18534,25
%	73,5	40,4	50,6	15,2	21,3	1,6	4,1	0,1	4,7	0,2	18,3	42,5	100	100

Karışık ekim yapılan alanların mezru tarım alanlarından fazla olduğuna dikkat edilirse, mezru, penbe ve bostan tarım alanlarının tam olarak hesaplanmasının mümkün olmadığı anlaşılabacaktır. Ekili tarım arazilerinin dağılımı grafikte aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 2. 5 Ekili tarım alanlarının dağılımı

Duhan, bostan, yonca ve hasilin toplam arazi değerleri az olduğundan hepsi tek bir dilimde birleştirilmiştir. Ekili tarım alanlarının ve bu alanları tasarruf eden hane sayılarının kendi içlerinde ürünlere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 17 Ekili tarım alanlarının dağılımı %

	Mezru		Penbe		Duhan		Bostan		Yonca-Hasil		Karışık	
	Ha.	Dnm.	Ha.	Dnm.	Ha.	Dnm.	Ha.	Dnm.	Ha.	Dnm.	Ha.	Dnm.
Abdullah Ağa Çift.	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	100	100
Bağbaşı	100	78	59	13	0	0	0	0	0	0	5	9
Cedid Ecirli Çift.	100	7	90	4	0	0	0	0	0	0	86	89
Çamrak	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	100	47	50	0	0	0	50	0	0	0	50	53
Eldenizli	100	27	93	9	0	0	0	0	0	0	71	64
Eskihisar	90	35	100	29	0	0	0	0	0	0	30	36
Gerzile	24	40	0	0	93	60	0	0	0	0	0	0
Goncalı	76	35	82	37	0	0	0	0	0	0	29	28
Göveçlik	95	96	5	4	5	0	0	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	100	66	70	34	0	0	0	0	0	0	0	0
Kale	100	69	0	0	0	0	29	0	0	0	29	31

Karakova	91	56	55	44	5	0	0	0	0	0	0	0
Karamanlı	25	41	50	47	0	0	0	0	50	12	0	0
Karcı	33	74	10	8	47	13	0	0	31	5	0	0
Karcı Bereketler M.	67	47	67	53	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar M.	78	76	17	14	43	11	0	0	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	17	60	0	0	17	9	0	0	83	32	0	0
Kaşıkcı	40	55	50	31	0	0	70	13	0	0	0	0
Kethüda	73	43	91	54	0	0	0	0	0	0	9	2
Kınıklı	94	73	59	19	0	0	3	0	0	0	12	8
Kurudere	100	18	100	0	0	0	13	0	0	0	100	82
Saruhan	100	98	0	0	29	2	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	96	22	88	0	0	0	42	0	0	0	88	78
Şemikler	81	20	83	15	0	0	2	0	0	0	50	65
Tekke	96	65	64	24	36	3	7	1	0	0	4	7
Üzerlik	100	56	89	18	0	0	0	0	0	0	44	26
Zeytin	100	55	82	33	0	0	0	0	0	0	9	13
Toplam	73	40	51	15	21	2	4	0	5	0	18	42

Yukarıdaki tablo incelediğinde ekili tarım yapılan bazı yerleşim yerlerinin hane sütununda bir değer varken yanındaki dönüm sütununun değerinin “0” olduğu görülmektedir. Tablo 2.14 ve tablo 2.15 yan yana verilemediğinden, arazilerinde karışık tarım yapan hanelerin bu durumu tam olarak fark edilmemişti.

Ekili tarım yapan hanelerin %73’ü hububat, %51’i pamuk, %21’i duhan (tütün), %4’ü bostan ve %5’i hayvan yemi tarımı ile uğraşmıştır. Hanelerin öşr kayıtları incelediğinde ekili tarım içindeki hane payı doğru değerleri vermektedir. Aynı durumu dönüm payları için söylemek mümkün olmamaktadır. Karışık ekim yapılan araziler; hububatın, pamuğun, bostanın kaç dönümden elde edildiğini bilinmesine engel olmaktadır.

Çamrak karyesinde ahalinin hepsi tasarruf ettikleri ekili arazilerin tümünde hububat tarımı yapmaktadır. Abdullah Ağa Çiftliği’nde ahalinin tümü hububat ve pamuk tarımı ile uğraşmaktadır. Ancak kiraladıkları topraklarda karışık ekim yapmalarından dolayı ürünlerin dönümü ayırlanamamaktadır.

Her yerleşim yerinde az ya da çok hububat ekimi yapılmaktadır. Yerleşim yerlerinden Çamrak, Gerzile, Kale, Karcı Hisar Mah. ve Saruhan’da pamuk tarımı yapılmamaktadır. Tütün ve bostan tarımı 8 yerleşim yerinde yapılmaktadır. Ekili tarım alanlarının hane başı ortalama dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 18 Ekili tarım alanlarının hane başı ortalama dağılımı (dönüm)

	Mezru	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca-Hasıl	Karışık	Ekili
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	55	55
Bağbaşı	26	7	0	0	0	63	33
Cedid Ecirli Çift.	7	4	0	0	0	107	103
Çamrak	26	0	0	0	0	0	26
Dere	209	0	0	0	0	480	449
Eldenizli	16	6	0	0	0	55	61
Eskihisar	13	10	0	0	0	42	35
Gerzile	6	0	2	0	0	0	4
Goncalı	12	12	0	0	0	25	26
Göveçlik	18	12	1	0	0	0	18
Hacı Eyüblü	17	13	0	0	0	0	26
Kale	20	0	0	0	0	33	30
Karakova	11	15	1	0	0	0	18
Karamanlı	14	8	0	0	2	0	9
Karcı	17	6	2	0	1	0	7
Karcı Bereketler Mah.	9	10	0	0	0	0	12
Karcı Hallaçlar Mah.	11	9	3	0	0	0	11
Karcı Hisar Mah.	7	0	1	0	1	0	2
Kaşıkcı	19	8	0	3	0	0	13
Kethüda	20	20	0	0	0	8	33
Kınıklı	14	6	0	2	0	12	19
Kurudere	13	0	0	0	0	62	75
Saruhan	24	0	2	0	0	0	24
Şamlı Çift.	32	0	0	0	0	129	143
Şemikler	6	4	0	0	0	33	25
Tekke	17	10	2	3	0	50	25
Üzerlik	25	9	0	0	0	26	44
Zeytin	12	9	0	0	0	30	21
Toplam	17	9	2	1	1	70	30

Ürün türlerine göre hane başına düşen ekili tarım alanlarının dağılımını veren yukarıdaki tabloda Dere 449 dönümle dikkat çekmektedir. Dere karyesinin 10 şerik bulunan özel durumunu daha önce açıklanmıştı. Dere, tarımsal anlamda bir çiftlik görüntüsü vermektedir. İncelenen çiftliklerden tek farkı şeriklerin toprak tasarrufunda bulunan kişiden toprak kiralamayıp gelire kendi aralarındaki bir hesaba göre ortak olmalarıdır. Herhalde ki ortak oldukları dönüm miktarı da bellidir. Ancak kayıtlarda bu bilgi bulunmamaktadır.

Hane başına düşen dönüm miktarı Cedid Ecirli çiftliğinde 143 dönüm ve Şamlı çiftliğinde 103 dönümle Dere'den sonra gelmektedir. Köylerde ise hane başına düşen en büyük dönüm ortalaması Kurudere'de 75 dönüm, Eldenizli'de 61 dönümdür.

Hane başına düşen en düşük dönüm ortalaması 2 dönümle Karcı'nın Hisar Mahallesiindedir.

Toprak tasarrufunda bulunan toplam hane ve arazilerin içinde ekili tarım ürünlerinin hane ve dönüm payları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablo tek olarak yerleştirilemediğinden ikiye ayrılmıştır.

Tablo 2. 19 Ekili alan ve hane dağılımı I (toplam tarım alanı içinde %)

	Mezru		Penbe		Duhun		Bostan		Yonca-Hasıl	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	96	78	57	13	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	84	4	76	2	0	0	0	0	0	0
Çamrak	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	100	35	50	0	0	0	50	0	0	0
Eldenizli	100	23	93	8	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	90	34	100	28	0	0	0	0	0	0
Gerzile	22	30	0	0	84	46	0	0	0	0
Goncalı	65	33	70	35	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	29	34	2	1	2	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	94	61	66	32	0	0	0	0	0	0
Kale	100	61	0	0	0	0	29	0	0	0
Karakova	87	53	52	42	4	0	0	0	0	0
Karamanlı	4	16	8	18	0	0	0	0	8	4
Karcı	12	33	4	4	17	6	0	0	12	2
Karcı Bereketler Mah.	19	29	19	33	0	0	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	31	45	7	8	17	6	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	2	4	0	0	2	1	0	0	11	2
Kaşıkçı	40	52	50	30	0	0	70	13	0	0
Kethüda	71	41	88	52	0	0	0	0	0	0
Kınıklı	91	59	57	16	0	0	3	0	0	0
Kurudere	32	13	32	0	0	0	4	0	0	0
Saruhan	81	86	0	0	24	2	0	0	0	0
Şamlı Çift.	92	9	84	0	0	0	40	0	0	0
Şemikler	74	19	76	14	0	0	2	0	0	0
Tekke	90	53	60	20	33	3	7	1	0	0
Üzerlik	82	54	73	18	0	0	0	0	0	0
Zeytin	73	45	60	27	0	0	0	0	0	0
Toplam	46	27	32	10	13	1	3	0,1	3	0,1

Toplam tarım arazisinin %27'si mezru, %10'u pamuk, %1'i tütün, %0,1 bostan ve hayvan yemi tarımına ayrılmıştır. Mezru ve pamuk tarlalarını kullanan hanelerin toplam tarım içindeki payı diğer ürünlerden yüksektir.

Tablo 2. 20 Ekili alan ve hane dağılımı II (toplam tarım alanı içinde %)

	Karışık		Ekili	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	100	100	100	100
Bağbaşı	4	9	96	99
Cedid Ecirli Çift.	72	56	84	63
Çamrak	0	0	100	100
Dere	50	40	100	75
Eldenizli	71	55	100	85

Eskihisar	30	35	100	98
Gerzile	0	0	90	76
Goncalı	25	27	85	95
Göveçlik	0	0	30	36
Hacı Eyüblü	0	0	94	92
Kale	29	28	100	89
Karakova	0	0	96	95
Karamanlı	0	0	16	38
Karcı	0	0	37	45
Karcı Bereketler Mah.	0	0	28	62
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	39	59
Karcı Hisar Mah.	0	0	13	7
Kaşıkcı	0	0	100	94
Kethüda	9	2	97	95
Kınıklı	11	6	97	82
Kurudere	32	62	32	75
Saruhan	0	0	81	87
Şamlı Çift.	84	32	96	40
Şemikler	46	62	91	95
Tekke	3	6	93	82
Üzerlik	36	26	82	98
Zeytin	7	10	73	82
Toplam	12	28	63	66

Ekili tarım; tasarruf edilen toplam tarım arazisinin %66'sından, toprak tasarruf eden toplam hanenin %63'ünden oluşmaktadır. Abdullah Ağa Çiftliği ve Çamrak'ta bulunan hanelerin ve arazinin tamamı ekili tarım faaliyetinde bulunmaktadır. Toplam hanenin %46'sı hububat tarımı ile %32'si de pamuk tarımı ile uğraşmaktadır. Pamuk tarımı hububat tarımından toplam hane ve arazi bakımından geride kalmaktadır.

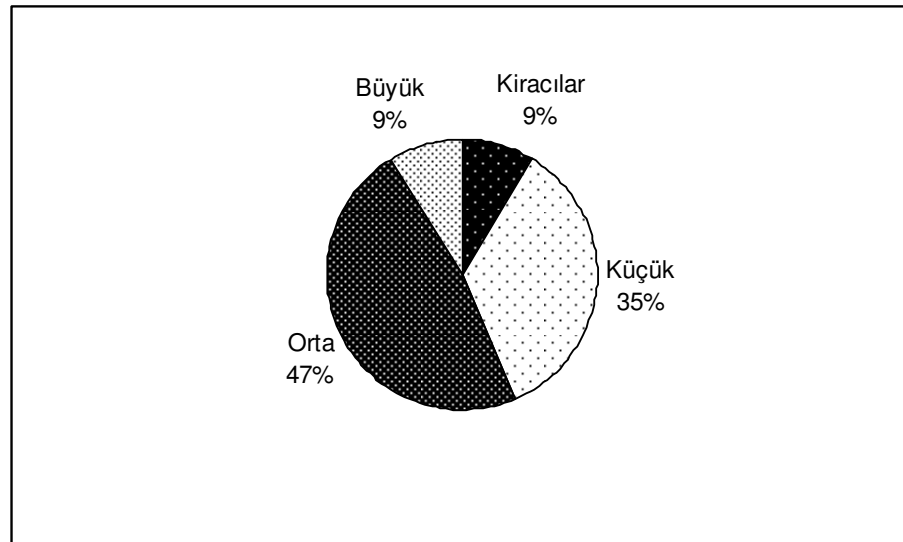
Gerzile duhan tarım faaliyetinde dikkat çekmektedir. Gerzile'de duhan tarımı, köy içinde toprak tasarrufunda bulunan hanelerin %84'ünü, tarım alanının ise %46'sını kapsamaktadır. Ekili tarım alanları ve hanelerinin tarım işletmelerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 21 Tarım işletmelerine göre ekili tarım alanlarının dağılımı

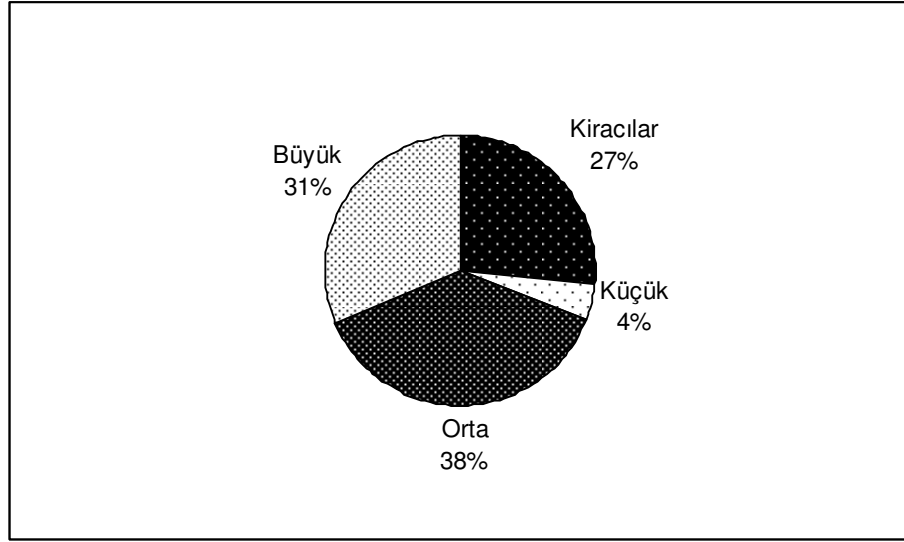
	Kiracılar		0,5-15		10,5-50		50+		Toplam		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	7	383	0	0	0	0	0	0	7	383	1	2
Bağbaşı	0	0	1	2	16	359	5	364	22	725	4	4
Cedid Ecirli Çift.	20	2025	0	0	0	0	1	130	21	2155	3	12
Çamrak	0	0	0	0	9	235	0	0	9	235	1	1
Dere	0	0	0	0	1	18	1	880	2	898	0	5
Eldenizli	3	180	0	0	7	331	4	339	14	850	2	5
Eskihisar	0	0	1	10	8	270	1	65	10	345	2	2
Gerzile	0	0	66	178	8	94	0	0	74	272	12	1
Goncalı	0	0	5	27	9	206	3	208	17	441	3	2

Göveçlik	0	0	1	3	17	291	1	45	19	339	3	2
Hacı Eyüblü	0	0	4	40	24	579	2	170	30	789	5	4
Kale	0	0	0	0	7	207	0	0	7	207	1	1
Karakova	0	0	9	56	12	281	1	61	22	398	4	2
Karamanlı	0	0	2	4	2	30	0	0	4	34	1	0
Karcı	0	0	54	127,5	15	242	1	152	70	521,5	11	3
Karcı Bereketler Mah.	0	0	9	35	6	147	0	0	15	182	2	1
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	9	28	14	227	0	0	23	255	4	1
Karcı Hisar Mah.	0	0	5	4,75	1	7	0	0	6	11,75	1	0
Kaşıkçı	0	0	7	33	3	101	0	0	10	134	2	1
Kethüda	0	0	12	73	28	722	16	1074	56	1869	9	10
Kınıklı	0	0	7	54	27	576	0	0	34	630	6	3
Kurudere	0	0	0	0	1	45	7	553	8	598	1	3
Saruhan	0	0	2	13	15	403	0	0	17	416	3	2
Şamlı Çift.	23	2340	0	0	0	0	1	1100	24	3440	4	19
Şemikler	0	0	11	65	26	724	5	270	42	1059	7	6
Tekke	0	0	7	43	18	454	3	215	28	712	5	4
Üzerlik	0	0	1	10	6	219	2	170	9	399	1	2
Zeytin	0	0	1	4	10	232	0	0	11	236	2	1
Toplam	53	4928	214	810,25	290	7000	54	5796	611	18534,3	100	100
%	9	27	35	4	47	38	9	31	100	100		

Ekili tarım alanlarının işletmeler içindeki en büyük payı %38 değeri ile orta büyüklükte işletmelerde görülmektedir. Ancak kiracılar büyük işletmelere ait toprakları kiralandıkları için ikisinin dönüm payını birlikte düşünmek gerekir. Böylece büyük tarım işletmelerinin dönüm içindeki payı %31'den % 58'e yükselmektedir. Küçük işletmelerin ekili tarım içindeki dönüm payı sadece %4'tür. Ekili tarım arazilerinin işletmelere göre hane ve dönüm dağılımı grafiklerle aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 2. 6 Tarım işletmelerine göre ekili tarım alanı olan hane dağılımı

Şekil 2. 7 Tarım işletmelerine göre ekili tarım alanı dönüm dağılımı

Yukarıdaki tabloda Gerzile ve Karcı'da ekili tarım işletme sayısının fazla olmasına rağmen ekili tarım arazi payları oldukça düşüktür. Bu yerleşim yerlerinde tarım işletmelerinin çoğu küçük işletmedir. Ekili tarım alanlarında en büyük pay Şamlı Çiftliği, Cedid Ecirli Çiftliği ve Kethüda'da görülmektedir. Denizli merkez köyleri toplam ekili tarım alanlarının, işletmelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 22 Toplam ekili tarım alanlarının tarım işletmelerine göre dağılımı

	Kiracılar		0,5-15		10,5-50		50+	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	5	0	73	50	23	50
Cedid Ecirli Çift.	95	94	0	0	0	0	5	6
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0
Dere	0	0	0	0	50	2	50	98
Eldenizli	21	21	0	0	50	39	29	40
Eskihisar	0	0	10	3	80	78	10	19
Gerzile	0	0	89	65	11	35	0	0
Goncalı	0	0	29	6	53	47	18	47
Göveçlik	0	0	5	1	89	86	5	13
Hacı Eyüblü	0	0	13	5	80	73	7	22
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	41	14	55	71	5	15
Karamanlı	0	0	50	12	50	88	0	0
Karcı	0	0	77	24	21	46	1	29
Karcı Bereketler Mah.	0	0	60	19	40	81	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	39	11	61	89	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	83	40	17	60	0	0
Kaşıkçı	0	0	70	25	30	75	0	0
Kethüda	0	0	21	4	50	39	29	57

Kınıklı	0	0	21	9	79	91	0	0
Kurudere	0	0	0	0	13	8	88	92
Saruhan	0	0	12	3	88	97	0	0
Şamlı Çift.	96	68	0	0	0	0	4	32
Şemikler	0	0	26	6	62	68	12	25
Tekke	0	0	25	6	64	64	11	30
Üzerlik	0	0	11	3	67	55	22	43
Zeytin	0	0	9	2	91	98	0	0
Toplam	9	27	35	4	47	38	9	31

Abdullah Ağa Çiftliğinde ekili tarım alanları ve hanelerin tamamı kiracı, Çamrak ve Kale'de ise ekili tarım alanları ve hanelerin tamamı orta büyüklükteki tarım işletmesidir.

Küçük işletmelerin hane payı ile dönüm payı arasında fark büyük işletmelerde de benzerlik göstermektedir. Hane payı azaldıkça dönüm payı artmaktadır. Büyük işletmelerin gerçek dönüm payının %38 olmadığını daha önce belirtmişti. Küçük işletmelerle büyük işletmeler arasındaki hane-dönüm farkı doğal bir durumdur. Çünkü küçük arazisi olan hanelerin sayısı fazladır. Arazi miktarı arttıkça bunları tasarruf eden hane sayısı da azalmaktadır. Ekili tarım alanlarının tüm yerleşim yerlerinde tasarruf edilen toplam arazi içindeki hane ve dönüm payı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 23 Ekili tarım işletmelerinin toplam tarım arazileri içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0	100	100
Bağbaşı	0	0	4	0	70	49	22	50	96	99
Cedid Ecirli Çift.	80	59	0	0	0	0	4	4	84	63
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0	100	100
Dere	0	0	0	0	50	1	50	73	100	75
Eldenzizli	21	18	0	0	50	33	29	34	100	85
Eskihisar	0	0	10	3	80	76	10	18	100	98
Gerzile	0	0	80	50	10	26	0	0	90	76
Goncalı	0	0	25	6	45	44	15	45	85	95
Göveçlik	0	0	2	0	27	31	2	5	30	36
Hacı Eyüblü	0	0	13	5	75	68	6	20	94	92
Kale	0	0	0	0	100	89	0	0	100	89
Karakova	0	0	39	13	52	67	4	15	96	95
Karamanlı	0	0	8	4	8	34	0	0	16	38
Karcı	0	0	29	11	8	21	1	13	37	45
Karcı Bereketler Mah.	0	0	17	12	11	50	0	0	28	62
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	15	6	24	53	0	0	39	59
Karcı Hisar Mah.	0	0	11	3	2	4	0	0	13	7
Kaşıkcı	0	0	70	23	30	71	0	0	100	94
Kethüda	0	0	21	4	48	37	28	55	97	95
Kınıklı	0	0	20	7	77	75	0	0	97	82

Şamlı Çift.	20	2100	0	0	0	0	1	600	21	2700
Şemikler	0	0	1	7	16	472	4	210	21	689
Tekke	0	0	0	0	1	50	0	0	1	50
Üzerlik	0	0	0	0	3	65	1	40	4	105
Zeytin	0	0	0	0	1	30	0	0	1	30
Toplam	47	4538	7	52	41	1292	17	1986	112	7868

On altı yerleşim yerinde karışık ekim yapılan tarım arazisi bulunmaktadır. Ekili tarım ürünlerinin işletmelere göre toplam hane ve dönüm değerleri ile ürünlerin ekili tarım içindeki payları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 25 Ekili tarım ürünlerinin işletmelere göre toplam hane ve arazi değerleri

	Kıracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Hububat	52	390	78	343	265	4038	54	2723	449	7494	73	40
Pamuk	47	0	41	175	171	1560	49	1086	308	2821	50	15
Duham	0	0	96	196	33	97	1	1	130	294	21	2
Bostan	10	0	5	13	7	12	3	0	25	25	4	0
Yonca -Hasil	0	0	28	31,25	1	1	0	0	29	32,25	5	0
Karışık	47	4538	7	52	41	1292	17	1986	112	7868	18	42
Toplam	53	4928	214	810,25	290	7000	54	5796	611	18534,25	100	100
%	8,7	26,6	35,0	4,4	47,5	37,8	8,8	31,3	100,0	100,0		

Ekili tarım alanlarının %40'ı hububat üretimine % 15'i pamuk üretimine ayrılmıştır. Duham ekili arazilerin dönüm payından %2, bostan %0,1, hayvan yemleri %0,2 pay almıştır. Karışık arazilerin ekili tarım içindeki payı tüm ürünlerden yüksektir. %42'lik pay hububat, pamuk ve bostanın ekim alanlarından oluşmaktadır. Bundan dolayı ürünlerin gerçek ekili tarım arazi değeri tam olarak hesaplanamamaktadır. Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dönümlerinin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 26 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm)

	Hububat	Pamuk	Duham	Bostan	Yonca -Hasil	Karışık
Kıracılar	390	0	0	0	0	4538
Küçük	343	175	196	13	31,25	52
Orta	4038	1560	97	12	1	1292
Büyük	2723	1086	1	0	0	1986
Toplam	7494	2821	294	25	32,25	7868
%	40	15	2	0	0	42

Yukarıdaki tabloda sadece ekili tarım ürünlerinin ekili tarım alanları içindeki dağılımları verilmiştir. Ekili tarım ürünlerinin toplam ekili tarım alanları içindeki tarım işletmelerine göre paylarının dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. 27 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm %)

	Hububat	Pamuk	Duham	Bostan	Yonca -Hasil	Karışık
Kiracılar	2	0	0	0	0	24
Küçük	2	1	1	0,07	0,17	0,3
Orta	22	8	1	0,06	0,005	7
Büyük	15	6	0	0	0	11
Toplam	40	15	2	0,13	0,17	42

Ekili tarım ürünlerinin tarım işletmeleri içindeki payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 28 Ekili tarım ürünlerinin toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm %)

	Hububat	Pamuk	Duham	Bostan	Yonca -Hasil	Karışık
Kiracılar	1	0	0	0	0	16
Küçük	1	1	1	0,05	0,11	0,2
Orta	14	6	0	0,04	0,004	5
Büyük	10	4	0	0	0	7
Toplam	27	10	1	0,09	0,11	28

Yukarıdaki iki tablo ekili ürünlerin toplam ekili tarım işletmeleri ile toplam tarım işletmeleri içindeki payını göstermektedir. Karşılaştırıldığında ekili tarım alanlarının %40'ında yapılan hububat tarımı, toplam tarım işletmelerinde %27'ye düşmektedir. Pamuk %15'ten %10'a, tütün %2'den %1'e, Bostan %0,13'ten %0,09'a, hayvan yemleri de %0,17'den %0,11'e inmektedir. Karışık tarım işletmeleri ise %42'den %28' düşmektedir.

Tablo 2. 29 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (hane)

	Hububat	Pamuk	Duham	Bostan	Yonca -Hasil
Kiracılar	52	47	0	10	0
Küçük	78	41	96	5	28
Orta	265	171	33	7	1
Büyük	54	49	1	3	0
Toplam	449	308	130	25	29
%	73	50	21	4	5

Ekili tarım yapan hanelerin ekili tarım işletmeleri içindeki sayıları yukarıda gösterilmiştir. Bu tabloya karışık sütunu eklenmemiştir. Çünkü karışık arazide tarım yapan haneler ekili ürün kayıtlarında da verilmiştir. Aşağıda ekili tarım yapan hanelerin ekili tarım içindeki payı ile toplam tarım işletmesi bulunan haneler içindeki payı tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 2. 30 Ekili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine göre dağılımı (hane %)

	Hububat	Pamuk	Duham	Bostan	Yonca-Hasil
Kiracılar	9	8	0	2	0
Küçük	13	7	16	1	5
Orta	43	28	5	1	0,2
Büyük	9	8	0,2	0,5	0
Toplam	73	50	21	4	5

Ekili tarımla uğraşan hanelerin %73'ü hububat tarımı ile %50 si de pamuk tarımı ile uğraşmaktadır. Halkın ekili tarımda daha çok hububatı tercih ettiğini görülmektedir. Bunun sebebi işletme sahibinin önce kendi ihtiyaçlarını karşılama düşüncesi olabilir. Pamuk tarımı ile uğraşan hane payı da oldukça fazladır. Tütün tarımı yapan hane payı da göz ardı edilemeyecek degerdedir. Özellikle küçük işletmelerin tütün ekimi yapmaları dikkat çekicidir. Tütünü inceleneceği bölümde de değinileceği gibi tütün tarımı belirli yerleşim yerlerinde yapılmaktadır. Bu yerleşim yerlerinde tarımdan ziyade haneler farklı mesleklerden gelir elde etmektedirler.

Tablo 2. 31 Ekili tarım ürünlerinin toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (hane %)

	Hububat	Pamuk	Duham	Bostan	Yonca -Hasil
Kiracılar	4	4	0	1	0
Küçük	7	3	8	0	2
Orta	22	14	3	1	0,1
Büyük	5	4	0,1	0,3	0
Toplam	38	26	11	2	2

Ekili tarımla uğraşan hanelerin toplam haneler içindeki payı incelendiğinde hane paylarının yukarıdaki tabloya göre neredeyse yarı yarıya düştüğünü görülmektedir. Yarı yarıya düşmesi oldukça ilgi çekici bir durumdur. Çünkü ekili tarımla uğraşanların muhakkak ki dikili ve nadasa ayrılan arazileri vardır. 1197 tarım işletmesinin 611'i ekili tarım işletmesi ise geri kalan tarım işletmeleri dikili tarım işletmesi ve nadasa bırakılan işletmedir. 586 dikili tarım işletmesi, 76 nadasa bırakılan işletme bulunmaktadır. Bu verilere bakarak ekili tarım yapan hanelerin dikili tarımla fazla uğraşmadıkları, gayri mezru alanları olan hanelerin büyük çoğunluğunun da sadece nadasa bırakılan arazilerinin olduğu söylenebilir.

Buraya kadar ekili tarım işletmelerinin ve ekili tarım ürünlerinin dağılımı incelenmeye çalışıldı. Ekili ürünlerin yerleşim birimlerinde işletmelere göre dağılımı sonraki çalışmalarda değerlendirilecektir.

2.1.2.1.1. Hububat tarım alanları

Kaza genelinde 449 hane ekili tarım alanlarının %40'ını ifade eden 7494 dönüm arazide hububat tarımı yapılmaktadır. Hububat ekim alanları ve hanelerini gösteren tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 32 Hububat tarım işletmeleri

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	7	0	0	0	0	0	0	0	7	0
Bağbaşı	0	0	1	2	16	303	5	262	22	567
Cedid Ecirli Çift.	20	100	0	0	0	0	1	50	21	150
Çamrak	0	0	0	0	9	235	0	0	9	235
Dere	0	0	0	0	1	18	1	400	2	418
Eldenizli	3	50	0	0	7	36	4	140	14	226
Eskihisar	0	0	0	0	8	76	1	45	9	121
Gerzile	0	0	13	58	5	50	0	0	18	108
Goncalı	0	0	4	15	7	47	3	93	14	155
Göveçlik	0	0	1	3	16	278	1	45	18	326
Hacı Eyüblü	0	0	4	35	24	404	2	80	30	519
Kale	0	0	0	0	7	142	0	0	7	142
Karakova	0	0	8	45	11	147	1	30	20	222
Karamanlı	0	0	0	0	1	14	0	0	1	14
Karcı	0	0	9	32	13	204	1	150	23	386
Karcı Bereketler Mah.	0	0	5	20	5	65	0	0	10	85
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	5	13	13	180	0	0	18	193
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	1	7	0	0	1	7
Kaşıkcı	0	0	1	9	3	65	0	0	4	74
Kethüda	0	0	6	12	19	267	16	531	41	810
Kınıklı	0	0	7	31	25	426	0	0	32	457
Kurudere	0	0	0	0	1	0	7	105	8	105
Saruhan	0	0	2	13	15	394	0	0	17	407
Şamlı Çift.	22	240	0	0	0	0	1	500	23	740
Şemikler	0	0	4	17	25	158	5	40	34	215
Tekke	0	0	6	24	17	285	3	152	26	461
Üzerlik	0	0	1	10	6	112	2	100	9	222
Zeytin	0	0	1	4	10	125	0	0	11	129
Toplam	52	390	78	343	265	4038	54	2723	449	7494
%	11,6	5,2	17,4	4,6	59,0	53,9	12,0	36,3	100,0	100,0

Hububat ekili tarım işletmelerinin hane ve dönüm paylarının en yüksek olduğu işletme çeşidi orta büyüklükteki işletmelerdir. Orta büyüklükteki işletmelerin hane payı %59, dönüm payı %53,9'dur. Büyük tarım işletmelerine kiracıların dönüm payları eklediğinde bile orta büyüklükteki tarım işletmelerini geçememektedir. Daha önce de belirtildiği gibi karışık tarım yapılan arazileri ekili tarım yapılan işletmeler içinde göz

ardı edilmemesi gerekir. Bu durumu aşağıdaki tabloda hububat ekim alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm paylarında da görmek mümkündür.

Tablo 2. 33 Hububat alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı

	%		Karışık arazi toplamı	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	1,6	0	7	383
Bağbaşı	4,9	7,6	1	63
Cedid Ecirli Çift.	4,7	2,0	18	1925
Çamrak	2,0	3,1	0	0
Dere	0,4	5,6	1	480
Eldenizli	3,1	3,0	10	545
Eskihisar	2,0	1,6	3	125
Gerzile	4,0	1,4	0	0
Goncalı	3,1	2,1	5	125
Göveçlik	4,0	4,4	0	0
Hacı Eyüblü	6,7	6,9	0	0
Kale	1,6	1,9	2	65
Karakova	4,5	3,0	0	0
Karamanlı	0,2	0,2	0	0
Karcı	5,1	5,2	0	0
Karcı Bereketler Mah.	2,2	1,1	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	4,0	2,6	0	0
Karcı Hisar Mah.	0,2	0,1	0	0
Kaşıkçı	0,9	1,0	0	0
Kethüda	9,1	10,8	5	41
Kınıklı	7,1	6,1	4	49
Kurudere	1,8	1,4	8	493
Saruhan	3,8	5,4	0	0
Şamlı Çift.	5,1	9,9	21	2700
Şemikler	7,6	2,9	21	689
Tekke	5,8	6,2	1	50
Üzerlik	2,0	3,0	4	105
Zeytin	2,4	1,7	1	30
Toplam	100	100	112	7868

Abdullah Ağa çiftliğinde hububat tarımı yapan hanelerin hiç toprağı yok gibi görünmektedir. Çünkü burada üretilen hububatın tamamı karışık tarım arazilerinde işlenmektedir. Çamrak, Gerzile, Göveçlik, Hacı Eyüblü, Karakova, Karamanlı, Kaşıkçı, Saruhan, Karcı ve üç mahallesinde hububat tarımı sadece hububat tarlalarında yapılmıştır.

2.1.2.1.2. Pamuk tarım alanları

Pamuk tarımı tüm yerleşim birimlerinde 308 hane tarafından yapılmaktadır.2821 dönümü belirli olan pamuk tarlalarının ne kadarının karışık arazi içinde olduğunu belirlenememektedir.

Tablo 2. 34 Pamuk tarım işletmeleri

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	7	0	0	0	0	0	0	0	7	0
Bağbaşı	0	0	0	0	9	56	3	39	12	95
Cedid Ecirli Çift.	18	0	0	0	0	0	1	80	19	80
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Eldenizli	2	0	0	0	7	0	4	79	13	79
Eskihisar	0	0	1	10	8	69	1	20	10	99
Gerzile	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	0	0	3	12	8	59	3	90	14	161
Göveçlik	0	0	0	0	1	12	0	0	1	12
Hacı Eyüblü	0	0	1	5	18	175	2	90	21	270
Kale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	0	0	2	11	9	134	1	30	12	175
Karamanlı	0	0	0	0	2	16	0	0	2	16
Karcı	0	0	2	12	4	29	1	2	7	43
Karcı Bereketler Mah.	0	0	4	15	6	82	0	0	10	97
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1	5	3	30	0	0	4	35
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	2	11	3	31	0	0	5	42
Kethüda	0	0	10	33	26	442	15	543	51	1018
Kınıklı	0	0	3	6	17	116	0	0	20	122
Kurudere	0	0	0	0	1	0	7	0	8	0
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	20	0	0	0	0	0	1	0	21	0
Şemikler	0	0	8	41	22	94	5	20	35	155
Tekke	0	0	4	14	12	96	2	63	18	173
Üzerlik	0	0	0	0	6	42	2	30	8	72
Zeytin	0	0	0	0	9	77	0	0	9	77
Toplam	47	0	41	175	171	1560	49	1086	308	2821
%	15,3	0,0	13,3	6,2	55,5	55,3	15,9	38,5	100,0	100,0

Pamuk eken tarım işletmelerinin hane ve dönüm dağılımlarının verildiği yukarıdaki tabloda işletmelerin pamuk tarımındaki payları da gösterilmiştir. Pamuk ekilen işletmelerdeki en büyük pay hububatta olduğu gibi orta büyüklükteki tarım işletmelerindedir. Büyük tarım işletmelerinin hane payı %38,5, kiracıların hane payı %15,3, küçük tarım işletmelerinin hane payı %13,3'tür.

Tablo 2. 35 Pamuk alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı

	%		Karışık arazi toplamı	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	2,3	0,0	7	383
Bağbaşı	3,9	3,4	1	63
Cedid Ecirli Çift.	6,2	2,8	18	1925
Çamrak	0,0	0,0	0	0
Dere	0,3	0,0	1	480
Eldenizli	4,2	2,8	10	545
Eskihisar	3,2	3,5	3	125
Gerzile	0,0	0,0	0	0
Goncalı	4,5	5,7	5	125
Göveçlik	0,3	0,4	0	0
Hacı Eyüblü	6,8	9,6	0	0
Kale	0,0	0,0	2	65
Karakova	3,9	6,2	0	0
Karamanlı	0,6	0,6	0	0
Karcı	2,3	1,5	0	0
Karcı Bereketler Mah.	3,2	3,4	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	1,3	1,2	0	0
Karcı Hisar Mah.	0,0	0,0	0	0
Kaşıkcı	1,6	1,5	0	0
Kethüda	16,6	36,1	5	41
Kınıklı	6,5	4,3	4	49
Kurudere	2,6	0,0	8	493
Saruhan	0,0	0,0	0	0
Şamlı Çift.	6,8	0,0	21	2700
Şemikler	11,4	5,5	21	689
Tekke	5,8	6,1	1	50
Üzerlik	2,6	2,6	4	105
Zeytin	2,9	2,7	1	30
Toplam	100	100	112	7868

Çamrak, Gerzile, Kale, Karcı Hisar Mahallesi ve Saruhan'da pamuk tarımı yapılmamaktadır. Abdullah Ağa Çiftliği, Dere, Kurudere ve Şamlı çiftliğinde üretilen pamuğun tamamı karışık tarım arazilerinde işlenmektedir. Göveçlik, Hacı Eyüblü, Karakova, Karamanlı, Kaşıkcı, Karcı ve iki mahallesinde pamuk tarımı sadece pamuk tarlalarında yapılmaktadır.

2.1.2.1.3. Bostan tarım alanları

Bostan tarım alanlarını incelerken bu ürünün hububat ve pamuk gibi mezru tarlalara ekildiği görüldü. Bundan dolayı bostan ekili tarım içine alındı. Bostan tüm

yerleşim yerlerinde 25 hane ile 25 dönümde yapılmaktadır. Sadece 8 yerleşim yerinde bostan tarımı ile karşılaşılmıştır.

Tablo 2. 36 Bostan tarım işletmeleri

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Dere	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Kale	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0
Kaşıkcı	0	0	5	13	2	5	0	0	7	18
Kınıklı	0	0	0	0	1	2	0	0	1	2
Kurudere	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Şamlı Çift.	10	0	0	0	0	0	0	0	10	0
Şemikler	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Tekke	0	0	0	0	2	5	0	0	2	5
Toplam	10	0	5	13	7	12	3	0	25	25
%	40	0	20	52	28	48	12	0	100	100

Bostan tarımının yapıldığı yerleşim yerleri Dere, Kale, Kaşıkcı, Kınıklı, Kurudere, Şamlı Çiftliği, Şemikler ve Tekke'dir. En çok bostan işletmesi Şamlı çiftliğindedir ancak dönümü belli değildir. Bostan tarımına ayrılan en büyük arazi Kaşıkcı'da bulunmaktadır.

Tablo 2. 37 Bostan alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı

	%		Karışık arazi toplamı	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Dere	4	0	1	480
Kale	8	0	2	65
Kaşıkcı	28	72	0	0
Kınıklı	4	8	4	49
Kurudere	4	0	8	493
Şamlı Çift.	40	0	21	2700
Şemikler	4	0	21	689
Tekke	8	20	1	50
Toplam	100	100	58	4526

Dere, Kale, Kurudere, Şamlı Çiftliği ve Şemikler'de bostan tarımının tamamı karışık tarım yapılan arazilerde gerçekleşmektedir. Kaşıkcı, Kınıklı ve Tekke'de bostan tarımı bostan tarlalarında yapılmaktadır. Sadece Kale'de pamuk ekilmediğinden buradaki karışık tarım alanlarında hububat ve bostan ekildiği söylenebilir.

2.1.2.1.4. Duhan tarım alanları

Duhan tarımı tüm yerleşim birimlerinde toplam 130 hanede 294 dönüm arazide yapılmaktadır.

Tablo 2. 38 Duhan tarım işletmeleri

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Gerzile	0	0	61	120	8	44	0	0	69	164
Göveçlik	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1
Karakova	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Karcı	0	0	28	60	5	8	0	0	33	68
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	3	10	7	17	0	0	10	27
Karcı Hisar Mah.	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1
Saruhan	0	0	0	0	5	9	0	0	5	9
Tekke	0	0	3	5	7	18	0	0	10	23
Toplam	0	0	96	196	33	97	1	1	130	294
%	0	0	73,8	66,7	25,4	33,0	0,8	0,3	100	100

Sekiz yerleşim yerinde karşılaşılan duhan tarımı çoğunlukla Gerzile’de yapılmaktadır. Duhan eken 130 hanenin sadece 69’u Gerzile’de bulunmaktadır. Karcı’da 33 işletme 68 dönüm arazide duhan tarımı yapmaktadır. Özellikle bu iki köyde ahalinin büyük çoğunluğu tarım dışı faaliyetleri ile geçimlerini sağlamaktadır. Bu köylerde hububat ve pamuk ekimi oldukça azdır.

Tablo 2. 39 Duhan alanlarının yerleşim yerlerine göre hane ve dönüm payları ile karışık ekili arazi toplamı

	%		Karışık arazi toplamı	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Gerzile	53,1	55,8	0	0
Göveçlik	0,8	0,3	0	0
Karakova	0,8	0,3	0	0
Karcı	25,4	23,1	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	7,7	9,2	0	0
Karcı Hisar Mah.	0,8	0,3	0	0
Saruhan	3,8	3,1	0	0
Tekke	7,7	7,8	1	50
Toplam	100	100	1	50

Yukarıda verilen tabloda tütün ekimi yapan yerleşim yerlerinden Tekke dışında hiç birinde karışık ekili arazi bulunmamaktadır. Tekke’de de karışık ekili arazi içinde duhan ekimi yapılmamıştır. Buna göre duhan tarımı tüm yerleşim birimlerinde sadece duhan tarlalarında yapılmıştır.

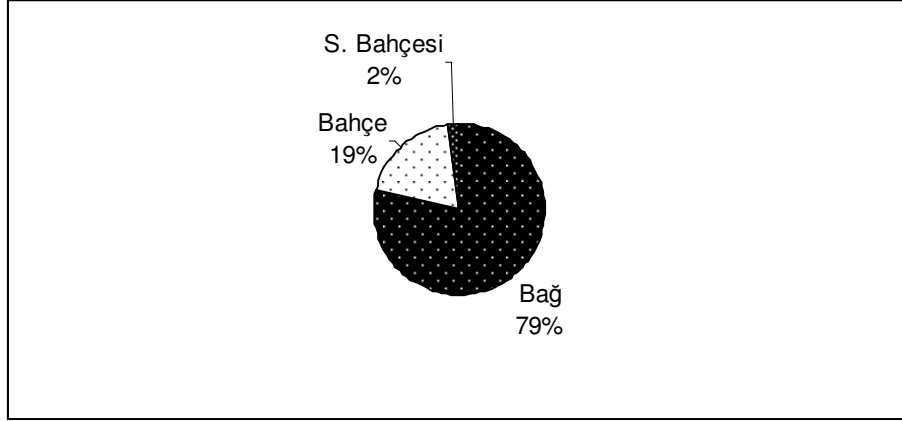

Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cecid Ecirli Çift.	1	5	0	0	1	2	1	7	0,2	0,5
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	1	3	0	0	0	0	1	3	0,2	0,2
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	0	0	5	8	5	8	0,9	0,5
Gerzile	23	27,5	0	0	0	0	23	27,5	3,9	1,9
Goncalı	1	1	0	0	2	6	3	7	0,5	0,5
Göveçlik	62	161,5	0	0	0	0	62	161,5	10,6	10,9
Hacı Eyüblü	1	2	1	1	0	0	2	3	0,3	0,2
Kale	1	3	0	0	0	0	1	3	0,2	0,2
Karakova	0	0	1	1	2	2	3	3	0,5	0,2
Karamanlı	24	31,5	1	1	2	0,5	24	33	4,1	2,2
Karcı	185	431,75	42	60,25	3	4	187	496	31,9	33,6
Karcı Bereketler Mah.	49	87	3	3	0	0	49	90	8,4	6,1
Karcı Hallaçlar Mah.	56	140	26	36	1	1	58	177	9,9	12,0
Karcı Hisar Mah.	45	106	26	53	1	2	46	161	7,8	10,9
Kaşıkcı	6	8	0	0	0	0	6	8	1,0	0,5
Kethüda	42	65,5	0	0	0	0	42	65,5	7,2	4,4
Kınıklı	0	0	1	100	0	0	1	100	0,2	6,8
Kurudere	0	0	19	28	5	7	23	35	3,9	2,4
Saruhan	20	45	0	0	0	0	20	45	3,4	3,1
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	28	40,5	0	0	0	0	28	40,5	4,8	2,7
Tekke	1	1	0	0	0	0	1	1	0,2	0,1
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	546	1159,25	120	283,25	22	32,5	586	1475	100	100
%	93,2	78,6	20,5	19,2	3,8	2,2	100	100		

Dikili tarımla uğraşan hane sayısı ekili tarımla uğraşan hane sayısına yakındır. Ancak dönüm miktarı ekili tarımdan oldukça düşüktür. Belirtildiği üzere dikili tarım faaliyetleri dar alanlarda yapılmaktadır. Mezru alanlarda olduğu gibi 1 hanede 100–150 dönüm dikili araziden bahsetmemiz mümkün değildir. Genelde 1,2,3,5 dönüm gibi değerler bulunmaktadır. Sadece Kınıklı’da 100 dönümlük bir dikili alan bulunmaktadır. Aslında Şamlı Çiftliği sahibi Tavaslızade Osman Ağa b. Hacı Ömer Efendi’nin arazisi olan bu alan Kınıklı’da olduğu belirtildiği için Kınıklı dikili tarım arazileri arasına alınmıştır. Defterde kaydı “Derununda bulunan bir miktar bağ hayrat olup ve faid olunan eşcar ve zeytin eşcarları iki yüz yetmiş beş ve seksen senelerine kadar ancak hâsılatı bir senede olacağı Kınıklı’da eşcar arsası” şeklinde verilmiştir.

Abdullah Ağa Çiftliği, Bağbaşı, Çamrak, Eldenizli, Şamlı Çiftliği, Üzerlik ve Zeytin’de dikili tarım faaliyeti yapılmamaktadır. Dikili tarım arazilerinin dağılımı grafikte aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 2. 8 Dikili tarım alanlarının dağılımı

Dikili tarım ürünlerinin kendi toplamları içindeki dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 43 Dikili tarım alanlarının kendi toplamları içinde dağılımı %

	Bağ		Bahçe		S. Bahçesi	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	100	71	0	0	100	29
Çamrak	0	0	0	0	0	0
Dere	100	100	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	0	0	100	100
Gerzile	100	100	0	0	0	0
Goncalı	33	14	0	0	67	86
Göveçlik	100	100	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	50	67	50	33	0	0
Kale	100	100	0	0	0	0
Karakova	0	0	33	33	67	67
Karamanlı	100	95	4	3	8	2
Karcı	99	87	22	12	2	1
Karcı Bereketler Mah.	100	97	6	3	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	97	79	45	20	2	1
Karcı Hisar Mah.	98	66	57	33	2	1
Kaşıkçı	100	100	0	0	0	0
Kethüda	100	100	0	0	0	0
Kınıklı	0	0	100	100	0	0
Kurudere	0	0	83	80	22	20
Saruhan	100	100	0	0	0	0
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0
Şemikler	100	100	0	0	0	0
Tekke	100	100	0	0	0	0
Üzerlik	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0
Toplam	93	79	20	19	4	2

Dere, Gerzile, Göveçlik, Kale, Kaşıkçı, Kethüda, Saruhan, Şemikler ve Tekke’de dikili tarım faaliyetinde bulunan hanelerin hepsi bağcılıkla uğraşmaktadır. Bu yerleşim yerlerinde arazinin de tamamı bağcılığa ayrılmıştır. Cedit Ecirli Çiftliği, Karamanlı ve Karcı Bereketler Mahallesi’nde dikili tarımla uğraşanların hepsi bağcılık yapmakta aynı zamanda da bahçe ve sebze bahçeciliği de yapmaktadırlar.

Kınıklı’da özel durumundan dolayı bahçecilik tüm hane ve arazi içinde yapılmakta gibi görünmektedir. Şamlı Çiftliği sahibinin bahçesinden başka Kınıklı’da dikili tarım faaliyeti bulunmamaktadır. Sadece Eskihisar’da dikili tarım faaliyetinin tümü sebze bahçelerinde gerçekleşmektedir.

Yerleşim yerlerinde bağcılıkla uğraşanların hane payı %93, bahçecilikle uğraşanların %20, sebze bahçesi olanların %4’tür. Dikili tarım alanlarının %79’u bağ, %19’u bahçe, %2’si sebze bahçesidir.

Yerleşim yerlerinde dikili tarım genel olarak bağcılık üzerinedir. Bahçeler defter kayıtlarında ikiye ayrılmıştır. Öşr alınan, bahçe olarak kabul edilen araziler meyve üretimi yapılan alanlardır. Bu durum Karcı defterinde bulunan kayıtlardaki örneklerde daha iyi anlaşılmaktadır. Bazı kayıtlarda “elma bahçesi, erik bahçesi” diye belirtilen bahçelerden öşr alınmaktadır. Sebze bahçelerinden ise öşr alınmamaktadır.

Tablo 2. 44 Dikili tarım alanları hane başı ortalama değerleri

	Bağ	Bahçe	S. Bahçesi	Dikili
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0
Cedit Ecirli Çift.	5	0	2	7
Çamrak	0	0	0	0
Dere	3	0	0	3
Eldenizli	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	2	2
Gerzile	1	0	0	1
Goncalı	1	0	3	2
Göveçlik	3	0	0	3
Hacı Eyüblü	2	1	0	2
Kale	3	0	0	3
Karakova	0	1	1	1
Karamanlı	1	1	0	1
Karcı	2	1	1	3
Karcı Bereketler Mah.	2	1	0	2
Karcı Hallaçlar Mah.	3	1	1	3
Karcı Hisar Mah.	2	2	2	4
Kaşıkçı	1	0	0	1

Kethüda	2	0	0	2
Kınıklı	0	100	0	100
Kurudere	0	1	1	2
Saruhan	2	0	0	2
Şamlı Çift.	0	0	0	0
Şemikler	1	0	0	1
Tekke	1	0	0	1
Üzerlik	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0
Toplam	2,1	2,4	1,5	2,5

Kınıklıdaki dikili arazinin durumu belirtilmişti. Cedit Ecirli Çiftliğinde hane başına düşen dönüm miktarı 7'dir. Burada dikili arazisi olan bir tek hane vardır o da çiftlik sahibidir. Göveçlik, Karcı, Dere, Kale Karcı Hallaçlar Mahallesi ve Karcı Hisar Mahaltesinde hane başına düşen dikili arazi 3 dönümdür. Kınıklıdaki dikili arazi payı çıkarıldığında hane başına düşen arazi değerlerindeki değişiklik aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 45 Dikili tarım alanları hane başı ortalama değerleri (Kınıklı'daki arazi çıkarıldığında)

	Bağ	Bahçe	S. Bahçesi	Dikili
Kınıklı	0	0	0	0
Toplam	2,1	1,5	1,5	2,3

Bu değerlere bakarak dikili tarım yapılan alanların oldukça dar olduğu bir kez daha anlaşılmaktadır. Dikili tarım alanlarının, tasarruf edilen toplam arazi içinde ki dağılımı yerleşim birimlerine göre aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 2. 46 Dikili tarım alanlarının toplam tarım arazisi içinde hane ve dönüm dağılımı %

	Bağ		Bahçe		S. Bahçesi		Dikili	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedit Ecirli Çift.	4	0,2	0	0	4	0,1	4	0,2
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	50	0,2	0	0	0	0	50	0,2
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	0	0	50	2,3	50	2,3
Gerzile	28	7,7	0	0	0	0	28	7,7
Goncalı	5	0,2	0	0	10	1,3	15	1,5
Göveçlik	98,4	17,0	0	0	0	0	98,4	17
Hacı Eyüblü	3,1	0,2	3,1	0,1	0	0	6,3	0,4
Kale	14,3	1,3	0	0	0	0	14,3	1,3
Karakova	0	0	4,3	0,2	8,7	0,5	13	0,7
Karamanlı	96	35,4	4,0	1,1	8,0	0,6	96	37,1
Karcı	97,9	37,4	22,2	5,2	1,6	0,3	98,9	42,9
Karcı Bereketler Mah.	90,7	29,8	5,6	1	0	0	90,7	30,8

Şemikler	7	8,5	17	24	4	8	28	40,5	4,8	2,7
Tekke	0	0	1	1	0	0	1	1	0,2	0,1
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	422	988,5	131	310	33	176,5	586	1475	100	100
%	72	67	22	21	6	12	100	100		

Dikili tarım işletmeleri tablosundan kiracıların dikili faaliyeti bulunmadığından Kiracılar sütununu çıkarıldı. Dikili tarımda en büyük hane payı %31,9 ile Karcı'dadır. Karcı'da, hane sayısının fazla olması ve hanelerin büyük kısmının da dikili tarımla uğraşmasından dolayı dikili tarımda hane payı yüksek çıkmıştır. Aynı durum Karcı'nın dönüm payı için de geçerlidir.

Dikili tarım arazileri küçük dönümlerden oluşmaktadır. Hane başı dönüm miktarı da tüm yerleşim yerlerinde 2,5 dönümü geçmemektedir. Dikili tarımla fazlaca uğraşan küçük işletmelerin, ekili tarımla pek uğraşmadıkları görülmektedir. Küçük işletmelerin toprak miktarı 0,5 ile 10 dönüm arasındadır. Dar alanlarda yapılan dikili tarımın işletmelerinin en çok küçük işletmelerden oluşması doğal bir sonuçtur. Dikili tarımda küçük işletmelerin hane payı %72 dönüm payı %67'dir. Dikili tarım işletmelerinin tasarruf edilen toplam tarım arazileri ve hanelerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 48 Dikili tarım işletmelerinin toplam tarım arazileri ve hanelerine göre dağılımı

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	4	0,2	4	0,2
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	50	0,2	50	0,2
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	50	2,3	0	0	50	2,3
Gerzile	28	7,7	0	0	0	0	28	7,7
Goncalı	10	1,3	0	0	5	0,2	15	1,5
Göveçlik	50,8	7,7	44,4	8,3	3,2	1,1	98,4	17
Hacı Eyüblü	3,1	0,1	3,1	0,2	0	0	6,3	0,4
Kale	0	0	14,3	1,3	0	0	14,3	1,3
Karakova	13,0	0,7	0	0	0	0	13,0	0,7
Karamanlı	84	30,3	12	6,7	0	0	96,0	37,1
Karcı	89,9	37,9	8,5	4,6	0,5	0,4	98,9	42,9
Karcı Bereketler Mah.	81,5	29,1	9,3	1,7	0	0	90,7	30,8
Karcı Hallaçlar Mah.	74,6	28	23,7	13,0	0	0	98,3	41
Karcı Hisar Mah.	97,8	90,3	2,2	2,9	0	0	100	93,2
Kaşıklı	40	3,5	20	2,1	0	0	60	5,6

Kethüda	10,3	0,3	36,2	1,7	25,9	1,4	72,4	3,3
Kıvrıklı	0	0	0	0	2,9	13,0	2,9	13,0
Kurudere	60,0	2,4	4,0	0,1	28,0	1,9	92,0	4,4
Saruhan	23,8	2,7	71,4	6,7	0	0	95,2	9,5
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	15,2	0,8	37	2,1	8,7	0,7	60,9	3,6
Tekke	0	0	3,3	0,1	0	0	3,3	0,1
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	43,7	3,9	13,6	1,2	3,4	0,7	60,7	5,8

Yukarıdaki tablonun son iki sütununu daha önce incelenmişti. Tasarruf edilen toplam arazileri kullanan hanelerin %43,7'si, arazinin %3,9'u küçük tarım işletmelerindedir. Dikili tarım işletmeleri içinde küçük işletmelerin dönüm payı %67 iken toplam arazi içinde %3,9'a düşmüştür. Orta büyüklükteki işletmelerin toplam arazi içindeki hane payı %13,6 dönüm payı %1,2, büyük işletmelerin hane payı %3,4 dönüm payı %0,7'dir. Dikili tarımın toplam arazi içindeki payı ile toplam hane payı arasındaki farkın sebebi dar alanlarda çok sayıda küçük işletmenin dikili tarımla uğraşmasındandır. Dikili tarım alanlarının ve hanelerinin ürün türlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 49 Dikili Tarım ürünlerinin işletmelere göre toplam hane ve arazi dağılımı

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Bağ	396	823,75	125	276	25	59,5	546	1159,25	93	79
Bahçe	99	149,25	16	25	5	109	120	283,25	20	19
Sebze Bahçesi	11	15,5	6	9	4	8	21	32,5	4	2
Toplam	422	988,5	131	310	33	176,5	586	1475	100	100
%	72	67	22	21	6	12	100	100		

Yukarıdaki tablodan faydalanarak dikili tarım alanlarının ürün türlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 50 Dikili tarım ürünlerinin işletmelere göre dağılımı (dönüm)

	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Toplam	%
Küçük	823,75	149,25	15,5	988,5	67
Orta	276	25	9	310	21
Büyük	59,5	109	8	176,5	12
Toplam	1159,3	283,25	32,5	1475	100
%	79	19	2	100	

Bu tablodaki verileri kullanarak dikili tarım yapılan tarım işletmelerinin hem dikili tarım arazileri içinde hem de tasarruf edilen toplam arazi içindeki paylarını hesaplanarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 51 Dikili tarım ürünlerinin dikili tarım işletmelerine ve toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (dönüm %)

	Dikili Alanda %			Toplam Arazi %			
	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Toplam
Küçük	83	15	2	2,9	0,5	0,1	3,5
Orta	89	8	3	1	0,1	0,03	1,1
Büyük	34	62	5	0,2	0,4	0,03	0,6
Toplam	79	19	2	4,1	1	0,1	5,2

Karşılaştırma imkânını kolaylaştırmak amacıyla yukarıdaki tabloda bulunan değerler yan yana verilmiştir. Dikili ürünlerin dikili tarım işletmeleri içindeki payı yüksek iken toplam arazi içindeki payının oldukça düşük olduğunu görülmektedir. Dikili tarım arazilerinin toplam tarım arazisi içindeki payı %5,8'dir. Tasarruf edilen tüm topraklar içinde payı %5,2'ye düşmüştür.

Küçük işletmelerde dikili tarım alanının %83'ü bağ, %15'i bahçe, %2'si sebze bahçesidir. Orta büyüklükteki işletmelerde de dikili tarım alanlarının %89'u bağ arazisidir. Büyük işletmelerde tercih edilen dikili tarım çeşidi %62'lik payla bağcılıktan ziyade bahçeciliktir. Toplam arazi içinde bu büyük değerler küçük işletmelerde %2,9'a, orta büyüklükteki işletmelerde %1'e, büyük işletmelerde %0,4'e düşmüştür. İşletmeler büyüdükçe işletmelerin dikili alanlardaki payı düşmektedir. Dikili tarımla uğraşan hanelerin tarım türü ve işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 52 Dikili tarım ürünlerinin işletmelere göre dağılımı (hane)

	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Toplam	%
Küçük	396	99	11	422	72
Orta	125	16	6	131	22
Büyük	25	5	4	33	6
Toplam	546	120	21	586	100
%	93	20	4	100	

Dikili tarım işletmelerinde Hanelerin çoğu %72'lik payla küçük işletmelerdedir. Orta büyüklükteki işletmelerin hane payı %22, büyük işletmelerin hane payı %6'dır. Dikili tarım içindeki dönüm payı gibi hane payı da işletmeler büyüdükçe azalmaktadır.

Dikili tarımda işletmelerin %93'ü bağcılıkla, %20'si bahçecilikle, %4' sebzeçilikle uğraşmaktadır. Dikili tarım yapan tarım işletmelerinin hem dikili tarım arazileri içinde hem de tasarruf edilen toplam arazi içindeki hane paylarını aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 53 Dikili tarım ürünlerinin ekili tarım işletmelerine ve toplam tarım işletmelerine göre dağılımı (hane %)

	Dikili Alanda Hane %			Toplam Arazide Hane %			
	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Toplam
Küçük	68	17	2	41	10	1	44
Orta	21	3	1	13	2	1	14
Büyük	4	1	1	3	1	0,4	3
Toplam	93	20	4	57	12	2	61

İşletme büyüklüklerine ve ürünlerine göre hanelerin işletme payları, dikili tarım dönüm paylarından farklılık göstermektedir. Toplam arazi içinde dikili arazilerin dönüm paylarında büyük düşüşler görülmüştü. Hane paylarına bakıldığında küçük işletmelerde bağcılıkla uğraşanların payı dikili arazide %68 iken toplam arazi içinde %41 olmuştur. Toplam arazi içinde dikili tarımla uğraşanların payı %61'dir. Ekili tarım yapan hanelerin toplam arazi içindeki payı ise %63'tir. Ekili ve dikili tarım işletme paylarının birbirine yakınlığı dikkat çekicidir.

2.1.2.2.1. Bağ Tarım Alanları

Denizli merkez köylerinde 1159,25 dönüm bağlık alan bulunmaktadır. Bağ alanlarının dikili tarım içindeki payı %79'dur. Bu alanları kullanan hane sayısı 546, dikili tarım içindeki payı ise %93'tür. Bağ tarım alanlarının yerleşim birimlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. 54 Bağ tarım işletmeleri

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	1	5	1	5	0,2	0,4
Dere	0	0	0	0	1	3	1	3	0,2	0,3
Gerzile	23	27,5	0	0	0	0	23	27,5	4,2	2,4
Goncalı	0	0	0	0	1	1	1	1	0,2	0,1
Göveçlik	32	73	28	78,5	2	10	62	161,5	11,4	13,9
Hacı Eyüblü	0	0	1	2	0	0	1	2	0,2	0,2
Kale	0	0	1	3	0	0	1	3	0,2	0,3
Karamanlı	21	25,5	3	6	0	0	24	31,5	4,4	2,7
Karcı	168	384,75	16	42	1	5	185	431,75	33,9	37,2

Karcı Bereketler Mah.	44	82	5	5	0	0	49	87	9,0	7,5
Karcı Hallaçlar Mah.	42	96	14	44	0	0	56	140	10,3	12,1
Karcı Hisar Mah.	44	103	1	3	0	0	45	106	8,2	9,1
Kaşıkcı	4	5	2	3	0	0	6	8	1,1	0,7
Kethüda	6	5,5	21	32,5	15	27,5	42	65,5	7,7	5,7
Saruhan	5	13	15	32	0	0	20	45	3,7	3,9
Şemikler	7	8,5	17	24	4	8	28	40,5	5,1	3,5
Tekke	0	0	1	1	0	0	1	1	0,2	0,1
Toplam	396	823,75	125	276	25	59,5	546	1159,25	100	100
%	73	71	23	24	5	5	100	100		

Bağlık alanın %37,2'si ve bağı olan hanelerin %33,9'u Karcı'da bulunmaktadır. Göveçlik, Kethüda ve Karcı'nın mahallelerinde bağcılığın önemli bir tarım faaliyeti olduğu görülmektedir. Dikili tarım faaliyetinde bulunan yerleşim birimlerinden Eskihisar, Karakova, Kınıklı ve Kurudere'de bağcılık yapılmamaktadır.

2.1.2.2.2. Bahçe Tarım Alanları

Dikili tarım alanlarının %19'unu oluşturan bahçe alanı 283,25 dönümdür. Bahçe işletmelerinin %20'lik payı 120 hanedan oluşmaktadır. Bahçe tarım alanlarının yerleşim birimlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo 2. 55 Bahçe tarım işletmeleri

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Hacı Eyüblü	1	1	0	0	0	0	1	1	0,8	0,4
Karakova	1	1	0	0	0	0	1	1	0,8	0,4
Karamanlı	1	1	0	0	0	0	1	1	0,8	0,4
Karcı	35	49,25	7	11	0	0	42	60,25	35,0	21,3
Karcı Bereketler Mah.	3	3	0	0	0	0	3	3	2,5	1,1
Karcı Hallaçlar Mah.	19	25	7	11	0	0	26	36	21,7	12,7
Karcı Hisar Mah.	25	51	1	2	0	0	26	53	21,7	18,7
Kınıklı	0	0	0	0	1	100	1	100	0,8	35,3
Kurudere	14	18	1	1	4	9	19	28	15,8	9,9
Toplam	99	149,25	16	25	5	109	120	283,25	100	100
%	83	53	13	9	4	38	100	100		

Bahçe ile uğraşanların en yüksek hane payı Karcı'da %35'dir. En yüksek dönüm payı ise Kınıklı'da %35,3'tür. Yerleşim yerlerinden sadece dokuzunda bahçecilik yapılmaktadır. Bahçecilik faaliyetlerinin yapıldığı yerleşim yerlerinde arazi ve hane paylarının büyük kısmı küçük işletmelerdedir. Bağcılıkta olduğu gibi işletmeler büyüdükçe hane ve dönüm payları azalmaktadır.

2.1.2.2.3. Sebze Bahçesi Tarım Alanları

Dikili arazilerin %2'sini oluşturan sebze bahçeleri toplam 32,5 dönümden oluşmaktadır. 21 hanenin işlettiği sebze bahçelerinin dikili arazideki hane payı %4'tür. Sebze Bahçesi tarım alanlarının yerleşim birimlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo 2. 56 Sebze bahçesi tarım işletmeleri

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	1	2	1	2	4,8	6,2
Eskihisar	0	0	5	8	0	0	5	8	23,8	24,6
Goncalı	2	6	0	0	0	0	2	6	9,5	18,5
Karakova	2	2	0	0	0	0	2	2	9,5	6,2
Karamanlı	2	0,5	0	0	0	0	2	0,5	9,5	1,5
Karcı	3	4	0	0	0	0	3	4	14,3	12,3
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1	1	0	0	1	1	4,8	3,1
Karcı Hisar Mah.	1	2	0	0	0	0	1	2	4,8	6,2
Kurudere	1	1	0	0	3	6	4	7	19,0	21,5
Toplam	11	15,5	6	9	4	8	21	32,5	100	100
%	52	48	29	28	19	25	100	100		

Sebze bahçeciliğinde, bağıcılıkta olduğu gibi işletme büyüdükçe toplam dönüm ve hane payları azalmaktadır. Bahçecilik gibi sebze bahçesi işletmeleri dokuz yerleşim yerinde yapılmaktadır. Sebze bahçeciliğinde en büyük hane ve dönüm payı Eskihisar'dadır.

Bu tablodaki en ilgi çekici yerleşim yeri Karamanlı'dır. Karamanlı'da 14 numaralı hanenin "sebze yeri" kaydı vardır. Arazisi 1 evlek, geliri 20 kuruştur. Öşrü yoktur. 15 numaralı hanenin de arazisi 1 evlek, geliri 20 kuruş olan sebze bahçesinin 2 kuruş ta öşrü vardır. Bu yerleşim yerinde başka sebze bahçeciliği ile uğraşan hane de bulunmamaktadır. Tüm defterler içinde sebze yeri kaydına rastlanmamıştır.

2.1.2.3. Gayrimezru (Nadas) Tarım Alanları

Yerleşim yerlerinde gayrimezru alanı bulunan 76 hane toplam arazi içinde %8 hane payına sahiptir. 5494,5 gayrimezru alan da toplam arazi içinde %19,6 dönüm payına sahiptir. Gayrimezru tarım alanlarının yerleşim birimlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo 2. 57 Gayrımezru tarım alanları

	Gayrı mezru		Mezru ekilmeyen		Toplam		%	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	1	5	0	0	1	5	1,3	0,1
Cedid Ecirli Çift.	1	500	4	180	5	680	6,6	12,4
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	1	300	0	0	1	300	1,3	5,5
Eldenizli	1	150	0	0	1	150	1,3	2,7
Eskihisar	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerzile	3	42	1	15	4	57	5,3	1,0
Goncalı	1	15	0	0	1	15	1,3	0,3
Göveçlik	16	381,5	6	69	20	450,5	26,3	8,2
Hacı Eyüblü	1	30	3	35	4	65	5,3	1,2
Kale	0	0	2	23	2	23	2,6	0,4
Karakova	0	0	2	16	2	16	2,6	0,3
Karamanlı	2	22	0	0	2	22	2,6	0,4
Karcı	3	106	2	32	5	138	6,6	2,5
Karcı Bereketler Mah.	1	20	0	0	1	20	1,3	0,4
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	2	23	0	0	2	23	2,6	0,4
Kınıklı	1	20	1	20	2	40	2,6	0,7
Kurudere	3	70	3	95	6	165	7,9	3,0
Saruhan	2	15	0	0	2	15	2,6	0,3
Şamlı Çift.	1	3000	1	70	2	3070	2,6	55,9
Şemikler	0	0	2	20	2	20	2,6	0,4
Tekke	3	155	1	3	4	158	5,3	2,9
Üzerlik	1	4	1	6	2	10	2,6	0,2
Zeytin	4	36	1	16	5	52	6,6	0,9
Toplam	48	4894,5	30	600	76	5494,5	100	100
%	63	89	39	11	100	100		

Yerleşim yerleri içinde Abdullah Ağa Çiftliği, Çamrak, Eskihisar ve Karcı'nın Mahalleleri Bereketler, Hallaçlar, Hisar'da gayrımezru arazi bulunmamaktadır.

Defterlerde gayrımezru kaydı bulunan 48 hane, 4894,5 dönüm kaydı bulunmaktadır. Mezru kaydı altında 1844 yılında ekilmemiş 600 dönüm tarla da yer almaktadır. 30 hanenin tasarrufunda bulunan bu tür tarlalar "Ekilmeyen Mezru Tarla" sütunu ile tabloda yer almıştır. Bu tür arazilerin gayrımezru alanlar içindeki payı %11'dir. Kale, Karakova ve Şemikler'de gayrımezru kaydı olmadığı halde ekilmeyen mezru tarlalardan dolayı gayrımezru arazisi olan yerleşim birimleri içine girmektedirler. Gayrımezru kaydı olan alanların arazi payı %89 hane payı ise %63'tür.

Gayrimezru tarlalar içinde en büyük hane payı (%26,3),Göveçlik'tedir. Ancak dönüm payı Şamlı (55,9) ve Cedit Ecirli (12,4) Çiftliklerinde yüksektir. Abdullah Ağa Çiftliğinde gayrimezru toprak kaydı bulunmamaktadır. Bu çiftlikte, çiftlik sahibi herhangi bir tarım faaliyetinde bulunmadığı gibi mezru tarla dışında da herhangi bir arazi kaydı bulunmamaktadır. Bu açıdan diğer iki çiftlikten farklıdır.

Ekilmeyen mezru tarlalarda en fazla dönüm Cedit Ecirli çiftliğindedir. Toprağı kiralayan 4 hane kiraladıkları 180 dönüm arazide tarım faaliyetinde bulunmamıştır. İşletmelere göre gayrimezru tarım alanlarının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 58 Gayrimezru tarım işletmeleri

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	1	5	0	0	0	0	1	5
Cedit Ecirli Çift.	4	180	0	0	0	0	1	500	5	680
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	1	300	1	300
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	1	150	1	150
Eskihisar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerzile	0	0	1	7	3	50	0	0	4	57
Goncalı	0	0	0	0	1	15	0	0	1	15
Göveçlik	0	0	5	27,5	14	247	1	176	20	450,5
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	4	65	0	0	4	65
Kale	0	0	0	0	2	23	0	0	2	23
Karakova	0	0	1	6	1	10	0	0	2	16
Karamanlı	0	0	0	0	2	22	0	0	2	22
Karcı	0	0	3	8	1	30	1	100	5	138
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	1	20	0	0	1	20
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	0	0	1	3	0	0	1	20	2	23
Kınıklı	0	0	0	0	2	40	0	0	2	40
Kurudere	0	0	1	7	1	25	4	133	6	165
Saruhan	0	0	1	5	1	10	0	0	2	15
Şamlı Çift.	1	70	0	0	0	0	1	3000	2	3070
Şemikler	0	0	1	5	1	15	0	0	2	20
Tekke	0	0	2	7	0	0	2	151	4	158
Üzerlik	0	0	2	10	0	0	0	0	2	10
Zeytin	0	0	3	16	2	36	0	0	5	52
Toplam	5	250	22	106,5	36	608	13	4530	76	5494,5
%	6,6	4,6	28,9	1,9	47,4	11,1	17,1	82,4	100	100

Gayrimezru alanların büyük kısmı (%82,4) büyük işletmelerdedir. Kiracıların kiralayıp işletmediği arazilerin de büyük işletmelerin tasarrufunda olduğu düşünülürse

büyük işletmelerin gayrimezru dönüm payı %87 olur. İşletmelerin gayrimezru dönüm payları, işletme türleri küçüldükçe küçülmektedir. Hane paylarını incelediğinde %47,4 payı ile orta büyüklükteki işletmeler ilk sıradadır. Yerleşim birimlerinin kendi toplam gayrimezru tarım alanlarının işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 59 İşletmelere göre gayrimezru tarım alanları dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	100	100	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	80	26,5	0	0	0	0	20	73,5
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	100	100
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	100	100
Eskihisar	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerzile	0	0	25	12,3	75	87,7	0	0
Goncalı	0	0	0	0	100	100	0	0
Göveçlik	0	0	25	6,1	70	54,8	5	39,1
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	100	100	0	0
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	50	37,5	50	62,5	0	0
Karamanlı	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı	0	0	60	5,8	20	21,7	20	72,5
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	0	0	50	13	0	0	50	87
Kımkılı	0	0	0	0	100	100	0	0
Kurudere	0	0	16,7	4,2	16,7	15,2	66,7	80,6
Saruhan	0	0	50	33,3	50	66,7	0	0
Şamlı Çift.	50	2,3	0	0	0	0	50	97,7
Şemikler	0	0	50	25	50	75	0	0
Tekke	0	0	50	4,4	0	0	50	95,6
Üzerlik	0	0	100	100	0	0	0	0
Zeytin	0	0	60	30,8	40	69,2	0	0
Toplam	6,6	4,6	28,9	1,9	47,4	11,1	17,1	82,4

Genel olarak gayrimezru arazi tasarruf eden yerleşim birimlerinde hane ve dönümün yoğunluğunun orta büyüklükteki işletmelerde bulunduğu görülmektedir. Toplam arazi içinde gayrimezru işletmelerin payı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 60 Toplam arazi içinde gayrimenzu işletmelerin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm	Hane	Dönüm
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	4,3	0,7	0	0	0	0	4,3	0,7
Cedid Ecirli Çift.	16	5,2	0	0	0	0	4	14,5	20	19,8
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	50	25	50	25
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	7,1	15	7,1	15
Eskihisar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerzile	0	0	1,2	2,0	3,7	14,0	0	0	4,9	16
Goncalı	0	0	0	0	5	3,2	0	0	5	3,2
Göveçlik	0	0	7,9	2,9	22,2	26,0	1,6	18,5	31,7	47,4
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	12,5	7,6	0	0	12,5	7,6
Kale	0	0	0	0	28,6	9,9	0	0	28,6	9,9
Karakova	0	0	4,3	1,4	4,3	2,4	0	0	8,7	3,8
Karamanlı	0	0	0	0	8	24,7	0	0	8	24,7
Karcı	0	0	1,6	0,7	0,5	2,6	0,5	8,7	2,6	11,9
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	1,9	6,8	0	0	1,9	6,8
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	0	0	1,7	0,2	0	0	1,7	1	3,4	1,2
Kınıklı	0	0	0	0	5,7	5	0	0	5,7	5,2
Kurudere	0	0	4	0,9	4	3	16	16,7	24	20,7
Saruhan	0	0	4,8	1,1	4,8	2	0	0	9,5	3,2
Şamlı Çift.	4	0,8	0	0	0	0	4	35,3	8	36,1
Şemikler	0	0	2,2	0,4	2,2	1,3	0	0	4,3	1,8
Tekke	0	0	6,7	0,8	0	0	6,7	17,3	13,3	18,1
Üzerlik	0	0	18,2	2,4	0	0	0	0	18,2	2,4
Zeytin	0	0	20	5,6	13,3	12,5	0	0	33,3	18,1
Toplam	0,5	0,9	2,3	0,4	3,7	2,2	1,3	16,1	7,9	19,6

Küçük işletmelerin toplam arazi içindeki gayrimenzu payı %0,4'tür. Zaten küçük arazileri olan bu işletmelerin nadasa bırakacak fazla arazisi olması beklenemez. Küçük işletmelerin hane payı ise %2,3'tür. Hane payının düşük olması da bu tür işletmelerin daha çok dikili tarımla uğraşmasından kaynaklanmaktadır.

Toplam arazi içindeki gayrimenzu arazi payı %19,6'dır. Bu payın %16,1'i büyük işletmelerde bulunmaktadır. Kiracıların gayrimenzu işletme alanları da eklendiğinde %17 değeri büyük işletmelerin gerçek gayrimenzu payını göstermektedir.

2.1.3. Arazi kullanımı ve müşterekler

Yerleşim yerlerindeki ahalinin çoğunluğunun toprak tasarrufunda bulunmaktadır. Ancak özellikle çiftliklerde toprağın sahibi olarak kabul edilen "ashabı

çiftlikan"ın topraklarını kiraladıkları görülmektedir. On iki yerleşim yerinde ise müşterek tarlalarda tarım yapılmaktadır. Yerleşim yerlerinde müşterek tarım yapan ahalinin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 61 Müşterek tarım yapan hanelerin dağılımı

Köy	Hn.	Toprak sahibi	Dönüm	Toplam Hâsılat	Öşr Tenzili	Kalan Hâsılat	Hissesi
Bağbaşı	3	Hacı Efendioğlu Molla Ahmet b. Ahmet	63	1680	84	1596	532
Dere	1	Abdi Beyzade Emin Ağa b. Mustafa	480	8800	440	8360	4180
	12	Arab Abdullah b. Abdullah	18	980	48	932	466
Eldenizli	2	Hurremoğlu İsmail b. Osman	12	1250	62,5	1187,5	593,75
	8	Hacı Süleymanoğlu İbrahim b. Süleyman	50	4000	200	3800	1900
	9	Baba Yusuf oğlu Mehmed b. Yusuf	40	2200	110	2090	1045
	10	Hacı Hasan Efendi b. Mehmed	50	2000	100	1900	950
	11	Hasan Kahyaoğlu Hasan b. Hasan	120	4420	221	4199	3074,5
	12	Tamamoğlu Kara Süleyman b. Hüseyin	50	2700	135	2565	1282,5
	17	Tamamoğlu Süleyman b. Mehmed	30	1000	50	950	475
	18	Kara Süleymanoğlu Hacı Mustafa b. Süleyman	25	2000	100	1900	950
	19	Hekimoğlu Ahmed b. Mehmed	32	1000	50	950	475
	20	Ökçe Alioğlu Ömer b. Ali	50	2000	100	1900	950
Eskihisar	2	Tekkelioğlu Mehmed b. Hüseyin	50	4720	236	4484	2242
	7	Gezekçioğlu Hüseyin b. Halil	35	1900	95	1805	902,5
	8	Deveci Hüseyin b. Ömer	10	600	30	570	285
	9	Baltaoğlu Ali b. Osman	40	1600	80	1520	760
Goncalı	1	Himmatçioğlu Başağa Mehmet b. Mehmet	60	3000	150	2850	1425
	5	Abdioğlu Ali b. Abdi	15	1400	70	1330	665
	7	Kebeşoğlu Musa b. Ahmet	25	500	25	475	237,5
	8	Çakmaklı Mustafa b. Mustafa	25	1480	74	1406	703
	11	Köseoğlu Osman b. Osman	25	800	40	760	380
	13	Değirmencioğlu Halil b. Hüseyin	35	2000	100	1900	950
Kale	14	Sekioğlu Hasan b. Mustafa	16	1600	80	1520	760
	1	Islıkçı İsmail b. Hasan	35	920	46	874	437
	2	İmamoğlu Küçük Mehmet b. Mustafa	25	2000	100	1900	950
	4	Kılıçoğlu Abdurrahman b. Musa	40	2310	115,5	2194,5	1097,25
	5	Köleoğlu Sarı Yusuf b. İsmail	30	1000	50	950	475
	6	Yozgedikoğlu Hacı Mehmed b. Mustafa	35	2000	100	1900	950
Karakova	8	Dünürelî Mustafa b. Ahmet	30	1200	60	1140	570
	13	İsmailoğlu Molla İsmail	25	1200	60	1140	570
Kurudere	1	Hüseyinağa b. Süleyman	80	3000	150	2850	1425
	2	Molla İbrahim oğlu Halil b. İbrahim	40	2460	123	2337	1168,5
	3	Hacı Hasanoğlu Mehmet b. İbrahim	55	2360	118	2242	1121
	4	Kelbaşoğlu Ahmet b. Mehmet	68	2920	146	2774	1387
	6	Tekkelî Mustafa b. Hüseyin	50	1100	55	1045	522,5
	7	Honazlı Süleyman b. Mehmet	50	3000	150	2850	1425
	14	Sezaioğlu Mehmet b. Halil	45	2000	100	1900	950
Şamlı Çiftliği	16	Türkmen Bekir b. Mehmet	105	6000	300	5700	2850
	41	Tavaslızade Osman Ağa b. Hacı Ömer Efendi	600	14000	700	13300	6650
Şemikler	3	Çıralıoğlu İsmail b. Mustafa	28	1000	50	950	475

	4	Kuloğlu Mehmed b. Hüseyin	35	1600	80	1520	760
	6	Çallı Hasan b. Osman	50	2960	148	2812	1406
	7	Dervişoğlu Osman b. Hüseyin	30	1300	65	1235	617,5
	19	Hacı Ahmedoğlu Molla ahmed b. Ahmed	20	800	40	760	380
	20	Hacı Hasanoğlu Mehmed b. Osman	50	3320	166		1577
	22	Çıralıoğlu Hüseyin b. Mustafa	30	1320	66	1254	627
	23	Haliloğlu Mehmed b. Halil	55	4500	225	4275	2137,5
	25	Mustafaoğlu Mehmed b. Mustafa	20	2000	100	1900	950
	26	Hacı İsmailoğlu İsmail	20	2000	2000	1900	950
	27	Heybelioğlu Ahmed b. Mehmed	30	1450	72,5		688,75
	28	Haliloğlu Halil b. Ali	40	4100	205	3895	1947,5
	29	Emir Hüseyinoğlu Mustafa b. Hüseyin	27	1070	53,5	1016,5	508,25
	32	Küçük Ali b. Hasan	25	1000	50	950	475
	41	Himmetoğlu Sağır İbrahim b. Mehmet	20	1340	67	1273	636,5
	44	Danacıoğlu Hüseyin b. İbrahim	30	1300	65	1235	617,5
	53	Sağır Ali b. Mehmed	60	3500	175	3325	1662,5
	55	Şabanoğlu Halil b. Şaban	35	3000	150	2850	1425
Tekke	18	Hayrullah Alioğlu Himmet b. Ahmed	50	800	40	760	380
Üzerlik	2	İbrahimioğlu Himmet b. İbrahim	10	300	15	285	142,5
	3	Elifoğlu Mehmed b. Osman	22	1060	53	1007	503,5
	4	Eski Alioğlu Osman b. Ali	30	1360	68	1292	646
	6	Hacı Hüseyin b. Mehmed	25	500	25	475	237,5
	19	Kadıoğlu Hacı Hasan b. Mehmed	40	3000	150	2850	1425

Müşterek tarım yapan hanelerin dağılımının yanında müşterek tarım yapılan arazinin kaç dönüm olduğu, ne kadar hâsılat getirdiği, öşr tenzili, kalan hâsılat ve tarla sahibinin hissesine düşen hâsılat yukarıdaki tabloda belirtilmiştir. Bunun yanında müşterek tarım yapan hanelerin şeriklerinin dağılımı da aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 62 Müşterek tarım yapan hanelerin şerikleri

Köy	Hn.	Şerikleri	Hissesi
Bağbaşı	3	Karye-i mezburdan biraderi Mehmed H.4	532
		Delikliçınar Mah. diğer biraderi Hafız Ali	532
Dere	1	İsabeyli Hasan b. İbrahim H.2	400
		Saidoğlu Kara Mustafa b. Said H.3	400
		Beekli Mustafa b. Mehmed H.4	500
		Beekli Hasan b. Mehmed H.5	500
		Seyyiddoğlu Hüseyin b. Ahmed H.6	600
		Temürcüoğlu Mustafa b. Ömer H.7	200
		Kul? Musa b. Ömer H.8	600
		Deli Ahmedoğlu Ömer b. İsmail H.9	180
		Güdeşoğlu ? Ali b. Mehmed H.10	500
		Temürcüoğlu Osman b. Ömer H.11	300
		12	Şeriki tarla sahibi Denizli'de Delikliçınar Mah. Soğancı Hacı Mehmed
Eldenizli	2	Sabık Müftü Mah.Yorgancı Dervişoğlu Hafız Mustafa	593,75
		8	Sabık Müftü Mah.Yorgancı Dervişoğlu Hafız Mustafa

	9	Sabık Müftü Mah. Tuzcuoğlu Ali	545
		Kayalık Mah. Hacı Hasan oğlu Molla Mehmed	500
	10	Sabık Müftü Mah. Hacı Mollaoğlu Ali Beşe	950
	11	Sabık Müftü Mah. Yorgancı Dervişoğlu Hafız Mustafa	1124,5
	12	Kayalık Mah. ? Hacı Mehmed	1282,5
	17	Kayalık Mah. ? Hacı Mehmed	475
	18	Sabık Müftü Mah. Semerci Hacı Ali	950
	19	Sabık Müftü Mah. ? Hacı Ahmed	475
	20	Sabık Müftü Mah. ? Hacı Ahmed	950
Eskihisar	2	Sabık Müftü Mah. Hacı Mollaoğlu Ali Beşe	358
		Ermeni Mah. Hoca Agob	1884
	7	Delikliçınar Mah. Haznedaroğlu Hacı Mustafa	400
		Delikliçınar Mah. Şehir Kahyası oğlu Mehmed	400
		Delikliçınar Mah. Mehmed Beyin oğlu Hacı Ahmed	102,5
	8	Delikliçınar Mah. Boncuk Ali oğlu	285
9	Sabık Müftü Mah. Hacı Mehmed oğlu Hacı İsmail Efendi	110	
	Ermeni Mah. Hoca Agob	550	
Goncalı	1	Şeriki tarla sahibi karye-i mezburdan Ömeroğlu Hüseyin H.2	1425
	5	Şeriki tarla sahibi Denizli'de Horsalez Mah. Başdanoğlu Mustafa	665
	7	Sabık Müftü Mah. Hacı Mehmed oğlu Hacı İsmail Efendi	237,5
	8	Şeriki tarla sahibi Denizli'de Delikliçınar Mah. Kadimoğlu Emin Hacı Mehmed	703
		11	Şeriki tarla sahibi Denizli'de Kayalık Mah. Keleşoğlu Ahmed
	13	Şeriki tarla sahipleri Denizli'de Horsalez Mah. Hacı Bacaksız Hacı Ahmed	650
		Şeriki tarla sahipleri Denizli'de Feslikan Mah. Kara Zeybekoğlu	300
14	Şeriki tarla sahibi Denizli'de Sabık Müftü Mah. Kocacıoğlu Hasan Ali	760	
Kale	1	Şeriki tarla sahibi Denizli'de Delikliçınar Mah. Hacı Hafız Mehmed	437
	2	Şeriki tarla sahibi Ovacıklı Hacı Mustafa Ağa oğlu Hüseyin Ağa H.9	950
	4	Kayalık Mah. Keleşoğlu Hacı Ahmed?	1097,25
	5	Şeriki tarla sahibi Denizli'de Delikliçınar Mah. Hacı Salih Efendi	475
	6	Delikliçınar Mah. Hacı Abdullah oğlu Mehmed	500
		Pelitlibağ Mah. Yörükoğlu Mehmed	450
	8	Sabık Müftü Mah. Hacı Ali oğlu Mehmed	285
Delikliçınar Mah. Hacı Ali oğlu Hacı Ahmed		285	
Karakova	13	Kayalık Mah. ?oğlu Mehmed	570
Kurudere	1	Horsalez Mah. Taşakçioğlu Hacı Hasan	150
		Kayalık Mah. Habesci? oğlu Ali	150
		Delikliçınar Mah. Hacı Caferoğlu Hacı Ali Ağa	225
		Rum Mah. Papazoğlu Yorgi	900
	2	Delikliçınar Mah. Şehir Kâhyası oğlu Mehmed	500
		Sabık Müftü Mah. Tıkıroğlu Halil	250
		Pelitlibağ Mah. Şüküroğlu Hacı Ahmed	250
		Karye-i mezburdan Molla İbrahim H.20	168,5
	3	Kayalık Mah. Habesci? Ali	721
		Kayalık Mah. Samanlıoğlu Hacı Hasan	300
		Delikliçınar Mah. Mevlüd Efendi	100
	4	Kayalık Mah. Semerci Honazlı Süleyman	700
		Horsalez Mah. Pazarlı Halil Efendi	400
		Delikliçınar Mah. Gümüş Mehmed	287

	6	Horsalez Mah. Meftah Efendi	300	
		Karye-i mezburdan Molla İbrahim H.20	150	
		Karye-i mezburdan Merdoğlu Hüseyin H.13	72,5	
	7	Sabık Müftü Mah. Semerci Hacı Mehmed	825	
		Sabık Müftü Mah. Tekkeli Hacı Hüseyin	300	
		Kayalık Mah. Hasan Beşe oğlu Mehmed	300	
	14	Kayalık Mah. Sığlıoğlu Hacı Hüseyin	450	
		Sabık Müftü Mah. Şehir Kahyası oğlu Süleymen	500	
	16	Delikliçınar Mah. Hacı Salih Efendi	2500	
		Kayalık Mah. Habesci? Ali	350	
Şamlı Çiftliği	41	Rum Mah. Sağır Pavli	2050	
		Rum Mah. Sarı Oğlan ?	2000	
		Rum Mah. Sarı Mihayl	1600	
		Rum Mah. Deli Petro	1000	
Şemikler	3	Delikliçınar Mah. Uçarcı Hasan	475	
		4	Karye-i mezburdan Hacı Ahmedoğlu Molla Ahmed H.19	760
	6	Çaybaşı Mah. Ali Ağaoğlu Mehmed	1106	
		Delikliçınar Mah. Açıık Hacı Alioğlu Hacı Mehmed	300	
	7	Delikliçınar Mah. Kalın Mustafa Hafız?	617,5	
	19	Delikliçınar Mah. Seyidlioğlu Osman	380	
	20	Kayalık Mah. Hacı Salih Ağa	400	
		Delikliçınar Mah. Açıık Hacı Alioğlu Hacı Ahmed	200	
		Ermeni Mah. Hoca Agob	677	
		Kayalık Mah. ? Hacı Mehmed	300	
	22	Sabık Müftü Mah. Koca Ahmedoğlu Ali	300	
		Kayalık Mah. İsrailoğlu Mehmed	327	
	23	Sabık Müftü Mah. Koca Ahmedoğlu Ali	600	
		Delikliçınar Mah. Dürzi Hacı Bekiroğlu Hacı Mehmed	1337,5	
		Delikliçınar Mah. Dürzi Hacı Bekir	200	
	25	Delikliçınar Mah. Sıddıklı? Halil	950	
	26	Sabık Müftü Mah. Kara Fener? Mehmed	950	
	27	Horsalez Mah. Hacı Bıçakoğlu Hacı Ahmed	300	
		Karahasanlı Karyesinde Sağıroğlu Kara Mehmed	388,75	
	28	Çaybaşı Mah. Ali Ağaoğlu Mehmed	1100	
		Çaybaşı Mah. Ekmekçi Osman	447,5	
		Kayalık Mah. ? Hacı Mehmed	400	
	29	Pelitlibağ Mah. İlyasoğlu Molla Osman	508,25	
	32	Feslikan Mah Hacı Hafızade Hafız Ahmed	200	
		Pelitlibağ Mah.Çizmecioğlu Ali	100	
Horsalez Mah. Uzunbellioğlu Osman		175		
41	Çakmak Karyesinde Hacı Emir oğlu Hacı Hasan	636,5		
44	Karye-i mezburdan Köseoğlu Mustafa b. Mehmed H.46	617,5		
53	Kayalık Mah. Kansızoğlu Hacı Hüseyin Ağa	700		
	Çaybaşı Mah. Hacı Kadıroğlu Hacı Mehmed	962,5		
55	Çaybaşı Mah. Hacı Karagöz Mehmed Ağa	1425		
Tekke	18	Karye-i mezburdan Ali Dai H.19	380	
Üzerlik	2	Feslikan Mah Hacı Fukaraoğlu Hacı Ahmed	142,5	
		3	Sabık Müftü Mah. Gerzileli Hacı İbrahim	503,5
		4	Çaybaşı Mah. Çalık Hacı Ali oğlu Hacı Mustafa	646

	6	Delikliçınar Mah. Üzerlikli Hacı Ali Efendi	237,5
	19	Feslikan Mah Hacı Yörükoğlu Hacı Ahmed	1200
		Çaybaşı Mah. Çalık Hacı Ali oğlu Hacı Mustafa	225

Bir hanenin tek şeriki olduğu gibi 10 şeriki de olabilmektedir. Kendi yerleşim yerinde şerik olanlarının isimlerinin yanına hane numaraları verilmiştir. Bunların dışındaki tüm şeriklerin Denizlinin çeşitli mahallelerinde buldukları görülmektedir. Genel olarak tarla sahibi köylerde bulunurken özellikle Goncalı'da şerikler tarla sahibidir. Yukarıdaki tabloda 13 kişinin aynı ya da farklı köylerde birden fazla tarlada şerik olduğu da anlaşılmaktadır.

2.2. HAYVANCILIK

Hayvancılık XIX. yüzyılda yaşayan ahali için önemli bir yere sahiptir. Tarımsal faaliyetlerde bulunan ahalinin toprağı işlerken, tarlaya giderken, eşya taşırken kullandığı aracı hayvanıdır. Hayvancılığın inceleneceği bu bölümde ahalinin çeşitli adlarda farklı hayvanları olduğu görülmektedir. Toprak tasarrufunda bulunmayan haneler de hayvan sahibidir. Ahali hayvanlarından kendi gıda ihtiyaçlarını karşıladıkları, hâsılat elde ettikleri gibi mesleklerinin gereği olarak ta kullanılmaktadırlar. Hayvancılık faaliyetleri büyükbaş, küçükbaş, yük-binek ve arıcılık olarak incelenecektir. Temettuat defterlerindeki Denizli merkez köylerinin hayvan dağılımı ve hayvancılıkla uğraşan hane sayıları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 63 Denizli merkez köyleri toplam hayvan dağılımı

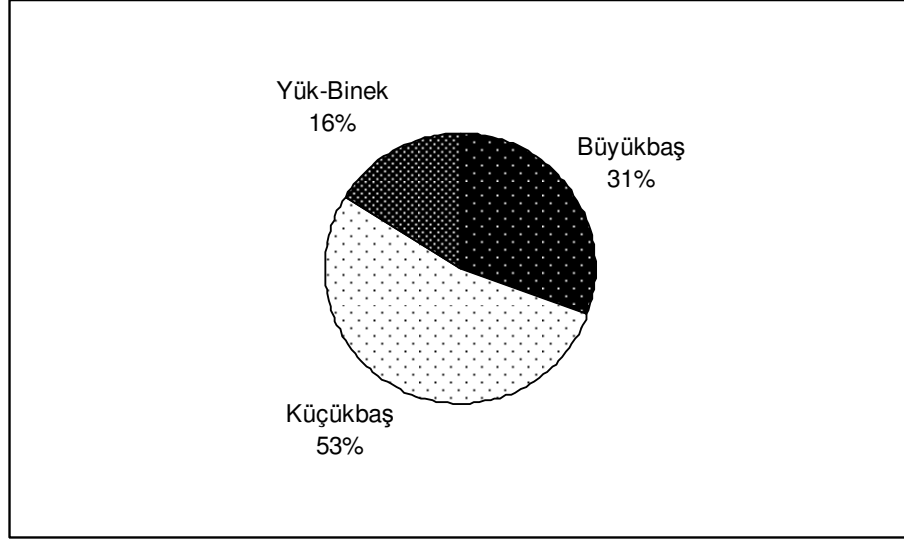
	Büyükbaş		Küçükbaş		Yük-Binek		Arıcılık		Toplam		%	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Bab	Hane	Baş	Hane	Baş
Abdullah Ağa Çift.	7	27	0	0	6	12	0	0	7	39	0,9	0,7
Bağbaşı	20	63	0	0	17	17	2	8	22	80	2,7	1,4
Cedid Ecirli Çift.	28	96	0	0	21	48	0	0	28	144	3,4	2,6
Çamrak	10	27	1	15	10	16	0	0	10	58	1,2	1,0
Dere	15	76	0	0	8	12	0	0	15	88	1,8	1,6
Eldenizli	19	54	1	30	18	29	1	10	20	113	2,5	2,0
Eskihisar	12	37	2	110	10	14	1	20	14	161	1,7	2,9
Gerzile	62	67	5	1220	31	31	1	7	70	1318	8,6	23,7
Goncalı	18	61	0	0	9	12	1	7	21	73	2,6	1,3
Göveçlik	26	43	1	17	33	35	0	0	46	95	5,7	1,7
Hacı Eyüblü	30	120	2	153	29	39	1	3	31	312	3,8	5,6
Kale	7	21	0	0	4	4	0	0	7	25	0,9	0,5
Karakova	18	66	0	0	18	31	6	42	21	97	2,6	1,7

Karamanlı	2	2	1	28	0	0	0	0	3	30	0,4	0,5
Karcı	43	55	6	370	106	115	0	0	120	540	14,8	9,7
Karcı Bereketler M..	23	29	0	0	15	17	0	0	27	46	3,3	0,8
Karcı Hallaçlar Mah.	20	25	0	0	28	28	0	0	40	53	4,9	1,0
Karcı Hisar Mah.	11	11	1	100	32	40	0	0	35	151	4,3	2,7
Kaşıkcı	3	10	0	0	3	3	0	0	3	13	0,4	0,2
Kethüda	45	160	2	175	45	71	3	21	56	406	6,9	7,3
Kınıklı	29	71	0	0	34	43	0	0	34	114	4,2	2,1
Kurudere	22	66	2	205	21	32	0	0	27	303	3,3	5,5
Saruhan	19	36	2	27	10	13	0	0	20	76	2,5	1,4
Şamlı Çift.	31	171	0	0	29	105	5	17	32	276	3,9	5,0
Şemikler	34	106	3	510	33	44	0	0	43	660	5,3	11,9
Tekke	26	89	0	0	23	30	0	0	30	119	3,7	2,1
Üzerlik	12	68	0	0	15	33	2	8	16	101	2,0	1,8
Zeytin	12	46	0	0	13	18	0	0	14	64	1,7	1,2
Toplam	604	1703	29	2960	621	892	23	143	812	5555	100,0	100,0
%	74,4	30,7	3,6	53,3	76,5	16,1	2,8		100,0	100,0		

Yukarıdaki tabloya göre Denizli merkez köylerinde 5555 baş hayvan 143 bab arı kovanı vardır. Hayvancılıkla uğraşan 812 hane bulunmaktadır. Defter kayıtlarında bulunan 1197 haneden 385'inde herhangi bir hayvan kaydı bulunmamaktadır. Bu verilere göre ahalinin %68'i hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Hayvan sahibi olan hanelerin içinde yük-binek hayvanı bulunan haneler %76,5 payla en yüksek değere sahiptir. Ancak yük-binek hayvanlarının payı %16,1'dir. Küçükbaş hayvan besleyen hane payı %3,6 küçükbaş hayvan payı %53,3'tür. Yük-binek ve küçükbaş hayvanlardaki hane ve sayı paylarının arsında büyük farklılıkların sebebi yük-binek hayvanlarının 1 veya 2, küçükbaş hayvanların ise sürüler halinde beslenmesinden kaynaklanmaktadır.

Büyükbaş hayvan besleyenlerin hane payı (%74,4) yük-binek hayvanı besleyenlerin hane payına (%76,5) yakın olduğu görülmektedir. Büyükbaş hayvanların toplam hayvan dağılımı içinde payı (%30,7) küçükbaş hayvanların payından (%53,3) küçüktür. Arıcılığın hane payı %2,8'dir. Arıların sayıları belirlenemediğinden kovan sayısı verilmiştir. Hayvan toplamına alınmamıştır.

Şekil 2. 9 Denizli merkez köylerinin hayvan dağılımı
Hayvan sahiplerinin yerleşim yerlerindeki toplam hanelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 64 Denizli merkez köyleri hayvan sahiplerinin toplam hane içindeki dağılımı %

	Büyükbaş	Küçükbaş	Yük-Binek	Arıcılık	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	88	0	75	0	88
Bağbaşı	71	0	61	7	79
Cedid Ecirli Çift.	78	0	58	0	78
Çamrak	100	10	100	0	100
Dere	100	0	53	0	100
Eldenizli	95	5	90	5	100
Eskihisar	67	11	56	6	78
Gerzile	45	4	22	1	50
Goncalı	60	0	30	3	70
Göveçlik	40	2	51	0	71
Hacı Eyüblü	83	6	81	3	86
Kale	78	0	44	0	78
Karakova	64	0	64	21	75
Karamanlı	4	2	0	0	6
Karcı	22	3	55	0	62
Karcı Bereketler Mah.	36	0	23	0	42
Karcı Hallaçlar Mah.	29	0	41	0	59
Karcı Hisar Mah.	23	2	67	0	73
Kaşıkcı	20	0	20	0	20
Kethüda	64	3	64	4	80
Kınıklı	83	0	97	0	97
Kurudere	81	7	78	0	100
Saruhan	86	9	45	0	91
Şamlı Çift.	76	0	71	12	78
Şemikler	62	5	60	0	78
Tekke	76	0	68	0	88
Üzerlik	60	0	75	10	80
Zeytin	80	0	87	0	93
Toplam	50	2	52	2	68

Çamrak, Dere, Eldenizli ve Kurudere’de ahalinin tamamı hayvan beslemektedir. Yerleşim yerlerinin hepsinde büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Yük-binek hayvancılığına Karamanlı dışında bütün yerleşim yerlerinde rastlanmaktadır. On üç yerleşim yerinde küçükbaş hayvancılık yapılırken, on yerleşim yerinde arıcılıkla uğraşmaktadır.

Toplam hane içinde hayvan besleyenlerin hane payı %68’dir. Yük-binek %52 paya, büyükbaş %50 paya, küçükbaş ve arıcılık %2 paya sahiptir. Yerleşim birimlerinde toplam hayvan sahibi ve sayılarına göre toplam hayvan dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 65 Denizli merkez köyleri toplam hayvan dağılımı %

	Büyükbaş		Küçükbaş		Yük-Binek	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş
Abdullah Ağa Çift.	100	69	0	0	86	31
Bağbaşı	91	79	0	0	77	21
Cedid Ecirli Çift.	100	67	0	0	75	33
Çamrak	100	47	10	26	100	28
Dere	100	86	0	0	53	14
Eldenizli	95	48	5	27	90	26
Eskihisar	86	23	14	68	71	9
Gerzile	89	5	7	93	44	2
Goncalı	86	84	0	0	43	16
Göveçlik	57	45	2	18	72	37
Hacı Eyüblü	97	38	6	49	94	13
Kale	100	84	0	0	57	16
Karakova	86	68	0	0	86	32
Karamanlı	67	7	33	93	0	0
Karcı	36	10	5	69	88	21
Karcı Bereketler Mah.	85	63	0	0	56	37
Karcı Hallaçlar Mah.	50	47	0	0	70	53
Karcı Hisar Mah.	31	7	3	66	91	26
Kaşıkcı	100	77	0	0	100	23
Kethüda	80	39	4	43	80	17
Kınıklı	85	62	0	0	100	38
Kurudere	81	22	7	68	78	11
Saruhan	95	47	10	36	50	17
Şamlı Çift.	97	62	0	0	91	38
Şemikler	79	16	7	77	77	7
Tekke	87	75	0	0	77	25
Üzerlik	75	67	0	0	94	33
Zeytin	86	72	0	0	93	28
Toplam	74	31	4	53	76	16

Goncalı, Kale ve Dere’de büyükbaş hayvan payı yerleşim yerleri içinde %80’in üzerinde bulunmaktadır. Abdullah Ağa, Cedit Ecirli Çiftlikleri, Çamrak, Dere, Kale ve Kaşıkçı’da hayvan sahibi ahalinin tamamı büyükbaş hayvancılığı yapmaktadır.

Gerzile ve Karamanlı’da hayvanların %93’ü küçükbaş hayvanlardan oluşmaktadır. Küçükbaş hayvancılıkta en büyük hane payı(%33) da Karamanlı’dadır.

Yük-binek hayvancılığında en büyük hayvan payı (%53) Karcı’nın Hallaçlar Mahallesiindedir. Çamrak, Kaşıkçı ve Kınıklı’da hayvan sahibi ahalinin tamamı yük-binek hayvanı sahibidir. Hayvan türlerine göre hane başına düşen hayvan ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 66 Denizli merkez köyleri hane başı ortalama hayvan dağılımı

	Büyükbaş	Küçükbaş	Yük-Binek	Toplam	Arcılık
Abdullah Ağa Çift.	4	0	2	6	0
Bağbaşı	3	0	1	4	4
Cedit Ecirli Çift.	3	0	2	5	0
Çamrak	3	15	2	6	0
Dere	5	0	2	6	0
Eldenizli	3	30	2	6	10
Eskihisar	3	55	1	12	20
Gerzile	1	244	1	19	7
Goncalı	3	0	1	3	7
Göveçlik	2	17	1	2	0
Hacı Eyüblü	4	77	1	10	3
Kale	3	0	1	4	0
Karakova	4	0	2	5	7
Karamanlı	1	28	0	10	0
Karcı	1	62	1	5	0
Karcı Bereketler Mah.	1	0	1	2	0
Karcı Hallaçlar Mah.	1	0	1	1	0
Karcı Hisar Mah.	1	100	1	4	0
Kaşıkçı	3	0	1	4	0
Kethüda	4	88	2	7	7
Kınıklı	2	0	1	3	0
Kurudere	3	103	2	11	0
Saruhan	2	14	1	4	0
Şamlı Çift.	6	0	4	9	3
Şemikler	3	170	1	15	0
Tekke	3	0	1	4	0
Üzerlik	6	0	2	6	4
Zeytin	4	0	1	5	0
Toplam	3	102	1	7	6

Hane başına düşen hayvan sayılarında en yüksek değerlerin küçükbaş hayvancılıkta olduğu görülmektedir. Bunun sebebi küçükbaş hayvancılığın sürüler

Hacı Eyüblü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kale	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0
Karakova	0	0	0	0	0	0	4	5	1	2	1	2
Karamanlı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	6	12	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Kınıklı	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurudere	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0
Şamlı Çift.	1	6	1	6	1	1	9	13	4	16	0	0
Şemikler	1	2	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0
Tekke	3	3	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0
Üzerlik	1	1	0	0	0	0	9	15	4	8	2	2
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	15	29	3	11	2	2	31	49	28	69	6	9
%	2,48	1,7	0,5	0,65	0,33	0,12	5,13	2,88	4,64	4,05	0,99	0,53

İnek yetiştiriciliğinin yanında manda da yetiştirilmektedir. Sekiz yerleşim yerinde sağman manda, on üç yerleşim yerinde erkek mandaya rastlanmaktadır.

Tablo 2. 70 Büyükbaş hayvan dağılımı III

	Dlsz. Manda		Büyükbaş		%	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	7	27	1,2	1,6
Bağbaşı	0	0	20	63	3,3	3,7
Cedid Ecirli Çift.	0	0	28	96	4,6	5,6
Çamrak	0	0	10	27	1,7	1,6
Dere	0	0	15	76	2,5	4,5
Eldenizli	0	0	19	54	3,1	3,2
Eskihisar	0	0	12	37	2,0	2,2
Gerzile	0	0	62	67	10,3	3,9
Goncalı	0	0	18	61	3,0	3,6
Göveçlik	0	0	26	43	4,3	2,5
Hacı Eyüblü	0	0	30	120	5,0	7,0
Kale	0	0	7	21	1,2	1,2
Karakova	1	2	18	66	3,0	3,9
Karamanlı	0	0	2	2	0,3	0,1
Karcı	0	0	43	55	7,1	3,2
Karcı Bereketler Mah.	0	0	23	29	3,8	1,7
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	20	25	3,3	1,5
Karcı Hisar Mah.	0	0	11	11	1,8	0,6
Kaşıkcı	0	0	3	10	0,5	0,6
Kethüda	0	0	45	160	7,5	9,4
Kınıklı	0	0	29	71	4,8	4,2
Kurudere	0	0	22	66	3,6	3,9
Saruhan	0	0	19	36	3,1	2,1

Şamlı Çift.	2	13	31	171	5,1	10,0
Şemikler	0	0	34	106	5,6	6,2
Tekke	0	0	26	89	4,3	5,2
Üzerlik	0	0	12	68	2,0	4,0
Zeytin	0	0	12	46	2,0	2,7
Toplam	3	15	604	1703	100,0	100,0
%	0,5	0,88	100	100		

604 hanenin 1703 büyükbaş hayvanı bulunmaktadır. Genel olarak toprak tasarrufunda bulunan hanelerin büyükbaş hayvan sahibi olduğu görülmektedir. Yerleşim yerlerinin toplam büyükbaş hayvan dağılımında en büyük hane payı Gerzile’de, en büyük hayvan payı ise Şamlı Çiftliğindedir. En düşük hane ve sayı payı Karamanlı’dadır.

2.2.2. Küçükbaş hayvancılık

Koyun ve keçilerden oluşan küçükbaş hayvanlara 13 yerleşim yerinde rastlanılmaktadır. Hayvancılıkla uğraşan hanelerin %3,6’sını oluşturan küçükbaş hayvan sahiplerinin yetiştirdiği küçükbaş hayvan sayısının payı %53,3’tür. 29 hane 2960 küçükbaş hayvan beslemektedir. Küçükbaş hayvancılık yapan hane sayısı az olmasına rağmen sürü şeklinde yetiştirildiğinden küçükbaş hayvan sayısı fazla görünmektedir. Küçükbaş hayvancılık yapan haneler ve küçükbaş hayvan sayılarının yerleşim birimlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 71 Küçükbaş hayvan dağılımı I

	Sağ. Koyun		Kuzu		Erk. Koyun		G. Sağ. Koyun		Sağ. Keçi	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	1	15
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0	1	15
Eskihisar	1	30	1	30	1	30	0	0	1	10
Gerzile	1	10	1	10	0	0	0	0	4	375
Göveçlik	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6
Hacı Eyüblü	2	39	1	4	0	0	2	110	0	0
Karamanlı	1	4	1	4	1	20	0	0	0	0
Karcı	4	105	4	105	0	0	0	0	1	30
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	50
Kethüda	1	10	1	10	1	20	0	0	2	55
Kurudere	0	0	0	0	0	0	0	0	2	65
Saruhan	0	0	0	0	0	0	2	27	0	0
Şemikler	3	190	3	190	0	0	3	130	0	0
Toplam	13	388	12	353	3	70	7	267	14	621
%	44,8	13,1	41,4	11,9	10,3	2,4	24,1	9,0	48,3	21,0

Abdullah Ağa Çift.	6	6	1	1	3	4	1	1	0	0	0	0
Bağbaşı	16	16	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Cedid Ecirli Çift.	16	17	2	3	3	8	2	5	0	0	3	3
Çamrak	10	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	5	6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Eldenizli	14	18	2	2	2	2	2	2	0	0	4	4
Eskihisar	9	10	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0
Gerzile	31	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	8	8	1	2	1	2	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	24	24	0	0	4	4	0	0	4	5	2	2
Hacı Eyüblü	23	27	1	2	0	0	0	0	0	0	10	10
Kale	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Karakova	15	16	2	2	5	6	2	2	0	0	2	2
Karamanlı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı	52	53	0	0	0	0	0	0	56	58	3	4
Karcı Bereketler Mah.	11	11	0	0	0	0	0	0	2	2	2	4
Karcı Hallaçlar Mah.	20	20	0	0	0	0	0	0	7	7	1	1
Karcı Hisar Mah.	20	20	0	0	0	0	0	0	19	20	0	0
Kaşıkcı	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	38	43	0	0	3	3	1	2	0	0	3	3
Kınıklı	34	43	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurudere	19	30	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Saruhan	8	8	0	0	0	0	0	0	4	4	1	1
Şamlı Çift.	20	24	4	4	12	21	5	11	0	0	10	10
Şemikler	27	32	0	0	2	2	1	1	0	0	1	2
Tekke	22	26	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2
Üzerlik	11	11	0	0	8	10	5	6	0	0	4	4
Zeytin	13	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	478	539	13	16	46	65	19	30	94	98	52	56
%	77,0	60,4	2,1	1,8	7,4	7,3	3,1	3,4	15,1	11,0	8,4	6,3

Karamanlı dışında bütün yerleşim yerlerinde yük binek hayvanlarına rastlanmaktadır. Yük-binek hayvanlarının en yüksek hane payı (%77) ve sayı payı (%60,4) merkebe aittir. Merkep, hanelerin hem binek ihtiyacını hem de yük taşıma işlerini yapan bir hayvandır. Merkebi olan hanelerin genelde 1 tane merkebi bulunmaktadır. Yük binek hayvanları fazla hâsılat getirmediği ve taşımacılık ihtiyaçlarını karşılamada kullanıldığından genelde 1 tane hayvan yeterli olmaktadır. Merkeplerin yavrusu sızılarda kayıtlara alınmıştır. Hayvan hâsılatı içinde de bahsedileceği gibi sızısı olan bir merkep hâsılat getirmiştir. Diğerlerinde böyle bir kayda rastlanmamıştır. Kınıklıda 3 numaralı hanede “Erkek Merkep” tabiri bulunmaktadır. 2 baş erkek merkep yukarıdaki tabloda “Merkep” sütununa eklenmiştir.

Taylı olan kısrakların da hâsılat getirdiği görülmektedir. Bu durum taylı kısrakların hepsi için geçerli değildir. “Taylı kısrağ” ifadesine Göveçlik’te rastlanmış yukarıdaki tablodaki “Kısrağ” sütununa eklenmiştir.

Hane grupları içinde merkepten sonra en yüksek hane payı (%15,1) katıra aittir. Hayvan sayı payında da (%7,3) katır merkepten sonra gelmektedir. Katır özellikle dağlık yerleşmelerde bulunmaktadır. Karcı ve mahallelerinde katırcılar vardır. Bunlar katırla taşımacılık yapmaktadır. Ayrıca Karcı'da katıra ihtiyacı olan karcılarda bulunmaktadır. Karcılar yazın Karcı dağının tepesine çıkarak daha önce çukurlara bastırdıkları karı kalıplar halinde keserek katırlara yükleyip şehre satmaya götürmekteydiler. Bugün de yaz aylarında karcılara rastlamak mümkündür.

Kısrak ve bargirin de yerleşim yerlerinde hane ve sayı payları yüksektir. Saruhan'da bulunan bargirin "Hamüle Bargir" kaydı ile yük taşımacılığında kullanıldığı belirtilmiştir.

Tablo 2. 74 Yük-binek hayvan dağılımı II

	Dlsz. Kısrak		İğdiş		Deve		Yük-Binek		%	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	6	12	1,0	1,3
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	17	17	2,7	1,9
Cedid Ecirli Çift.	3	11	1	1	0	0	21	48	3,4	5,4
Çamrak	1	1	0	0	0	0	10	16	1,6	1,8
Dere	4	5	0	0	0	0	8	12	1,3	1,3
Eldenizli	1	1	0	0	0	0	18	29	2,9	3,3
Eskihisar	0	0	0	0	1	1	10	14	1,6	1,6
Gerzile	0	0	0	0	0	0	31	31	5,0	3,5
Goncalı	0	0	0	0	0	0	9	12	1,4	1,3
Göveçlik	0	0	0	0	0	0	33	35	5,3	3,9
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	0	0	29	39	4,7	4,4
Kale	0	0	0	0	0	0	4	4	0,6	0,4
Karakova	2	3	0	0	0	0	18	31	2,9	3,5
Karamanlı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı	0	0	0	0	0	0	106	115	17,1	12,9
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	0	0	15	17	2,4	1,9
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	28	28	4,5	3,1
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	32	40	5,2	4,5
Kaşıkcı	0	0	0	0	0	0	3	3	0,5	0,3
Kethüda	8	8	4	4	1	8	45	71	7,2	8,0
Kıncıklı	0	0	0	0	0	0	34	43	5,5	4,8
Kurudere	0	0	0	0	0	0	21	32	3,4	3,6
Saruhan	0	0	0	0	0	0	10	13	1,6	1,5
Şamlı Çift.	6	18	1	15	1	2	29	105	4,7	11,8
Şemikler	7	7	0	0	0	0	33	44	5,3	4,9
Tekke	1	1	0	0	0	0	23	30	3,7	3,4
Üzerlik	2	2	0	0	0	0	15	33	2,4	3,7
Zeytin	0	0	0	0	0	0	13	18	2,1	2,0
Toplam	35	57	6	20	3	11	621	892	100	100
%	5,6	6,4	1,0	2,2	0,5	1,2	100	100		

Kısrağın dışında hâsılatı olmayan dölsüz kısrakların da kayıt altına alındığı görülmektedir. Üç yerleşim yerinde 6 hanede 20 iğdiş ata rastlanmaktadır. Üç yerleşim yerinde 3 hanenin 11 baş devesi bulunmaktadır.

Yerleşim yerlerinin, yük-binek hayvanları dağılımını incelenildiğinde en yüksek hane (%17,1) ve sayı (%12,9) payı Karcı'da bulunmaktadır. En düşük değerler ise Kaşıkçı'da bulunmaktadır.

2.2.4. Arıcılık

Sadece 11 yerleşim yerinde yapılan arıcılık Denizli merkez köylerinde önemli bir yer tutmamaktadır. Hayvancılıkla uğraşan hane grubu içinde %2,8 paya sahip olan arı kovanı sahibi hanelerin ve arı kovanlarının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 75 Arıkovanı dağılımı

	Hane	Bab	Ortalama
Bağbaşı	2	8	4
Eldenizli	1	10	10
Eskihisar	1	20	20
Gerzile	1	7	7
Goncalı	1	7	7
Göveçlik	2	2	1
Hacı Eyüblü	1	3	3
Karakova	6	42	7
Kethüda	3	21	7
Şamlı Çift.	5	17	3,4
Üzerlik	2	8	4
Toplam	25	145	5,8

Toplam 25 hanenin 145 arı kovanı bulunmaktadır. Hane başına ortalama 5,8 kovan düşmektedir. Arıcılığın en fazla yapıldığı yerleşim yeri Karakova'dır.

2.3. DİĞER MAL VARLIKLARI

İncelenen yerleşim yerlerinde ahalinin arazi ve hayvanlarından başka mal varlıkları bulunmaktadır. Diğer mal varlıkları adı altında toplanan asiyab, dükkân ve destgah kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 76 Diğer mal varlıkları

	Asiyab						Dükân			Destgah	
	Hane	Hisse	Kuruş	Hane	Kıta	Kuruş	Hane	Adet	Kuruş-İcarı	Hane	Adet
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	1	4	1000	0	0	0	0	0
Gerzile	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32	34
Göveçlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	13
Karcı	3	3	400	7	8	3740	0	0	0	0	0
Karcı Bereketler M.	0	0	0	0	0	0	1	1	80	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	1	1	580	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	0	0	0	1	6	0	0	0	0	0	0
Tekke	0	0	0	6	9	3100	0	0	0	0	0
Toplam	3	3	400	16	28	8420	1	1	80	45	47

Asiyab kıta ve hisse olarak ikiye ayrılır. Asiyab kıtası değirmende bulunan bir değirmen taşıyı ifade eder. Değirmende birden fazla değirmen taşı da bulunabilir. Asiyab hissesi bulunan hanelerin kayıtlarında “asiyab rubu hissesi” ifadesi bulunduğundan asiyab hissesinin bir kıtanın dörtte biri olduğu düşünülebilir. Hisse ile kıta arasındaki farkı belirtmek için hâsılatları ayrıca verilmiştir. Bir kıta asiyabın ortalama hâsılatı 400 kuruşa yakınken asiyab hissesinin ortalama hâsılatı 130 kuruş kadardır. Şamlı çiftliğinde bulunan 6 kıta asiyabın hâsılatı bulunmamaktadır. “Asiyab-ı mezkûr Bedre namıyla cebel tarihinin tamirine hayrat idüğü” kaydı düşülen asiyab kıtalarının hâsılatı dağ yoluna “hayrat” edilmiştir.

Dükân kaydı sadece Hallaçlar’da bulunmaktadır. Destgahlar çulhacıların kumaş dokudukları tezgâhlardır. Bu tezgâhlardan geçimini sağlayan hanelerin sayısı oldukça fazladır. Yerleşim yerlerinde 230 çulha bulunmaktadır. Gerzile ve Göveçlik’te tezgâh kaydı bulunmaktadır. İki yerleşim yerinde bulunan ahalinin hane numaraları, isimleri, meslekleri ve tezgâh sayıları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. 77 Tezgahı olan hanelerin durumu

	Hane	İsim	Meslek	Destgah
Gerzile	33	Musaoğlu Yusuf b. Habib	Çulha	1
	39	Ustaloğlu Hasan b. Hasan	Çulha	1
	40	Oğuzoğlu Ömer b. Mustafa	Çulha	1
	41	Sarioğlu Ahmet b. Hüseyin	Çulha	1
	44	Kuloğlu Osman	Çulha	1
	45	Akkaşoğlu İsmail b. Mehmet	Çulha	1
	59	Kul Mehmetoğlu Habib b. Mehmet	Çulha	1
	60	Kara Ahmetoğlu Ali b. Ahmet	Çulha	1
	63	Kara Ahmetoğlu Ahmet b. Ahmet	Çulha	1
	65	Molla Osmanoğlu Hüseyin b. Osman	Çulha	1
	69	Uzun Hasanoğlu Ali b. Ali	Çulha	1
	70	İnceoğlanoğlu Hafız Ahmet b. Halil	Çulha	1

	72	Esir Eminoglu Halil b. Halil	Çulha	1
	74	Nakişçioğlu Halil b. Hasan	Çulha	1
	76	Çavuşoğlu Ahmet b. Ahmet	Çulha	1
	77	Alemdaroglu Ahmet b. Mustafa	Çulha	1
	84	Tunalioğlu Abdah b. Hacı Mehmet	Çulha	2
	90	Alemdaroglu Ömer b. Mustafa	Çulha	1
	93	Ahmetoğlu Ahmet b. Ahmet	Çulha	1
	96	Hacioğlu Süleyman b. Halil	Çulha	1
	97	Pir Enesoğlu? Ahmet b. Abdah	Çulha	1
	105	Furuncuoğlu Ali b. Mehmet	Çulha	1
	106	Hasan Efendi Habib b. Hasan	Çulha	1
	109	Şebekoğlu Hüseyin b. İsmail	Çulha	1
	116	Abasızoğlu Süleyman b. Mehmet	Çulha	1
	124	Ahmetoğlu İbrahim b. Ahmet	Çulha	1
	125	Kocaoğlu Abdah b. Mehmet	Çulha	2
	127	Hacı Abdioğlu Abdah b. Ali	Sığırtmaç	1
	131	Kebaboğlu Habib b. Ali	Çulha	1
	132	Kel Ahmetoğlu Hasan b. Hüseyin	Çulha	1
	133	İsmailoğlu İsmail b. Mehmet	Çulha	1
	137	Kebaboğlu Hasan b. Ali	Çulha	1
Göveçlik	4	Koca Musaoğlu Hasan b. Ali	Çulha-Ziraat	1
	6	Kel Hasanoglu Musa b. Hüseyin	Çulha	1
	10	Ayvazoglu Mustafa b. Mustafa	Çulha	1
	19	Alioğlu İbrahim b. Ali	Çulha	1
	20	Hızıroğlu Süleyman b. Mehmet	Çulha	1
	27	Hucuroğlu Ahmet b. Mustafa	Çulha	1
	28	Sakallioğlu Hasan b. Himmet	Çulha	1
	31	Herekeoğlu Muatafa b. Himmet	Çulha	1
	33	İlyasoğlu İlyas b. Musa	Çulha	1
	34	Abdioğlu Abdi b. Abdi	Çulha	1
	36	Alibeyoğlu İsa b. Ali	Çulha	1
	37	Nasuhoglu Mehmet b. Himmet	Çulha	1
	38	Mestanoğlu Hasan b. Mehmet	Çulha	1

Göveçlik'te bulunan 13 tezgâh sahibinin birer tezgâhları vardır. Gerzile'de ise 32 tezgâhın 28'i birer hanede kalan 4'ü 2 hanede bulunmaktadır. Gerzile'de bulunan 127 numaralı hanenin diğerlerinden farklı olarak Sığırtmaç olması dikkat çekmektedir. Bu hanenin dışındaki tüm tezgâh sahipleri çulhalık mesleği ile uğraşmaktadır. Diğer yerleşim yerlerindeki çulhaların tezgâh kayıtları bulunmamaktadır. Tüm yerleşim yerleri incelendiğinde her 5 çulhaya 1 tezgâh düşmektedir. Dokuz yerleşim yerinde bulunan çulhaların iki yerleşim yerinde kayıtlı tezgâhları kullanması pek mümkün değildir. Denizli merkeze bağlı yerleşim yerleri Temettuat Defterlerinin tezgâh kayıtlarının sağlıklı tutulmadığı düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GELİRLER

3.1. DENİZLİ MERKEZ KÖYLERİNİN TOPLAM HÂSILAT DAĞILIMI

Denizli merkez köylerinde bulunan ahalinin gelir kaynakları tarım, hayvancılık, meslek, zuhurat ve diğerleri olmak üzere beş grupta incelenebilir. Yerleşim birimlerinin toplam hâsılatı ve defterlerde bulunan toplam hâsılatın miktarı ile aralarında çıkan farkları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 1 Toplam hâsılat dağılımı

	Hâsılat Toplam		%		Defterdeki Toplam	Fark	Kayıtlara Göre Toplam	Fark
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş				
Abdullah Ağa Çift.	8	14730	0,7	1,1	14730	0	14730	0
Bağbaşı	28	29556	2,4	2,1	28940	616	28940	616
Cedid Ecirli Çift.	35	43630	3,0	3,1	43620	10	43620	10
Çamrak	10	8600	0,9	0,6	8600	0	8600	0
Dere	13	18414	1,1	1,3	17500	914	17500	914
Eldenizli	20	39994,3	1,7	2,9	29120	10874,25	29120	10874,3
Eskihisar	17	28150,5	1,5	2,0	23520	4630,5	23520	4630,5
Gerzile	138	115750	11,9	8,3	116000	-250	115750	0
Goncalı	28	38885	1,9	2,8	34200	4685	34250	4635
Göveçlik	64	53008	5,5	3,8	53000	8	53008	0
Hacı Eyüblü	36	45420	3,1	3,3	45400	20	45420	0
Kale	8	11450,8	0,7	0,8	7450	4000,75	7450	4000,75
Karakova	28	29530	2,4	2,1	28900	630	28900	630
Karamanlı	43	31420	3,7	2,3	31400	20	31420	0
Karcı	194	220000	16,7	15,9	220000	0	220000	0
Karcı Bereketler Mah.	63	66045	5,4	4,8	66120	-75	66045	0
Karcı Hallaçlar Mah.	65	81305	5,6	5,9	82100	-795	81305	0
Karcı Hisar Mah.	48	63540	4,1	4,6	63530	10	63540	0
Kaşıkcı	13	11330	1,1	0,8	11360	-30	11330	0
Kethüda	70	90700	6,0	6,5	90700	0	90700	0
Kınıklı	35	33500	3,0	2,4	33500	0	33500	0
Kurudere	27	42200,5	2,3	3,0	30600	11600,5	30600	11600,5
Saruhan	22	19485	1,9	1,4	19500	-15	19485	0
Şamlı Çift.	38	89360	3,3	6,4	81300	8060	82010	7350
Şemikler	54	83591,5	4,6	6,0	65250	18341,5	65250	18341,5
Tekke	33	37130	2,8	2,7	37340	-210	37090	40
Üzerlik	20	24166	1,7	1,7	20900	3266	20900	3266
Zeytin	15	15580	1,3	1,1	15600	-20	15580	0
Toplam	1173	1386472	100,3	100,0	1320180	66292	1319563	66909

Yukarıdaki tabloda üç farklı toplam hâsılat sütunu bulunmaktadır. Birinci toplam sütunu yerleşim birimlerinden elde edilen hâsılatın tümünü ifade etmektedir. İkinci toplam sütunu defterlerin sonunda verilen toplamı belirtir. Birinci toplam hâsılat sütunu ile ikinci toplam sütununun farkı ikinci toplam sütununun yanında gösterilmiştir. Üçüncü toplam sütunu ise defter kayıtlarından çıkarılan toplam hâsılatı ifade etmektedir. Toplam hâsılatla arasındaki fark da üçüncü toplam sütununun yanında verilmiştir.

66899 kuruşluk farkın sebebi bazı yerleşim yerlerinde müşterek tarım yapan hanelerin bulunmasıdır. İncelenen yerleşim yerlerinin dışında yaşayan ancak incelenen yerleşim yerlerinde müşterek tarıma katılanların tarım hâsılat payları köylerin toplam hâsılatına eklendiği için defter kayıtları ile toplam hâsılat arasında büyük miktarda fark çıkmaktadır. Cedid Ecirli Çiftliğindeki 10 kuruşluk fark 26 numaralı hanenin öşrününün 197 kuruş iken hâsılatının 1960 kuruş alınmasından kaynaklanmaktadır. Şamlı çiftliğindeki iki fark sütunu arasındaki 710 kuruşluk fark ise hâsılat toplamalarının yanlış alınmasından kaynaklanmaktadır. İkinci toplam sütunundaki küçük farkların sebebi de defter hatalarındandır.

Yerleşim yerlerinin toplam hâsılat içindeki en büyük hane (%16,7) ve hâsılat (%15,9) payı Karcı'ya aittir. Karcı'dan sonra Gerzile toplam hâsılat içinde hane ve hâsılat payı içinde ikinci sıradadır. İki yerleşim yerinin de ortak özelliği olan hane sayılarının fazla olması toplam hâsılat içindeki paylarını da yükseltmiştir. Yerleşim yerlerinin toplam hâsılat paylarının hâsılat gruplarına göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 2 Toplam hâsılat dağılımı

	Tarım		Hayvancılık		Meslek		Zuhurat		Diğerleri	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	13270	7	360	0	0	0	0	1	1100
Bağbaşı	22	22690	19	1048	7	2150	16	3668	16	0
Cedid Ecirli Çift.	21	29040	14	1315	12	5670	3	1050	1	6555
Çamrak	9	6050	5	360	1	560	9	1630	0	0
Dere	2	15380	11	960	1	400	7	1674	0	0
Eldenizli	14	36010	14	1234,25	5	2150	2	420	1	180
Eskihisar	10	22820	11	1735	4	2360	8	1235,5	0	0
Gerzile	82	14335	61	9025	134	91460	2	930	0	0
Goncalı	19	27845	11	688	14	6930	9	3422	0	0
Göveçlik	63	15402,5	20	950	52	32137,5	10	4508	1	10
Hacı Eyüblü	32	34585	26	2815	10	3910	14	4110	0	0

Kale	7	10320	2	90	1	400	5	640,75	0	0
Karakova	23	22195	13	1105	11	4230	6	2000	0	0
Karamanlı	25	2645	3	220	37	25995	5	1840	1	720
Karcı	188	59935	41	3960	164	137775	18	14190	10	4140
Karcı Bereketler Mah.	54	16180	20	595	53	45890	5	3300	1	80
Karcı Hallaçlar Mah.	59	27910	17	505	60	51250	4	1340	1	300
Karcı Hisar Mah.	46	15220	11	1060	42	42790	5	3890	1	580
Kaşıkcı	10	5950	2	125	9	4820	2	435	0	0
Kethüda	57	76030	29	2580	18	7100	9	4840	1	150
Kınıklı	34	21145	18	545	15	7315	17	4495	0	0
Kurudere	25	29099	22	1983,5	17	7958	1	3160	0	0
Saruhan	21	14712,5	19	897,5	7	2965	5	910	0	0
Şamlı Çift.	24	65230	27	2960	14	5810	0	0	1	15360
Şemikler	45	65237,5	25	5495	18	7640	18	4859	1	360
Tekke	28	24795	12	600	8	3170	18	5465	6	3100
Üzerlik	9	16360	11	1923	10	4620	4	1263	0	0
Zeytin	11	10310	11	425	4	1800	10	3045	0	0
Toplam	947	720702	482	45559,8	728	509255,5	212	78320,3	43	32635
%	81	52	41	3	62	37	18	6	4	2

Tarım, hayvancılık, meslek, zuhurat ve diğer hâsıllara göre gruplanan hâsılat dağılımında en büyük pay %52 ile tarım hâsılatına aittir. Öncelikle ihtiyacın karşılanması adına yapılan tarım faaliyetlerine her yerleşim biriminde rastlanılmaktadır. Müşterek tarım yapanların paylarının eklenmesi tarım hâsılat payını sadece 2 puan arttırmaktadır. Hâsılat payları içinde meslek hâsılatının payı %37'dir. Tarımdan sonra gelen meslek hâsılatı özellikle belli yerleşim yerlerinde fazladır. Tüm hâsılat gruplarının toplam hâsılat içindeki paylarının yerleşim yerleri içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 3 Toplam hâsılat dağılımı %

	Tarım		Hayvancılık		Meslek		Zuhurat		Diğerleri	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	88	90	88	2	0	0	0	0	13	7,5
Bağbaşı	79	77	68	4	25	7	57	12	0	0
Cedid Ecirli Çift.	60	67	40	3	34	13	9	2	3	15
Çamrak	90	70	50	4	10	7	90	19	0	0
Dere	15	84	85	5	8	2	54	9	0	0
Eldenizli	70	90	70	3	25	5	10	1	5	0,5
Eskihisar	59	81	65	6	24	8	47	4	0	0
Gerzile	59	12	44	8	97	79	1	1	0	0
Goncalı	68	72	39	2	50	18	32	9	0	0
Göveçlik	98	29	31	2	81	61	16	9	2	0,02
Hacı Eyüblü	89	76	72	6	28	9	39	9	0	0
Kale	88	90	25	1	13	3	63	6	0	0
Karakova	82	75	46	4	39	14	21	7	0	0
Karamanlı	58	8	7	1	86	83	12	6	2	2,3
Karcı	97	27	21	2	85	63	9	6	5	1,9

Karcı Bereketler Mah.	86	24	32	1	84	69	8	5	2	0,1
Karcı Hallaçlar Mah.	91	34	26	1	92	63	6	2	2	0,4
Karcı Hisar Mah.	96	24	23	2	88	67	10	6	2	0,9
Kaşıkçı	77	53	15	1	69	43	15	4	0	0
Kethüda	81	84	41	3	26	8	13	5	1	0,2
Kımkılı	97	63	51	2	43	22	49	13	0	0
Kurudere	93	69	81	5	63	19	4	7	0	0
Saruhan	95	76	86	5	32	15	23	5	0	0
Şamlı Çift.	63	73	71	3	37	7	0	0	3	17
Şemikler	83	78	46	7	33	9	33	6	2	0,4
Tekke	85	67	36	2	24	9	55	15	18	8
Üzerlik	45	68	55	8	50	19	20	5	0	0
Zeytin	73	66	73	3	27	12	67	20	0	0
Toplam	81	52	41	3	62	37	18	6	4	2

Yukarıdaki tabloya göre genel olarak hâsılat elde eden hane payları hâsılat paylarından yüksektir. Tarım hâsılatlarında ise bazı yerleşim yerlerinin hâsılat payları hane paylarından fazladır. Bu tür yerleşim yerleri özellikle çiftliklerdir.

Tarım hâsılatının payı yerleşim yerlerinin 21'inde %50'nin üzerindedir. Karamanlı, Gerzile, Göveçlik, Karcı ve Mahallelerinde tarım hâsılatı %50'nin altıdadır. Bu yerleşim yerlerinden en yüksek tarım payı %34 ile Hallaçlar'ındır. Tarım hâsılat payının düşük olduğu bu 7 yerleşim yerinde meslek hâsılat payı yüksektir.

Hayvancılık hâsılatında hane ve hâsılat payları arasında büyük fark bulunmaktadır. Meslek hâsılatı olmayan tek yerleşim yeri Abdullah Ağa Çiftliğidir. Toplam hâsılatın yerleşim yerlerine göre hane başı ortama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 4 Toplam hâsılatın hane başı ortalama dağılımı

	Tarım	Hayvancılık	Meslek	Zuhurat	Diğerleri	Toplam	Fark
Abdullah Ağa Çift.	1896	51	0	0	1100	1841	659
Bağbaşı	1031	55	307	229	0	1056	-126
Cedid Ecirli Çift.	1383	94	473	350	6555	1247	65
Çamrak	672	72	560	181	0	860	-322
Dere	7690	87	400	239	0	1416	234
Eldenizli	2572	88	430	210	180	2000	818
Eskihisar	2282	158	590	154	0	1656	474
Gerzile	175	148	683	465	0	839	-343
Goncalı	1466	63	495	380	0	1389	207
Göveçlik	244	48	618	451	10	828	-354
Hacı Eyüblü	1081	108	391	294	0	1262	80
Kale	1474	45	400	128	0	1431	249
Karakova	965	85	385	333	0	1055	-127
Karamanlı	106	73	703	368	720	731	-451
Karcı	319	97	840	788	414	1134	-48

Karcı Bereketler Mah.	300	30	866	660	80	1048	-134
Karcı Hallaçlar Mah.	473	30	854	335	300	1251	69
Karcı Hisar Mah.	331	96	1019	778	580	1324	142
Kaşıkçı	595	63	536	218	0	872	-310
Kethüda	1334	89	394	538	150	1296	114
Kımkılı	622	30	488	264	0	957	-225
Kurudere	1164	90	468	3160	0	1563	381
Saruhan	701	47	424	182	0	886	-296
Şamlı Çift.	2718	110	415	0	15360	2352	1170
Şemikler	1450	220	424	270	360	1548	366
Tekke	886	50	396	304	517	1125	-57
Üzerlik	1818	175	462	316	0	1208	26
Zeytin	937	39	450	305	0	1039	-143
Toplam	761	95	700	369	759	1182	

Denizli merkez köylerinde hâsılat türlerine göre en yüksek hane başı hâsılat ortalaması tarım hâsılatından elde edilmektedir. Tarım hâsılatı incelenirken müşterek tarım yapanların durumu da göz önünde tutulmalıdır. Dere karyesinde hane başı ortalama değeri 7690 kuruştur. Ancak burada 11 hane müşterek tarımdan pay almaktadır. Onların payı toprak sahibinin üzerinde gösterilmiştir.

Diğerleri gelir grubunun hâsılat başı ortalamasının yüksek olmasının sebebi, çiftlik sahiplerinin kiraladıkları toprakların gelirlerinden kaynaklanmaktadır.

Meslek hâsılatı hane başı ortalaması 700 kuruştur. En fazla meslek hâsılatı hane başı ortalaması Karcı'nın Hisar mahallesindedir. Hayvancılık hâsılatının hane başı ortalama değeri 95 kuruştur.

Toplam hane başı hâsılatlar incelendiğinde 15 yerleşim yerinin ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. En yüksek ortalama Şamlı Çiftliğine aittir. Çiftlikte tarım hâsılatının değil de icar hâsılatının yüksekliğinden dolayı hane başı ortalama yüksektir. İkinci sırada yer alan Eldenizli'deki hâsılat dağılımı Şamlı Çiftliğine göre daha homojendir. Hane başı hâsılat dağılımında en düşük ortalamalar Karamanlı, Gerzile ve Göveçlik'te yer almaktadır. Genel olarak incelendiğinde özellikle tarımın dışında mesleki faaliyetlerde bulunan yerleşim yerlerinin hane başı hâsılatlarının ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Hâsılatı olmayan hanelerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 5 Hâsılatı olmayan hanelerin dağılımı

	İhtiyar	Fukara	?	İmam	Talebe	Şerik	Müderriş	Derviş	Muallim	Yetim	Toplam
Cedid Ecirli Çift.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Dere	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Eskihisar	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Gerzile	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Goncalı	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Göveçlik	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kale	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Karamanlı	1	0	0	0	0	1	2	0	0	0	4
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	3
Kaşıkçı	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Şamlı Çift.	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
Şemikler	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Tekke	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Toplam	7	3	3	2	3	1	2	1	2	2	24

On dört yerleşim yerinde karşılaşılan hâsılatı olmayan hanelerin 7'si ihtiyar ve fukara, 3'ü imam, 2'si talebe, 1'i müderriş, 2'si derviş, 1'i muallim ve 2'si yetimdir. Hâsılatı olmayan 3 hanenin meslek kaydı bulunmamaktadır. 3 şerikin şeriklik hâsılatı olmasına rağmen genel hâsılat içinde yer almamaktadırlar. Çünkü şeriklik hâsılatı toprak sahibinin hâsılatı içinde verilmektedir. Aynı durumda bulunan diğer şeriklerin şeriklik hâsılatının dışında da hâsılatları bulunduğundan bu tabloda yer almamışlardır.

3.2. TARIM HÂSILATI

Temettuat defterleri, yerleşim yerlerindeki hanelerin gelir elde ettikleri en önemli faaliyetin ziraat olduğunu göstermektedir. Halk öncelikle kendi ihtiyaçlarını karşılamak için ziraat faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu sonuca gayrimezru arazilerin dağılımında, küçük işletmelerin nadasa bıraktıkları arazinin az olmasından da ulaşılabilmektedir. Denizli merkez köylerin 1844 senesi tarım hâsılatı dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 6 Tarım hâsılatı dağılımı

	Ekili		Dikili		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	13270	0	0	7	13270	0,7	1,8
Bağbaşı	22	22690	0	0	22	22690	2,3	3,1
Cedid Ecirli Çift.	21	28040	1	1000	21	29040	2,2	4,0
Çamrak	9	6050	0	0	9	6050	1,0	0,8
Dere	2	15380	1	0	2	15380	0,2	2,1

Eldenizli	14	36010	0	0	14	36010	1,5	5,0
Eskihisar	10	22500	5	320	10	22820	1,1	3,2
Gerzile	74	13055	23	1280	82	14335	8,7	2,0
Goncalı	17	27245	3	600	19	27845	2,0	3,9
Göveçlik	19	4475	62	10927,5	63	15402,5	6,7	2,1
Hacı Eyüblü	30	34285	2	300	32	34585	3,4	4,8
Kale	7	10070	1	250	7	10320	0,7	1,4
Karakova	22	21965	3	230	23	22195	2,4	3,1
Karamanlı	4	840	24	1805	25	2645	2,6	0,4
Karcı	70	18415	187	41520	188	59935	19,9	8,3
Karcı Bereketler Mah.	15	8800	49	7380	54	16180	5,7	2,2
Karcı Hallaçlar Mah.	23	12150	58	15760	59	27910	6,2	3,9
Karcı Hisar Mah.	6	580	46	14640	46	15220	4,9	2,1
Kaşıkçı	10	5570	6	380	10	5950	1,1	0,8
Kethüda	56	71005	42	5025	57	76030	6,0	10,5
Kınıklı	34	21145	1	0	34	21145	3,6	2,9
Kurudere	8	27080	23	2019	25	29099	2,6	4,0
Saruhan	17	10832,5	20	3880	21	14712,5	2,2	2,0
Şamlı Çift.	24	65230	0	0	24	65230	2,5	9,1
Şemikler	42	62440	28	2797,5	45	65237,5	4,8	9,1
Tekke	28	24745	1	50	28	24795	3,0	3,4
Üzerlik	9	16360	0	0	9	16360	1,0	2,3
Zeytin	11	10310	0	0	11	10310	1,2	1,4
Toplam	611	610537,5	586	110164	947	720701,5	100,0	100,0
%	64,5	84,7	61,9	15,3	100,0	100,0		

Yerleşim yerlerinin bütününe bakıldığında ekili tarımın toplam tarım içindeki hane (%64,5) ve gelir (%84,7) payı yüksek çıkmaktadır. Dikili tarımın ise hane payı %61,9 olmasına rağmen gelir payı %15,3'tür.

Toplam tarım hâsılâtında en büyük payı (%10,5) Kethüda'nın alması dikkat çekicidir. Arazi tasarrufunda bulunan yerleşim yerlerinden üçüncü sırada yer alan Kethüda'dan önce Şamlı ve Cedid Ecirli Çiftlikleri vardır. Gelir payında Kethüda'dan sonra Şemikler (%9,1) gelmektedir. Hâsılât dağılımında Şamlı Çiftliği üçüncü, Cedid ve Ecirli Çiftliği ise ancak sekizinci sırada yer alabilmektedir. Çiftliklerin gelir payının düşük olması şüphesiz ki gayrı mezru alanlarının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Tarım türlerine göre yerleşim yerlerinin toplam hâsılât içindeki hane ve gelir dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 7 Tarım türlerine göre yerleşim yerlerinin toplam hâsılât içindeki hane ve gelir dağılımı %

	Ekili		Dikili	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0
Bağbaşı	100	100	0	0
Cedid Ecirli Çift.	100	96,6	4,8	3,4
Çamrak	100	100	0	0
Dere	100	100	50	0

Eldenizli	100	100	0	0
Eskihisar	100	98,6	50	1,4
Gerzile	90,2	91,1	28,0	8,9
Goncalı	89,5	97,8	15,8	2,2
Göveçlik	30,2	29,1	98,4	70,9
Hacı Eyüblü	93,8	99,1	6,3	0,9
Kale	100	97,6	14,3	2,4
Karakova	96	99	13	1
Karamanlı	16	31,8	96	68,2
Karcı	37,2	30,7	99,5	69,3
Karcı Bereketler Mah.	27,8	54,4	90,7	45,6
Karcı Hallaçlar Mah.	39	43,5	98,3	56,5
Karcı Hisar Mah.	13	3,8	100	96,2
Kaşıkcı	100	93,6	60	6,4
Kethüda	98	93,4	73,7	6,6
Kınıklı	100	100	2,9	0
Kurudere	32	93,1	92	6,9
Saruhan	81,0	73,6	95,2	26,4
Şamlı Çift.	100	100	0	0
Şemikler	93,3	95,7	62,2	4,3
Tekke	100	99,8	3,6	0,2
Üzerlik	100	100	0	0
Zeytin	100	100	0	0
Toplam	64,5	84,7	61,9	15,3

Ekili tarım gelirlerinin yerleşim yerlerindeki payı oldukça büyüktür. Gelir ve hane payının %100 olduğu dokuz yerleşim yeri bulunmaktadır. Yukarıdaki tabloya göre hane ve gelir payının en düşük olduğu yerleşim yeri Karcı'nın Hisar Mahallesi'dir.

Yerleşim yerlerinden Göveçlik, Karamanlı, Karcı ve Karcı'nın Hallaçlar ve Hisar Mahallelerinde ekili tarımdan ziyade dikili tarım gelir payı fazladır. Bunun sebebi bahsedilen yerleşim yerlerinin tarım dışında farklı mesleklerden gelir elde etmeleridir. Dere ve Kınıklı'da yer alan dikili araziden gelir elde edilmemektedir. Tarım türlerine göre tarım hâsılâtının hane başı ortalaması aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 8 Tarım hâsılâtı hane başı ortalaması

	Ekili	Dikili	Toplam	Fark
Abdullah Ağa Çift.	1896	0	1896	1135
Bağbaşı	1031	0	1031	270
Cedid Acarlı Çift.	1335	1000	1383	622
Çumrak	672	0	672	-89
Dere	7690	0	7690	6929
Eldenizli	2572	0	2572	1811
Eskihisar	2250	64	2282	1521
Gerzile	176	56	175	-586
Goncalı	1603	200	1466	705
Göveçlik	236	176	244	-517

Hacı Eyüblü	1143	150	1081	320
Kale	1439	250	1474	713
Karakova	998	77	965	204
Karamanlı	210	75	106	-655
Karcı	263	222	319	-442
Karcı Bereketler Mah.	587	151	300	-461
Karcı Hallaçlar Mah.	528	272	473	-288
Karcı Hisar Mah.	97	318	331	-430
Kaşıkcı	557	63	595	-166
Kethüda	1268	120	1334	573
Kınıklı	622	0	622	-139
Kurudere	3385	88	1164	403
Saruhan	637	194	701	-60
Şamlı Çift.	2718	0	2718	1957
Şemikler	1487	100	1450	689
Tekke	884	50	886	125
Üzerlik	1818	0	1818	1057
Zeytin	937	0	937	176
Toplam	999	188	761	

Ekili tarım hane başı ortalamaları, dikili tarım hane başı ortalamasından fazladır. Yerleşim yerlerinde hane başına düşen toplam gelirleri incelediğinde Dere'nin ilk sırada olduğu görülmektedir. Dere'de iki hanenin tarım geliri olduğunu hatırlamakta yarar vardır. Tüm yerleşim yerlerinde hane başına düşen geliri 1000 kuruştan fazla olan 14 yerleşim yeri bulunmaktadır. Hane başına düşen gelirlere göre bir sıralama yapıldığında Üzerlik, Abdullah Ağa Çiftliği, Şamlı Çiftliği, Eskihisar, Eldenizli ve Dere ilk altı yerleşim yeri içine girmektedir. Eskihisar dışındaki adı geçen beş yerleşim yerinde dikili tarım faaliyeti yapılmaması dikkat çekicidir. Yerleşim yerleri içinde hane başına düşen en düşük tarım geliri Karamanlı'dadır.

Dikili tarımda hane başına 1000 kuruş düşen Cedid Ecirli Çiftliğinde sadece çiftlik sahibinin dikili tarım geliri vardır. Dikili tarım yapan yerleşim yerlerinden hane başına düşen en düşük dikili tarım geliri Tekke'de 50 kuruştur. On bir yerleşim yerinde hane başına düşen tarım hâsılatı ortalama tarım hâsılatının altındadır.

3.2.1. İşletmelere göre tarım hâsılatı

Tarım işletmelerinin ne tür tarımı tercih ettiklerini ortaya koymak için tarım hâsılatının tarım türlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 9 Tarım hâsılatının tarım türleri ve işletmelere göre dağılımı

	Kıracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Ekili	Dikili	Ekili	Dikili	Ekili	Dikili	Ekili	Dikili
Abdullah Ağa Çift.	13270	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	220	0	13135	0	9335	0
Cedid Ecirli Çift.	24600	0	0	0	0	0	3440	1000
Çamrak	0	0	0	0	6050	0	0	0
Dere	0	0	0	0	980	0	14400	0
Eldenizli	3450	0	0	0	17410	0	15150	0
Eskihisar	0	0	600	0	18665	320	3235	0
Gerzile	0	0	10945	1280	2110	0	0	0
Goncalı	0	0	2005	500	12600	0	12640	100
Göveçlik	0	0	275	5315	4050	5222,5	150	390
Hacı Eyüblü	0	0	900	100	29145	200	4240	0
Kale	0	0	0	0	10070	250	0	0
Karakova	0	0	2800	230	15665	0	3500	0
Karamanlı	0	0	190	1315	650	490	0	0
Karcı	0	0	7705	37020	8710	4200	2000	300
Karcı Bereketler Mah.	0	0	1820	7030	6980	350	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1760	10450	10390	5310	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	480	14140	100	500	0	0
Kaşıkcı	0	0	1355	200	4215	180	0	0
Kethüda	0	0	4740	415	28055	2500	38210	2110
Kınıklı	0	0	2630	0	18515	0	0	0
Kurudere	0	0	0	1121,5	2000	50	25080	847,5
Saruhan	0	0	485	750	10347,5	3130	0	0
Şamlı Çift.	37830	0	0	0	0	0	27400	0
Şemikler	0	0	2950	770	40270	1690	19220	337,5
Tekke	0	0	2525	0	18260	50	3960	0
Üzerlik	0	0	300	0	8160	0	7900	0
Zeytin	0	0	70	0	10240	0	0	0
Toplam	79150	0	44755	80636,5	296772,5	24442,5	189860	5085

Kıracılar sadece ekili tarımı tercih etmişlerdir. Zaten kiraladıkları topraklarda uzun vadeli bağ ya da bahçe tarımı yapmaları da pek mümkün değildir.

Daha önce toprak dağılımı bölümünde incelenen işletmelerde küçük işletmelerin -ekili özellikle de dikili tarımda- sayısının fazla olduğunu belirtilmişti. Küçük işletmelerin hâsılatlarını incelediğimizde ekili tarım hâsılatı ile dikili tarım hâsılatı arasında neredeyse yarı yarıya fark olduğu görülmektedir.

Orta büyüklükteki işletmelerin ekili tarım hâsılatı içindeki payı diğer işletmelerden fazladır. Dikili tarım hâsılatı ise küçük işletmelerin ardından gelmektedir.

Büyük işletmelere kiracıların ekili tarım gelirleri eklendiğinde orta büyüklükteki işletmelere yakın bir değere ulaştığı görülmektedir. Dikili tarım gelirlerinde, işletmeler

içinde en az gelir büyük işletmelerde bulunmaktadır. Tarım hâsılatının tarım türlerine ve işletmelere göre dağılımı payı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 10 Tarım hâsılatının tarım türleri ve işletmelere göre dağılımı %

	Kıracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Ekili	Dikili	Ekili	Dikili	Ekili	Dikili	Ekili	Dikili
Abdullah Ağa Çift.	100	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	1	0	58	0	41	0
Cedid Ecirli Çift.	88	0	0	0	0	0	12	100
Çamrak	0	0	0	0	100	0	0	0
Dere	0	0	0	0	6	0	94	0
Eldenizli	10	0	0	0	48	0	42	0
Eskihisar	0	0	3	0	83	100	14	0
Gerzile	0	0	84	100	16	0	0	0
Goncalı	0	0	7	83	46	0	46	17
Göveçlik	0	0	6	49	91	48	3	4
Hacı Eyüblü	0	0	3	33	85	67	12	0
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	13	100	71	0	16	0
Karamanlı	0	0	23	73	77	27	0	0
Karcı	0	0	42	89	47	10	11	1
Karcı Bereketler Mah.	0	0	21	95	79	5	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	14	66	86	34	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	83	97	17	3	0	0
Kaşıkçı	0	0	24	53	76	47	0	0
Kethüda	0	0	7	8	40	50	54	42
Kınıklı	0	0	12	0	88	0	0	0
Kurudere	0	0	0	56	7	2	93	42
Saruhan	0	0	4	19	96	81	0	0
Şamlı Çift.	58	0	0	0	0	0	42	0
Şemikler	0	0	5	28	64	60	31	12
Tekke	0	0	10	0	74	100	16	0
Üzerlik	0	0	2	0	50	0	48	0
Zeytin	0	0	1	0	99	0	0	0
Toplam	13	0	7	73	49	22	31	5

Tablodaki veriler yukarıdaki açıklamaları doğrular niteliktedir. Küçük işletmeler dikili tarımı tercih etmektedir. Orta büyüklükteki işletmeler ekili tarımı dikili tarıma tercih etseler de dikili tarım içindeki hâsılat payı da önemsenecek düzeydedir. Büyük işletmeler ise genel olarak tercihlerini ekili tarımdan yana kullanmaktadır. Tarım işletmelerine göre tarım hâsılatlarının dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 11 Tarım işletmelerine göre hâsılat dağılım payı %

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük
Abdullah Ağa Çift.	100	0	0	0
Bağbaşı	0	1	58	41
Cedid Ecirli Çift.	85	0	0	15
Çamrak	0	0	100	0
Dere	0	0	6	94
Eldenizli	10	0	48	42
Eskihisar	0	3	83	14
Gerzile	0	85	15	0
Goncalı	0	9	45	46
Göveçlik	0	36	60	4
Hacı Eyüblü	0	3	85	12
Kale	0	0	100	0
Karakova	0	14	71	16
Karamanlı	0	57	43	0
Karcı	0	75	22	4
Karcı Bereketler Mah.	0	55	45	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	44	56	0
Karcı Hisar Mah.	0	96	4	0
Kaşıkcı	0	26	74	0
Kethüda	0	7	40	53
Kınıklı	0	12	88	0
Kurudere	0	4	7	89
Saruhan	0	8	92	0
Şamlı Çift.	58	0	0	42
Şemikler	0	6	64	30
Tekke	0	10	74	16
Üzerlik	0	2	50	48
Zeytin	0	1	99	0
Toplam	11	17	45	27

Toplam tarım gelirlerinin dağılımında orta büyüklükteki işletmelerde tarım gelirlerinin diğer işletmelere göre fazla olduğu görülmektedir. Yerleşim birimlerine göre değerlendirme yapıldığında Dere ve Kurudere’de büyük işletmelerin gelir dağılımındaki payının yüksekliği dikkat çekmektedir. Dere’deki iki işletmeden biri büyük işletmedir. Köy içinde 10 hanenin büyük işletmeye ortak olduğu unutulmamalıdır. Kendi geliri ve 10 ortağın geliri büyük işletmede kayıtlı olduğundan Dere’de büyük işletme gelir payı yüksek çıkmaktadır. Kurudere’de ise özellikle ekili tarım yapan işletmeler büyük işletmelerdir. Tarım türleri ve işletmelere göre hane başı hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 12 Tarım gelirlerinin işletmelere göre hane başı hâsılat dağılımı

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	1896	0	0	0	1896
Bağbaşı	0	110	821	1867	987
Cedid Ecirli Çift.	1025	0	0	4440	1162
Çamrak	0	0	672	0	672
Dere	0	0	980	14400	7690
Eldenizli	1150	0	2487	3788	2572
Eskihisar	0	600	2373	3235	2282
Gerzile	0	167	234	0	175
Goncalı	0	358	1260	4247	1392
Göveçlik	0	175	320	270	244
Hacı Eyüblü	0	200	1174	2120	1081
Kale	0	0	1474	0	1474
Karakova	0	303	1305	3500	965
Karamanlı	0	72	285	0	106
Karcı	0	260	807	2300	317
Karcı Bereketler Mah.	0	188	1047	0	300
Karcı Hallaçlar Mah.	0	271	1121	0	473
Karcı Hisar Mah.	0	325	600	0	331
Kaşıkçı	0	222	1465	0	595
Kethüda	0	368	1091	2520	1311
Kınıklı	0	376	661	0	604
Kurudere	0	75	1025	3241	1164
Saruhan	0	247	842	0	701
Şamlı Çift.	1576	0	0	27400	2609
Şemikler	0	266	1554	3912	1418
Tekke	0	281	1017	1320	827
Üzerlik	0	100	1360	3950	1487
Zeytin	0	18	931	0	687
Toplam	1365	233	1023	3481	746

Hane başı ortalama gelir miktarı işletmelerin büyüklüğü ile doğru orantılıdır. Orta büyüklükteki işletmelerin toplam gelir miktarı diğer işletmelerden fazla iken hane başı ortalama gelir durumu azalmıştır. Bunun sebebi orta büyüklükteki işletme sayısının büyük işletmelerden fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

3.2.2. Tarla tarım hâsılatı

Tarla tarımı ekili ürünlerden oluşmaktadır. Tarla tarım hâsılatı olan ürünler defterlerde; mezru, penbe, bostan, duhan, yonca ve hasil olarak ayrılmıştır. Mezru kaydı olan tarım hâsılatları hububat türlerinin hâsılatını ifade etmektedir. Ekili tarım ürünlerinin hâsılatları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 13 Ekili tarım hâsılatı dağılımı

	Mezru		Penbe		Duhan		Bostan		Yonca-Hasıl	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	7920	7	5350	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	22	17315	13	5375	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	21	17980	19	10060	0	0	0	0	0	0
Çamrak	9	6050	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	2	8520	1	6600	0	0	1	260	0	0
Eldenizli	14	22760	13	13250	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	9	7950	10	14550	0	0	0	0	0	0
Gerzile	18	2440	0	0	69	10615	0	0	0	0
Goncalı	13	9745	14	17500	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	18	4250	1	125	1	100	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	30	22420	21	11865	0	0	0	0	0	0
Kale	7	8370	0	0	0	0	2	1700	0	0
Karakova	20	10215	12	11600	1	150	0	0	0	0
Karamanlı	1	200	2	450	0	0	0	0	2	190
Karcı	23	8680	7	2900	33	4915	0	0	22	1920
Karcı Bereketler Mah.	10	3500	10	5300	0	0	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	18	8510	4	1720	10	1920	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	1	100	0	0	1	100	0	0	5	380
Kaşıkcı	4	1895	5	3055	0	0	7	620	0	0
Kethüda	41	24890	51	46115	0	0	0	0	0	0
Kınıklı	32	17145	20	3900	0	0	1	100	0	0
Kurudere	8	14290	8	11790	0	0	1	1000	0	0
Saruhan	17	10057,5	0	0	5	775	0	0	0	0
Şamlı Çift.	23	32700	21	30730	0	0	10	1800	0	0
Şemikler	34	27390	35	34550	0	0	1	500	0	0
Tekke	27	14535	18	7725	10	2280	2	205	0	0
Üzerlik	9	11060	8	5300	0	0	0	0	0	0
Zeytin	11	7360	9	2950	0	0	0	0	0	0
Toplam	449	328248	309	252760	130	20855	25	6185	29	2490
%	73,5	53,8	50,6	41,4	21,3	3,4	4,1	1,0	4,7	0,4

Ekili tarım yapan hanelerin %73,5'i, ekili tarım gelirlerinin %53,8'ü hububat tarımını ifade etmektedir. Hububat tarımının yüksek değerde olması ahalinin öncelikle kendi zaruri ihtiyaçlarını karşılamasından kaynaklanmaktadır. Pamuk hâsılatında hane payı %50,6, gelir payı %41,4'tür. Diğer ürünlerin ekili ürün hâsılatındaki payı yüksek değildir. Ekili tarımın yerleşim birimlerine göre toplam hâsılatı ve ekili tarım hâsılatı içindeki payları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. 14 Ekili tarım hâsılatı dağılımı

	Ekili		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	13270	1,1	2,2
Bağbaşı	22	22690	3,6	3,7
Cedid Ecirli Çift.	21	28040	3,4	4,6
Çamrak	9	6050	1,5	1,0
Dere	2	15380	0,3	2,5
Eldenizli	14	36010	2,3	5,9
Eskihisar	10	22500	1,6	3,7
Gerzile	74	13055	12,1	2,1
Goncalı	17	27245	2,8	4,5
Göveçlik	19	4475	3,1	0,7
Hacı Eyüblü	30	34285	4,9	5,6
Kale	7	10070	1,1	1,6
Karakova	22	21965	3,6	3,6
Karamanlı	4	840	0,7	0,1
Karcı	70	18415	11,5	3,0
Karcı Bereketler Mah.	15	8800	2,5	1,4
Karcı Hallaçlar Mah.	23	12150	3,8	2,0
Karcı Hisar Mah.	6	580	1,0	0,1
Kaşıkcı	10	5570	1,6	0,9
Kethüda	56	71005	9,2	11,6
Kınıklı	34	21145	5,6	3,5
Kurudere	8	27080	1,3	4,4
Saruhan	17	10832,5	2,8	1,8
Şamlı Çift.	24	65230	3,9	10,7
Şemikler	42	62440	6,9	10,2
Tekke	28	24745	4,6	4,1
Üzerlik	9	16360	1,5	2,7
Zeytin	11	10310	1,8	1,7
Toplam	611	610538	100,0	100,0
%	100,0	100,0		

Ekili tarım hâsılatı en fazla Kethüda'da bulunmaktadır. Kethüda ekili alan dağılımında en büyük alana sahip olan Şamlı (3440 dönüm) ve Cedid Ecirli (2155 dönüm) Çiftliklerinin ardından gelmektedir. Kethüda'da toplam ekili alan 1869 dönüm, ekili tarım hâsılatı 71005 kuruş, toplam ekili hâsılat içindeki payı %11,6'dır. Ekili tarım gelir payında Şamlı Çiftliği ikinci, Cedid Ecirli Çiftliği, Şemikler Eldenizli ve Hacı Eyüblü'den sonra altıncı sırada yer almaktadır. Ekili tarım hâsılatı içinde en az pay Karcı'nın Hisar Mahallesiindedir. Ekili dönüm içinde de en az pay yine aynı mahallededir. Ekili tarım hâsılatının yerleşim yerlerine ve türlere göre payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 15 Ekili tarım hâsılâtının yerleşim yerlerine ve ürün türlerine göre dağılımı %

	Mezru		Penbe		Duhan		Bostan		Yonca-Hasıl	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	60	100	40	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	100	76	59	24	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	100	64	90	36	0	0	0	0	0	0
Çamrak	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	100	55	50	43	0	0	50	2	0	0
Eldenizli	100	63	93	37	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	90	35	100	65	0	0	0	0	0	0
Gerzile	24	19	0	0	93	81	0	0	0	0
Goncalı	76	36	82	64	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	95	95	5	3	5	2	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	100	65	70	35	0	0	0	0	0	0
Kale	100	83	0	0	0	0	29	17	0	0
Karakova	91	47	55	53	5	1	0	0	0	0
Karamanlı	25	24	50	54	0	0	0	0	50	23
Karcı	33	47	10	16	47	27	0	0	31	10
Karcı Bereketler Mah.	67	40	67	60	0	0	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	78	70	17	14	43	16	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	17	17	0	0	17	17	0	0	83	66
Kaşıkcı	40	34	50	55	0	0	70	11	0	0
Kethüda	73	35	91	65	0	0	0	0	0	0
Kınıklı	94	81	59	18	0	0	3	0,5	0	0
Kurudere	100	53	100	44	0	0	13	4	0	0
Saruhan	100	93	0	0	29	7	0	0	0	0
Şamlı Çift.	96	50	88	47	0	0	42	3	0	0
Şemikler	81	44	83	55	0	0	2	1	0	0
Tekke	96	59	64	31	36	9	7	1	0	0
Üzerlik	100	68	89	32	0	0	0	0	0	0
Zeytin	100	71	82	29	0	0	0	0	0	0
Toplam	73	54	51	41	21	3	4	1	5	0,4

Tüm ürün türlerinin ekili hâsılât içinde ki hane payları gelir paylarından fazladır. Yerleşim yerlerinin hepsinde mezru tarım geliri bulunmaktadır. Mezru ürün geliri olan on iki yerleşim yerinde hanelerinin tamamının hububat hâsılâtı elde ettiği görülmektedir. Mezru tarım gelir dağılımında en büyük pay %100 ile Çamrak'tadır. Göveçlik'te hububat hâsılâtında hane ve gelir payı %95'tir. Hububat gelir payında en düşük değer Karcı'nın Hisar mahallesinde %17'dir.

Abdullah Ağa Çiftliği, Eskihisar ve Kurudere'de penbe ürününün gelirleri tüm ahali tarafından paylaşılmaktadır. Çamrak, Gerzile, Kale, Karcı'nın Hisar Mahallesi ve Saruhan'da pamuk hâsılâtı bulunmamaktadır. Pamuk hâsılâtı olan yerleşim birimlerinden Kethüda ve Eskihisar'da pamuk gelir payı %65'tir. Bu iki yerleşim

yerinde pamuk geliri hububattan fazladır. Ekili tarım hâsılatının ürünlere göre hane başı ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 16 Ekili tarım hâsılatının ürünlere göre hane başı ortalamaları

	Mezru	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca-Hasıl	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	1131	764	0	0	0	1896
Bağbaşı	787	413	0	0	0	1031
Cedid Ecirli Çift.	856	529	0	0	0	1335
Çamrak	672	0	0	0	0	672
Dere	4260	6600	0	260	0	7690
Eldenizli	1626	1019	0	0	0	2572
Eskihisar	883	1455	0	0	0	2250
Gerzile	136	0	154	0	0	176
Goncalı	750	1250	0	0	0	1603
Göveçlik	236	125	100	0	0	236
Hacı Eyüblü	747	565	0	0	0	1143
Kale	1196	0	0	850	0	1439
Karakova	511	967	150	0	0	998
Karamanlı	200	225	0	0	95	210
Karcı	377	414	149	0	87	263
Karcı Bereketler Mah.	350	530	0	0	0	587
Karcı Hallaçlar Mah.	473	430	192	0	0	528
Karcı Hisar Mah.	100	0	100	0	76	97
Kaşıkcı	474	611	0	89	0	557
Kethüda	607	904	0	0	0	1268
Kımkılı	536	195	0	100	0	622
Kurudere	1786	1474	0	1000	0	3385
Saruhan	592	0	155	0	0	637
Şamlı Çift.	1422	1463	0	180	0	2718
Şemikler	806	987	0	500	0	1487
Tekke	538	429	228	103	0	884
Üzerlik	1229	663	0	0	0	1818
Zeytin	669	328	0	0	0	937
Toplam	731	818	160	247	86	999

Ekili tarım içinde mezru tarım hâsılatının penbeye göre fazladır. Hane başına düşen gelir miktarında ise pamuğun hububattan fazla olduğu görülmektedir. Bunun sebebi sayıca fazla küçük işletmelerin genellikle hububat ekimi yapmaları, sayıca daha az olan orta ve büyük işletmelerin pamuk ekimi yapmalarından kaynaklanmaktadır.

Dere'nin ekili tarım hâsılatında hane başına düşen geliri 7960 kuruştur. Dere'deki on ortak hane, bu ortalamaya alınmadığından doğru bir değeri ifade etmemektedir. Kurudere'de hane başına düşen gelir 3385 kuruştur. Burada da ortaklar mevcuttur. Ancak buradaki ortaklar Kurudere ahalisinden değildir. Yerleşim birimlerinin hane başı gelirlerini sıraladığında ilk sıralarda ortak tarım yapan yerleşim

birimlerinin bulunduğu görülmektedir. Ekili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatına göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 17 Ekili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatına göre dağılımı %

	Mezru		Penbe		Duhan		Bostan		Yonca-Hasıl		Toplam Ekili	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	60	100	40	0	0	0	0	0	0	100	100
Bağbaşı	100	76	59	24	0	0	0	0	0	0	100	100
Cedid Ecirli Çift.	100	62	90	35	0	0	0	0	0	0	100	97
Çamrak	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100
Dere	100	55	50	43	0	0	50	2	0	0	100	100
Eldenizli	100	63	93	37	0	0	0	0	0	0	100	100
Eskihisar	90	35	100	64	0	0	0	0	0	0	100	99
Gerzile	22	17	0	0	84	74	0	0	0	0	90	91
Goncalı	68	35	74	63	0	0	0	0	0	0	89	98
Göveçlik	29	28	2	1	2	1	0	0	0	0	30	29
Hacı Eyüblü	94	65	66	34	0	0	0	0	0	0	94	99
Kale	100	81	0	0	0	0	29	16	0	0	100	98
Karakova	87	46	52	52	4	1	0	0	0	0	96	99
Karamanlı	4	8	8	17	0	0	0	0	8	7	16	32
Karcı	12	14	4	5	18	8	0	0	12	3	37	31
Karcı Bereketler Mah.	19	22	19	33	0	0	0	0	0	0	28	54
Karcı Hallaçlar Mah.	31	30	7	6	17	7	0	0	0	0	39	44
Karcı Hisar Mah.	2	1	0	0	2	1	0	0	11	2	13	4
Kaşıkcı	40	32	50	51	0	0	70	10	0	0	100	94
Kethüda	72	33	89	61	0	0	0	0	0	0	98	93
Kımkı	94	81	59	18	0	0	3	0	0	0	100	100
Kurudere	32	49	32	41	0	0	4	3	0	0	32	93
Saruhan	81	68	0	0	24	5	0	0	0	0	81	74
Şamlı Çift.	96	50	88	47	0	0	42	3	0	0	100	100
Şemikler	76	42	78	53	0	0	2	1	0	0	93	96
Tekke	96	59	64	31	36	9	7	1	0	0	100	100
Üzerlik	100	68	89	32	0	0	0	0	0	0	100	100
Zeytin	100	71	82	29	0	0	0	0	0	0	100	100
Toplam	47	46	33	35	14	3	3	1	3	0,3	65	85

Toplam tarım hâsılatının %85'i ekili tarım gelirlerinden oluşmaktadır. Tarım faaliyetinde bulunan hanelerin %65'i ekili tarımla uğraşmaktadır. Denizli merkez köylerinde toplam tarım hâsılatının % 46'sı mezru, %35'i penbe, %3'ü duhan, %1'i bostan, %0,3'ü yonca-hasıl hâsılatından oluşmaktadır. Ekili tarımla uğraşan hanelerin toplam tarım faaliyetinde bulunan haneler içinde %47'si mezru, %33'ü penbe, %14'ü duhan, %3'ü bostan, %3'ü yonca-hasıl paylarını paylaştıkları görülmektedir. Ekili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatının ürünlere göre payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 18. Ekili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatının ürünlere göre payları %

	Mezru		Penbe		Duhan		Bostan		Yonca-Hasıl	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Ekili Tarım Hâsılatı	73	54	51	41	21	3,4	4	1	5	0,41
Toplam Tarım Hâsılatı	47	46	33	35	14	3	3	0,9	3	0,35

Ekili tarım hâsılatının hane ve gelir payları toplam tarım hâsılatı içinde orantılı şekilde düşmüştür.

3.2.2.1. Tarım işletmelerine göre ekili tarım hâsılatı

Ekili tarım ürün gelirlerinin işletmelere göre dağılımlarının inceleneceği bu bölümde tarım işletmelerinin hane ve ürünlere göre ekili tarım hâsılatlarının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 19 Tarım işletmelerine göre ekili tarım hâsılatı dağılımı

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	13270	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	1	220	16	13135	5	9335
Cedid Ecirli Çift.	20	24600	0	0	0	0	1	3440
Çamrak	0	0	0	0	9	6050	0	0
Dere	0	0	0	0	1	980	1	14400
Eldenizli	3	3450	0	0	7	17410	4	15150
Eskihisar	0	0	1	600	8	18665	1	3235
Gerzile	0	0	66	10945	8	2110	0	0
Goncalı	0	0	5	2005	9	12600	3	12640
Göveçlik	0	0	1	275	17	4050	1	150
Hacı Eyüblü	0	0	4	900	24	29145	2	4240
Kale	0	0	0	0	7	10070	0	0
Karakova	0	0	9	2800	12	15665	1	3500
Karamanlı	0	0	2	190	2	650	0	0
Karcı	0	0	54	7705	15	8710	1	2000
Karcı Bereketler Mah.	0	0	9	1820	6	6980	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	9	1760	14	10390	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	5	480	1	100	0	0
Kaşıkcı	0	0	7	1355	3	4215	0	0
Kethüda	0	0	12	4740	28	28055	16	38210
Kımkılı	0	0	7	2630	27	18515	0	0
Kurudere	0	0	0	0	1	2000	7	25080
Saruhan	0	0	2	485	15	10347,5	0	0
Şamlı Çift.	23	37830	0	0	0	0	1	27400
Şemikler	0	0	11	2950	26	40270	5	19220
Tekke	0	0	7	2525	18	18260	3	3960
Üzerlik	0	0	1	300	6	8160	2	7900
Zeytin	0	0	1	70	10	10240	0	0
Toplam	53	79150	214	44755	290	296772,5	54	189860
%	8,7	13,0	35,0	7,3	47,5	48,6	8,8	31,1

Ekili tarım gelir payında orta büyüklükteki işletmeler gelirin neredeyse yarısına sahiptir. Büyük işletmelerin ve kiracıların gelir payları beraber ele alındığında gelir dağılımında orta büyüklükteki işletmelere yakın bir değer ortaya çıkmaktadır. Küçük işletmelerin payı %7,3'tür.

Ekili tarımda orta büyüklükteki işletmelerin hane payı %47,5'tir. Orta büyüklükteki işletmelerin hane ve gelir payları birbirine oldukça yakın değerdedir. Diğer işletmelerin hane payları küçük işletmelerde %35, büyük işletmelerde %8,8 ve kiracılarda %8,7'dir. Yerleşim birimlerinin ekili tarım hâsılatının, işletmelere ve yerleşim birimlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 20 Tarım işletmelerine göre ekili tarım hâsılatı dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	5	1	73	58	23	41
Cedid Ecirli Çift.	95	88	0	0	0	0	5	12
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0
Dere	0	0	0	0	50	6	50	94
Eldenizli	21	10	0	0	50	48	29	42
Eskihisar	0	0	10	3	80	83	10	14
Gerzile	0	0	89	84	11	16	0	0
Goncalı	0	0	29	7	53	46	18	46
Göveçlik	0	0	5	6	89	91	5	3
Hacı Eyüblü	0	0	13	3	80	85	7	12
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	41	13	55	71	5	16
Karamanlı	0	0	50	23	50	77	0	0
Karcı	0	0	77	42	21	47	1	11
Karcı Bereketler Mah.	0	0	60	21	40	79	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	39	14	61	86	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	83	83	17	17	0	0
Kaşıkcı	0	0	70	24	30	76	0	0
Kethüda	0	0	21	7	50	40	29	54
Kınıklı	0	0	21	12	79	88	0	0
Kurudere	0	0	0	0	13	7	88	93
Saruhan	0	0	12	4	88	96	0	0
Şamlı Çift.	96	58	0	0	0	0	4	42
Şemikler	0	0	26	5	62	64	12	31
Tekke	0	0	25	10	64	74	11	16
Üzerlik	0	0	11	2	67	50	22	48
Zeytin	0	0	9	1	91	99	0	0
Toplam	9	13	35	7	47	49	9	31

Küçük işletmelerin ekili tarım içindeki gelir payları hane payından küçüktür. Küçük işletmelerdeki genel payda da bu açık bir şekilde görülmektedir. Küçük

işletmelerin daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yaptıkları tarım faaliyetlerinden büyük miktarda gelir beklememiz mümkün değildir.

Gerzile, kendi yerleşim yeri içinde, işletmelerinin %89'unu ve hâsılâtının %84'ünü küçük işletmelerden sağlamaktadır. Küçük işletmeler içindeki en yüksek pay Gerzile'ye aittir. En düşük gelir payı Zeytin ve Bağbaşı'nda %1'dir. Yedi yerleşim yerinde küçük işletme bulunmamaktadır.

Orta büyüklükteki işletmelerde %100'lük hane ve hâsılât payı Çamrak ve Kale'dedir. En düşük gelir payı Dere'de %6'dır. Üç yerleşim yerinde orta büyüklükteki işletmelere rastlanılmamaktadır. Bunların üçü de çiftliktir.

Büyük işletmelerde gelir payı en yüksek Dere(%94) ve Kurudere'de (%93) bulunmaktadır. En düşük gelir payı %3 olan Göveçlik'tedir. On iki yerleşim yerinde büyük tarım işletmesi bulunmamaktadır. Ekili tarım hâsılâtının işletmelere göre hane başı ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 21 Tarım işletmelerine göre hane başı ekili tarım hâsılâtı ortalamaları

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	1896	0	0	0	1896
Bağbaşı	0	220	821	1867	1031
Cedid Ecirli Çift.	1230	0	0	3440	1335
Çamrak	0	0	672	0	672
Dere	0	0	980	14400	7690
Eldenizli	1150	0	2487	3788	2572
Eskihisar	0	600	2333	3235	2250
Gerzile	0	166	264	0	176
Goncalı	0	401	1400	4213	1603
Göveçlik	0	275	238	150	236
Hacı Eyüblü	0	225	1214	2120	1143
Kale	0	0	1439	0	1439
Karakova	0	311	1305	3500	998
Karamanlı	0	95	325	0	210
Karcı	0	143	581	2000	263
Karcı Bereketler Mah.	0	202	1163	0	587
Karcı Hallaçlar Mah.	0	196	742	0	528
Karcı Hisar Mah.	0	96	100	0	97
Kaşıkçı	0	194	1405	0	557
Kethüda	0	395	1002	2388	1268
Kınıklı	0	376	686	0	622
Kurudere	0	0	2000	3583	3385
Saruhan	0	243	690	0	637
Şamlı Çift.	1645	0	0	27400	2718
Şemikler	0	268	1549	3844	1487

Tekke	0	361	1014	1320	884
Üzerlik	0	300	1360	3950	1818
Zeytin	0	70	1024	0	937
Toplam	1493	209	1023	3516	999

Ekili tarım işletmelerinin hane başı ortalama değerleri; küçük işletmelerde 209 kuruş, orta büyüklükteki işletmelerde 1023 kuruş, büyük işletmelerde 3516 kuruş, kiracılar da 1493 kuruştur. Kiracılar büyük arazilerde tarım faaliyetinde buldukları için hane başı ortalama hâsılatı da fazladır. Tüm işletmelerin ortalama hane başı hâsılatı 999 kuruştur. Ekili tarım hâsılatının işletmelere göre toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 22 İşletmelere göre ekili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0	100	100
Bağbaşı	0	0	5	1	73	58	23	41	100	100
Cedid Ecirli Çift.	95	85	0	0	0	0	5	12	100	97
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0	100	100
Dere	0	0	0	0	50	6	50	94	100	100
Eldenizli	21	10	0	0	50	48	29	42	100	100
Eskihisar	0	0	10	3	80	82	10	14	100	99
Gerzile	0	0	80	76	10	15	0	0	90	91
Goncalı	0	0	26	7	47	45	16	45	89	98
Göveçlik	0	0	2	2	27	26	2	1	30	29
Hacı Eyüblü	0	0	13	3	75	84	6	12	94	99
Kale	0	0	0	0	100	98	0	0	100	98
Karakova	0	0	39	13	52	71	4	16	96	99
Karamanlı	0	0	8	7	8	25	0	0	16	32
Karcı	0	0	29	13	8	15	1	3	37	31
Karcı Bereketler Mah.	0	0	17	11	11	43	0	0	28	54
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	15	6	24	37	0	0	39	44
Karcı Hisar Mah.	0	0	11	3	2	1	0	0	13	4
Kaşıkcı	0	0	70	23	30	71	0	0	100	94
Kethüda	0	0	21	6	49	37	28	50	98	93
Kınıklı	0	0	21	12	79	88	0	0	100	100
Kurudere	0	0	0	0	4	7	28	86	32	93
Saruhan	0	0	10	3	71	70	0	0	81	74
Şamlı Çift.	96	58	0	0	0	0	4	42	100	100
Şemikler	0	0	24	5	58	62	11	29	93	96
Tekke	0	0	25	10	64	74	11	16	100	100
Üzerlik	0	0	11	2	67	50	22	48	100	100
Zeytin	0	0	9	1	91	99	0	0	100	100
Toplam	6	11	23	6	31	41	6	26	65	85

Ekili tarım işletmelerinin, toplam tarım gelirleri içindeki ekili tarım hâsılat payı %85'tir. Tarım faaliyetlerinde dikili tarımın payı ekili tarıma göre oldukça düşüktür.

Ekili tarımla uğraşanların hane payı %65'tir. Tarım işletmelerinin ekili tarım hâsılatı ve toplam tarım geliri içindeki payları aşağıda gösterilmiştir

Tablo 3. 23 İşletmelere göre ekili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatı payları

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Ekili Tarım Hâsılatı	9	13	35	7	47	49	9	31
Toplam Tarım Hâsılatı	6	11	23	6	31	41	6	26

Bu tabloya göre tüm işletmelerin ekili tarım hane ve gelir payları toplam hâsılat içinde düşmektedir.

3.2.2.1.1. Mezru tarım hâsılatı

Mezru tarım hâsılatları, hububattan elde edilen hâsılatı ifade etmektedir. Hububat olarak ele alınan ürünler Temettuat Defterlerinde hâsılatından aynı ve nakdi öşr alınan ürünlerden oluşmaktadır. Hububat gelirlerinin işletmeler içindeki hâsılat dağılımından önce hububat çeşitleri ve tahmini hâsılat dağılımı incelenecektir.

Tablo 3. 24 Hububat hâsılat dağılımı (kuruş)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	3100	1750	980	2090	0	0	0	7920	2,4
Bağbaşı	9900	2745	3360	1302,5	0	0	0	17307,5	5,3
Cedid Ecirli Çift.	8630	3150	4650	1540	0	0	0	17970	5,5
Çamrak	4100	1950	0	0	0	0	0	6050	1,8
Dere	3700	1500	2880	440	0	0	0	8520	2,6
Eldenizli	9100	3900	6020	3740	0	0	0	22760	7,0
Eskihisar	3000	2650	2080	220	0	0	0	7950	2,4
Gerzile	650	140	1960	0	0	0	0	2750	0,8
Goncalı	3900	3900	1645	0	0	0	0	9445	2,9
Göveçlik	2350	1050	0	220	600	30	0	4250	1,3
Hacı Eyüblü	12200	8100	1680	440	0	0	0	22420	6,9
Kale	5800	800	770	0	0	0	0	7370	2,3
Karakova	4900	2505	1330	1430	0	0	50	10215	3,1
Karamanlı	150	50	0	0	0	0	0	200	0,1
Karcı	6100	1800	560	220	0	0	0	8680	2,7
Karcı Bereketler Mah.	1850	950	630	0	0	70	0	3500	1,1
Karcı Hallaçlar Mah.	6400	1850	140	220	0	200	0	8810	2,7
Karcı Hisar Mah.	100	0	0	0	0	0	0	100	0,0
Kaşıkcı	1000	475	420	0	0	0	0	1895	0,6
Kethüda	14150	6225	3885	330	0	0	0	24590	7,5
Kınıklı	10400	2425	3880	440	0	0	0	17145	5,2
Kurudere	9000	3050	2240	0	0	0	0	14290	4,4
Saruhan	5400	2500	0	0	395	1362,5	400	10057,5	3,1
Şamlı Çift.	11350	12550	3990	4810	0	0	0	32700	10,0

Şemikler	19500	3550	4340	0	0	0	0	27390	8,4
Tekke	8705	1575	3885	220	0	0	150	14535	4,4
Üzerlik	8400	650	1020	990	0	0	0	11060	3,4
Zeytin	4750	825	1785	0	0	0	0	7360	2,2
Toplam	178585	72615	54130	18652,5	995	1662,5	600	327240	100,0
%	54,6	22,2	16,5	5,7	0,3	0,5	0,2	100,0	

Hububat hâsılatlarının nakdi öşrünün 10 katını ifade eden değerler ile toplam hububat hâsılatı arasında 1007,5 kuruş fark bulunmaktadır. Bu fark defterlerde verilen bazı kayıtların nakdi öşre uygun olarak hâsılatın 10 katının yazılmamasından ya da buna benzer kayıt hatalarından kaynaklanmaktadır.

Mezru tarım hâsılatının %54,6'sı, buğdaydan (hınta) elde edilmektedir. Buğdaydan sonra sırasıyla arpa (şair), darı, susam, soğan, melaz ve burçakta hububat hâsılatında paya sahiptir. Hububat hâsılatının yerleşim yerleri ve türler içindeki dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 25 Hububat hâsılat dağılımı % (kuruş)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Abdullah Ağa Çift.	39,1	22,1	12,4	26,4	0	0	0
Bağbaşı	57,2	15,9	19,4	7,5	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	48,0	17,5	25,9	8,6	0	0	0
Çamrak	67,8	32,2	0	0	0	0	0
Dere	43,4	17,6	33,8	5,2	0	0	0
Eldenizli	40	17,1	26,4	16,4	0	0	0
Eskihisar	37,7	33,3	26,2	2,8	0	0	0
Gerzile	23,6	5,1	71,3	0	0	0	0
Goncalı	41,3	41,3	17,4	0	0	0	0
Göveçlik	55,3	24,7	0	5,2	14,1	0,7	0
Hacı Eyüblü	54,4	36,1	7,5	2	0	0	0
Kale	78,7	10,9	10,4	0	0	0	0
Karakova	48,0	24,5	13	14	0	0	0,5
Karamanlı	75,0	25,0	0	0	0	0	0
Karcı	70,3	20,7	6,5	2,5	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	52,9	27,1	18	0	0	2	0
Karcı Hallaçlar Mah.	72,6	21,0	1,6	2,5	0	2,3	0
Karcı Hisar Mah.	100	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	52,8	25,1	22,2	0	0	0	0
Kethüda	57,5	25,3	15,8	1,3	0	0	0
Kınıklı	60,7	14,1	22,6	2,6	0	0	0
Kurudere	63,0	21,3	15,7	0	0	0	0
Saruhan	53,7	24,9	0	0	3,9	13,5	4,0
Şamlı Çift.	34,7	38,4	12,2	14,7	0	0	0
Şemikler	71,2	13	15,8	0	0	0	0
Tekke	59,9	10,8	26,7	1,5	0	0	1
Üzerlik	75,9	5,9	9,2	9	0	0	0
Zeytin	64,5	11,2	24,3	0	0	0	0
Toplam	54,6	22,2	16,5	5,7	0,3	0,5	0,2

Buğday hâsılat payının tüm yerleşim birimlerinde ilk sırada olduğu görülmektedir. Sadece Goncalı'da buğday ve arpanın hâsılat payları eşittir. Arpa hâsılatı Hisar Mahallesinde, darı hâsılatı ise Çamrak, Göveçlik, Karamanlı, Hisar Mahallesi ve Saruhan'da bulunmamaktadır. Susam hâsılatı 17 yerleşim yerinde görülmektedir. Soğan hâsılatı Göveçlik, Hallaçlar Mahallesi ve Saruhan'da, melaz hâsılatı Göveçlik ve Saruhan'da, burçak hâsılatı Karakova, Saruhan ve Tekke'de bulunmaktadır. Saruhan'da görülen hububat çeşitliliği dikkat çekicidir. Hububat hâsılatı olan hanelerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 26 Hububat hâsılat dağılımı (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	7	7	4	7	0	0	0	7	1,6
Bağbaşı	20	20	17	7	0	0	0	22	4,9
Cedid Ecirli Çift.	18	15	18	8	0	0	0	21	4,7
Çamrak	9	9	0	0	0	0	0	9	2,0
Dere	2	2	2	1	0	0	0	2	0,4
Eldenizli	14	11	12	6	0	0	0	14	3,1
Eskihisar	5	9	8	2	0	0	0	9	2,0
Gerzile	3	2	15	0	0	0	0	20	4,5
Goncalı	8	11	8	0	0	0	0	12	2,7
Göveçlik	13	12	0	2	4	1	0	18	4,0
Hacı Eyüblü	28	29	15	2	0	0	0	30	6,7
Kale	7	4	4	0	0	0	0	7	1,6
Karakova	12	14	8	6	0	0	1	20	4,5
Karamanlı	1	1	0	0	0	0	0	1	0,2
Karcı	21	7	3	1	0	0	0	23	5,1
Karcı Bereketler Mah.	7	5	3	0	0	1	0	9	2,0
Karcı Hallaçlar Mah.	17	8	1	1	0	1	0	20	4,5
Karcı Hisar Mah.	1	0	0	0	0	0	0	1	0,2
Kaşıkcı	4	3	3	0	0	0	0	4	0,9
Kethüda	34	31	25	2	0	0	0	40	8,9
Kınıklı	30	20	26	2	0	0	0	32	7,1
Kurudere	8	8	6	0	0	0	0	8	1,8
Saruhan	16	14	0	0	2	5	6	17	3,8
Şamlı Çift.	22	23	13	20	0	0	0	23	5,1
Şemikler	32	26	21	0	0	0	0	34	7,6
Tekke	23	13	21	1	0	0	2	26	5,8
Üzerlik	9	6	5	4	0	0	0	9	2,0
Zeytin	10	6	10	0	0	0	0	11	2,4
Toplam	381	316	248	72	6	8	9	449	100,0
%	84,9	70,4	55,2	16,0	1,3	1,8	2,0	100,0	

Hububat hâsılatı elde eden hanelerin %84,9'u buğday tarımı ile uğraşmaktadır. Arpa ve darının hane payları da yüksektir. Melaz, soğan ve burçaktan hâsılat elde eden

Dere	100	43	100	18	100	34	50	5	0	0	0	0	0	0
Eldenizli	100	40	79	17	86	26	43	16	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	56	38	100	33	89	26	22	3	0	0	0	0	0	0
Gerzile	15	24	10	5	75	71	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	67	41	92	41	67	17	0	0	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	72	55	67	25	0	0	11	5	22	14	6	1	0	0
Hacı Eyüblü	93	54	97	36	50	7	7	2	0	0	0	0	0	0
Kale	100	79	57	11	57	10	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	60	48	70	25	40	13	30	14	0	0	0	0	5	0,5
Karamanlı	100	75	100	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı	91	70	30	21	13	6	4	3	0	0	0	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	78	53	56	27	33	18	0	0	0	0	11	2	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	85	73	40	21	5	2	5	2	0	0	5	2	0	0
Karcı Hisar Mah.	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	100	53	75	25	75	22	0	0	0	0	0	0	0	0
Kethüda	85	58	78	25	63	16	5	1	0	0	0	0	0	0
Kımkı	94	61	63	14	81	23	6	3	0	0	0	0	0	0
Kurudere	100	63	100	21	75	16	0	0	0	0	0	0	0	0
Saruhan	94	54	82	25	0	0	0	0	12	4	29	14	35	4
Şamlı Çift.	96	35	100	38	57	12	87	15	0	0	0	0	0	0
Şemikler	94	71	76	13	62	16	0	0	0	0	0	0	0	0
Tekke	88	60	50	11	81	27	4	2	0	0	0	0	8	1
Üzerlik	100	76	67	6	56	9	44	9	0	0	0	0	0	0
Zeytin	91	65	55	11	91	24	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	85	55	70	22	55	17	16	6	1	0,3	2	0,5	2	0,2

Hububat hâsılatı elde eden hane paylarının hâsılat paylarından yüksek olduğu görülmektedir. Buğdayın hane ve hâsılat paylarındaki fark arpada daha fazladır. Sebebi Buğdayın arpadan daha değerli bir ürün olmasıdır. Buğdayın 1 kilesinden 10 kuruş, arpanın 1 kilesinden 5 kuruş öşr alınmaktadır. Buğday 1 kileden 100 kuruş hâsılat getirirken arpa 1 kileden 50 kuruş hâsılat getirmektedir. Susamın hâsılat elde eden hane payı %16 hâsılat payı %6'dır. Diğer hububat ürünlerinden farklı olarak iki pay arasındaki farkın az olduğu görülmektedir. Susam hububatlar içinde en çok hâsılat getiren üründür. 1 kilesinden 22 kuruş öşr alınmaktadır. Yani 1 kile susam 220 kuruş hâsılat getirmektedir. Hububat hâsılatında hane başına düşen ortalama hâsılatın dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 29 Hububat hâsılatının hane başı ortalaması

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	443	250	245	299	0	0	0	1131
Bağbaşı	495	137	198	186	0	0	0	787
Cedid Ecirli Çift.	479	210	258	193	0	0	0	856
Çamrak	456	217	0	0	0	0	0	672
Dere	1850	750	1440	440	0	0	0	4260
Eldenizli	650	355	502	623	0	0	0	1626
Eskihisar	600	294	260	110	0	0	0	883

Gerzile	217	70	131	0	0	0	0	138
Goncalı	488	355	206	0	0	0	0	787
Göveçlik	181	88	0	110	150	30	0	236
Hacı Eyüblü	436	279	112	220	0	0	0	747
Kale	829	200	193	0	0	0	0	1053
Karakova	408	179	166	238	0	0	50	511
Karamanlı	150	50	0	0	0	0	0	200
Karcı	290	257	187	220	0	0	0	377
Karcı Bereketler Mah.	264	190	210	0	0	70	0	389
Karcı Hallaçlar Mah.	376	231	140	220	0	200	0	441
Karcı Hisar Mah.	100	0	0	0	0	0	0	100
Kaşıklı	250	158	140	0	0	0	0	474
Kethüda	416	201	155	165	0	0	0	615
Kınıklı	347	121	149	220	0	0	0	536
Kurudere	1125	381	373	0	0	0	0	1786
Saruhan	338	179	0	0	198	273	67	592
Şamlı Çift.	516	546	307	241	0	0	0	1422
Şemikler	609	137	207	0	0	0	0	806
Tekke	378	121	185	220	0	0	75	559
Üzerlik	933	108	204	248	0	0	0	1229
Zeytin	475	138	179	0	0	0	0	669
Toplam	469	230	218	259	166	208	67	729

Buğdayın hane başı hububat hâsılat ortalaması 469 kuruştur. Buğday diğer ürünlerinden özellikle de en çok hâsılat getiren susamdan hane başına daha fazla hâsılat getirmektedir. Susam üretimi kile olarak buğdaydan üretiminden az yapılmaktadır. Susam eken hanelerin hane başı kile ortalaması 1 iken, buğday eken hanelerin hane başı ortalama kilesi 5'tir.

Hububat çeşitleri ve hububat eken hanelerin paylarının ardından hububat hâsılatının tarım işletmelerine göre dağılımı incelenecektir.

Hububat geliri, ekili tarım gelirleri içinde %54 paya, toplam tarım hâsılatı içinde %46 paya sahiptir. Ekili tarım alanları içinde üretilen hububattan elde edilen hâsılatın işletmelere göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. 30 Tarım işletmelerine göre hububat hâsılat dağılımı

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	7920	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	1	220	16	10260	5	6835
Cedid Ecirli Çift.	20	17040	0	0	0	0	1	940
Çamrak	0	0	0	0	9	6050	0	0
Dere	0	0	0	0	1	980	1	7540
Eldenizli	3	2260	0	0	7	11850	4	8650
Eskihisar	0	0	0	0	8	6465	1	1485

Gerzile	0	0	13	1520	5	920	0	0
Goncalı	0	0	4	1055	7	3850	3	4840
Göveçlik	0	0	1	275	16	3825	1	150
Hacı Eyüblü	0	0	4	600	24	19580	2	2240
Kale	0	0	0	0	7	8370	0	0
Karakova	0	0	8	1900	11	7665	1	650
Karamanlı	0	0	0	0	1	200	0	0
Karcı	0	0	9	1370	13	5410	1	1900
Karcı Bereketler Mah.	0	0	5	620	5	2880	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	5	840	13	7670	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	1	100	0	0
Kaşıkcı	0	0	1	375	3	1520	0	0
Kethüda	0	0	6	1560	19	9730	16	13600
Kınıklı	0	0	7	2080	25	15065	0	0
Kurudere	0	0	0	0	1	1560	7	12730
Saruhan	0	0	2	485	15	9572,5	0	0
Şamlı Çift.	22	25300	0	0	0	0	1	7400
Şemikler	0	0	4	650	25	17610	5	9130
Tekke	0	0	6	1225	17	11100	3	2210
Üzerlik	0	0	1	300	6	5160	2	5600
Zeytin	0	0	1	70	10	7290	0	0
Toplam	52	52520	78	15145	265	174682,5	54	85900
%	12	16	17	5	59	53	12	26

Ekili hâsılat dağılımına paralel olarak hububat hâsılatında en büyük gelir payı (%53) orta büyüklükteki işletmelerdedir. Büyük işletmelerle kiracıların hâsılatı da birleştirildiğinde önemli bir rakam (%42) ortaya çıkmaktadır. Küçük işletmelerin ise hububat geliri içindeki payı %5'tir. Hububat hâsılatının işletmelere ve yerleşim yerlerine göre payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 31 Hububat gelirlerinin işletmeler içindeki toplam hâsılatı ve payları

	Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	7920	1,6	2,4
Bağbaşı	22	17315	4,9	5,3
Cedid Ecirli Çift.	21	17980	4,7	5,5
Çamrak	9	6050	2,0	1,8
Dere	2	8520	0,4	2,6
Eldenizli	14	22760	3,1	6,9
Eskihisar	9	7950	2,0	2,4
Gerzile	18	2440	4,0	0,7
Goncalı	14	9745	3,1	3,0
Göveçlik	18	4250	4,0	1,3
Hacı Eyüblü	30	22420	6,7	6,8
Kale	7	8370	1,6	2,5
Karakova	20	10215	4,5	3,1
Karamanlı	1	200	0,2	0,1
Karcı	23	8680	5,1	2,6

Karcı Bereketler Mah.	10	3500	2,2	1,1
Karcı Hallaçlar Mah.	18	8510	4,0	2,6
Karcı Hisar Mah.	1	100	0,2	0,03
Kaşıkcı	4	1895	0,9	0,6
Kethüda	41	24890	9,1	7,6
Kınıklı	32	17145	7,1	5,2
Kurudere	8	14290	1,8	4,4
Saruhan	17	10057,5	3,8	3,1
Şamlı Çift.	23	32700	5,1	10,0
Şemikler	34	27390	7,6	8,3
Tekke	26	14535	5,8	4,4
Üzerlik	9	11060	2,0	3,4
Zeytin	11	7360	2,4	2,2
Toplam	449	328247,5	100	100

Hububat üretiminin en büyük payı %10'la Şamlı Çiftliğindedir Kınıklı, Bağbaşı, Cedit Ecirli Çiftliği, Hacı Eyüblü, Eldenizli, Kethüda ve Şemikler'de hububat gelir payları %5 ve üzerindedir.

Karcının Hisar Mahaltesinde ve Karamanlı'da hububat eken 1'er hane bulunmakta, 100 ve 200 kuruş hâsılat elde etmektedirler. Bu yerleşim yerlerinde ahali tarımdan ziyade farklı mesleklerden gelir elde etmektedir. Ancak bir yerleşim yeri için hububat gelirinin 100 ya da 200 kuruş olması dikkat çekicidir. Hububat hâsılatının işletmelere göre ve yerleşim yerlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 32 Tarım işletmelerine göre hububat hâsılat dağılımı %

	Kiraçlar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	5	1	73	59	23	39
Cedit Ecirli Çift.	95	95	0	0	0	0	5	5
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0
Dere	0	0	0	0	50	12	50	88
Eldenizli	21	10	0	0	50	52	29	38
Eskihisar	0	0	0	0	89	81	11	19
Gerzile	0	0	72	62	28	38	0	0
Goncalı	0	0	29	11	50	40	21	50
Göveçlik	0	0	6	6	89	90	6	4
Hacı Eyüblü	0	0	13	3	80	87	7	10
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	40	19	55	75	5	6
Karamanlı	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı	0	0	39	16	57	62	4	22
Karcı Bereketler Mah.	0	0	50	18	50	82	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	28	10	72	90	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	100	100	0	0
Kaşıkcı	0	0	25	20	75	80	0	0

Kethüda	0	0	15	6	46	39	39	55
Kınıklı	0	0	22	12	78	88	0	0
Kurudere	0	0	0	0	13	11	88	89
Saruhan	0	0	12	5	88	95	0	0
Şamlı Çift.	96	77	0	0	0	0	4	23
Şemikler	0	0	12	2	74	64	15	33
Tekke	0	0	23	8	65	76	12	15
Üzerlik	0	0	11	3	67	47	22	51
Zeytin	0	0	9	1	91	99	0	0
Toplam	12	16	17	5	59	53	12	26

Hububat hâsılatı elde eden hanelerin %59'u, hububat hâsılatının %53'ü orta büyüklükteki işletmelerden sağlanmaktadır. Çamrak, Kale, Karamanlı ve Hisar Mahallesiinde hububat hâsılatı elde eden hanelerin ve de hububat hâsılatının tamamı orta büyüklükteki işletmelerdedir. Abdullah Ağa Çiftliğinde hububat hâsılatı ve hanelerin tamamı kiracılardan oluşmaktadır. Diğer yerleşim yerlerinde hububat eken hanelerin ve hububat hâsılatının tamamının küçük ve büyük işletmelerde toplandığı görülmemektedir. Hububat hâsılatının hane başı ortalamalarının işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 33 Tarım işletmelerine göre hububat hâsılatı hane başı ortalaması

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	1131	0	0	0	1131
Bağbaşı	0	220	641	1367	787
Cedid Ecirli Çift.	852	0	0	940	856
Çamrak	0	0	672	0	672
Dere	0	0	980	7540	4260
Eldenizli	753	0	1693	2163	1626
Eskihisar	0	0	808	1485	883
Gerzile	0	117	184	0	136
Goncalı	0	264	550	1613	696
Göveçlik	0	275	239	150	236
Hacı Eyüblü	0	150	816	1120	747
Kale	0	0	1196	0	1196
Karakova	0	238	697	650	511
Karamanlı	0	0	200	0	200
Karcı	0	152	416	1900	377
Karcı Bereketler Mah.	0	124	576	0	350
Karcı Hallaçlar Mah.	0	168	590	0	473
Karcı Hisar Mah.	0	0	100	0	100
Kaşıkçı	0	375	507	0	474
Kethüda	0	260	512	850	607
Kınıklı	0	297	603	0	536
Kurudere	0	0	1560	1819	1786
Saruhan	0	243	638	0	592
Şamlı Çift.	1150	0	0	7400	1422
Şemikler	0	163	704	1826	806

Tekke	0	204	653	737	559
Üzerlik	0	300	860	2800	1229
Zeytin	0	70	729	0	669
Toplam	1010	194	659	1591	731

Hububat hâsılatı hane başı ortalamalarında büyük işletmelerin 1591 kuruş elde ettikleri görülmektedir. Sırasıyla kiracılar 1010 kuruş, orta büyüklükteki işletmeler 659 kuruş, küçük işletmeler 194 kuruş elde etmektedir. Yerleşim yerlerinden Dere'de hane başına düşen hâsılat miktarı 4260 kuruştur. Dere'nin tarım hâsılatı 2 hanede toplanmıştır. Büyük işletme sahibi olan hanenin 10 müştereki bulunmaktadır. Bu müşterekler de Dere'nin ahalisindedir. Ancak müşterekler şeriklik hâsılatı elde etmektedirler. Bu sebepten Dere'nin hane başı tarım hâsılatları tüm ürün çeşitlerinde fazladır. Hane başına düşen tüm işletmelerin hububat hâsılat ortalaması 731 kuruştur. Hububat tarım hâsılatının toplam tarla hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 34 İşletmelere göre hububat hâsılatının toplam tarla tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	60	0	0	0	0	0	0	100	60
Bağbaşı	0	0	5	1	73	45	23	30	100	76
Cedid Ecirli Çift.	95	61	0	0	0	0	5	3	100	64
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0	100	100
Dere	0	0	0	0	50	6	50	49	100	55
Eldenizli	21	6	0	0	50	33	29	24	100	63
Eskihisar	0	0	0	0	80	29	10	7	90	35
Gerzile	0	0	18	12	7	7	0	0	24	19
Goncalı	0	0	24	4	41	14	18	18	82	36
Göveçlik	0	0	5	6	84	85	5	3	95	95
Hacı Eyüblü	0	0	13	2	80	57	7	7	100	65
Kale	0	0	0	0	100	83	0	0	100	83
Karakova	0	0	36	9	50	35	5	3	91	47
Karamanlı	0	0	0	0	25	24	0	0	25	24
Karcı	0	0	13	7	19	29	1	10	33	47
Karcı Bereketler Mah.	0	0	33	7	33	33	0	0	67	40
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	22	7	57	63	0	0	78	70
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	17	17	0	0	17	17
Kaşıkçı	0	0	10	7	30	27	0	0	40	34
Kethüda	0	0	11	2	34	14	29	19	73	35
Kımkılı	0	0	21	10	74	71	0	0	94	81
Kurudere	0	0	0	0	13	6	88	47	100	53
Saruhan	0	0	12	4	88	88	0	0	100	93
Şamlı Çift.	92	39	0	0	0	0	4	11	96	50
Şemikler	0	0	10	1	60	28	12	15	81	44
Tekke	0	0	21	5	61	45	11	9	93	59
Üzerlik	0	0	11	2	67	32	22	34	100	68
Zeytin	0	0	9	1	91	71	0	0	100	71
Toplam	9	9	13	2	43	29	9	14	73	54

Yerleşim yerlerinin toplam tarla tarım hâsılatı içindeki payları incelendiğinde Çamrak karyesinin tüm tarla hâsılatının hububattan oluştuğu görülmektedir. 12 yerleşim yerinde ekili tarım faaliyetinde bulunan hanelerin tamamı hububat hâsılatı elde etmektedir. Hububat tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 35 İşletmelere göre hububat hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	60	0	0	0	0	0	0	100	60
Bağbaşı	0	0	5	1	73	45	23	30	100	76
Cedid Ecirli Çift.	95	59	0	0	0	0	5	3	100	62
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0	100	100
Dere	0	0	0	0	50	6	50	49	100	55
Eldenizli	21	6	0	0	50	33	29	24	100	63
Eskihisar	0	0	0	0	80	28	10	7	90	35
Gerzile	0	0	16	11	6	6	0	0	22	17
Goncalı	0	0	21	4	37	14	16	17	74	35
Göveçlik	0	0	2	2	25	25	2	1	29	28
Hacı Eyüblü	0	0	13	2	75	57	6	6	94	65
Kale	0	0	0	0	100	81	0	0	100	81
Karakova	0	0	35	9	48	35	4	3	87	46
Karamanlı	0	0	0	0	4	8	0	0	4	8
Karcı	0	0	5	2	7	9	1	3	12	14
Karcı Bereketler Mah.	0	0	9	4	9	18	0	0	19	22
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	8	3	22	27	0	0	31	30
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	2	1	0	0	2	1
Kaşıkçı	0	0	10	6	30	26	0	0	40	32
Kethüda	0	0	11	2	33	13	28	18	72	33
Kımkılı	0	0	21	10	74	71	0	0	94	81
Kurudere	0	0	0	0	4	5	28	44	32	49
Saruhan	0	0	10	3	71	65	0	0	81	68
Şamlı Çift.	92	39	0	0	0	0	4	11	96	50
Şemikler	0	0	9	1	56	27	11	14	76	42
Tekke	0	0	21	5	61	45	11	9	93	59
Üzerlik	0	0	11	2	67	32	22	34	100	68
Zeytin	0	0	9	1	91	71	0	0	100	71
Toplam	5	7	8	2	28	24	6	12	47	46

Toplam tarım hâsılatı içinde Çamrak'ın tarım hâsılatının hububat hâsılatından oluştuğu anlaşılmaktadır. Ekili tarım içinde %54 paya sahip olan hububat hâsılatı toplam tarım hâsılatı içinde %46 paya sahiptir. Tarım faaliyetinde bulunan hanelerin %47'si hububat hâsılatı elde etmektedir.

3.2.2.1.2. Pamuk hâsılatı

Pamuk geliri, ekili tarım gelirleri içinde %41 paya, toplam tarım gelirleri içinde %35 paya sahiptir. Pamuk tarım hâsılatının işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 36 Tarım işletmelerine göre pamuk hâsılat dağılımı

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	5350	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	9	2875	3	2500
Cedid Ecirli Çift.	18	7560	0	0	0	0	1	2500
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	1	6600
Eldenizli	2	1190	0	0	7	5560	4	6500
Eskihisar	0	0	1	600	8	12200	1	1750
Gerzile	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	0	0	3	950	8	8750	3	7800
Göveçlik	0	0	0	0	1	125	0	0
Hacı Eyüblü	0	0	1	300	18	9565	2	2000
Kale	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	0	0	2	900	9	8000	1	2700
Karamanlı	0	0	0	0	2	450	0	0
Karcı	0	0	2	600	4	2200	1	100
Karcı Bereketler Mah.	0	0	4	1200	6	4100	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1	300	3	1420	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	2	660	3	2395	0	0
Kethüda	0	0	10	3180	26	18325	15	24610
Kınıklı	0	0	3	550	17	3350	0	0
Kurudere	0	0	0	0	1	440	7	11350
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	20	10730	0	0	0	0	1	20000
Şemikler	0	0	8	2300	22	22660	5	9590
Tekke	0	0	4	725	12	5250	2	1750
Üzerlik	0	0	0	0	6	3000	2	2300
Zeytin	0	0	0	0	9	2950	0	0
Toplam	47	24830	41	12265	171	113615	49	102050
%	15	10	13	5	56	45	16	40

Pamuk hâsılatında ilk sırayı, hububatta olduğu gibi orta büyüklükteki işletmeler almaktadır. Hububat ve pamuk hâsılatının kendi toplamları içindeki dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 37 Hububat ve pamuk işletmelerinin gelir dağılımları ve payları

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Hububat toplam	52	52520	78	15145	265	174682,5	54	85900
Hububat %	12	16	17	5	59	53	12	26
Pamuk toplam	47	24830	41	12265	171	113615	49	102050
Pamuk %	15	10	13	5	56	45	16	40

Pamuk ile hububat hâsılatının işletme payları karşılaştırıldığında küçük işletmelerin hane paylarının azaldığı ancak gelir paylarının aynı olduğu görülmektedir.

Orta büyüklükteki işletmelerin hane ve gelir payı düşmüştür. Kiracı ve büyük işletmelerde hane payları artmıştır. Büyük işletmelerde gelir payı da artmıştır.

Yukarıdaki tablonun hububat ve pamuk değerleri genel olarak incelendiğinde tüm işletmelerde pamuk hâsılatı elde eden hane ve hâsılatın hububata göre düşük olduğu görülmektedir. Pamuk hâsılatının işletmelere ve yerleşim yerlerine göre payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 38 Pamuk gelirlerinin işletmeler içindeki toplam hâsılatı ve payları

	Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	5350	2,3	2,1
Bağbaşı	12	5375	3,9	2,1
Cedid Ecirli Çift.	19	10060	6,2	4,0
Çamrak	0	0	0	0
Dere	1	6600	0,3	2,6
Eldenizli	13	13250	4,2	5,2
Eskihisar	10	14550	3,2	5,8
Gerzile	0	0	0	0
Goncalı	14	17500	4,5	6,9
Göveçlik	1	125	0,3	0,05
Hacı Eyüblü	21	11865	6,8	4,7
Kale	0	0	0	0
Karakova	12	11600	3,9	4,6
Karamanlı	2	450	0,6	0,2
Karcı	7	2900	2,3	1,1
Karcı Bereketler Mah.	10	5300	3,2	2,1
Karcı Hallaçlar Mah.	4	1720	1,3	0,7
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0
Kaşıkçı	5	3055	1,6	1,2
Kethüda	51	46115	16,6	18,2
Kınıklı	20	3900	6,5	1,5
Kurudere	8	11790	2,6	4,7
Saruhan	0	0	0	0
Şamlı Çift.	21	30730	6,8	12,2

Şemikler	35	34550	11,4	13,7
Tekke	18	7725	5,8	3,1
Üzerlik	8	5300	2,6	2,1
Zeytin	9	2950	2,9	1,2
Toplam	308	252760	100	100

Ekili tarım gelirlerinde pamuk hâsılatının da önemli yeri vardır. Toplam hububat hâsılatı 328247,5 kuruş, toplam pamuk hâsılatı ise 252760 kuruştur. İkisinin gelirleri arasında 75487,5 kuruş fark vardır.

Kethüda ve Şemikler’de pamuk gelirlerinin yerleşim yerleri içindeki hane ve gelir payı %10’un üzerindedir. Göveçlik’te 1, Karamanlı’da 2 hane pamuk tarımı ile uğraşmıştır. Pamuk hâsılatının yerleşim birimlerine ve işletmelere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 39 Tarım işletmelerine göre pamuk hâsılat dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	75	53	25	47
Cedid Ecirli Çift.	95	75	0	0	0	0	5	25
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	100	100
Eldenizli	15	9	0	0	54	42	31	49
Eskihisar	0	0	10	4	80	84	10	12
Gerzile	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	0	0	21	5	57	50	21	45
Göveçlik	0	0	0	0	100	100	0	0
Hacı Eyüblü	0	0	5	3	86	81	10	17
Kale	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	0	0	17	8	75	69	8	23
Karamanlı	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı	0	0	29	21	57	76	14	3
Karcı Bereketler Mah.	0	0	40	23	60	77	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	25	17	75	83	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	40	22	60	78	0	0
Kethüda	0	0	20	7	51	40	29	53
Kimıklı	0	0	15	14	85	86	0	0
Kurudere	0	0	0	0	13	4	88	96
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	95	35	0	0	0	0	5	65
Şemikler	0	0	23	7	63	66	14	28
Tekke	0	0	22	9	67	68	11	23
Üzerlik	0	0	0	0	75	57	25	43
Zeytin	0	0	0	0	100	100	0	0
Toplam	15	10	13	5	56	45	16	40

Çamrak, Gerzile, Kale, Hisar Mahallesi ve Saruhan'da pamuk hâsılatı yoktur. Abdullah Ağa Çiftliğinde kiracıların, Göveçlik ve Karamanlı'da orta büyüklükteki işletmelerin, Dere'de büyük işletmelerin tamamı yerleşim birimindeki pamuk hâsılatını paylaşmaktadır. Bir üst tablo incelendiğinde Abdullah Ağa Çiftliğinde kiracıların 7 haneden, orta büyüklükteki işletmelerin Göveçlik'te 1 haneden, Karamanlı'da 2 haneden, Dere'de büyük işletmelerin 1 haneden oluştuğu görülmektedir. Pamuk hâsılatı elde eden işletmelerin hane başı hâsılat ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 40 Tarım işletmelerine göre pamuk hâsılatı hane başı ortalaması

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	764	0	0	0	764
Bağbaşı	0	0	319	833	448
Cedid Ecirli Çift.	420	0	0	2500	529
Çamrak	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	6600	6600
Eldenizli	595	0	794	1625	1019
Eskihisar	0	600	1525	1750	1455
Gerzile	0	0	0	0	0
Goncalı	0	317	1094	2600	1250
Göveçlik	0	0	125	0	125
Hacı Eyüblü	0	300	531	1000	565
Kale	0	0	0	0	0
Karakova	0	450	889	2700	967
Karamanlı	0	0	225	0	225
Karcı	0	300	550	100	414
Karcı Bereketler Mah.	0	300	683	0	530
Karcı Hallaçlar Mah.	0	300	473	0	430
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0
Kaşıkçı	0	330	798	0	611
Kethüda	0	318	705	1641	904
Kınıklı	0	183	197	0	195
Kurudere	0	0	440	1621	1474
Saruhan	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	537	0	0	20000	1463
Şemikler	0	288	1030	1918	987
Tekke	0	181	438	875	429
Üzerlik	0	0	500	1150	663
Zeytin	0	0	328	0	328
Toplam	528	299	664	2083	821

Dere, hane başı hububat ortalamalarında olduğu gibi pamukta da ilk sıradadır. Pamuk hâsılatının işletmelere göre hane başı ortalamalarında büyük işletmelerin 2083 kuruş elde ettiği görülmektedir. Kiracıların dışında tüm işletmelerin hane başı pamuk hâsılat ortalamaları hububat hane başı ortalamalarından fazladır. Toplam pamuk hane

başı hâsılatı payı 821'dir. Hane başı hububat hâsılatı ortalaması ise 731 kuruştur. Pamuk tarım hâsılatının toplam tarla hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 41 İşletmelere göre pamuk hâsılatının toplam tarla tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	40	0	0	0	0	0	0	100	40
Bağbaşı	0	0	0	0	41	13	14	11	55	24
Cedid Ecirli Çift.	86	27	0	0	0	0	5	9	90	36
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	50	43	50	43
Eldenizli	14	3	0	0	50	15	29	18	93	37
Eskihisar	0	0	10	3	80	54	10	8	100	65
Gerzile	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	0	0	18	3	47	32	18	29	82	64
Göveçlik	0	0	0	0	5	3	0	0	5	3
Hacı Eyüblü	0	0	3	1	60	28	7	6	70	35
Kale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	0	0	9	4	41	36	5	12	55	53
Karamanlı	0	0	0	0	50	54	0	0	50	54
Karcı	0	0	3	3	6	12	1	1	10	16
Karcı Bereketler Mah.	0	0	27	14	40	47	0	0	67	60
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	4	2	13	12	0	0	17	14
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkçı	0	0	20	12	30	43	0	0	50	55
Kethüda	0	0	18	4	46	26	27	35	91	65
Kımkılı	0	0	9	3	50	16	0	0	59	18
Kurudere	0	0	0	0	13	2	88	42	100	44
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	83	16	0	0	0	0	4	31	88	47
Şemikler	0	0	19	4	52	36	12	15	83	55
Tekke	0	0	14	3	43	21	7	7	64	31
Üzerlik	0	0	0	0	67	18	22	14	89	32
Zeytin	0	0	0	0	82	29	0	0	82	29
Toplam	8	4	7	2	28	19	8	17	50	41

Abdullah Ağa Çiftliği, Eskihisar ve Kurudere'de ekili tarım hâsılatı elde eden hanelerin tamamı pamuk hâsılatı da elde etmektedir. Kethüda ve Eskihisar'da ekili tarım hâsılatının %65'i pamuk hâsılatıdır. Pamuk tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 42 İşletmelere göre pamuk hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	40	0	0	0	0	0	0	100	40
Bağbaşı	0	0	0	0	41	13	14	11	55	24
Cedid Ecirli Çift.	86	26	0	0	0	0	5	9	90	35

Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	50	43	50	43
Eldenizli	14	3	0	0	50	15	29	18	93	37
Eskihisar	0	0	10	3	80	53	10	8	100	64
Gerzile	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goncalı	0	0	16	3	42	31	16	28	74	63
Göveçlik	0	0	0	0	2	1	0	0	2	1
Hacı Eyüblü	0	0	3	1	56	28	6	6	66	34
Kale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	0	0	9	4	39	36	4	12	52	52
Karamanlı	0	0	0	0	8	17	0	0	8	17
Karcı	0	0	1	1	2	4	1	0	4	5
Karcı Bereketler Mah.	0	0	7	7	11	25	0	0	19	33
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	2	1	5	5	0	0	7	6
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	20	11	30	40	0	0	50	51
Kethüda	0	0	18	4	46	24	26	32	89	61
Kınıklı	0	0	9	3	50	16	0	0	59	18
Kurudere	0	0	0	0	4	2	28	39	32	41
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	83	16	0	0	0	0	4	31	88	47
Şemikler	0	0	18	4	49	35	11	15	78	53
Tekke	0	0	14	3	43	21	7	7	64	31
Üzerlik	0	0	0	0	67	18	22	14	89	32
Zeytin	0	0	0	0	82	29	0	0	82	29
Toplam	5	3	4	2	18	16	5	14	33	35

Ekili tarım içinde %41 paya sahip olan pamuk hâsılatı toplam tarım hâsılatı içinde %35 paya sahiptir. Ekili tarım hâsılatı elde eden hanelerin %50'si, tarım faaliyetinde bulunan hanelerin %35'i hububat hâsılatı elde etmektedir.

3.2.2.1.3. Bostan hâsılatı

Bostan geliri, ekili tarım gelirleri içinde %1 paya toplam tarım gelirleri içinde %0,9 paya sahiptir. Bostan tarım işletmelerinin hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 43. Tarım işletmelerine göre bostan hâsılat dağılımı

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Dere	0	0	0	0	0	0	1	260	1	260	4	4,2
Kale	0	0	0	0	2	1700	0	0	2	1700	8	27,5
Kaşıkcı	0	0	5	320	2	300	0	0	7	620	28	10
Kınıklı	0	0	0	0	1	100	0	0	1	100	4	1,6
Kurudere	0	0	0	0	0	0	1	1000	1	1000	4	16,2
Şamlı Çift.	10	1800	0	0	0	0	0	0	10	1800	40	29,1
Şemikler	0	0	0	0	0	0	1	500	1	500	4	8,1
Tekke	0	0	0	0	2	205	0	0	2	205	8	3,3
Toplam	10	1800	5	320	7	2305	3	1760	25	6185	100	100
%	40	29,1	20	5,2	28	37,3	12	28,5	100	100		

Sekiz yerleşim yerinde tüm işletmelerde bostan tarımı ile uğraşıldığı görülmektedir. Bostan geliri payı en fazla orta büyüklükteki işletmelerdedir. Küçük işletmelerin bostan gelirindeki payı %5,2'dir. Şimdiye kadar incelenen hububat, pamuk ve bostan gelirlerinin kendi toplamaları içinde küçük işletmelerin gelir payının hep %5'tir.

Yerleşim yerleri içinde bostan gelirinden en fazla payı (%29,1) Şamlı çiftliği almaktadır. Şamlı Çiftliğinde bostan gelirini kiracılar paylaşmaktadır. En düşük gelir payı Kınıklı'da %1,6'dır. Bostan hâsılatının yerleşim yerleri ve işletmelere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 44 Tarım işletmelerine göre bostan hâsılat dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Dere	0	0	0	0	0	0	100	100
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Kaşıklı	0	0	71,4	51,6	28,6	48,4	0	0
Kınıklı	0	0	0	0	100	100	0	0
Kurudere	0	0	0	0	0	0	100	100
Şamlı Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Şemikler	0	0	0	0	0	0	100	100
Tekke	0	0	0	0	100	100	0	0
Toplam	40	29,1	20	5,2	28	37,3	12	28,5

Bostan hâsılatı elde eden yerleşim yerlerinden Kaşıklı'da bostan hâsılat dağılımı küçük ve orta büyüklükteki işletmeler arasında paylaşılmaktadır. Diğer yerleşim yerlerinde bostan hâsılatı tek işletmede toplanmıştır. Bostan hâsılatının işletmelere göre hane başı ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 45 Tarım işletmelerine göre bostan hâsılatı hane başı ortalaması

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
	Hane	Hane	Hane	Hane	Hane
Dere	0	0	0	260	260
Kale	0	0	850	0	850
Kaşıklı	0	64	150	0	89
Kınıklı	0	0	100	0	100
Kurudere	0	0	0	1000	1000
Şamlı Çift.	180	0	0	0	180
Şemikler	0	0	0	500	500
Tekke	0	0	103	0	103
Toplam	180	64	329	587	247

Hane başı bostan hâsılat ortalaması 247 kuruştur. Hane başı bostan hâsılat ortalamalarında en büyük değer büyük işletmeler tarafından elde edilmektedir. Bostan tarım hâsılatının toplam tarla hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 46 İşletmelere göre bostan hâsılatının toplam tarla tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Dere	0	0	0	0	0	0	50	1,7	50	1,7
Kale	0	0	0	0	28,6	16,9	0	0	28,6	16,9
Kaşıklı	0	0	50	5,7	20	5,4	0	0	70	11,1
Kınıklı	0	0	0	0	2,9	0,5	0	0	2,9	0,5
Kurudere	0	0	0	0	0	0	12,5	3,7	12,5	3,7
Şamlı Çift.	41,7	2,8	0	0	0	0	0	0	41,7	2,8
Şemikler	0	0	0	0	0	0	2,4	0,8	2,4	0,8
Tekke	0	0	0	0	7,1	0,8	0	0	7,1	0,8
Toplam	1,6	0,3	0,8	0,1	1,1	0,4	0,5	0,3	4,1	1,0

Yerleşim yerlerinden Kale'nin ekili tarım hâsılatının %16,9'u bostan hâsılatından oluşmaktadır. Toplam bostan hâsılatının ekili tarım hâsılatı içindeki payı %1'dir. Bostan tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 47 İşletmelere göre bostan hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Dere	0	0	0	0	0	0	50	1,7	50	1,7
Kale	0	0	0	0	28,6	16,5	0	0	28,6	16,5
Kaşıklı	0	0	50	5,4	20	5	0	0	70	10,4
Kınıklı	0	0	0	0	2,9	0,5	0	0	2,9	0,5
Kurudere	0	0	0	0	0	0	4	3,4	4	3,4
Şamlı Çift.	41,7	2,8	0	0	0	0	0	0	41,7	2,8
Şemikler	0	0	0	0	0	0	2,2	0,8	2,2	0,8
Tekke	0	0	0	0	7,1	0,8	0	0	7,1	0,8
Toplam	1,1	0,2	0,5	0,0	0,7	0,3	0,3	0,2	2,6	0,9

Yerleşim yerlerinin bostan hâsılatlarının ekili tarım ve toplam tarım hâsılatları arasında büyük farklar bulunmamaktadır.

3.2.2.1.4. Duhan hâsılatı

Duhan geliri, ekili tarım gelirleri içinde %3,4 paya tarım gelirleri içinde %3 paya sahiptir. Duhan tarım işletmelerinin hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 48 Tarım işletmelerine göre duhan hâsılat dağılımı

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Gerzile	61	9425	8	1190	0	0	69	10615	53,1	50,9
Göveçlik	0	0	1	100	0	0	1	100	0,8	0,5
Karakova	0	0	0	0	1	150	1	150	0,8	0,7
Karcı	28	3915	5	1000	0	0	33	4915	25,4	23,6
Karcı Hallaçlar Mah.	3	620	7	1300	0	0	10	1920	7,7	9,2
Karcı Hisar Mah.	1	100	0	0	0	0	1	100	0,8	0,5
Saruhan	0	0	5	775	0	0	5	775	3,8	3,7
Tekke	3	575	7	1705	0	0	10	2280	7,7	10,9
Toplam	96	14635	33	6070	1	150	130	20855	100	100
%	73,8	70,2	25,4	29,1	0,8	0,7	100	100		

Duhan tarımı da bostan gibi sekiz yerleşim yerinde yapılmaktadır. Kiracılar duhan tarımında bulunmadıklarından yukarıdaki tablodan çıkarılmıştır. Ekili tarım içinde küçük işletmeler gelir payları dağılımında en düşük işletme çeşidini oluşturmaktadır. Duhanda ise hane ve gelir payında küçük işletmeler en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Büyük işletmelerde Karakova'da bir hane tütün tarımından hâsılat elde etmiştir. Yerleşim birimlerinde en yüksek gelir ve hane payı Gerzile'dedir. Duhan hâsılatı elde eden yerleşim yerlerinin ve işletmelerin hâsılat payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 49 Tarım işletmelerine göre duhan hâsılat dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Gerzile	88	89	12	11	0	0
Göveçlik	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	0	0	100	100
Karcı	85	80	15	20	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	30	32	70	68	0	0
Karcı Hisar Mah.	100	100	0	0	0	0
Saruhan	0	0	100	100	0	0
Tekke	30	25	70	75	0	0
Toplam	73,8	70,2	25,4	29,1	0,8	0,7

Duhan hâsılatının özellikle küçük işletmelerde yapıldığı görülmektedir. Duhan hâsılatı elde eden tarım işletmelerinin hane başı hâsılat dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 50 Tarım işletmelerine göre duhan hâsılatı hane başı ortalaması

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Gerzile	155	149	0	154
Göveçlik	0	100	0	100
Karakova	0	0	150	150
Karcı	140	200	0	149
Karcı Hallaçlar Mah.	207	186	0	192
Karcı Hisar Mah.	100	0	0	100
Saruhan	0	155	0	155
Tekke	192	244	0	228
Toplam	152	184	150	160

Duhan hâsılatı elde eden işletmelerin hane başı ortalama hâsılatı 160 kuruştur. Duhan hâsılatı elde eden hanelerin küçük işletmelerde fazla olmasına rağmen orta büyüklükteki işletmelerin hane başı ortalaması yüksek değerdedir. Duhan tarım hâsılatının toplam tarla hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 51 İşletmelere göre duhan hâsılatının toplam tarla tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Gerzile	82,4	72,2	10,8	9,1	0	0	93,2	81,3
Göveçlik	0	0	5,3	2,2	0	0	5,3	2,2
Karakova	0	0	0	0	4,5	0,7	4,5	0,7
Karcı	40	21,3	7,1	5,4	0	0	47,1	26,7
Karcı Hallaçlar Mah.	13,0	5,1	30,4	10,7	0	0	43,5	15,8
Karcı Hisar Mah.	16,7	17,2	0	0	0	0	16,7	17,2
Saruhan	0,0	0,0	29,4	7,2	0	0	29,4	7,2
Tekke	10,7	2,3	25	6,9	0	0	35,7	9,2
Toplam	15,7	2,4	5,4	1,0	0,2	0,0	21,3	3,4

Gerzile'nin duhan hâsılatının ekili tarım hâsılatı içindeki payı %81,3'tür. Duhan hâsılatının başka bir yerleşim yeri içinde bu kadar büyük bir paya sahip olduğu görülmemektedir. Duhan tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 52. İşletmelere göre duhan hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Gerzile	74,4	65,7	9,8	8,3	0	0	84,1	74,0
Göveçlik	0	0	1,6	0,6	0	0	1,6	0,6
Karakova	0	0	0	0	4,3	0,7	4,3	0,7
Karcı	14,9	6,5	2,7	1,7	0	0	17,6	8,2
Karcı Hallaçlar Mah.	5,1	2,2	11,9	4,7	0	0	16,9	6,9
Karcı Hisar Mah.	2,2	0,7	0	0,0	0	0	2,2	0,7
Saruhan	0,0	0,0	23,8	5,3	0	0	23,8	5,3
Tekke	10,7	2,3	25	6,9	0	0	35,7	9,2
Toplam	10,1	2,0	3,5	0,8	0,1	0,0	13,7	2,9

Karcı, Hallaçlar Mahallesi ve Hisar Mahallesinde ekili tarım hâsılatı içindeki duhan payı ile toplam tarım hâsılatı içindeki duhan hâsılatı arasında büyük fark oluşmuştur. Sebebi adı geçen yerleşim yerlerinde dikili tarımla duhandan daha fazla uğraşmalarıdır. Gerzile’de ise duhanın ekili ve toplam tarım payları arasındaki fark oldukça azdır.

3.2.2.1.5. Hayvan yemi hâsılatı

Hayvan yemi (yonca ve hasil) geliri, ekili tarım gelirleri içinde %0,41 paya tarım gelirleri içinde %0,35 paya sahiptir. Hayvan yemi tarım işletmelerinin hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 53 Tarım işletmelerine göre hayvan yemi hâsılat dağılımı

	Küçük		Orta		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Karamanlı	2	190	0	0	2	190	6,9	7,6
Karcı	21	1820	1	100	22	1920	75,9	77,1
Karcı Hisar Mah.	5	380	0	0	5	380	17,2	15,3
Toplam	28	2390	1	100	29	2490	100	100
%	97	96	3	4	100	100		

Hayvan yemi yonca ve hasilden oluşmaktadır. Hasil Karamanlı’da 1 hanede kayıtlıdır. Üç yerleşim yerinde üretilen hayvan yemlerinin küçük işletmelerde yoğunlaştığı görülmektedir. Orta büyüklükteki işletmelerde iki hanede yonca geliri bulunmaktadır. Büyük işletmelerde ise yonca ve hasil kaydı bulunmamaktadır. Yonca geliri içinde en fazla paya sahip olan yerleşim yeri Karcı’dır (%77,1). Yonca ve hasil hâsılatının yerleşim yerleri ve işletmelere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 54 Tarım işletmelerine göre hayvan yemi hâsılat dağılımı %

	Küçük		Orta	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Karamanlı	100	100	0	0
Karcı	95	95	5	5
Karcı Hisar Mah.	100	100	0	0
Toplam	97	96	3	4

Yonca ve hasil hâsılatı Karcı’da 1 hanenin dışında küçük işletmeler arasında paylaşılmaktadır. Hayvan yemleri hâsılatının işletmelere göre hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 55 Tarım işletmelerine göre hayvan yemi hâsılatı hane başı ortalaması

	Küçük	Orta	Toplam
Karamanlı	95	0	95
Karcı	87	100	87
Karcı Hisar Mah.	76	0	76
Toplam	85	100	86

Orta büyüklükteki tek işletme hayvan yemi hane başı hâsılat ortalamasında en büyük değere sahiptir. Yerleşim yerlerinin hane başına ortalama 86 kuruş hayvan yemi hâsılatı elde ettiği görülmektedir. Hayvan yemi tarım hâsılatının toplam tarla hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 56 İşletmelere göre hayvan yemi hâsılatının toplam tarla hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Karamanlı	50	22,6	0	0	50	22,6
Karcı	30	9,9	1,4	0,5	31,4	10,4
Karcı Hisar Mah.	83,3	65,5	0	0	83,3	65,5
Toplam	4,6	0,4	0,2	0,02	4,7	0,4

Karcı'nın Hisar Mahallesinde hayvan yemi hâsılat payı ekili tarım hâsılatı içinde %65,5'tir. Hisar mahallesinin ekili tarım hâsılatı elde eden hanelerinin %83,3'ü hayvan yemi yani yonca hâsılatı elde etmektedir. Hayvan yemi tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 57 İşletmelere göre hayvan yemi hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Karamanlı	8	7,2	0	0	8	7,2
Karcı	11,2	3,0	0,5	0,2	11,7	3,2
Karcı Hisar Mah.	10,9	2,5	0	0	10,9	2,5
Toplam	3,0	0,3	0,1	0,01	3,1	0,3

Hisar mahallesinin duhan tarım hâsılatı içindeki payı %65,5'ken toplam tarım hâsılatı içinde %2,5'e düşmüştür. Sebebi Hisar'da hanelerin hayvan yemi ekmek yerine dikili tarım ile uğraşmalarıdır.

3.2.3. Dikili tarım hâsılatı

Dikili tarım hâsılatını; bağ, bahçe ve sebze bahçesi hâsılatları oluşturmaktadır. 110164 kuruş olan dikili tarım hâsılatı toplam tarım hâsılatının %15,3'ünü karşılamaktadır. Dikili tarım hâsılatı elde eden hane 586 olup tarım hâsılatı elde eden hanelerin %61,9'una denk düşmektedir. Dikili tarım hâsılatının türlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. 58 Dikili tarım hâsılatı dağılımı

	Bağ		Bahçe		S. Bahçesi		Dikili		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	1	0	0	0	1	1000	1	1000	0,2	0,9
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	1	0	0	0	0	0	1	0	0,2	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	0	0	5	320	5	320	0,9	0,3
Gerzile	23	1280	0	0	0	0	23	1280	3,9	1,2
Goncalı	1	100	0	0	2	500	3	600	0,5	0,5
Göveçlik	62	10927,5	0	0	0	0	62	10927,5	10,6	9,9
Hacı Eyüblü	1	200	1	100	0	0	2	300	0,3	0,3
Kale	1	250	0	0	0	0	1	250	0,2	0,2
Karakova	0	0	1	50	2	180	3	230	0,5	0,2
Karamanlı	24	1745	1	20	2	40	24	1805	4,1	1,6
Karcı	185	35910	42	5390	3	220	187	41520	31,9	37,7
Karcı Bereketler Mah.	49	7080	3	300	0	0	49	7380	8,4	6,7
Karcı Hallaçlar Mah.	56	11840	26	3770	1	150	58	15760	9,9	14,3
Karcı Hisar Mah.	45	9740	26	4700	1	200	46	14640	7,8	13,3
Kaşıkcı	6	380	0	0	0	0	6	380	1	0,3
Kethüda	42	5025	0	0	0	0	42	5025	7,2	4,6
Kınıklı	0	0	1	0	0	0	1	0	0,2	0
Kurudere	0	0	19	1465	5	554	23	2019	3,9	1,8
Saruhan	20	3880	0	0	0	0	20	3880	3,4	3,5
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	28	2797,5	0	0	0	0	28	2797,5	4,8	2,5
Tekke	1	50	0	0	0	0	1	50	0,2	0,05
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	546	91205	120	15795	22	3164	586	110164	100	100
%	93,2	82,8	20,5	14,3	3,8	2,9	100	100		

Denizli merkez köylerinde dikili tarım alanı olmayan yerleşim yerleri Abdullah Ağa Çiftliği, Bağbaşı, Çamrak, Eldenizli, Şamlı Çiftliği, Üzerlik ve Zeytin'dir. Ancak dikili tarım arazisi olduğu halde dikili tarım hâsılatı olmayan yerleşim yerleri de vardır. Dere ve Kınıklı'daki dikili tarım arazilerinin hâsılatı yoktur. Kınıklı'daki arazi Şamlı

Çiftliği sahibine aittir. Dere'deki 3 dönüm bağ için "64 senesi hâsılat vereceği" kaydı düşülmüştür. Yani bağlık alan yeni oluşturulmuştur. Böylelikle dokuz yerleşim yerinde tarım hâsılatına karşılaşılmamaktadır.

Dikili tarım hâsılatında en fazla gelir (%37,7) ve hane (31,9) payı Karcı'dadır. Karcı'nın Hallaçlar ve Hisar Mahallelerindeki dikili tarım hâsılat payı da oldukça yüksektir. Dikili tarım hâsılatının yerleşim birimlerine göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 59 Dikili tarım hâsılatının yerleşim yerlerine ve ürün türlerine göre dağılımı %

	Bağ		Bahçe		S. Bahçesi	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	100	0	0	0	100	100
Çamrak	0	0	0	0	0	0
Dere	100	0	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	0	0	100	100
Gerzile	100	100	0	0	0	0
Goncalı	33	17	0	0	67	83
Göveçlik	100	100	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	50	67	50	33	0	0
Kale	100	100	0	0	0	0
Karakova	0	0	33	22	67	78
Karamanlı	100	97	4	1	8	2
Karcı	99	86	22	13	2	0,5
Karcı Bereketler Mah.	100	96	6	4	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	97	75	45	24	2	1
Karcı Hisar Mah.	98	67	57	32	2	1,4
Kaşıkçı	100	100	0	0	0	0
Kethüda	100	100	0	0	0	0
Kınıklı	0	0	100	0	0	0
Kurudere	0	0	83	73	22	27
Saruhan	100	100	0	0	0	0
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0
Şemikler	100	100	0	0	0	0
Tekke	100	100	0	0	0	0
Üzerlik	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0
Toplam	93	83	20	14	4	3

Dikili tarım hâsılatının %83'ü bağcılıktan elde edilmektedir. Dikili tarımla uğraşan hanelerin %93'ü bağcılık yapmaktadır. Bu değerlere göre dikili tarımda en büyük pay bağcılığıdır.

Bahçecilik özellikle meyve bahçelerini yani ağaç dikili alanlardaki tarımı ifade eder. Bahçeciliğin dikili tarım hâsılatındaki hane payı %20, gelir payı %14'tür.

Sebze bahçeciliği ise yıllık bitkilerden oluşur. Üzerinde tarım yapıp öşrü alınmayan tek arazi çeşidi sebze bahçeleridir. Çok küçük alanlardan oluşan sebze bahçeleri herhalde hanelerin ihtiyacını karşılamak için dikilmektedir. Toplam dikili hâsılat içindeki hane payı %4, gelir payı %3'tür. Dikili tarım hâsılatının türlere göre hane başı ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 60 Dikili tarım hâsılatının ürünlere göre hane başı ortalamaları

	Bağ	Bahçe	S. Bahçesi	Dikili
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	1000	1000
Çamrak	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	64	64
Gerzile	56	0	0	56
Goncalı	100	0	250	200
Göveçlik	176	0	0	176
Hacı Eyüblü	200	100	0	150
Kale	250	0	0	250
Karakova	0	50	90	77
Karamanlı	73	20	20	75
Karcı	194	128	73	222
Karcı Bereketler Mah.	144	100	0	151
Karcı Hallaçlar Mah.	211	145	150	272
Karcı Hisar Mah.	216	181	200	318
Kaşıklı	63	0	0	63
Kethüda	120	0	0	120
Kımkı	0	0	0	0
Kurudere	0	77	111	88
Saruhan	194	0	0	194
Şamlı Çift.	0	0	0	0
Şemikler	100	0	0	100
Tekke	50	0	0	50
Üzerlik	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0
Toplam	167	132	144	188

Hane başı dikili tarım ortalama hâsılatı en yüksek olan yerleşim yeri Cedid Ecirli Çiftliğidir. Hane başına 1000 kuruş düşmesinin sebebi sadece 1 hanenin sebze bahçesi olmasından kaynaklanmaktadır. Tüm yerleşim yerlerinde hane başına düşen ortalama gelir 188 kuruştur. Bağcılıkla uğraşanların hane başı hâsılatı bahçe ve sebze

bahçeciliğinden fazladır. En düşük hane başı hâsılat Tekke ve Gerzile'dedir. Gerzile'de ahalinin çoğu çulhacılık mesleği ile uğraşmaktadır. Buna rağmen farklı mesleklerle geçimlerini sağlayan yerleşim yerlerinden farklı olarak hububat, özellikle tütün tarımını tercih etmişlerdir. Dikili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 61 Dikili tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatına göre dağılımı %

	Bağ		Bahçe		S. Bahçesi		Dikili	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	5	0	0	0	5	3	5	3
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	50	0	0	0	0	0	50	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	0	0	50	1	50	1
Gerzile	28	9	0	0	0	0	28	9
Goncalı	5	0	0	0	11	2	16	2
Göveçlik	98	71	0	0	0	0	98	71
Hacı Eyüblü	3	1	3	0	0	0	6	1
Kale	14	2	0	0	0	0	14	2
Karakova	0	0	4	0	9	1	13	1
Karamanlı	96	66	4	1	8	2	96	68
Karcı	98	60	22	9	2	0	99	69
Karcı Bereketler Mah.	91	44	6	2	0	0	91	46
Karcı Hallaçlar Mah.	95	42	44	14	2	1	98	56
Karcı Hisar Mah.	98	64	57	31	2	1	100	96
Kaşıkcı	60	6	0	0	0	0	60	6
Kethüda	74	7	0	0	0	0	74	7
Kınıklı	0	0	3	0	0	0	3	0
Kurudere	0	0	76	5	20	2	92	7
Saruhan	95	26	0	0	0	0	95	26
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	62	4	0	0	0	0	62	4
Tekke	4	0	0	0	0	0	4	0,2
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	58	13	13	2	2	0,4	62	15

Toplam tarım hâsılatı içinde dikili tarım hâsılat payının en fazla olduğu yerleşim yeri Karcı'nın Hisar Mahallesidir. Ekili tarım içinde ise hâsılat payı en düşük olan yerleşim yeri Hisar'dır. Bu sebepten dikili tarım hâsılatının yerleşim yerine göre en fazla paya sahip olması doğal bir sonuçtur. Dikili tarım hâsılatı toplam tarım hâsılatı içinde en düşük olan yerleşim yeri Tekke'dir.

Toplam tarım hâsılatının %13'ü bağ, %2'si bahçe, %0,4'ü sebze bahçesini karşılamaktadır. Toplam hanenin %57'si bağ, %12'si bahçe, %2'si sebze bahçesi ile uğraşmaktadır.

Tablo 3. 62 Dikili tarım hâsılatı ile toplam tarım hâsılatının ürünlere göre payları %

	Bağ		Bahçe		S. Bahçesi	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Dikili Tarım Hâsılatı	93	83	20	14	4	2,9
Toplam Tarım Hâsılatı	58	13	13	2	2	0,44

Dikili tarım hâsılatı olan ürünlerin, toplam tarım hâsılatı içindeki payları düşmüştür. Ancak hane ve hâsılat paylarındaki düşüş ekili tarım hane paylarının düşüş oranından fazladır.

3.2.3.1. Tarım işletmelerine göre dikili tarım hâsılatı

Dikili tarım hâsılatının işletmelere ve yerleşim yerlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 63 Tarım işletmelerine göre dikili tarım hâsılatı dağılımı

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	1	1000	1	1000	0,2	0,9
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	1	0	1	0	0,2	0,0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	5	320	0	0	5	320	0,9	0,3
Gerzile	23	1280	0	0	0	0	23	1280	3,9	1,2
Goncalı	2	500	0	0	1	100	3	600	0,5	0,5
Göveçlik	32	5315	28	5222,5	2	390	62	10927,5	10,6	9,9
Hacı Eyüblü	1	100	1	200	0	0	2	300	0,3	0,3
Kale	0	0	1	250	0	0	1	250	0,2	0,2
Karakova	3	230	0	0	0	0	3	230	0,5	0,2
Karamanlı	21	1315	3	490	0	0	24	1805	4,1	1,6
Karcı	170	37020	16	4200	1	300	187	41520	31,9	37,7
Karcı Bereketler Mah.	44	7030	5	350	0	0	49	7380	8,4	6,7
Karcı Hallaçlar Mah.	44	10450	14	5310	0	0	58	15760	9,9	14,3
Karcı Hisar Mah.	45	14140	1	500	0	0	46	14640	7,8	13,3
Kaşıkçı	4	200	2	180	0	0	6	380	1,0	0,3
Kethüda	6	415	21	2500	15	2110	42	5025	7,2	4,6
Kımkı	0	0	0	0	1	0	1	0	0,2	0,0
Kurudere	15	1121,5	1	50	7	847,5	23	2019	3,9	1,8
Saruhan	5	750	15	3130	0	0	20	3880	3,4	3,5

Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	7	770	17	1690	4	337,5	28	2797,5	4,8	2,5
Tekke	0	0	1	50	0	0	1	50	0,2	0,0
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	422	80636,5	131	24442,5	33	5085	586	110164	100	100
%	72	73	22	22	6	5	100	100		

Tarım işletmelerinin dikili tarım hâsılatındaki payı işletme büyüdükçe azalmaktadır. Aynı durum hane payları içinde geçerlidir. Ayrıca dikili tarım işletmelerinin toplam hane ve hâsılat dağılım payları neredeyse birbirine eşittir. Dikili tarım hâsılatının yerleşim birimlerindeki toplamlarına göre işletmeler içindeki dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 64 Tarım işletmelerine göre dikili tarım hâsılatı dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	100	100
Çamrak	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	100	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	100	100	0	0
Gerzile	100	100	0	0	0	0
Goncalı	67	83	0	0	33	17
Göveçlik	52	49	45	48	3	4
Hacı Eyüblü	50	33	50	67	0	0
Kale	0	0	100	100	0	0
Karakova	100	100	0	0	0	0
Karamanlı	88	73	13	27	0	0
Karcı	91	89	9	10	1	1
Karcı Bereketler Mah.	90	95	10	5	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	76	66	24	34	0	0
Karcı Hisar Mah.	98	97	2	3	0	0
Kaşıkçı	67	53	33	47	0	0
Kethüda	14	8	50	50	36	42
Kımkı	0	0	0	0	100	0
Kurudere	65	56	4	2	30	42
Saruhan	25	19	75	81	0	0
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0
Şemikler	25	28	61	60	14	12
Tekke	0	0	100	100	0	0
Üzerlik	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0
Toplam	72	73	22	22	6	5

Gerzile ve Karakova’da dikili tarım işletmelerinin tamamı küçük işletmelerdedir. Eskihisar, Kale ve Tekke’de dikili tarım işletmelerinin tamamı orta büyüklükteki işletmelerde, Kınıklı, Cedid Ecirli Çiftliği ve Dere’de dikili tarım işletmelerinin tamamı büyük işletmelerdedir. Ancak Kınıklı ve Dere’deki işletmelerin hâsılatı yoktur. Dikili tarım hâsılatının işletmelere göre hane başı ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 65 Tarım işletmelerine göre hane başı dikili tarım hâsılatı ortalamaları

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	1000	1000
Çamrak	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0
Eskihisar	0	64	0	64
Gerzile	56	0	0	56
Goncalı	250	0	100	200
Göveçlik	166	187	195	176
Hacı Eyüblü	100	200	0	150
Kale	0	250	0	250
Karakova	77	0	0	77
Karamanlı	63	163	0	75
Karcı	218	263	300	222
Karcı Bereketler Mah.	160	70	0	151
Karcı Hallaçlar Mah.	238	379	0	272
Karcı Hisar Mah.	314	500	0	318
Kaşıkcı	50	90	0	63
Kethüda	69	119	141	120
Kınıklı	0	0	0	0
Kurudere	75	50	121	88
Saruhan	150	209	0	194
Şamlı Çift.	0	0	0	0
Şemikler	110	99	84	100
Tekke	0	50	0	50
Üzerlik	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0
Toplam	191	187	154	188

Dikili tarım işletmelerinin hane başı ortalama değerleri; küçük işletmelerde 191 kuruş, orta büyüklükteki işletmelerde 187 kuruş, büyük işletmelerde 154 kuruştur. Tüm işletmelerin ortalama hane başı hâsılatı 188 kuruştur. Dikili tarım hâsılatının işletmelere göre toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 66 İşletmelere göre dikili tarım hâsılâtının toplam tarım hâsılâtı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	5	3	5	3
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	50	0	50	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	50	1	0	0	50	1
Gerzile	28	9	0	0	0	0	28	9
Goncalı	11	2	0	0	5	0	16	2
Göveçlik	51	35	44	34	3	3	98	71
Hacı Eyüblü	3	0	3	1	0	0	6	1
Kale	0	0	14	2	0	0	14	2
Karakova	13	1	0	0	0	0	13	1
Karamanlı	84	50	12	19	0	0	96	68
Karcı	90	62	9	7	1	1	99	69
Karcı Bereketler Mah.	81	43	9	2	0	0	91	46
Karcı Hallaçlar Mah.	75	37	24	19	0	0	98	56
Karcı Hisar Mah.	98	93	2	3	0	0	100	96
Kaşıkcı	40	3	20	3	0	0	60	6
Kethüda	11	1	37	3	26	3	74	7
Kınıklı	0	0	0	0	3	0	3	0
Kurudere	60	4	4	0	28	3	92	7
Saruhan	24	5	71	21	0	0	95	26
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Semikler	16	1	38	3	9	1	62	4
Tekke	0	0	4	0	0	0	4	0
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	45	11	14	3	3	1	62	15

Dikili tarım işletmelerinin toplam tarım hâsılâtı içindeki payı %15'tir. İşletmelerin %62'si dikili tarımla uğraşmaktadır. Dikili tarım işletmelerinin payına göre dikili tarım hâsılâtının toplam hâsılattan aldığı pay oldukça düşüktür. Tarım işletmelerinin dikili tarım ve toplam tarım hâsılâtı içindeki payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 67 İşletmelere göre dikili tarım hâsılâtı ile toplam tarım hâsılâtı payları

	Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Dikili Tarım Hâsılâtı	72	73	22	22	6	5
Toplam Tarım Hâsılâtı	45	11	14	3	3	1

Dikili tarım işletmelerinin toplam hâsılât içindeki payları dikili tarım hâsılâtı payına göre oldukça düşmüştür. Ancak hane paylarındaki düşüşler hâsılât payları kadar

fazla değildir. Bunun sebebi dikili tarım faaliyetinde bulunan hane sayısının fazla hâsılatın az olmasıdır.

3.2.3.1.1. Bağcılık hâsılatı

Bağ geliri, ekili tarım gelirleri içinde %83 paya tarım gelirleri içinde %13 paya sahiptir. Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 68 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılatı dağılımı

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	1	0	1	0	0,2	0
Dere	0	0	0	0	1	0	1	0	0,2	0
Gerzile	23	1280	0	0	0	0	23	1280	4,2	1,4
Goncalı	0	0	0	0	1	100	1	100	0,2	0,1
Göveçlik	32	5315	28	5222,5	2	390	62	10927,5	11,4	12,0
Hacı Eyüblü	0	0	1	200	0	0	1	200	0,2	0,2
Kale	0	0	1	250	0	0	1	250	0,2	0,3
Karamanlı	21	1255	3	490	0	0	24	1745	4,4	1,9
Karcı	168	32280	16	3330	1	300	185	35910	33,9	39,4
Karcı Bereketler Mah.	44	6730	5	350	0	0	49	7080	9,0	7,8
Karcı Hallaçlar Mah.	42	7880	14	3960	0	0	56	11840	10,3	13,0
Karcı Hisar Mah.	44	9440	1	300	0	0	45	9740	8,2	10,7
Kaşıkcı	4	200	2	180	0	0	6	380	1,1	0,4
Kethüda	6	415	21	2500	15	2110	42	5025	7,7	5,5
Saruhan	5	750	15	3130	0	0	20	3880	3,7	4,3
Şemikler	7	770	17	1690	4	337,5	28	2797,5	5,1	3,1
Tekke	0	0	1	50	0	0	1	50	0,2	0,1
Toplam	396	66315	125	21652,5	25	3237,5	546	91205	100	100
%	72,5	72,7	22,9	23,7	4,6	3,5	100,0	100,0		

Denizli merkez köyleri içinde on bir yerleşim yerinde bağcılık faaliyeti yapılmamaktadır. Cedid Ecirli Çiftliğindeki 5 dönüm bağ arazisi “hayrat” olduğu için geliri bulunmamaktadır. Dere’deki bağ arazisi de dört yıl sonra hâsılat verileceği için gelir kaydı bulunmamaktadır. Yukarıdaki tabloda dikili tarım işletmesi sayılan ancak hâsılatı olmayan başka haneler de vardır. Gerzile’de 2 dönüm, Karcı’nın Hallaçlar Mahallesi’nde 1 dönüm, Kethüda’da 0,5 dönüm bağ arazisi hâsılat vermemektedir. Böylelikle bağ tarım işletmelerinin hâsılat elde eden hane sayısı 546’dan 541’e düşmektedir.

Bağ tarım işletmeleri içinde en büyük hâsılat payı küçük işletmelerdedir. Kale’de bulunun bağlık arazi “bağ ve bahçe” kaydı ile verilmiştir. Bu kayıt bağlık alan

olarak değerlendirilmiştir. Bağcılık hâsılatının yerleşim yerleri ve işletmelere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 69 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılat dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	100	0
Dere	0	0	0	0	100	0
Gerzile	100	100	0	0	0	0
Goncalı	0	0	0	0	100	100
Göveçlik	51,6	48,6	45,2	47,8	3,2	3,6
Hacı Eyüblü	0	0	100	100	0	0
Kale	0	0	100	100	0	0
Karamanlı	87,5	71,9	12,5	28,1	0	0
Karcı	90,8	89,9	8,6	9,3	0,5	0,8
Karcı Bereketler Mah.	89,8	95,1	10,2	4,9	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	75,0	66,6	25,0	33,4	0	0
Karcı Hisar Mah.	97,8	96,9	2,2	3,1	0	0
Kaşıkcı	66,7	52,6	33,3	47,4	0	0
Kethüda	14,3	8,3	50	49,8	35,7	42
Saruhan	25	19,3	75	80,7	0	0
Şemikler	25	27,5	60,7	60,4	14,3	12,1
Tekke	0	0	100	100	0	0
Toplam	72,5	72,7	22,9	23,7	4,6	3,5

Bağcılık tarım hâsılatı elde eden işletmelerin %72,5'i, bağcılık hâsılatının %72,7'si küçük işletmelerde toplanmıştır. Göveçlik, Karcı ve Şemikler'de tüm işletme türlerinde bağcılık hâsılatı elde edilmektedir. Ancak büyük işletmelerin hâsılat payı oldukça düşüktür. Bağcılık hâsılatının işletmelere göre hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 70 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılatı hane başı ortalaması

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Gerzile	56	0	0	56
Goncalı	0	0	100	100
Göveçlik	166	187	195	176
Hacı Eyüblü	0	200	0	200
Kale	0	250	0	250
Karamanlı	60	163	0	73
Karcı	192	208	300	194
Karcı Bereketler Mah.	153	70	0	144
Karcı Hallaçlar Mah.	188	283	0	211
Karcı Hisar Mah.	215	300	0	216
Kaşıkcı	50	90	0	63
Kethüda	69	119	141	120
Saruhan	150	209	0	194

Şamlı Çift.	0	0	0	0
Şemikler	110	99	84	100
Tekke	0	50	0	50
Toplam	167	173	130	167

Bağcılık hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalaması 167 kuruştur. İşletmelere göre bağcılık hâsılatı hane başı ortalamaları küçük işletmelerde 167 kuruş, orta büyüklükteki işletmelerde 173 kuruş, büyük işletmelerde 130 kuruştur. Hane başı ortalamasında en büyük değer Kale’de 250 kuruştur. Bağcılık hâsılatının toplam dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 71 İşletmelere göre bağcılık hâsılatının toplam dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	100	0	100	0
Dere	0	0	0	0	100	0	100	0
Gerzile	100	100	0	0	0	0	100	100
Goncalı	0	0	0	0	33	17	33	17
Göveçlik	52	49	45	48	3	4	100	100
Hacı Eyüblü	0	0	50	67	0	0	50	67
Kale	0	0	100	100	0	0	100	100
Karamanlı	88	70	13	27	0	0	100	97
Karcı	90	78	9	8	0,5	0,7	99	86
Karcı Bereketler Mah.	90	91	10	5	0	0	100	96
Karcı Hallaçlar Mah.	72	50	24	25	0	0	97	75
Karcı Hisar Mah.	96	64	2	2	0	0	98	67
Kaşıkcı	67	53	33	47	0	0	100	100
Kethüda	14	8	50	50	36	42	100	100
Saruhan	25	19	75	81	0	0	100	100
Şemikler	25	28	61	60	14	12	100	100
Tekke	0	0	100	100	0	0	100	100
Toplam	68	60	21	20	4	3	93	83

Gerzile, Göveçlik, Kale, Kaşıkcı, Kethüda, Saruhan, Şemikler ve Tekke’de dikili tarım hâsılatının tamamı bağcılık hâsılatından oluşmaktadır. Bağcılık tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 72 İşletmelere göre bağcılık hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	4,8	0	4,8	0
Dere	0	0	0	0	50	0	50	0
Gerzile	28,0	8,9	0	0	0	0	28	8,9
Goncalı	0	0	0	0	5,3	0,4	5,3	0,4
Göveçlik	50,8	34,5	44,4	33,9	3,2	2,5	98,4	70,9
Hacı Eyüblü	0	0	3,1	0,6	0	0	3,1	0,6

Kale	0	0	14,3	2,4	0	0	14,3	2,4
Karakova	0	0	0	0	0	0	0	0
Karamanlı	84,0	47,4	12	18,5	0	0	96	66
Karcı	89,4	53,9	8,5	5,6	0,5	0,5	98,4	59,9
Karcı Bereketler Mah.	81,5	41,6	9,3	2,2	0	0	90,7	43,8
Karcı Hallaçlar Mah.	71,2	28,2	23,7	14,2	0	0	94,9	42,4
Karcı Hisar Mah.	95,7	62	2,2	2	0	0	97,8	64
Kaşıkcı	40	3,4	20	3	0	0	60	6,4
Kethüda	10,5	0,5	36,8	3,3	26,3	2,8	73,7	6,6
Saruhan	23,8	5,1	71,4	21,3	0	0	95,2	26,4
Şemikler	15,6	1,2	37,8	2,6	8,9	0,5	62,2	4,3
Tekke	0	0	3,6	0,2	0	0	3,6	0,2
Toplam	41,8	9,2	13,2	3	2,6	0,4	57,7	12,7

Dikili tarım hâsılatı içinde %83 olan bağcılık hâsılatının payı toplam tarım hâsılatı içinde %12,7'ye düşmüştür. Özellikle Göveçlik, Karamanlı, Saruhan, Karcı ve Mahallelerinde bağcılık hâsılatı elde eden hanelerin toplam işletmeler içindeki payları %90'ın üzerindedir. Adı geçen yerleşim yerlerinde ahalinin ekili tarımdan çok dikili tarımı tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

3.2.3.1.2. Bahçecilik hâsılatı

Bahçe geliri, ekili tarım gelirleri içinde %14 paya, tarım gelirleri içinde %2 paya sahiptir. Tarım işletmelerine göre bahçecilik hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 73 Tarım işletmelerine göre bahçecilik hâsılat dağılımı

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Hacı Eyüblü	1	100	0	0	0	0	1	100	0,8	0,6
Karakova	1	50	0	0	0	0	1	50	0,8	0,3
Karamanlı	1	20	0	0	0	0	1	20	0,8	0,1
Karcı	35	4520	7	870	0	0	42	5390	35,0	34,1
Karcı Bereketler Mah.	3	300	0	0	0	0	3	300	2,5	1,9
Karcı Hallaçlar Mah.	19	2570	7	1200	0	0	26	3770	21,7	23,9
Karcı Hisar Mah.	25	4500	1	200	0	0	26	4700	21,7	29,8
Kınıklı	0	0	0	0	1	0	1	0	0,8	0
Kurudere	14	1020	1	50	4	395	19	1465	15,8	9,3
Toplam	99	13080	16	2320	5	395	120	15795	100	100
%	82,5	82,8	13,3	14,7	4,2	2,5	100,0	100,0		

Denizli merkez köyleri içinde dokuz yerleşim yerinde bahçecilik yapılmaktadır. Kınıklı'daki bahçenin hâsılatı bulunmamaktadır. Bahçe hâsılatı elde eden hane sayısı böylelikle 119'a düşmektedir.

Bahçecilikte de en büyük hane ve hâsılat payı küçük işletmelerde bulunmaktadır. İşletmeler büyüdükçe hane ve hâsılat payları düşmektedir. Bahçecilik hâsılatının yerleşim yerleri ve işletmelere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 74 Tarım işletmelerine göre bahçecilik hâsılat dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Hacı Eyüblü	100	100	0	0	0	0
Karakova	100	100	0	0	0	0
Karamanlı	100	100	0	0	0	0
Karcı	83,3	83,9	16,7	16,1	0	0
Karcı Bereketler Mah.	100	100	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	73,1	68,2	26,9	31,8	0	0
Karcı Hisar Mah.	96,2	95,7	3,8	4,3	0	0
Kınıklı	0	0	0	0	100	0
Kurudere	73,7	69,6	5,3	3,4	21,1	27
Toplam	82,5	82,8	13,3	14,7	4,2	2,5

Bahçecilik hâsılatı daha çok küçük işletmelerde toplanmıştır. Büyük işletmelerden sadece Kurudere’de bahçecilik hâsılat payı görülmektedir. Bahçecilik hâsılatının işletmelere göre hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 75 Tarım işletmelerine göre bahçecilik hâsılatı hane başı ortalaması

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Hacı Eyüblü	100	0	0	100
Karakova	50	0	0	50
Karamanlı	20	0	0	20
Karcı	129	124	0	128
Karcı Bereketler Mah.	100	0	0	100
Karcı Hallaçlar Mah.	135	171	0	145
Karcı Hisar Mah.	180	200	0	181
Kurudere	73	50	99	77
Toplam	132	145	79	132

Hane başı bahçecilik hâsılatı ortalama 132 kuruştur. Hane başına düşen en büyük miktar Hisar Mahaltesinde 181 kuruştur. Bahçecilik hâsılatının toplam dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 76 İşletmelere göre bahçecilik hâsılatının toplam dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Hacı Eyüblü	50	33	0	0	0	0	50	33
Karakova	33	22	0	0	0	0	33	22
Karamanlı	4	1	0	0	0	0	4	1

Karcı	19	11	4	2	0	0	22	13
Karcı Bereketler Mah.	6	4	0	0	0	0	6	4
Karcı Hallaçlar Mah.	33	16	12	8	0	0	45	24
Karcı Hisar Mah.	54	31	2	1	0	0	57	32
Kımıklı	0	0	0	0	100	0	100	0
Kurudere	61	51	4	2	17	20	83	73
Toplam	17	12	3	2	1	0	20	14

Dikili tarım hâsılatı içinde bahçecilik hâsılatının payı %14'tür. Kurudere'de dikili tarım hâsılatının %73'ü bahçecilik hâsılatıdır. Bahçecilik tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 77 İşletmelere göre bahçecilik hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Hacı Eyüblü	3,1	0,3	0	0	0	0	3,1	0,3
Karakova	4,3	0,2	0	0	0	0	4,3	0,2
Karamanlı	4	0,8	0	0	0	0	4	0,8
Karcı	18,6	7,5	3,7	1,5	0	0	22,3	9
Karcı Bereketler Mah.	5,6	1,9	0	0	0	0	5,6	1,9
Karcı Hallaçlar Mah.	32,2	9,2	11,9	4,3	0	0	44,1	13,5
Karcı Hisar Mah.	54,3	29,6	2,2	1,3	0	0	56,5	30,9
Kımıklı	0	0	0	0	2,9	0	2,9	0
Kurudere	56	3,5	4	0,2	16	1,4	76	5
Toplam	10,5	1,8	1,7	0,3	0,5	0,1	12,7	2,2

Bahçecilik hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki payı %2,2'dir. Kurudere'nin dikili tarım içindeki bahçecilik hâsılatı ile toplam tarım hâsılatı içindeki payları arasında büyük fark vardır. Sebebi ise Kurudere'de dikili tarımdan çok ekili tarımın yapılmasıdır. Karcı'nın Hallaçlar ve Hisar Mahallelerinde bahçecilik hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki payının yüksek olduğu görülmektedir.

3.2.3.1.3. Sebze bahçesi hâsılatı

Sebze bahçesi geliri, ekili tarım gelirleri içinde %2,9 paya, tarım gelirleri içinde %0,45 paya sahiptir. Tarım işletmelerine göre sebze bahçesi hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 78 Tarım işletmelerine göre sebze bahçesi hâsılat dağılımı

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	1	1000	1	1000	4,8	31,6
Eskihisar	0	0	5	320	0	0	5	320	23,8	10,1

Goncalı	2	500	0	0	0	0	2	500	9,5	15,8
Karakova	2	180	0	0	0	0	2	180	9,5	5,7
Karamanlı	2	40	0	0	0	0	2	40	9,5	1,3
Karcı	3	220	0	0	0	0	3	220	14,3	7,0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1	150	0	0	1	150	4,8	4,7
Karcı Hisar Mah.	1	200	0	0	0	0	1	200	4,8	6,3
Kurudere	1	101,5	0	0	3	452,5	4	554	19,0	17,5
Toplam	11	1241,5	6	470	4	1452,5	21	3164	100	100
%	52,4	39,2	28,6	14,9	19,0	45,9	100,0	100,0		

Denizli merkez köylerinde hâsılat elde edilmeyen sebze bahçesi bulunmamaktadır. Sebzeler yıllık bitkiler olduğu için ürün belli bir süre beklenilmemektedir. Dokuz yerleşim yerinde sebzeçilik yapılmaktadır. Karamanlı'da sebze yeri ve sebze bahçesi olarak iki farklı kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlar sebze bahçesi adı altında birleştirilmiştir. Sebze bahçesi hâsılatının yerleşim yerleri ve işletmelere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 79 Tarım işletmelerine göre bağcılık hâsılat dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	100	100
Eskihisar	0	0	100	100	0	0
Goncalı	100	100	0	0	0	0
Karakova	100	100	0	0	0	0
Karamanlı	100	100	0	0	0	0
Karcı	100	100	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	100	100	0	0
Karcı Hisar Mah.	100	100	0	0	0	0
Kurudere	25,0	18,3	0	0	75	81,7
Toplam	52,4	39,2	28,6	14,9	19	45,9

Sebze hâsılatı elde eden hanelerin ve hâsılatların payları her yerleşim yerinde bir işletmededir. Sadece Kurudere'de sebze hâsılatı küçük ve büyük işletmelere dağılmıştır. Sebze bahçesi hâsılatının işletmelere göre hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 80 Tarım işletmelerine göre sebze bahçesi hâsılatı hane başı ortalaması

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Cedid Ecirli Çift.	0	0	1000	1000
Eskihisar	0	64	0	64
Goncalı	250	0	0	250
Karakova	90	0	0	90
Karamanlı	20	0	0	20
Karcı	73	0	0	73
Karcı Hallaçlar Mah.	0	150	0	150
Karcı Hisar Mah.	200	0	0	200
Kurudere	102	0	151	139
Toplam	113	78	363	151

Sebze bahçesi hâsılatının yerleşim yerleri içinde hane başı ortalaması 151 kuruştur. Hane başına düşen en büyük miktar Cedit Ecirli Çiftliğinde 1000 kuruştur. Sebze bahçesi hâsılatının toplam dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 81 İşletmelere göre sebze bahçesi hâsılatının dikili tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedit Ecirli Çift.	0	0	0	0	100	100	100	100
Eskihisar	0	0	100	100	0	0	100	100
Goncalı	66,7	83,3	0	0	0	0	66,7	83,3
Karakova	66,7	78,3	0	0	0	0	66,7	78,3
Karamanlı	8,3	2,2	0	0	0	0	8,3	2,2
Karcı	1,6	0,5	0	0	0	0	1,6	0,5
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1,7	1,0	0	0	1,7	1,0
Karcı Hisar Mah.	2,2	1,4	0	0	0	0	2,2	1,4
Kurudere	4,3	5	0	0	13,0	22,4	17,4	27,4
Toplam	1,9	1,1	1	0,4	0,7	1,3	3,6	2,9

Sebze bahçesi hâsılatı dikili tarım hâsılatı içinde %2,9 paya sahiptir. Cedit Ecirli Çiftliği, Eskihisar, Goncalı ve Karakova'da sebze hâsılatı payı yerleşim yerleri içinde yüksektir. Sebze bahçesi tarım hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 82 İşletmelere göre sebze bahçesi hâsılatının toplam tarım hâsılatı içindeki dağılımı %

	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Cedit Ecirli Çift.	0	0	0	0	4,8	3,4	4,8	3,4
Eskihisar	0	0	50	1,4	0	0	50	1,4
Goncalı	10,5	1,8	0	0	0	0	10,5	1,8
Karakova	8,7	0,8	0	0	0	0	8,7	0,8
Karamanlı	8	1,5	0	0	0	0	8	1,5
Karcı	1,6	0,4	0	0	0	0	1,6	0,4
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1,7	0,5	0	0	1,7	0,5
Karcı Hisar Mah.	2,2	1,3	0	0	0	0	2,2	1,3
Kurudere	4	0,3	0	0	12	1,6	16	1,9
Toplam	1,2	0,2	0,6	0,1	0,4	0,2	2,2	0,4

Sebze bahçesi hâsılatının dikili tarım hâsılatı içindeki payı %2,9, toplam tarım hâsılatı içindeki payı %0,4'tür. Cedit Ecirli Çiftliği, Eskihisar, Goncalı ve Karakova'da ekili tarımın tercih edilmesinden dolayı sebze bahçesi hâsılat payları toplam tarım hâsılatı içinde oldukça düşmüştür.

3.3. HAYVANCILIK HÂSILATI

Denizli merkez köylerinin 1844 yılına ait hayvan hâsılatı dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 83 Toplam hayvan hâsılatı

	Büyükbaş		Küçükbaş		Yük-Binek		Arıcılık		Toplam		%	
	Hane	Krş.	Hane	Krş	Hane	Krş	Hane	Krş	Hane	Krş	Hane	Krş
Abdullah Ağa Çift.	7	360	0	0	0	0	0	0	7	360	1,5	0,8
Bağbaşı	19	868	0	0	0	0	2	180	19	1048	3,9	2,3
Cedid Ecirli Çift.	14	1070	0	0	3	245	0	0	14	1315	2,9	2,9
Çamrak	4	210	1	150	0	0	0	0	5	360	1,0	0,8
Dere	11	960	0	0	0	0	0	0	11	960	2,3	2,1
Eldenizli	13	700,5	1	225	3	208,75	1	100	14	1234,25	2,9	2,7
Eskihisar	9	435	2	900	1	200	1	200	11	1735	2,3	3,8
Gerzile	57	1830	5	7125	0	0	1	70	61	9025	12,7	19,8
Goncalı	11	618	0	0	0	0	1	70	11	688	2,3	1,5
Göveçlik	18	710	1	120	1	100	2	20	20	950	4,1	2,1
Hacı Eyüblü	26	1605	2	1180	0	0	1	30	26	2815	5,4	6,2
Kale	2	90	0	0	0	0	0	0	2	90	0,4	0,2
Karakova	9	635	0	0	1	50	6	420	13	1105	2,7	2,4
Karamanlı	2	60	1	160	0	0	0	0	3	220	0,6	0,5
Karcı	35	1085	6	2875	0	0	0	0	41	3960	8,5	8,7
Karcı Bereketler M.	20	595	0	0	0	0	0	0	20	595	4,1	1,3
Karcı Hallaçlar M.	17	505	0	0	0	0	0	0	17	505	3,5	1,1
Karcı Hisar Mah.	11	310	1	750	0	0	0	0	11	1060	2,3	2,3
Kaşıkcı	2	125	0	0	0	0	0	0	2	125	0,4	0,3
Kethüda	26	1295	2	1075	0	0	3	210	29	2580	6,0	5,7
Kınıklı	18	545	0	0	0	0	0	0	18	545	3,7	1,2
Kurudere	21	1008	2	975,5	0	0	0	0	22	1983,5	4,6	4,4
Saruhan	18	838	1	60	0	0	0	0	19	898	3,9	2,0
Şamlı Çift.	27	2260	0	0	5	530	5	170	27	2960	5,6	6,5
Şemikler	22	705	3	4750	1	40	0	0	25	5495	5,2	12,1
Tekke	12	600	0	0	0	0	0	0	12	600	2,5	1,3
Üzerlik	11	1496,5	0	0	5	346,5	2	80	11	1923	2,3	4,2
Zeytin	11	425	0	0	0	0	0	0	11	425	2,3	0,9
Toplam	453	21944	28	20345,5	20	1720,25	25	1550	482	45559,75	100	100
%	94,0	48,2	5,8	44,7	4,1	3,8	5,2	3,4	100	100		

Hayvan hâsılatı içinde hâsılat elde edilen hane sayısı ve hayvan türlerini gösteren yukarıdaki tabloda büyükbaş %94, küçükbaş %5,8, yük-binek %4,1 ve arı %5,2 hane paylarına sahiptir. Hâsılat içindeki payları büyükbaş %48,2, küçükbaş %44,7, yük-binek %3,8 ve arı %3,4'tür.

Hayvan hâsılatı içinde en büyük hane ve hâsılat payı Gerzile’de görülmektedir. Hâsılat elde eden hayvan sahiplerinin ve hâsılat elde edilen hayvanların yerleşim birimlerine göre toplam hâsılat dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 84 Denizli merkez köyleri toplam hayvan hâsılat dağılımı %

	Büyükbaş		Küçükbaş		Yük-Binek		Arıcılık	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	100	83	0	0	0	0	11	17
Cedid Ecirli Çift.	100	81	0	0	21	19	0	0
Çamrak	80	58	20	42	0	0	0	0
Dere	100	100	0	0	0	0	0	0
Eldenizli	93	57	7	18	21	17	7	8
Eskihisar	82	25	18	52	9	12	9	12
Gerzile	93	20	8	79	0	0	2	1
Goncalı	100	90	0	0	0	0	9	10
Göveçlik	90	75	5	13	5	11	10	2
Hacı Eyüblü	100	57	8	42	0	0	4	1
Kale	100	100	0	0	0	0	0	0
Karakova	69	57	0	0	8	5	46	38
Karamanlı	67	27	33	73	0	0	0	0
Karcı	85	27	15	73	0	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	100	100	0	0	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	100	100	0	0	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	100	29	9	71	0	0	0	0
Kaşıkcı	100	100	0	0	0	0	0	0
Kethüda	90	50	7	42	0	0	10	8
Kınıklı	100	100	0	0	0	0	0	0
Kurudere	95	51	9	49	0	0	0	0
Saruhan	95	93	5	7	0	0	0	0
Şamlı Çift.	100	76	0	0	19	18	19	6
Şemikler	88	13	12	86	4	1	0	0
Tekke	100	100	0	0	0	0	0	0
Üzerlik	100	78	0	0	45	18	18	4
Zeytin	100	100	0	0	0	0	0	0
Toplam	94	48	6	45	4	4	5	3

Yerleşim yerlerinin tamamında büyükbaş hayvan hâsılatı elde edenlerin hane payı diğer türlerin hane payından büyüktür. Küçükbaş hayvan hâsılatı fazla olan Eskihisar, Gerzile, Karamanlı, Karcı ve Hisar Mahallesi dışındaki yerleşim birimlerinin büyükbaş hayvan hâsılat payları diğer hayvan türlerinden yüksektir. Hâsılat elde edilen hayvan türlerinin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 85. Hâsılat elde edilen hayvan dağılımı

	Büyükbaş		Küçükbaş		Yük-Binek		Arıcılık		Toplam		%	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Bab	Hane	Baş	Hane	Baş
Abdullah Ağa Çift.	7	11	0	0	0	0	0	0	7	11	1,5	0,5
Bağbaşı	19	29	0	0	0	0	2	8	19	29	3,9	1,3
Cedid Ecirli Çift.	14	28	0	0	3	8	0	0	14	36	2,9	1,6
Çamrak	4	7	1	15	0	0	0	0	5	22	1,0	1,0
Dere	11	26	0	0	0	0	0	0	11	26	2,3	1,1
Eldenizli	13	16	1	15	3	3	1	10	14	34	2,9	1,5
Eskihisar	9	12	2	40	1	1	1	20	11	53	2,3	2,3
Gerzile	57	61	5	735	0	0	1	7	61	796	12,7	34,5
Goncalı	11	20	0	0	0	0	1	7	11	20	2,3	0,9
Göveçlik	18	18	1	11	1	1	2	2	20	30	4,1	1,3
Hacı Eyüblü	26	53	2	149	0	0	1	3	26	202	5,4	8,8
Kale	2	3	0	0	0	0	0	0	2	3	0,4	0,1
Karakova	9	17	0	0	1	1	6	42	13	18	2,7	0,8
Karamanlı	2	2	1	24	0	0	0	0	3	26	0,6	1,1
Karcı	35	38	6	235	0	0	0	0	41	273	8,5	11,8
Karcı Bereketler Mah.	20	20	0	0	0	0	0	0	20	20	4,1	0,9
Karcı Hallaçlar Mah.	17	17	0	0	0	0	0	0	17	17	3,5	0,7
Karcı Hisar Mah.	11	11	1	50	0	0	0	0	11	61	2,3	2,6
Kaşıkcı	2	4	0	0	0	0	0	0	2	4	0,4	0,2
Kethüda	26	43	2	65	0	0	3	21	29	108	6,0	4,7
Kınıklı	18	18	0	0	0	0	0	0	18	18	3,7	0,8
Kurudere	21	34	2	65	0	0	0	0	22	99	4,6	4,3
Saruhan	18	19	1	27	0	0	0	0	19	46	3,9	2,0
Şamlı Çift.	27	53	0	0	5	12	5	17	27	65	5,6	2,8
Şemikler	22	24	3	190	1	1	0	0	25	215	5,2	9,3
Tekke	12	20	0	0	0	0	0	0	12	20	2,5	0,9
Üzerlik	11	34	0	0	5	7	2	8	11	41	2,3	1,8
Zeytin	11	14	0	0	0	0	0	0	11	14	2,3	0,6
Toplam	453	652	28	1621	20	34	25	145	482	2307	100	100
%	94,0	28,3	5,8	70,3	4,1	1,5	5,2		100	100		

Küçükbaş hayvanların hâsılatı %70,3 payla en yüksek değere sahiptir. Hane payının %5,8 olması da doğal bir sonuçtur. Çünkü küçükbaş hayvanlar sürü şeklinde beslenmektedir. Hâsılatı olan haneler içinde en yüksek pay büyükbaş hayvan sahiplerindedir. Hayvanı olan hanelerin büyük kısmında hâsılat getiren büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Yerleşim yerlerinde, hâsılat elde edilen hayvan payında ilk sırayı Gerzile almaktadır. Hayvan hâsılatı elde eden hanelerin toplam hane içinde dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 86 Hayvan hâsılatı elde eden hanelerin toplam hane içinde dağılımı %

	Büyükbaş	Küçükbaş	Yük-Binek	Arıcılık	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	88	0	0	0	88
Bağbaşı	68	0	0	7	68
Cedid Ecirli Çift.	39	0	8	0	39
Çamrak	40	10	0	0	50
Dere	73	0	0	0	73
Eldenizli	65	5	15	5	70
Eskihisar	50	11	6	6	61
Gerzile	41	4	0	1	44
Goncalı	37	0	0	3	37
Göveçlik	28	2	2	3	31
Hacı Eyüblü	72	6	0	3	72
Kale	22	0	0	0	22
Karakova	32	0	4	21	46
Karamanlı	4	2	0	0	6
Karcı	18	3	0	0	21
Karcı Bereketler Mah.	31	0	0	0	31
Karcı Hallaçlar Mah.	25	0	0	0	25
Karcı Hisar Mah.	23	2	0	0	23
Kaşıkçı	13	0	0	0	13
Kethüda	37	3	0	4	41
Kınıklı	51	0	0	0	51
Kurudere	78	7	0	0	81
Saruhan	82	5	0	0	86
Şamlı Çift.	66	0	12	12	66
Şemikler	40	5	2	0	45
Tekke	35	0	0	0	35
Üzerlik	55	0	25	10	55
Zeytin	73	0	0	0	73
Toplam	38	2	2	2	40

Toplam haneler içinde hayvan hâsılatı elde edenlerin payı %40'tır. Abdullah Ağa Çiftliği, Saruhan ve Kurudere'de hayvan hâsılatı elde eden hane payları yerleşim yerleri içinde %80'in üzerindedir. Karamanlı'da ise hane payı en düşük değerde %6'dır.

Hâsılat elde eden hanelerin %38'i büyükbaş hayvan sahipleridir. Küçükbaş, yük-binek ve arıcılıktan gelir elde eden hanelerin toplam haneler içindeki payı %2'dir. Hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hâsılat elde ettiği hayvan türüne göre hane başı gelir ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 87 Hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı

	Büyükbaş	Küçükbaş	Yük-Binek	Arıcılık	Toplam	Fark
Abdullah Ağa Çift.	51	0	0	0	51	-44
Bağbaşı	46	0	0	90	55	-40
Cedid Acarlı Çift.	76	0	82	0	94	-1
Çumrak	53	150	0	0	72	-23

Dere	87	0	0	0	87	-8
Eldenizli	54	225	70	100	88	-7
Eskihisar	48	450	200	200	158	63
Gerzile	32	1425	0	70	148	53
Goncalı	56	0	0	70	63	-32
Göveçlik	39	120	100	10	48	-48
Hacı Eyüblü	62	590	0	30	108	13
Kale	45	0	0	0	45	-50
Karakova	71	0	50	70	85	-10
Karamanlı	30	160	0	0	73	-22
Karcı	31	479	0	0	97	2
Karcı Bereketler Mah.	30	0	0	0	30	-65
Karcı Hallaçlar Mah.	30	0	0	0	30	-65
Karcı Hisar Mah.	28	750	0	0	96	1
Kaşıkcı	63	0	0	0	63	-33
Kethüda	50	538	0	70	89	-6
Kımkılı	30	0	0	0	30	-65
Kurudere	48	488	0	0	90	-5
Saruhan	47	60	0	0	47	-48
Şamlı Çift.	84	0	106	34	110	15
Şemikler	32	1583	40	0	220	125
Tekke	50	0	0	0	50	-45
Üzerlik	136	0	69	40	175	80
Zeytin	39	0	0	0	39	-56
Toplam	48	727	86	62	95	

Hayvan hâsılatı elde edenlerin ortalama geliri 95 kuruştur. Hane başına en çok hâsılat küçükbaş hayvancılıktan düşmektedir. Küçükbaş hayvancılığın dışındaki hayvancılık türlerinden hane başına düşen gelirlerin hiçbiri 100 kuruşu aşmazken küçükbaş hayvancılıkta hane başına 727 kuruş düşmektedir. Küçükbaş hayvancılıkta baş sayısı fazla olduğu için hâsılatı da fazla olmaktadır. Hâsılat elde edilen büyükbaş hayvan sayısının fazla olmasına rağmen hane başına düşen ortalama en düşük geliri elde etmesi dikkat çekicidir. Sekiz yerleşim yerinde hane başı hayvan hâsılatı ortalama hayvan hâsılatından fazladır.

3.3.1. Büyükbaş hayvancılık hâsılatı

Denizli merkez köylerinde hâsılat elde edilen büyükbaş hayvanlar sağman inek ve sağman mandadır. Hâsılat getiren büyükbaş hayvanlara sahip olanlar her birinden gelir elde etmişlerdir. Toplam hayvan hâsılatının %48,2'sini karşılayan büyükbaş hayvancılık hâsılatı 21944 kuruştur. Büyükbaş hayvan hâsılatı elde eden hane sayısı 453, hâsılat elde edilen büyükbaş hayvan sayısı 652'dir. Hayvan hâsılatı elde eden

haneler içindeki payı da %94'tür. Yerleşim birimlerinde bulunan hâsılat getiren büyükbaş hayvanların hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 88 Büyükbaş hayvan hâsılatı

	Sağman İnek		Sağman Manda		Büyükbaş		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Baş
Abdullah Ağa Çift.	7	300	1	60	7	360	1,5	1,6
Bağbaşı	19	868	0	0	19	868	4,2	4,0
Cedid Ecirli Çift.	13	700	4	370	14	1070	3,1	4,9
Çamrak	4	210	0	0	4	210	0,9	1,0
Dere	10	600	1	360	11	960	2,4	4,4
Eldenizli	10	330	4	371	13	700,5	2,9	3,2
Eskihisar	8	355	1	80	9	435	2,0	2,0
Gerzile	57	1830	0	0	57	1830	12,6	8,3
Goncalı	10	558	1	60	11	618	2,4	2,8
Göveçlik	18	710	0	0	18	710	4,0	3,2
Hacı Eyüblü	26	1605	0	0	26	1605	5,7	7,3
Kale	2	90	0	0	2	90	0,4	0,4
Karakova	7	335	4	300	9	635	2,0	2,9
Karamanlı	2	60	0	0	2	60	0,4	0,3
Karcı	35	1085	0	0	35	1085	7,7	4,9
Karcı Bereketler Mah.	20	595	0	0	20	595	4,4	2,7
Karcı Hallaçlar Mah.	17	505	0	0	17	505	3,8	2,3
Karcı Hisar Mah.	11	310	0	0	11	310	2,4	1,4
Kaşıkçı	2	125	0	0	2	125	0,4	0,6
Kethüda	26	1295	0	0	26	1295	5,7	5,9
Kımkılı	18	545	0	0	18	545	4,0	2,5
Kurudere	21	1008	0	0	21	1008	4,6	4,6
Saruhan	18	838	0	0	18	838	4,0	3,8
Şamlı Çift.	19	1060	13	1200	27	2260	6,0	10,3
Şemikler	22	705	0	0	22	705	4,9	3,2
Tekke	12	600	0	0	12	600	2,6	2,7
Üzerlik	9	596,5	9	900	11	1496,5	2,4	6,8
Zeytin	11	425	0	0	11	425	2,4	1,9
Toplam	434	18244	38	3701	453	21944	100	100
%	95,8	83,1	8,4	16,9	100	100		

Büyükbaş hayvan hâsılatının %83,1'i sağman inekten elde edilmektedir. Sağman inekten hâsılat elde eden hane payı %95,8'dir. Büyükbaş hayvan hâsılatı elde eden hanelerin büyük kısmının sağman ineği olduğu görülmektedir. 434 hanenin 592 sağman ineği bulunmaktadır. Sağman ineklerin hâsılat elde edilen büyükbaş hayvanlar içindeki payı %90,8'dir. Hâsılat elde edilen büyükbaş hayvanların yerleşim yerlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 89 Büyükbaş hayvan hâsılatı elde edilen hayvan dağılımı

	Sağman İnek		Sağman Manda		Büyükbaş		%	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş
Abdullah Ağa Çift.	7	10	1	1	7	11	1,5	1,7
Bağbaşı	19	29	0	0	19	29	4,2	4,4
Cedid Ecirli Çift.	13	22	4	6	14	28	3,1	4,3
Çamrak	4	7	0	0	4	7	0,9	1,1
Dere	10	20	1	6	11	26	2,4	4
Eldenizli	10	11	4	5	13	16	2,9	2,5
Eskihisar	8	11	1	1	9	12	2	1,8
Gerzile	57	61	0	0	57	61	12,6	9,4
Goncalı	10	19	1	1	11	20	2,4	3,1
Göveçlik	18	18	0	0	18	18	4,0	2,8
Hacı Eyüblü	26	53	0	0	26	53	5,7	8,1
Kale	2	3	0	0	2	3	0,4	0,5
Karakova	7	12	4	5	9	17	2	2,6
Karamanlı	2	2	0	0	2	2	0,4	0,3
Karcı	35	38	0	0	35	38	7,7	5,8
Karcı Bereketler Mah.	20	20	0	0	20	20	4,4	3,1
Karcı Hallaçlar Mah.	17	17	0	0	17	17	3,8	2,6
Karcı Hisar Mah.	11	11	0	0	11	11	2,4	1,7
Kaşıkcı	2	4	0	0	2	4	0,4	0,6
Kethüda	26	43	0	0	26	43	5,7	6,6
Kınıklı	18	18	0	0	18	18	4	2,8
Kurudere	21	34	0	0	21	34	4,6	5,2
Saruhan	18	19	0	0	18	19	4	2,9
Şamlı Çift.	19	33	13	20	27	53	6	8,1
Şemikler	22	24	0	0	22	24	4,9	3,7
Tekke	12	20	0	0	12	20	2,6	3,1
Üzerlik	9	19	9	15	11	34	2,4	5,2
Zeytin	11	14	0	0	11	14	2,4	2,1
Toplam	434	592	38	60	453	652	100	100
%	95,8	90,8	8,4	9,2	100	100		

Sağman mandanın büyükbaş hayvan hâsılatı payı %16,9, hâsılat elde eden hane payı %8,4, hâsılat elde edilen büyükbaş hayvan payı %9,2'dir. Sağman bir ineğin ortalama hâsılatı 31 kuruş, sağman bir mandanın ortalama hâsılatı 62 kuruştur. Büyükbaş hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 90 Büyükbaş hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı

	Sağ. İnek	Sağ. Manda	Büyükbaş
Abdullah Ağa Çift.	43	60	51
Bağbaşı	46	0	46
Cedid Ecirli Çift.	54	93	76
Çamrak	53	0	53
Dere	60	360	87
Eldenizli	33	93	54
Eskihisar	44	80	48

Gerzile	32	0	32
Goncalı	56	60	56
Göveçlik	39	0	39
Hacı Eyüblü	62	0	62
Kale	45	0	45
Karakova	48	75	71
Karamanlı	30	0	30
Karcı	31	0	31
Karcı Bereketler Mah.	30	0	30
Karcı Hallaçlar Mah.	30	0	30
Karcı Hisar Mah.	28	0	28
Kaşıkcı	63	0	63
Kethüda	50	0	50
Kınıklı	30	0	30
Kurudere	48	0	48
Saruhan	47	0	47
Şamlı Çift.	56	92	84
Şemikler	32	0	32
Tekke	50	0	50
Üzerlik	66	100	136
Zeytin	39	0	39
Toplam	42	97	48

Büyükbaş hayvan hâsılâtının hane başına düşen hâsılât değerlerinde sağman ineğin hâsılâtı 42 kuruştur. Sağman mandanın 97 kuruş olması ortalama hâsılât değerini 48 kuruşa yükseltmiştir.

3.3.2. Küçükbaş hayvancılık hâsılâtı

Denizli merkez köylerinde hâsılât elde edilen küçükbaş hayvanlar beş grupta toplanmıştır. Büyükbaş hayvan hâsılâtı sadece sağman olanlardan elde edilirken, küçükbaş hayvanlarda aynı durum görülmemektedir. Sağman koyun, erkek koyun, dölsüz koyun, gayrı sağman koyun, sağman keçi ve erkek keçiden hâsılât elde edilmektedir. Hâsılât elde edilen küçükbaş hayvanların hâsılât dağılımı aşağıda gösterilmiştir. Erkek koyun hâsılâtının bulunduğu sütuna dölsüz koyun ve gayrı sağman koyun hâsılâtları da eklenmiştir. Hacı Eyüblü’de gayrı sağman koyun, Karamanlı’da erkek koyun, Saruhan’da dölsüz koyun hâsılâtları elde edilmektedir.

Tablo 3. 91 Küçükbaş hayvan hâsılâtı

	Sağ. Koyun		Erkek Koyun		Sağ. Keçi		Erkek Keçi		Küçükbaş		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Çamrak	0	0	0	0	1	150	0	0	1	150	3,6	0,7
Eldenizli	0	0	0	0	1	225	0	0	1	225	3,6	1,1

Eskihisar	1	750	0	0	1	150	0	0	2	900	7,1	4,4
Gerzile	1	350	0	0	4	5625	3	1150	5	7125	17,9	35,0
Göveçlik	0	0	0	0	1	120	0	0	1	120	4	1
Hacı Eyüblü	2	955	1	225	0	0	0	0	2	1180	7,1	5,8
Karamanlı	1	100	1	60	0	0	0	0	1	160	3,6	0,8
Karcı	4	2225	0	0	1	450	1	200	6	2875	21,4	14,1
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	1	750	0	0	1	750	3,6	3,7
Kethüda	1	250	0	0	2	825	0	0	2	1075	7,1	5,3
Kurudere	0	0	0	0	2	975,5	0	0	2	975,5	7,1	4,8
Saruhan	0	0	1	60	0	0	0	0	1	60	3,6	0,3
Şemikler	3	4750	0	0	0	0	0	0	3	4750	10,7	23,3
Toplam	13	9380	3	345	14	9270,5	4	1350	28	20346	100	100
%	46,4	46,1	10,7	1,7	50,0	45,6	14,3	6,6	100	100,0		

Toplam hayvan hâsılâtının %44,7'sini karşılayan küçükbaş hayvancılık hâsılâtı 20345,5 kuruştur. Küçükbaş hayvan hâsılâtı elde eden hane sayısı 28, hâsılât elde edilen küçükbaş hayvan sayısı 1621'dir. Hayvan hâsılâtı elde eden haneler içindeki payı da %5,8'dir.

Küçükbaş hayvanlarda sağman koyun, sağman keçi ve erkek keçinin tamamından gelir elde edilmektedir. Dölsüz koyuna bir hanede rastlanmaktadır. Onun da geliri bulunmaktadır. Yerleşim yerlerinde erkek koyun üç hanede, gayrı sağman koyun iki hanede bulunmasına rağmen sadece birer hanede hâsılât kaydı vardır.

Küçükbaş hayvan hâsılâtının %46,1'i sağman koyundan elde edilmektedir. Sağman koyundan hâsılât elde eden hane payı %46,4'tür. 13 hanenin 388 sağman koyunu, 9380 kuruş hâsılâtı bulunmaktadır. Sağman koyunların hâsılât elde edilen küçükbaş hayvanlar içindeki payı %24'tür. Hâsılât elde edilen küçükbaş hayvanların yerleşim yerlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 92 Küçükbaş hayvan hâsılâtı elde edilen hayvan dağılımı

	Sağ. Koyun		Erkek Koyun		Sağ. Keçi		Erk. Keçi		Küçükbaş		%	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş
Çamrak	0	0	0	0	1	15	0	0	1	15	4	1
Eldenzli	0	0	0	0	1	15	0	0	1	15	4	1
Eskihisar	1	30	0	0	1	10	0	0	2	40	7	2
Gerzile	1	10	0	0	4	375	2	350	5	735	18	45
Göveçlik	0	0	0	0	1	6	1	5	1	11	4	1
Hacı Eyüblü	2	39	2	110	0	0	0	0	2	149	7	9
Karamanlı	1	4	1	20	0	0	0	0	1	24	4	1
Karcı	4	105	0	0	1	30	1	100	6	235	21	14
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	1	50	0	0	1	50	4	3
Kethüda	1	10	0	0	2	55	0	0	2	65	7	4
Kurudere	0	0	0	0	2	65	0	0	2	65	7	4

Saruhan	0	0	2	27	0	0	0	0	1	27	4	2
Şemikler	3	190	0	0	0	0	0	0	3	190	11	12
Toplam	13	388	5	157	14	621	4	455	28	1621	100	100
%	46	24	18	10	50	38	14	28	100	100		

Sağman keçinin küçükbaş hayvan hâsılatı payı %45,6, hâsılat elde eden hane payı %50, hâsılat elde edilen küçükbaş hayvan payı %38'dir. Sağman koyunun sayısı sağman keçiden az olmasına rağmen hâsılatı payı fazladır. Sağman bir koyunun ortalama hâsılatı 24,2 kuruş, sağman bir keçinin ortalama hâsılatı 15 kuruştur. Küçükbaş hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 93 Küçükbaş hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı

	Sağ. Koyun	Erkek Koyun	Sağ. Keçi	Erkek Keçi	Küçükbaş
Çamrak	0	0	150	0	150
Eldenzli	0	0	225	0	225
Eskihisar	750	0	150	0	450
Gerzile	350	0	1406	383	1425
Göveçlik	0	0	120	0	120
Hacı Eyüblü	478	225	0	0	590
Karamanlı	100	60	0	0	160
Karcı	556	0	450	200	479
Karcı Hisar Mah.	0	0	750	0	750
Kethüda	250	0	413	0	538
Kurudere	0	0	488	0	488
Saruhan	0	60	0	0	60
Şemikler	1583	0	0	0	1583
Toplam	722	115	662	338	727

Bir koyunun hâsılatı 24 kuruştur. Ancak hane başına düşen koyun hâsılatı 722 kuruştur. Bunun sebebi az hanenin sürü halinde küçükbaş hayvanlarının olmasıdır. Küçükbaş hayvan hâsılatlarının ortalama değeri 727 kuruştur.

3.3.3. Yük-binek hayvancılığı hâsılatı

Denizli merkez köylerinde hâsılat elde edilen yük-binek hayvanları kısırak, merkep ve devedir. Toplam hayvan hâsılatının %3,8'ini karşılayan yük-binek hayvancılık hâsılatı 1720,25 kuruştur. Yük-binek hayvan hâsılatı elde eden hane sayısı 20, hâsılat elde edilen yük-binek hayvan sayısı 34'tür. Hayvan hâsılatı elde eden haneler içindeki payı da %4,1'dir. Yerleşim birimlerinde hâsılatı bulunan yük-binek hayvanların hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 94 Yük-binek hayvan hâsılatı

	Kısrak		Merkep		Deve		Yük-Binek		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Baş
Cedid Ecirli Çift.	3	245	0	0	0	0	3	245	15	14,2
Eldenizli	2	191,25	1	17,5	0	0	3	208,75	15	12,1
Eskihisar	0	0	0	0	1	200	1	200	5	11,6
Göveçlik	1	100	0	0	0	0	1	100	5	5,8
Karakova	1	50	0	0	0	0	1	50	5	2,9
Şamlı Çift.	5	530	0	0	0	0	5	530	25	30,8
Şemikler	1	40	0	0	0	0	1	40	5	2,3
Üzerlik	5	346,5	0	0	0	0	5	346,5	25	20,1
Toplam	18	1502,75	1	17,5	1	200	20	1720,25	100	100
%	90,0	87,4	5,0	1,0	5,0	11,6	100,0	100,0		

Yük-binek hayvan hâsılatının %87,4'ü kısraktan, %1'i merkepten, %11,6'sı deveden elde edilmektedir. Tayı olan kısrakların hâsılat getirdiği görülmektedir. Yerleşim birimlerindeki 65 kısraktan 32'si hâsılat getirmektedir. Bu durum tayı olan kısrakların hepsi için geçerli değildir. 539 merkepten sadece bir tanesinin hâsılat getirmesi de oldukça ilgi çekicidir.

Eskihisar ve Şamlı çiftliğinde deve sahibi olan hanelerin ikisinin de mesleği deveciliktir. Kethüda'da 8 devenin sahibi ise çobandır. Bunlardan sadece Eskihisar'daki devenin hâsılatı vardır. Ancak devenin yavru kaydı yoktur. Bir devenin getirdiği hâsılat 200 kuruştur.

Hâsılat elde edilen yük-binek hayvanlarının yerleşim yerlerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 95 Yük-binek hayvan hâsılatı elde edilen hayvan dağılımı

	Kısrak		Merkep		Deve		Yük-Binek		%	
	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş	Hane	Baş
Cedid Ecirli Çift.	3	8	0	0	0	0	3	8	15	24
Eldenizli	2	2	1	1	0	0	3	3	15	9
Eskihisar	0	0	0	0	1	1	1	1	5	3
Göveçlik	1	1	0	0	0	0	1	1	5	3
Karakova	1	1	0	0	0	0	1	1	5	3
Şamlı Çift.	5	12	0	0	0	0	5	12	25	35
Şemikler	1	1	0	0	0	0	1	1	5	3
Üzerlik	5	7	0	0	0	0	5	7	25	21
Toplam	18	32	1	1	1	1	20	34	100	100
%	90	94	5	3	5	3	100	100		

Kısrığın yük-binek hayvanı hâsılat payı %87,4, hâsılat elde eden hane payı %90, hâsılat elde edilen yük-binek hayvan payı %94'tür. Bir kısrığın ortalama hâsılatı 47

kuruştur. Yük-binek hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 96 Yük-binek hayvan hâsılatı elde eden hanelerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı

	Kısrak	Merkep	Deve	Yük-Binek
Cedid Ecirli Çift.	82	0	0	82
Eldenizli	96	18	0	70
Eskihisar	0	0	200	200
Göveçlik	100	0	0	100
Karakova	50	0	0	50
Şamlı Çift.	106	0	0	106
Şemikler	40	0	0	40
Üzerlik	69	0	0	69
Toplam	83	18	200	86

Yük-binek hayvan hâsılatında hane başı ortalama değerleri içinde kısrak 83 kuruştur. Hâsılat getiren deve ve merkep birer hanede birer tanedir.

3.3.4. Arıcılık Hâsılatı

Toplam hayvancılık hâsılatı içinde %3,4 payı olan arıcılık hâsılatı 1550 kuruştur. 11 yerleşim biriminde 25 hane tarafından 145 bab kovanda arıcılık faaliyeti yapılmaktadır. Yerleşim birimlerinde arı kovanı bulunan hanelerin hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 97 Arıcılık hâsılatı dağılımı

	Hane	Bab	Kuruş	Ortalama
Bağbaşı	2	8	180	90
Eldenizli	1	10	100	100
Eskihisar	1	20	200	200
Gerzile	1	7	70	70
Goncalı	1	7	70	70
Göveçlik	2	2	20	10
Hacı Eyüblü	1	3	30	30
Karakova	6	42	420	70
Kethüda	3	21	210	70
Şamlı Çift.	5	17	170	34
Üzerlik	2	8	80	40
Toplam	25	145	1550	62

Bir kovanın ortalama hâsılatı 10 kuruştur. Ancak Bağbaşı'nda 12 numaralı hanenin 2 kovanı 120 kuruş hâsılat getirmiştir. Herhalde deftere yanlış kaydedilmiştir. Hane başı ortalamalarında tüm yerleşim yerlerinde hane başına 62 kuruş düşmektedir. .

3.4. MESLEK HÂSILATI

Meslek hâsılatı Denizli merkez yerleşim yerlerindeki toplam hâsılatın %36,7'sini 509295,5 kuruşla karşılamaktadır. Tarım hâsılatının ardından ikinci sırada yer almaktadır. Hâsılat elde eden haneler içinde %62,6 paya sahiptir. Toplam meslek hâsılatının yerleşim birimlerine göre toplam meslek hâsılatı ve toplam hâsılat içindeki dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 98 Meslek gelirleri dağılımı

	Meslek Toplam		Ortalama	Meslek Toplam %	
	Hane	Kuruş	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0
Bağbaşı	7	2150	307,1	1,0	0,4
Cedid Ecirli Çift.	12	5670	472,5	1,6	1,1
Çamrak	1	560	560,0	0,1	0,1
Dere	1	440	440,0	0,1	0,1
Eldenizli	5	2150	430,0	0,7	0,4
Eskihisar	4	2360	590,0	0,5	0,5
Gerzile	134	91460	682,5	18,4	18,0
Goncalı	14	6930	495,0	1,9	1,4
Göveçlik	52	32138	618,0	7,1	6,3
Hacı Eyüblü	10	3910	391,0	1,4	0,8
Kale	1	400	400,0	0,1	0,1
Karakova	11	4230	384,5	1,5	0,8
Karamanlı	37	25995	702,6	5,1	5,1
Karcı	164	137775	840,1	22,5	27,1
Karcı Bereketler Mah.	53	45890	865,8	7,3	9,0
Karcı Hallaçlar Mah.	60	51250	854,2	8,2	10,1
Karcı Hisar Mah.	42	42790	1018,8	5,8	8,4
Kaşıkçı	9	4820	535,6	1,2	0,9
Kethüda	18	7100	394,4	2,5	1,4
Kımkılı	15	7315	487,7	2,1	1,4
Kurudere	17	7958	468,1	2,3	1,6
Saruhan	7	2965	423,6	1,0	0,6
Şamlı Çift.	14	5810	415,0	1,9	1,1
Şemikler	18	7640	424,4	2,5	1,5
Tekke	8	3170	396,3	1,1	0,6
Üzerlik	10	4620	462,0	1,4	0,9
Zeytin	4	1800	450,0	0,5	0,4
Toplam	728	509295,5	699,6	100,0	100,0

Yukarıdaki tabloya göre meslek hâsılatı içindeki en büyük pay Karcı ve Gerzile'ye aittir. Bu yerleşim yerlerinde tarım hâsılatı oldukça düşüktür. Ahalinin büyük bölümü geçimini tarımın dışındaki mesleklerden sağlamaktadır.

Yerleşim yerleri içinde sadece Abdullah Ağa çiftliğinde meslek hâsılatı yoktur. 7 hanenin çiftlik sahibinden kiraladıkları topraklarda tarımın dışında farklı bir meslekle uğraşması da beklenmemelidir.

Denizli merkez köylerinde 30 değişik meslekten hâsılat elde edilmektedir. Çeşitli iş kollarına ayrılan mesleklerin iş kollarına göre hâsılat dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 99 Meslek gelirleri dağılımı

	Emek-Yoğun		Dokumacılık		Ticaret ve Nakliye		Zanaatkâr		Diğerleri	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	7	2150	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	12	5670	0	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	1	560	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	1	440	0	0	0	0	0	0	0	0
Eldenizli	5	2150	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	4	2360	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerzile	3	1170	126	81550	4	8570	0	0	1	170
Goncalı	14	6930	0	0	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	8	4385	44	27753	0	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	10	3910	0	0	0	0	0	0	0	0
Kale	1	400	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	11	4230	0	0	0	0	0	0	0	0
Karamanlı	4	1570	28	18725	3	4240	1	940	1	520
Karcı	83	58745	15	12630	39	41495	18	15670	9	9235
Karcı Bereketler Mah.	7	4780	43	37510	3	3600	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	7	5520	37	31430	11	9010	1	1000	4	4290
Karcı Hisar Mah.	14	10520	7	7345	13	17115	1	1500	7	6310
Kaşıkcı	4	2210	5	2610	0	0	0	0	0	0
Kethüda	18	7100	0	0	0	0	0	0	0	0
Kımkılı	15	7315	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurudere	17	7958	0	0	0	0	0	0	0	0
Saruhan	4	1700	1	490	2	775	0	0	0	0
Şamlı Çift.	13	5310	0	0	1	500	0	0	0	0
Şemikler	18	7640	0	0	0	0	0	0	0	0
Tekke	8	3170	0	0	0	0	0	0	0	0
Üzerlik	10	4620	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	4	1800	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	303	164313	306	220043	76	85305	21	19110	22	20525
%	42	32	42	43	10	17	3	4	3	4

Abdullah Ağa Çiftliğinin dışındaki tüm yerleşim yerlerinde emek-yoğun iş koluna ait hâsılat bulunmaktadır. Belirli yerleşim yerlerinde bulunan dokumacılık hâsılatı ise emek-yoğun hâsılatından fazladır. İki işkolunda da hanelerin payları

birbirine eşittir. İş kollarının yerleşim yerlerine göre hâsılat payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 100 Meslek gelirleri dağılımı %

	Emek-Yoğun		Dokumacılık		Ticaret ve Nakliye		Zanaatkâr		Diğerleri	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Eldenizli	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerzile	2,2	1,3	94,0	89,2	3,0	9,4	0	0	0,7	0,2
Goncalı	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Göveçlik	15,4	13,6	84,6	86,4	0	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Kale	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Karakova	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Karamanlı	10,8	6,0	75,7	72,0	8,1	16,3	2,7	3,6	2,7	2,0
Karcı	50,6	42,6	9,1	9,2	23,8	30,1	11,0	11,4	5,5	6,7
Karcı Bereketler Mah.	13,2	10,4	81,1	81,7	5,7	7,8	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	11,7	10,8	61,7	61,3	18,3	17,6	1,7	2,0	6,7	8,4
Karcı Hisar Mah.	33,3	24,6	16,7	17,2	31,0	40	2,4	3,5	16,7	14,7
Kaşıkçı	44,4	45,9	55,6	54,1	0	0	0	0	0	0
Kethüda	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Kımkı	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurudere	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Saruhan	57,1	57,3	14,3	16,5	28,6	26,1	0	0	0	0
Şamlı Çift.	92,9	91,4	0	0	7,1	8,6	0	0	0	0
Şemikler	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Tekke	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Üzerlik	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	41,6	32,3	42	43,2	10,4	16,7	2,9	3,8	3	4

17 yerleşim yeri, tüm meslek hâsılatını emek-yoğun mesleklerden elde etmektedir. Genel olarak tarımla uğraşan meslekleri oluşturan emek-yoğun grubundaki bu durum tarım toplumunun doğal bir sonucudur. İş kollarına göre hane başı hâsılat ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 101 İş kollarına göre hane başı ortalama hâsılat dağılımı

	Emek-Yoğun	Dokumacılık	Ticaret ve Nakliye	Zanaatkâr	Diğerleri
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0
Bağbaşı	307	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	473	0	0	0	0
Çamrak	560	0	0	0	0

Dere	440	0	0	0	0
Eldenzli	430	0	0	0	0
Eskihisar	590	0	0	0	0
Gerzile	390	647	2143	0	170
Goncalı	495	0	0	0	0
Göveçlik	548	631	0	0	0
Hacı Eyüblü	391	0	0	0	0
Kale	400	0	0	0	0
Karakova	385	0	0	0	0
Karamanlı	393	669	1413	940	520
Karcı	708	842	1064	871	1026
Karcı Bereketler Mah.	683	872	1200	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	789	849	819	1000	1073
Karcı Hisar Mah.	751	1049	1317	1500	901
Kaşıkçı	553	522	0	0	0
Kethüda	394	0	0	0	0
Kınıklı	488	0	0	0	0
Kurudere	468	0	0	0	0
Saruhan	425	490	388	0	0
Şamlı Çift.	408	0	500	0	0
Şemikler	424	0	0	0	0
Tekke	396	0	0	0	0
Üzerlik	462	0	0	0	0
Zeytin	450	0	0	0	0
Toplam	542	719	1122	910	933

Hane başı hâsılat ortalamalarında en çok gelir getiren mesleğin ticaret ve nakliye kolundaki meslekler olduğu görülmektedir. Sayı bakımından en çok karşımıza çıkan emek-yoğun ve dokumacılık iş kollarının hane başı ortalamaları tüm iş kolları içinde en düşük değere sahiptir.

3.4.1. Emek-yoğun meslek hâsılatı

Emek-yoğun iş kolunda hâsılat elde eden meslekler ırgat, hizmetkâr, gezekçi, oduncu ve tahtacıdır. Emek-yoğun meslek hâsılatı, toplam meslek hâsılatı içinde %32, toplam hâsılat içinde %12 paya sahiptir. Bu mesleklerin hâsılat dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 102 Emek-yoğun meslek hâsılatı

	Irgat		Hizmetkâr		Gezekçi		Oduncu		Tahtacı		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	2	900	3	650	0	0	2	600	0	0	7	2150
Cedid Ecirli Çift.	12	5670	0	0	0	0	0	0	0	0	12	5670
Çamrak	1	560	0	0	0	0	0	0	0	0	1	560
Dere	1	440	0	0	0	0	0	0	0	0	1	440
Eldenzli	0	0	0	0	0	0	5	2150	0	0	5	2150

Eskihisar	3	1860	1	500	0	0	0	0	0	0	4	2360
Gerzile	2	670	0	0	1	500	0	0	0	0	3	1170
Goncalı	12	6030	1	350	1	550	0	0	0	0	14	6930
Göveçlik	1	480	0	0	0	0	7	3905	0	0	8	4385
Hacı Eyüblü	10	3910	0	0	0	0	0	0	0	0	10	3910
Kale	1	400	0	0	0	0	0	0	0	0	1	400
Karakova	9	3710	2	520	0	0	0	0	0	0	11	4230
Karamanlı	2	800	0	0	1	250	1	520	0	0	4	1570
Karcı	58	42585	1	350	0	0	24	15810	0	0	83	58745
Karcı Bereketler M.	7	4780	0	0	0	0	0	0	0	0	7	4780
Karcı Hallaçlar Mah.	4	3420	0	0	0	0	3	2100	0	0	7	5520
Karcı Hisar Mah.	3	2380	2	840	0	0	8	6200	1	1100	14	10520
Kaşıkcı	4	2210	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2210
Kethüda	18	7100	0	0	0	0	0	0	0	0	18	7100
Kımlı	0	0	0	0	0	0	15	7315	0	0	15	7315
Kurudere	17	7958	0	0	0	0	0	0	0	0	17	7958
Saruhan	4	1700	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1700
Şamlı Çift.	11	4540	2	770	0	0	0	0	0	0	13	5310
Şemikler	18	7640	0	0	0	0	0	0	0	0	18	7640
Tekke	1	300	0	0	1	360	6	2510	0	0	8	3170
Üzerlik	7	3550	3	1070	0	0	0	0	0	0	10	4620
Zeytin	1	300	0	0	0	0	3	1500	0	0	4	1800
Toplam	209	113893	15	5050	4	1660	74	42610	1	1100	303	164313
%	69,0	69,3	5,0	3,1	1,3	1,0	24,4	25,9	0,3	0,7	100,0	100,0
Meslek Hane%	29	22	2	1	1	0	10	8	0	0	42	32
Toplam Hane%	18	8	1	0	0	0	6	3	0	0	26	12

Emek yoğun meslekler içinde bulunan “erbab-ı ziraat” yukarıdaki tabloda bulunmamaktadır. Ziraatçıların tarım gelirleri bulunduğundan ayrıca bir meslek geliri söz konusu değildir.

Emek-yoğun mesleklerden hâsılat elde edenlerin %69’u ırgattır. Yerleşim yerlerindeki tüm ırgatların meslek hâsılatı vardır. Sadece Kethüda’da 18 numaralı hanenin ırgatlıktan gelen bir hâsılatı bulunmamaktadır. Cedit Ecirli ve Şamlı çiftliğinde 1844 yılında ırgatlık yapan bazı hanelerin 1845 yılında ziraatla uğraşacağı belirtilmektedir. Bu haneler çiftlik sahibinden belirli alanları kiralamışlardır. Ancak 1844 yılında tarımla uğraşmadıklarından tarım hâsılatları bulunmamaktadır.

Emek-yoğun meslekler içinde hâsılatın %69,3’ünü ırgatlık hâsılatı oluşturmaktadır. İkinci büyük pay ise oduncularındır. Emek-yoğun mesleklerin hane başı hâsılat ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 103 Emek-yoğun meslek hâsılatı hane başı ortalama dağılımı

	Irgat	Hizmetkâr	Gezekçi	Oduncu	Tahtacı	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	450	217	0	300	0	307
Cedid Ecirli Çift.	473	0	0	0	0	473
Çamrak	560	0	0	0	0	560
Dere	440	0	0	0	0	440
Eldenizli	0	0	0	430	0	430
Eskihisar	620	500	0	0	0	590
Gerzile	335	0	500	0	0	390
Goncalı	503	350	550	0	0	495
Göveçlik	480	0	0	558	0	548
Hacı Eyüblü	391	0	0	0	0	391
Kale	400	0	0	0	0	400
Karakova	412	260	0	0	0	385
Karamanlı	400	0	250	520	0	393
Karcı	734	350	0	659	0	708
Karcı Bereketler Mah.	683	0	0	0	0	683
Karcı Hallaçlar Mah.	855	0	0	700	0	789
Karcı Hisar Mah.	793	420	0	775	1100	751
Kaşıkçı	553	0	0	0	0	553
Kethüda	394	0	0	0	0	394
Kınıklı	0	0	0	488	0	488
Kurudere	468	0	0	0	0	468
Saruhan	425	0	0	0	0	425
Şamlı Çift.	413	385	0	0	0	408
Şemikler	424	0	0	0	0	424
Tekke	300	0	360	418	0	396
Üzerlik	507	357	0	0	0	462
Zeytin	300	0	0	500	0	450
Toplam	545	337	415	576	1100	542

Emek yoğun mesleklerde hane başı ortalaması en yüksek olan meslek tahtacınıdır. En düşük gelir ise hizmetkârlara aittir. Irgatların hane başına hâsılatı 545 kuruştur. Ancak Karcı ve mahallelerindeki ırgatların hane başı ortalamaları diğer yerleşim birimlerine göre oldukça fazladır.

3.4.2. Dokumacılık meslek hâsılatı

Dokumacılık iş kolundaki hâsılat elde eden meslekler çulha, muytap ve mutaftır. Dokumacılık meslek hâsılatı, toplam meslek hâsılatı içinde %43, toplam hâsılat içinde %16 paya sahiptir. Dokumacılık iş kolunda bulunan mesleklerin hâsılat dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 104 Dokumacılık meslek hâsılatı

	Çulha		Muytap		Mutaf		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Gerzile	126	81550	0	0	0	0	126	81550
Göveçlik	44	27752,5	0	0	0	0	44	27752,5
Karamanlı	28	18725	0	0	0	0	28	18725
Karcı	15	12630	0	0	0	0	15	12630
Karcı Bereketler Mah.	3	2000	40	35510	0	0	43	37510
Karcı Hallaçlar Mah.	4	2275	31	27905	2	1250	37	31430
Karcı Hisar Mah.	5	5545	2	1800	0	0	7	7345
Kaşıkcı	4	1990	1	620	0	0	5	2610
Saruhan	1	490	0	0	0	0	1	490
Toplam	230	152958	74	65835	2	1250	306	220043
%	75,2	69,5	24,2	29,9	0,7	0,6	100	100
Meslek Hane%	32	30	10	13	0,3	0,2	42	43
Toplam Hane%	20	11	6	5	0,2	0,1	26	16

Dokuz yerleşim yerinde dokumacılıkla uğraşan meslekler bulunmaktadır. Dokumacılık toplam meslek hâsılatı içinde diğer iş kollarından fazla hâsılat payına sahiptir. Emek yoğun mesleklerin hâsılatı toplam meslekler içinde %32 iken dokumacılığın hâsılat payı %43'tür. Sadece çulhalığın meslek hâsılat payı %30'dur. Dokumacılık iş kolları hâsılatının hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 105 Dokumacılık meslek hâsılatı hane başı ortalama dağılımı

	Çulha	Muytap	Mutaf	Toplam
Gerzile	647	0	0	647
Göveçlik	631	0	0	631
Karamanlı	669	0	0	669
Karcı	842	0	0	842
Karcı Bereketler Mah.	667	888	0	872
Karcı Hallaçlar Mah.	569	900	625	849
Karcı Hisar Mah.	1109	900	0	1049
Kaşıkcı	498	620	0	522
Saruhan	490	0	0	490
Toplam	665	890	625	719

Dokumacılık iş kolunda en çok gelir getiren meslek muytaplıktır. Muytaplık 890 kuruş hâsılat getirirken çulhalık 665 kuruş hâsılat getirmektedir.

3.4.3. Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı

Denizli merkez köylerinde 8 yerleşim yerinde bulunan ticaret ve nakliye mesleklerinin meslek hâsılatı içindeki payı %17, toplam hâsılat içindeki payı ise %6'dır. Ticaret ve nakliye mesleklerinin hâsılat dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 106 Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı dağılımı

	Ticaret	Yolcu	Attar	Katırcı	Kıracı	Deveci	Kasap	Manav	Toplam
Gerzile	8570	0	0	0	0	0	0	0	8570
Karamanlı	950	1220	2070	0	0	0	0	0	4240
Karcı	7020	10935	0	18680	0	0	3680	1180	41495
Karcı Bereketler Mah.	700	1000	0	1900	0	0	0	0	3600
Karcı Hallaçlar Mah.	900	4640	0	3470	0	0	0	0	9010
Karcı Hisar Mah.	8940	0	0	8175	0	0	0	0	17115
Saruhan	0	0	0	0	775	0	0	0	775
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	500	0	0	500
Toplam	27080	17795	2070	32225	775	500	3680	1180	85305
%	31,7	20,9	2,4	37,8	0,9	0,6	4,3	1,4	100,0
Meslek Hane%	5	3	0	6	0	0	1	0	17
Toplam Hane%	2	1	0	2	0	0	0	0	6

Ticaret ve nakliye iş kolunda bulunan mesleklerden katırcıların sayısı fazla olduğu gibi hâsılatı da yüksektir. Nakliye işi ile uğraşan katırcılardan sonra yolcu ve tacirlerin de fazla hâsılatı olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 107 Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı dağılımı (hane)

	Ticaret	Yolcu	Attar	Katırcı	Kıracı	Deveci	Kasap	Manav	Toplam
Gerzile	4	0	0	0	0	0	0	0	4
Karamanlı	1	1	1	0	0	0	0	0	3
Karcı	5	13	0	18	0	0	2	1	39
Karcı Bereketler Mah.	1	1	0	1	0	0	0	0	3
Karcı Hallaçlar Mah.	1	6	0	4	0	0	0	0	11
Karcı Hisar Mah.	6	0	0	7	0	0	0	0	13
Saruhan	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Toplam	18	21	1	30	2	1	2	1	76
%	23,7	27,6	1,3	39,5	2,6	1,3	2,6	1,3	100,0
Meslek Hane%	2	3	0	4	0	0	0	0	10
Toplam Hane%	2	2	0	3	0	0	0	0	7

Ticaret ve nakliye ile uğraşan haneleri ayrıca verilen tabloda 1 ya da 2 hanede bulunan mesleklerin gelirlerinin yüksek olduğu fark edilmektedir. Devecinin durumu ilgi çekicidir. Tüm yerleşim birimlerinde 2 deveci bulunmaktadır. Eskihisar'da bulunan devecinin devesi hayvan hâsılatı getirirken, Şamlı Çiftliğindeki devecinin devesinin hâsılatı kaydı yoktur. Bu sebepten Şamlı çiftliğinde bulunan devecinin hâsılatı meslek kayıtlarına alınmıştır. Katıcılarda da katırcıların hiç birisi hayvan hâsılatı getirmemektedir. Ticaret ve nakliye ile uğraşanların hane başına düşen meslek hâsılat ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 108 Ticaret ve nakliye meslek hâsılatı hane başı ortalama dağılımı

	Ticaret	Yolcu	Attar	Katırcı	Kıracı	Deveci	Kasap	Manav	Toplam
Gerzile	2143	0	0	0	0	0	0	0	2143
Karamanlı	950	1220	2070	0	0	0	0	0	1413
Karcı	1404	841	0	1038	0	0	1840	1180	1064
Karcı Bereketler Mah.	700	1000	0	1900	0	0	0	0	1200
Karcı Hallaçlar Mah.	900	773	0	868	0	0	0	0	819
Karcı Hisar Mah.	1490	0	0	1168	0	0	0	0	1317
Saruhan	0	0	0	0	388	0	0	0	388
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	500	0	0	500
Toplam	1504	847	2070	1074	388	500	1840	1180	1122

Hane başına düşen en büyük hâsılat 2070 kuruşla attara aittir. Kasap, tacir, manav ve katırcının hane başı gelirleri 1000 kuruşun üstündedir.

3.4.4. Zanaatkârların Meslek Hâsılatı

Zanaatkârlar meslek hâsılatı içinde %3,75, toplam hâsılat içinde %1,38 paya sahiptir. Dört yerleşim biriminde karşılaşılan zanaatkârların hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 109 Zanaatkârların meslek hâsılat dağılımı (kuruş)

	Kalaycı	Bardakçı	Çömlekçi	Sünnetçi	Duvarcı	Demirci	Dülger	Toplam
Karamanlı	940	0	0	0	0	0	0	940
Karcı	0	5565	6730	1665	1710	0	0	15670
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	1000	0	1000
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	1500	1500
Toplam	940	5565	6730	1665	1710	1000	1500	19110
%	4,9	29,1	35,2	8,7	8,9	5,2	7,8	100,0
Meslek Hane%	0,18	1,09	1,32	0,33	0,34	0,20	0,29	3,75
Toplam Hane%	0,07	0,40	0,49	0,12	0,12	0,07	0,11	1,38

Çömlekçi ve bardakçıların zanaatkârlar içindeki payı büyüktür. Ancak tüm yerleşim yerlerinde bu mesleklerden 7'şer hane bulunmaktadır. Hepsisi de Karcı'dadır.

Tablo 3. 110 Zanaatkârların meslek hâsılat dağılımı (hane)

	Kalaycı	Bardakçı	Çömlekçi	Sünnetçi	Duvarcı	Demirci	Dülger	Toplam
Karamanlı	1	0	0	0	0	0	0	1
Karcı	0	7	7	2	2	0	0	18
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	1	0	1
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	1	7	7	2	2	1	1	21
%	4,8	33,3	33,3	9,5	9,5	4,8	4,8	100,0
Meslek Hane%	0,14	0,96	0,96	0,27	0,27	0,14	0,14	2,88
Toplam Hane%	0,09	0,60	0,60	0,17	0,17	0,09	0,09	1,81

Zanaatkârlar grubuna giren 21 hane yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Zanaatkârların hane ve hâsılat payları oldukça düşüktür. Zanaatkârların hane başına düşen ortalama hâsılat dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 111 Zanaatkârların hane başı meslek hâsılat ortalama dağılımı

	Kalaycı	Bardakçı	Çömlekçi	Sünnetçi	Duvarcı	Demirci	Dülger	Toplam
Karamanlı	940	0	0	0	0	0	0	940
Karcı	0	795	961,4	832,5	855	0	0	870,6
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	1000	0	1000
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	1500	1500
Toplam	940	795	961,4	832,5	855	1000	1500	910

En yüksek hâsılat getiren zanaatkâr dülgerdir. Demirci, kalaycı ve çömlekçinin de gelirleri düşük değildir. Genel olarak bakıldığında zanaatkârların hâsılatının iyi olduğu söylenilebilir.

3.4.5. Diğer Mesleklerin Hâsılatı

Belli bir grubun içine alınamayan, hâsılat getiren meslekler diğerleri adı altında birleştirildi. Meslek hâsılatının %4,3'ünü, toplam hâsılatın ise %1,48'ini oluşturan diğer mesleklerin hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 112 Diğer mesleklerin hâsılat dağılımı (kuruş)

	Muallim	Sai	Civar	Karcı	Değirmenci	Duhancı?	Barutçu	Toplam
Gerzile	170	0	0	0	0	0	0	170
Karamanlı	0	520	0	0	0	0	0	520
Karcı	0	0	750	3280	3115	2090	0	9235
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	4290	4290
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	3990	2320	0	0	6310
Toplam	170	520	750	7270	5435	2090	4290	20525
%	0,8	2,5	3,7	35,4	26,5	10,2	20,9	100,0
Meslek Hane%	0,03	0,10	0,15	1,43	1,07	0,41	0,84	4,03
Toplam Hane%	0,01	0,04	0,05	0,52	0,39	0,15	0,31	1,48

Tüm yerleşim yerlerinde sadece Gerzile'de bulunan muallimin "sanatından" 170 kuruş hâsılatı vardır. Değirmencilerin hâsılatı, sahibi oldukları asiyab kıtası veya hissesine göre alınmaktadır. Ancak Karcı ve Hisar'da bulunan 6 değirmencinin herhangi bir asiyab kaydı bulunmamaktadır.

Tablo 3. 113 Diğer mesleklerin hâsılat dağılımı (hane)

	Muallim	Sai	Civar	Karcı	Değirmenci	Duhancı?	Barutçu	Toplam
Gerzile	1	0	0	0	0	0	0	1
Karamanlı	0	1	0	0	0	0	0	1
Karcı	0	0	1	3	4	1	0	9
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	4	4
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	5	2	0	0	7
Toplam	1	1	1	8	6	1	4	22
%	4,5	4,5	4,5	36,4	27,3	4,5	18,2	100,0
Meslek Hane%	0,14	0,14	0,14	1,10	0,82	0,14	0,55	3,02
Toplam Hane%	0,09	0,09	0,09	0,69	0,52	0,09	0,34	1,89

Diğer mesleklerin hane ve hâsılat payları oldukça düşüktür. Bu mesleklerin hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 114 Diğer mesleklerin hane başı ortalama hâsılat dağılımı

	Muallim	Sai	Civar	Karcı	Değirmenci	Duhancı?	Barutçu	Toplam
Gerzile	170	0	0	0	0	0	0	170
Karamanlı	0	520	0	0	0	0	0	520
Karcı	0	0	750	1093	778,8	2090	0	1026
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	1073	1073
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	798	1160	0	0	901,4
Toplam	170	520	750	908,8	905,8	2090	1073	933

En çok hâsılat getiren meslek duhancılık(?)tır. Karcı'da 33 duhan tarımı yapan hanenin hiçbirine duhancı denmemiştir. İki dönüm duhan tarlası olan 103 numaralı hanenin 180 kuruş duhan hâsılatı bulunmaktadır. 2090 kuruş meslek hâsılatını nasıl elde ettiği tam olarak anlaşılamamaktadır. Yukarıdaki tabloda en düşük hâsılat hizmet sektöründe çalışan muallimindir.

3.5. ZUHURAT VE DİĞER HÂSILATLAR

Zuhurat geliri ve diğer gelirler adı altında birleştirilen asiyab, icar, mal sandığı ve müşterek hisse hâsılat dağılımları bu bölümde ayrıca incelenecektir.

3.5.1. Zuhurat Hâsılatı

Zuhurat gelirleri toplam hanenin %18,2'sini, toplam hâsılatın %0,2 sini oluşturmaktadır. Hane payı yüksek olsa da hâsılat payı oldukça düşüktür. Zuhurat hâsılatının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 115 Zuhurat hâsılat dağılımı

	Zuhurat		%		Ortalama
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0
Bağbaşı	16	3668	7,5	4,7	229
Cedid Ecirli Çift.	3	1050	1,4	1,3	350
Çamrak	9	1630	4,2	2,1	181
Dere	7	1674	3,3	2,1	239
Eldenizli	2	420	0,9	0,5	210
Eskihisar	8	1236	3,8	1,6	154
Gerzile	2	930	0,9	1,2	465
Goncalı	9	3422	4,2	4,4	380
Göveçlik	10	4473	4,7	5,7	447
Hacı Eyüblü	14	4110	6,6	5,3	294
Kale	5	640,8	2,4	0,8	128
Karakova	6	2000	2,8	2,6	333
Karamanlı	5	1840	2,4	2,4	368
Karcı	18	14190	8,5	18,1	788
Karcı Bereketler Mah.	5	3300	2,4	4,2	660
Karcı Hallaçlar Mah.	4	1340	1,9	1,7	335
Karcı Hisar Mah.	5	3890	2,4	5,0	778
Kaşıkçı	2	435	0,9	0,6	218
Kethüda	9	4840	4,2	6,2	538
Kınıklı	17	4495	8,0	5,7	264
Kurudere	1	3160	0,5	4,0	3160
Saruhan	5	910	2,4	1,2	182
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0
Şemikler	18	4859	8,5	6,2	270
Tekke	18	5465	8,5	7,0	304
Üzerlik	4	1263	1,9	1,6	316
Zeytin	10	3045	4,7	3,9	305
Toplam	212	78285	100,0	100,0	369
%	100,0	100,0			
Toplam Hane %	18,23	0,22			

Hanelerin kaynağı belli olmayan gelirlerine zuhurat denilmektedir. Ancak ziraatın dışında hâsılat elde edilen meslek sahiplerinin de zuhurat kayıtları bulunmaktadır. Defterler genel olarak incelendiğinde; özellikle tarım dışı faaliyet gösteren yerleşim yerlerinde mesleğinin dışında başka geliri olan hanelerin meslek hâsılatı zuhurat adıyla kaydedilmiştir. Mesleğinin dışında başka hâsılatı yoksa “sanatından, ırgatlığından, odunculduğundan, çulhalığından” gibi ifadelerle hâsılatın kaynağı belirtilmiştir. Bu durum tüm kayıtlar için geçerli değildir. Meslek sahibinin farklı gelirleri olsa da olmasa da zuhurat ya da sanatından kayıtlarına rastlanmaktadır. Bundan dolayı hâsılatı olan meslek sahiplerinin zuhurat gelirleri de meslek hâsılatına ilave edilmiştir. Tüm zuhurat kayıtları zuhurat içinde değerlendirilseydi meslek hâsılatları bölümünde incelenen birçok mesleğin hâsılatı belirtilmeyecekti.

Abdullah Ağa çiftliği ve Şamlı Çiftliğinin dışında yerleşim yerlerinde farklı miktarlarda zuhurat gelirine rastlanmaktadır. Abdullah Ağa Çiftliğinde meslek hâsılatı da bulunmamaktadır.

En çok zuhurat hâsılatının Karcı'da bulunması dikkat çekicidir. Karcı'da nüfus fazladır. Ancak meslek hâsılatı elde eden hane sayısı da fazladır. 18 hanenin zuhurat miktarı 14190 kuruştur. Bu hâsılatın içine küçükbaş hayvanı olan çobanın, asiyabı olan değirmencinin de zuhuratı eklenmiştir. Mesleği ile ilgili mal varlığından hâsılat elde eden hanelerin zuhurat kayıtları meslek hâsılatına alınmamıştır.

Bazı kayıtlarda ise zuhurat, tarım ve hayvancılık geliri olan hanelerin küsuratlı hâsılat değerlerini tam sayıya çevirmek için de kullanılmıştır. Hane başına düşen zuhurat hâsılat ortalamaları da yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Kurudere'de hane başına düşen zuhurat hâsılatı 3160 kuruştur. Kurudere'de bulunan ziraatçılar büyük topraklarda tarım yapmaktadırlar. Bu ziraatçıların gelir durumları oldukça iyidir. Tarımın dışında nerden zuhurat elde ettikleri belli değildir.

3.5.2. Diğer Hâsılatlar

Tarım, hayvancılık, meslek ve zuhurat gelirlerinin dışında da hâsılat çeşitleri bulunmaktadır. Bu hâsılatların dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 116 Diğer hâsılatların dağılımı

	Tarla ve Dükkân İcari		Asiyab		Mal Sandığı		Müşterek Hisse		Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	1	1100	0	0	0	0	0	0	1	1100
Cedid Ecirli Çift.	1	5555	1	1000	0	0	0	0	1	6555
Eldenizli	1	180	0	0	0	0	0	0	1	180
Göveçlik	1	10	0	0	0	0	0	0	1	10
Karamanlı	0	0	0	0	1	720	0	0	1	720
Karcı	0	0	10	4140	0	0	0	0	10	4140
Karcı Bereketler Mah.	1	80	0	0	0	0	0	0	1	80
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	0	0	1	300	1	300
Karcı Hisar Mah.	0	0	1	580	0	0	0	0	1	580
Kethüda	1	150	0	0	0	0	0	0	1	150
Şamlı Çift.	1	15360	0	0	0	0	0	0	1	15360
Şemikler	0	0	0	0	1	360	0	0	1	360
Tekke	0	0	6	3100	0	0	0	0	6	3100
Toplam	7	22435	18	8820	2	1080	1	300	27	32635
%	25,9	68,7	66,7	27,0	7,4	3,3	3,7	0,9	100,0	100,0
Toplam Hane%	1	2	2	1	0	0	0	0	2	2

Diğer hâsılatlar dört grupta toplanmıştır. İcar toprak sahiplerinin kiraladıkları arazilerinin kira bedelleridir. Şamlı Çiftliğinde kira bedelinin 8850 kuruşu iki aşirete kiralanmış arazilerden gelmektedir. Defterde “Çiftlik-i mezkurda iskan eden Caber ve Teke aşiretlerinin zer eyledikleri arazilerin icarı senevisidir” ifadesi bulunmaktadır. Bereketlerde bulunan icar geliri bir dükkâna aittir. Bunun dışında dükkân icarına rastlanmamaktadır.

Asiyab hâsılatı değirmencilerin sahibi olduğu asiyab kıtası veya hissesinin geliridir. Her asiyab sahibinin, değirmenci olmadığı; her değirmencinin de asiyab sahibi olmadığı görülmektedir. Asiyabı olmayan değirmencilerin zuhurat gelirleri meslek hâsılatına, asiyabı olan değirmencilerin asiyab gelirleri hanelerin meslek hâsılatına ilave edilmiştir. Değirmenci olmadığı halde asiyabı olanların asiyab gelirleri yukarıdaki tabloya eklenmiştir.

Mal sandığından iki hanenin emekli maaşı aldığı ve bu maaşın hâsılatına eklendiği görülmektedir. Bir hanede verilen müşterek hisse Hallaçların dışında, incelenen yerleşim yerlerinden farklı olarak “Gümüşçay” mahallesinde yaptığı müşterek tarımdan gelmektedir. Aynı yerleşim yerlerinde müşterek tarımdan elde ettikleri ortaklık geliri bulunan haneler ve yetimlere ait “nakit mevcudu” aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. 117 Hâsılatı etkilemeyen gelirlerin dağılımı

	Nakit		Müşterek Hisse	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Bağbaşı	0	0	1	532
Dere	0	0	10	4180
Goncalı	0	0	1	1425
Kale	0	0	1	950
Karcı	1	300	0	0
Kethüda	2	8500	0	0
Kurudere	0	0	2	391
Şemikler	0	0	2	1378
Tekke	0	0	1	380
Toplam	3	8800	18	9236

Yukarıdaki tabloda bulunan hâsılatlar toplam hâsılatı etkilememektedir. Yetimlere ait “nakit mevcudu” toplam hâsılatına alınmamıştır. Müşterek hisseler ise diğer hâsılatlar tablosundan farklıdır. Yukarıdaki tabloda yer alan müşterek hisseler aynı yerleşim yerinde yapılan müşterek tarımı ifade etmektedir. Müşterek tarımdan elde edilen gelirin tamamı tarım hâsılatı içine alındığından bu hanelerin ortaklık hâsılatı

toplam hâsılatı etkilememektedir. Tüm yerleşim yerlerinde 18 hane kendi yerleşim yerlerinde ortak tarımdan şeriklik hâsılatı elde etmektedir. Bunlardan 3'ünün şeriklik hâsılatından başka geliri yoktur. Şu halde hâsılat elde eden hane sayısı 1173 değil 1176'dır. Herhangi bir hâsılatı olmayan 21 hane bulunmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GİDERLER

Denizli merkez köylerinin gelirlerinin yanında giderleri de bulunmaktadır. Vergiler defter kayıtlarında belirtilen gider türlerinden biridir. 1197 hanenin 1167'si vergi mükellefidir. Vergilerin dışında bazı yerleşim yerlerinde icar giderleri bulunmaktadır. İki gider çeşidinden ilk olarak vergilerin dağılımı incelenecektir.

4.1.VERGİLER

Hanelerin gelir paylarına göre devlete vermek durumunda olduğu vergilerin inceleneceği bu bölümde iki tür vergi çeşidi ele alınacaktır. Temettuat Defterlerinde vergi-yi mahsus ve öşr kayıtları bulunmaktadır. Bu vergilerin dağılımına göre ahalinin hâsılatının ne kadarını vergi olarak ödediği de anlaşılacaktır. Toplam vergilerin dağılımı ve vergi yükü aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 1 Toplam vergi dağılımı

	Öşr Toplam		Mahsus		Vergi Toplam		Vergi yükü %	%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş		Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	1327	7	560	7	1887	13	0,6	0,9
Bağbaşı	22	2286,25	25	2423	27	4709,25	16	2,3	2,3
Cedid Ecirli Çift.	21	2803	34	2509	35	5312	12	3,0	2,6
Çamrak	9	605	10	1165	10	1770	21	0,9	0,9
Dere	2	1538	13	1022	13	2560	14	1,1	1,3
Eldenizli	14	3611	20	2035	20	5646	14	1,7	2,8
Eskihisar	10	2270	16	1801	17	4071	14	1,5	2,0
Gerzile	82	1479	137	14024	139	15503	13	11,9	7,7
Goncalı	16	2711,5	28	3258	29	5969,5	15	2,5	3,0
Göveçlik	63	1547,25	60	6825	64	8372,25	16	5,5	4,2
Hacı Eyüblü	32	3458,5	33	4080	36	7538,5	17	3,1	3,7
Kale	7	1032	8	560	8	1592	14	0,7	0,8
Karakova	22	2242,5	28	2993	28	5235,5	18	2,4	2,6
Karamanlı	25	262,5	44	3571	45	3833,5	12	3,9	1,9
Karcı	188	5903,5	186	24880,5	194	30784	14	16,6	15,3
Karcı Bereketler Mah.	54	1613	60	8276	63	9889	15	5,4	4,9
Karcı Hallaçlar Mah.	58	2821	64	9411	65	12232	15	5,6	6,1

Karcı Hisar Mah.	45	1493	46	6964	48	8457	13	4,1	4,2
Kaşıkcı	10	588	13	1053	13	1641	14	1,1	0,8
Kethüda	56	7594	67	7613	68	15207	17	5,8	7,5
Kınıklı	34	2114,5	35	4506	35	6620,5	20	3,0	3,3
Kurudere	23	2857	26	2945	26	5802	14	2,2	2,9
Saruhan	21	1471,25	19	2385	22	3856,25	20	1,9	1,9
Şamlı Çift.	24	6540	33	3372	34	9912	11	2,9	4,9
Şemikler	45	6510	51	5967	54	12477	15	4,6	6,2
Tekke	28	2479,5	32	2137	33	4616,5	12	2,8	2,3
Üzerlik	9	1644	19	1847	19	3491	14	1,6	1,7
Zeytin	11	1031	15	1608	15	2639	17	1,3	1,3
Toplam	938	71833,25	1129	129790,5	1167	201623,75	15	100,0	100,0
%	80,4	35,6	96,7	64,4	100,0	100,0			

Vergi dağılımlarını ve yüklerini gösteren yukarıdaki tablo verilerine göre toplam verginin %64,4'ü vergi-yi mahsus, %35,6'sı öşrdür. Tarım faaliyetlerinden ve kovandan alınan öşrün vergi-yi mahsustan az olması anlamlıdır. Çünkü hayvancılık, meslek, zuhurat ve diğer gelirlerden, tarımdaki gibi ayrıca vergi alınmamaktadır.

Yerleşim birimlerinin toplam hâsılatı içinde toplam vergi payları vergi yükü olarak hesaplanmıştır. Denizli merkez köylerinde ahalinin vergi yükü %15'tir. Tüm hâsılatın %15'i vergi olarak devlete ödenmiştir. Vergi yükü yerleşim yerleri bakımından farklılıklar göstermektedir. En düşük vergi yükü Şamlı Çiftliğinde %11'dir. Özellikle çeşitli meslek hâsılatlarının bulunduğu Karamanlı'da vergi yükü %12, Gerzile'de %13'tür. İki yerleşim yerinde vergi yükü toplam vergi yükünden düşüktür. Ancak Göveçlik'te de meslek hâsılatı fazla olduğu halde vergi yükü ortalamadan yüksek %16'dır. Vergi yükünde en büyük pay Çamrak'ta %21'dir. Saruhan ve Kınıklı'da %20'dir. Çamrak'ta bir ırgatın dışında ahalinin tamamı ziraatçıdır. Kınıklı'da ziraatçıların yanında oduncular da bulunmaktadır. Hâsılat türlerinin vergi yükünde kesin bir durumu söz konusu değildir. Durumun daha iyi anlaşılabilmesi için yerleşim yerlerinin toplam hâsılat paylarının vergi yüküne göre sıralanması aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 2 Toplam hâsılat pay dağılımının vergi yüküne göre sıralanması

	Tarım	Hayvancılık	Meslek	Zuhurat	Diğerleri	Vergi Yükü
Şamlı Çift.	73	3	7	0	17	11
Cedid Ecirli Çift.	67	3	13	2	15	12
Karamanlı	8	1	83	6	2	12
Tekke	67	2	9	15	8	12
Abdullah Ağa Çift.	90	2	0	0	7	13
Karcı Hisar Mah.	24	2	67	6	1	13
Gerzile	12	8	79	1	0	13

Kurudere	69	5	19	7	0	14
Dere	84	5	2	9	0	14
Kale	90	1	3	6	0	14
Karcı	27	2	63	6	2	14
Eldenizli	90	3	5	1	0	14
Üzerlik	68	8	19	5	0	14
Eskihisar	81	6	8	4	0	14
Kaşıkcı	53	1	43	4	0	14
Şemikler	78	7	9	6	0	15
Karcı Bereketler Mah.	24	1	69	5	0	15
Karcı Hallaçlar Mah.	34	1	63	2	0	15
Goncalı	72	2	18	9	0	15
Göveçlik	29	2	61	9	0	16
Bağbaşı	77	4	7	12	0	16
Hacı Eyüblü	76	6	9	9	0	17
Kethüda	84	3	8	5	0	17
Zeytin	66	3	12	20	0	17
Karakova	75	4	14	7	0	18
Kımkılı	63	2	22	13	0	20
Saruhan	76	5	15	5	0	20
Çamrak	70	4	7	19	0	21
Toplam	52	3	37	6	2	15

Zuhurat gelir payı yüksek olanların vergi yükü fazla görünmektedir. Ancak Tekke'de zuhurat payı %15 olmasına rağmen vergi yükü %12'de kalmaktadır. Vergilerin dağılımında belirli bir standart bulunmamaktadır. Vergi türlerine göre vergi yükü dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 3 Vergi türlerine göre vergi yükü dağılımı

	Öşr	Mahsus	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	9	4	13
Bağbaşı	8	8	16
Cedid Ecirli Çift.	6	6	12
Çamrak	7	14	21
Dere	8	6	14
Eldenizli	9	5	14
Eskihisar	8	6	14
Gerzile	1	12	13
Goncalı	7	8	15
Göveçlik	3	13	16
Hacı Eyüblü	8	9	17
Kale	9	5	14
Karakova	8	10	18
Karamanlı	1	11	12
Karcı	3	11	14
Karcı Bereketler Mah.	2	13	15
Karcı Hallaçlar Mah.	3	12	15
Karcı Hisar Mah.	2	11	13
Kaşıkcı	5	9	14

Kethüda	8	8	17
Kınıklı	6	13	20
Kurudere	7	7	14
Saruhan	8	12	20
Şamlı Çift.	7	4	11
Şemikler	8	7	15
Tekke	7	6	12
Üzerlik	7	8	14
Zeytin	7	10	17
Toplam	5	9	15

Genel olarak vergi-yi mahsus yükünün öşr vergi yükünden fazla olduğu görülmektedir. Ancak dört yerleşim yerinde vergi-yi mahsus ve öşr vergi yükleri eşittir. Sekiz yerleşim yerinde öşr vergi yükü, vergi-yi mahsus yükünden fazladır. Vergi türlerine göre, toplam hâsılat içinde vergi-yi mahsus yükü %9, öşr yükü %5'tir.

Göveçlik, Gerzile, Karamanlı, Karcı ve Mahallelerinde öşr vergi yükü %1 ile %3 arasındadır. Vergi-yi mahsus yükü ise %11 ile %13 arasındadır. Bu yerleşim yerlerinde ahilinin meslek gelirleri tarım gelirlerinden fazladır Vergi-yi mahsus yükünün düşük olduğu yerleşim yerlerinde öşr yükünün %7 ile %9 arasında değiştiği görülmektedir. Yerleşim birimlerinin toplam vergi dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 4 Toplam vergi dağılımı %

	Öşr Toplam		Mahsus	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	70	100	30
Bağbaşı	81	49	93	51
Cedid Ecirli Çift.	60	53	97	47
Çamrak	90	34	100	66
Dere	15	60	100	40
Eldenizli	70	64	100	36
Eskihisar	59	56	94	44
Gerzile	59	10	99	90
Goncalı	55	45	97	55
Göveçlik	98	18	94	82
Hacı Eyüblü	89	46	92	54
Kale	88	65	100	35
Karakova	79	43	100	57
Karamanlı	56	7	98	93
Karcı	97	19	96	81
Karcı Bereketler Mah.	86	16	95	84
Karcı Hallaçlar Mah.	89	23	98	77
Karcı Hisar Mah.	94	18	96	82
Kaşıkcı	77	36	100	64
Kethüda	82	50	99	50
Kınıklı	97	32	100	68
Kurudere	88	49	100	51
Saruhan	95	38	86	62

Şamlı Çift.	71	66	97	34
Şemikler	83	52	94	48
Tekke	85	54	97	46
Üzerlik	47	47	100	53
Zeytin	73	39	100	61
Toplam	80	36	97	64

Vergi mükellefi hanelerin büyük kısmı vergi-yi mahsus vermektedir. Öşr veren hane paylarının meslek hâsılatı payı yüksek olan yerleşim yerlerinde de yüksek olduğu görülmektedir. Bu yerleşim yerlerindeki ahalinin küçük tarım işletmelerinde özellikle dikili tarımla uğraşmaları öşr veren hane payını yükseltmiştir. Vergi türlerinin yerleşim birimleri içinde toplam vergiye göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 5 Vergi türlerinin Denizli merkez köylerinin toplam vergi içindeki payı

	Öşr Toplam		Mahsus		Vergi Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0,6	0,7	0,6	0,3	0,6	0,9
Bağbaşı	1,9	1,1	2,1	1,2	2,3	2,3
Cedid Ecirli Çift.	1,8	1,4	2,9	1,2	3,0	2,6
Çamrak	0,8	0,3	0,9	0,6	0,9	0,9
Dere	0,2	0,8	1,1	0,5	1,1	1,3
Eldenizli	1,2	1,8	1,7	1,0	1,7	2,8
Eskihisar	0,9	1,1	1,4	0,9	1,5	2,0
Gerzile	7,0	0,7	11,7	7,0	11,9	7,7
Goncalı	1,4	1,3	2,4	1,6	2,5	3,0
Göveçlik	5,4	0,8	5,1	3,4	5,5	4,2
Hacı Eyüblü	2,7	1,7	2,8	2,0	3,1	3,7
Kale	0,6	0,5	0,7	0,3	0,7	0,8
Karakova	1,9	1,1	2,4	1,5	2,4	2,6
Karamanlı	2,1	0,1	3,8	1,8	3,9	1,9
Karcı	16,1	2,9	15,9	12,3	16,6	15,3
Karcı Bereketler Mah.	4,6	0,8	5,1	4,1	5,4	4,9
Karcı Hallaçlar Mah.	5,0	1,4	5,5	4,7	5,6	6,1
Karcı Hisar Mah.	3,9	0,7	3,9	3,5	4,1	4,2
Kaşıkcı	0,9	0,3	1,1	0,5	1,1	0,8
Kethüda	4,8	3,8	5,7	3,8	5,8	7,5
Kınıklı	2,9	1,0	3,0	2,2	3,0	3,3
Kurudere	2,0	1,4	2,2	1,5	2,2	2,9
Saruhan	1,8	0,7	1,6	1,2	1,9	1,9
Şamlı Çift.	2,1	3,2	2,8	1,7	2,9	4,9
Şemikler	3,9	3,2	4,4	3,0	4,6	6,2
Tekke	2,4	1,2	2,7	1,1	2,8	2,3
Üzerlik	0,8	0,8	1,6	0,9	1,6	1,7
Zeytin	0,9	0,5	1,3	0,8	1,3	1,3
Toplam	80,4	35,6	96,7	64,4	100,0	100,0

Genel olarak yukarıdaki tablo incelendiğinde hane paylarının vergi paylarından yüksek olduğu görülmektedir. Toplam vergi dağılımında Karcı ve Gerzile'deki vergi

payının diğer yerleşim yerlerinden yüksek olması hane sayılarının fazlalığından kaynaklanmaktadır. Yerleşim yerlerinde hane başı vergi ortalamalarının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 6 Hane başı vergi ortalamaları (kuruş)

	Öşr Toplam	Mahsus	Vergi Toplam
Abdullah Ağa Çift.	190	80	270
Bağbaşı	104	97	174
Cedid Ecirli Çift.	133	74	152
Çamrak	67	117	177
Dere	769	79	197
Eldenizli	258	102	282
Eskihisar	227	113	239
Gerzile	18	102	112
Goncalı	169	116	206
Göveçlik	25	114	131
Hacı Eyüblü	108	124	209
Kale	147	70	199
Karakova	102	107	187
Karamanlı	11	81	85
Karcı	31	134	159
Karcı Bereketler Mah.	30	138	157
Karcı Hallaçlar Mah.	49	147	188
Karcı Hisar Mah.	33	151	176
Kaşıkcı	59	81	126
Kethüda	136	114	224
Kınıklı	62	129	189
Kurudere	124	113	223
Saruhan	70	126	175
Şamlı Çift.	273	102	292
Şemikler	145	117	231
Tekke	89	67	140
Üzerlik	183	97	184
Zeytin	94	107	176
Toplam	77	115	173

Denizli merkez köylerinde ortalama hane başına düşen vergi-yi mahsus 115 kuruş, öşr 77 kuruştur. En yüksek vergi-yi mahsus ortalamaları Karcı ve mahallelerinde bulunmaktadır. En düşük vergi ortalamaları ise Tekke ve Kale’de bulunmaktadır.

Toplam öşr ortalamalarında en yüksek değerler Dere, Şamlı Çiftliği, Eldenizli ve Eskihisar’dadır. Buralarda tarım faaliyetlerinin fazlaca yapıldığı sonucu çıkarılabilir. Hane başı öşr ortalamasının en düşük olduğu yerleşim yerleri Gerzile, Göveçlik, Karamanlı, Karcı ve Karcı’nın mahalleleridir. Bu yerleşim yerlerinde ahalinin büyük

kısmı tarımın dışında farklı meslek gruplarından hâsılat elde etmektedir. Vergi mükellefi olan hanelerin toplam haneler içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 7 Vergi mükellefi hanelerin toplam hane içindeki dağılımı

	Öşr Toplam	Mahsus	Vergi Toplam
Abdullah Ağa Çift.	88	88	88
Bağbaşı	79	89	96
Cedid Ecirli Çift.	58	94	97
Çamrak	90	100	100
Dere	13	87	87
Eldenizli	70	100	100
Eskihisar	56	89	94
Gerzile	59	99	100
Goncalı	53	93	97
Göveçlik	97	92	98
Hacı Eyüblü	89	92	100
Kale	78	89	89
Karakova	79	100	100
Karamanlı	53	94	96
Karcı	97	96	100
Karcı Bereketler Mah.	84	94	98
Karcı Hallaçlar Mah.	85	94	96
Karcı Hisar Mah.	94	96	100
Kaşıklı	67	87	87
Kethüda	80	96	97
Kınıklı	97	100	100
Kurudere	85	96	96
Saruhan	95	86	100
Şamlı Çift.	59	80	83
Şemikler	82	93	98
Tekke	82	94	97
Üzerlik	45	95	95
Zeytin	73	100	100
Toplam	78	94	97

Yerleşim birimlerinin, hiç birinde ahalinin tamamının öşr vermediği görülmektedir. 1197 hanenin %78'i öşr, %94,4'ü vergi-yi mahsus mükellefidir. Dokuz yerleşim yerinde ahalinin tamamı vergi vermektedir. Tarım faaliyeti ile uğraşan ve hâsılat elde eden hanenin mesleği, durumu ne olursa olsun öşr vermektedir. Vergi verecek herhangi bir mal varlığı ya da hâsılatı olmayanlar ile imtiyazı olanlar vergi-yi mahsustan muaftırlar. Herhangi bir hâsılatı olmayan ya da vergi-yi mahsustan muaf olan hanelerin dağılımı iki ayrı grup olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 8 Vergi-yi mahsus vermeyen ve hâsılatı olmayan mesleklerin dağılımı

	İmam	Hatip	Mücrim	Muhtar	?	Talebe	Müderris	Muallim	Yetim	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	1	1	1	0	0	0	0	0	0	3
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Dere	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Gerzile	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
Goncalı	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2
Göveçlik	0	0	0	2	1	0	1	1	0	5
Hacı Eyüblü	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3
Kale	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Karamanlı	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Karcı	3	1	0	1	0	1	1	0	0	7
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3
Karcı Hallaçlar Mah.	2	0	0	1	0	0	0	0	1	4
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
Kaşıkcı	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Kethüda	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Kurudere	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Saruhan	0	0	0	1	0	1	0	0	1	3
Şamlı Çift.	0	0	2	0	0	0	0	0	1	3
Şemikler	1	0	0	1	0	1	0	0	1	4
Tekke	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Toplam	10	3	5	11	5	6	5	2	8	55

Defterlerde ayrıca hâsılat kaydı bulunmayan mesleklere göre yerleşim birimlerinde vergi-yi mahsus vermeyenlerin dağılımı yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Eğitim ve idari hizmetlerde bulunanlardan, herhangi bir mal varlığı olmayanlardan vergi-yi mahsus alınmamaktadır. Vergi-yi mahsustan muaf olan yukarıdaki tabloda belirtilen hanelerin ayrıca hâsılat gruplarının biri ya da birkaçından hâsılat elde ettikleri görülmektedir. Mücrim sütununda mücrim adı altında ihtiyar, mecnun ve fukara da bulunmaktadır. Tüm yerleşim yerleri içinde 18 kişinin mücrim grubuna girdiği bilinmektedir. Bunlardan sadece 5'inin vergi-yi mahsustan muaf olması dikkat çekicidir. Defterlerde hiç hâsılatı olmayan hanelerin de vergi-yi mahsus verdiği kayıtlara rastlanmaktadır. Vergi-yi mahsus vermeyen ancak hâsılatı olan mesleklerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 9 Vergi-yi mahsus vermeyen ve hâsılatı olan mesleklerin dağılımı

	Tekaüd	Ashab-ı Çiftlikan	Ziraat	Muytap	Irgat	Hizmetkâr	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	1	0	0	0	0	1
Cedid Ecirli Çift.	0	1	0	0	0	0	1
Karamanlı	1	0	0	0	0	0	1
Karcı	0	0	1	0	0	0	1

Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	1	0	0	1
Şamlı Çift.	0	1	0	0	3	1	5
Üzerlik	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	1	3	1	1	3	2	11

Hâsılatı olan meslek grubu olarak ayrılan yukarıdaki tabloda ashab-ı çiftlikan ve ziraat erbabının defterlerde meslek hâsılatı olmasa da biri kiraladığı topraklardan diğeri yaptığı tarım faaliyetinden hâsılat elde etmektedir. Üç çiftliğin sahibi de vergi-yi mahsus vermemektedir. Herhalde ki çiftlik sahipleri kendi yerleşim yerinde vergi-yi mahsus vermektedir. Yerleşim yerlerinde vergi-yi mahsus vermeyen toplam 66 hane bulunmaktadır. Hiç vergi vermeyen hanelerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 10 Vergi vermeyen hanelerin dağılımı

	Ashab-ı Çiftlikan	Mücrim İhtiyar Fukara	Muhtar	?	İmam	Muallim Müderris Talebe	Tekaüd	Yetim	Irgat Hizmetkâr	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Bağbaşı	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cedid Ecirli Çift.	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Dere	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Eskihisar	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Goncalı	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Göveçlik	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Kale	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Karamanlı	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
Karcı Bereketler M.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Karcı Hallaçlar M.	0	0	0	0	2	0	0	1	0	3
Kaşıkçı	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Kethüda	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Kurudere	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Şamlı Çift.	0	2	0	0	0	0	0	1	4	7
Şemikler	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Tekke	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	1	5	1	5	4	4	1	4	5	30

Abdullah Ağa Çiftliğinin sahibi her hangi bir tarım faaliyetinde bulunmadığı gibi hayvan hâsılatı da bulunmamaktadır. Diğer çiftlik sahiplerinden farklı olarak bu çiftlik içinde vergi ödemesini gerektirecek herhangi bir hâsılat kaydı da yoktur.

Muhtar kayıtlarının genelinde muhtarın hâsılat durumunun oldukça iyi olduğu görülmektedir. Cedid Ecirli Çiftliğinde bulunan muhtarın 400 kuruş zuhurat gelirinden

başka ne tarım ne de hayvancılık geliri bulunmamaktadır. Öyle ki defterdeki kaydında muhtarın ahalinin ianesiyle idare etmekte olduğu belirtilmiştir.

4.1.1. Öşr dağılımı

Vergi-yi mahsus, vergilerin dağılımında incelendiği ve alt grupları olmadığı için bu bölümde sadece öşrün dağılımı incelenecektir.

Tarımsal faaliyetler sonucu elde edilen hâsıllardan ya da ürünün kendisinden alınan 1/10 oranındaki vergiye öşr denmektedir. Tarımsal faaliyetlerin dışında arıcılıktan da öşr alınmaktadır. Defterlerde bulunan öşr kayıtlarını gösteren tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 11 Öşr dağılımı I

	Tarla		Dikili Tarım		Tarım		Kovan	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	1327	0	0	7	1327	0	0
Bağbaşı	22	2268,25	0	0	22	2268,25	2	18
Cedid Ecirli Çift.	21	2803	0	0	21	2803	0	0
Çamrak	9	605	0	0	9	605	0	0
Dere	2	1538	0	0	2	1538	0	0
Eldenizli	14	3601	0	0	14	3601	1	10
Eskihisar	10	2250	0	0	10	2250	1	20
Gerzile	76	1359	22	113	82	1472	1	7
Goncalı	16	2694,5	1	10	16	2704,5	1	7
Göveçlik	19	447,5	62	1097,75	63	1545,25	2	2
Hacı Eyüblü	30	3428,5	2	30	32	3458,5	0	0
Kale	7	1007	1	25	7	1032	0	0
Karakova	22	2196,5	1	5	22	2201,5	5	41
Karamanlı	4	84	24	178,5	25	262,5	0	0
Karcı	70	1841,5	187	4062	188	5903,5	0	0
Karcı Bereketler Mah.	15	880	49	733	54	1613	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	25	1245	57	1576	58	2821	0	0
Karcı Hisar Mah.	6	49	45	1444	45	1493	0	0
Kaşıkçı	10	547	7	41	10	588	0	0
Kethüda	55	7070,5	40	502,5	56	7573	3	21
Kınıklı	34	2114,5	0	0	34	2114,5	0	0
Kurudere	8	2708	19	149	23	2857	0	0
Saruhan	17	1083,25	20	388	21	1471,25	0	0
Şamlı Çift.	24	6523	0	0	24	6523	5	17
Şemikler	42	6234	25	276	45	6510	0	0
Tekke	28	2474,5	1	5	28	2479,5	0	0
Üzerlik	9	1636	0	0	9	1636	2	8
Zeytin	11	1031	0	0	11	1031	0	0
Toplam	613	61046,5	563	10635,75	938	71682,25	23	151
%	65,4	85,0	60,0	14,8	100,0	99,8	2,5	0,2

Öşr dağılımında tarım öşrü, diğer öşr çeşitlerinden %85 payla fazladır. Dikili tarım belirli yerleşim yerlerinde yapılmaktadır. Dikili tarım öşrünün payı %14,8'dir. Kovan öşrü olan hanelerin hepsinin de tarım öşrü bulunmaktadır. Kovan öşrünün vergi içindeki payı %0,2'dir. Öşrün nerdeyse tamamı tarım öşründen oluşmaktadır. Kovan öşrünün öşr içindeki payı oldukça düşüktür. Öşrün toplam değerleri ile yerleşim yerleri içindeki vergi payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 12 Öşr dağılımı II

	Toplam Öşr		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	1327	0,7	1,8
Bağbaşı	22	2286,25	2,3	3,2
Cedid Ecirli Çift.	21	2803	2,2	3,9
Çamrak	9	605	1,0	0,8
Dere	2	1538	0,2	2,1
Eldenizli	14	3611	1,5	5,0
Eskihisar	10	2270	1,1	3,2
Gerzile	82	1479	8,7	2,1
Goncalı	16	2711,5	1,7	3,8
Göveçlik	63	1547,25	6,7	2,2
Hacı Eyüblü	32	3458,5	3,4	4,8
Kale	7	1032	0,7	1,4
Karakova	22	2242,5	2,3	3,1
Karamanlı	25	262,5	2,7	0,4
Karcı	188	5903,5	20,0	8,2
Karcı Bereketler Mah.	54	1613	5,8	2,2
Karcı Hallaçlar Mah.	58	2821	6,2	3,9
Karcı Hisar Mah.	45	1493	4,8	2,1
Kaşıkcı	10	588	1,1	0,8
Kethüda	56	7594	6,0	10,6
Kınıklı	34	2114,5	3,6	2,9
Kurudere	23	2857	2,5	4,0
Saruhan	21	1471,25	2,2	2,0
Şamlı Çift.	24	6540	2,6	9,1
Şemikler	45	6510	4,8	9,1
Tekke	28	2479,5	3,0	3,5
Üzerlik	9	1644	1,0	2,3
Zeytin	11	1031	1,2	1,4
Toplam	938	71833,25	100,0	100,0

Yerleşim yerlerinde öşr dağılımında en büyük pay Kethüda, Şamlı Çiftliği Ve Şemikler'de bulunmaktadır. Ahalisinin %20'sinin öşr verdiği Karcı öşr payında 4. sırada gelmektedir. Karcı'daki hane payının yüksek çıkmasının sebebi hane sayısının fazla olması ve ahalinin genel olarak küçük işletmelerde dikili tarım yapmasıdır. Öşr türlerinin toplam öşr içindeki dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 13 Öşr dağılımı %

	Tarla		Dikili Tarım		Tarım		Kovan	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	100	100	0	0
Bağbaşı	100	99	0	0	100	99	9	0,8
Cedid Ecirli Çift.	100	100	0	0	100	100	0	0
Çamrak	100	100	0	0	100	100	0	0
Dere	100	100	0	0	100	100	0	0
Eldenizli	100	100	0	0	100	100	7	0,3
Eskihisar	100	99	0	0	100	99	10	0,9
Gerzile	93	92	27	8	100	99,5	1	0,5
Goncalı	100	99	6	0	100	99,7	6	0,3
Göveçlik	30	29	98	71	100	99,9	3	0,1
Hacı Eyüblü	94	99	6	0,9	100	100	0	0
Kale	100	98	14	2,4	100	100	0	0
Karakova	100	98	5	0,2	100	98	23	1,8
Karamanlı	16	32	96	68	100	100	0	0
Karcı	37	31	99	69	100	100	0	0
Karcı Bereketler Mah.	28	55	91	45	100	100	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	43	44	98	56	100	100	0	0
Karcı Hisar Mah.	13	3	100	97	100	100	0	0
Kaşıkcı	100	93	70	7	100	100	0	0
Kethüda	98	93	71	7	100	99,7	5	0,3
Kınıklı	100	100	0	0	100	100	0	0
Kurudere	35	95	83	5	100	100	0	0
Saruhan	81	74	95	26	100	100	0	0
Şamlı Çift.	100	100	0	0	100	99,7	21	0,3
Şemikler	93	96	56	4	100	100	0	0
Tekke	100	100	4	0,2	100	100	0	0
Üzerlik	100	100	0	0	100	99,5	22	0,5
Zeytin	100	100	0	0	100	100	0	0
Toplam	65	85	60	15	100	99,8	2	0,2

Yerleşim yerlerinin genelinde tarla tarım öşrünün fazla olduğu görülmektedir. Göveçlik, Karamanlı, Saruhan Karcı ve mahallelerinde ahalinin %90'dan fazlası dikili tarım öşrü vermektedir. En fazla dikili tarım öşrü belirtilen yerleşim yerlerinden alınmaktadır. Karcı'nın Hisar Mahallesi'nde dikili öşür payı %97'dir. Öşrün hane başı ortalama dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 14 Hane başı öşr dağılımı (kuruş)

	Tarla	Dikili	Tarım	Kovan	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	190	0	190	0	190
Bağbaşı	103	0	103	9	104
Cedid Ecirli Çift.	133	0	133	0	133
Çamrak	67	0	67	0	67
Dere	769	0	769	0	769

Eldenizli	257	0	257	10	258
Eskihisar	225	0	225	20	227
Gerzile	18	5	18	7	18
Goncalı	168	10	169	7	169
Göveçlik	24	18	25	1	25
Hacı Eyüblü	114	15	108	0	108
Kale	144	25	147	0	147
Karakova	100	5	100	8	102
Karamanlı	21	7	11	0	11
Karcı	26	22	31	0	31
Karcı Bereketler Mah.	59	15	30	0	30
Karcı Hallaçlar Mah.	50	28	49	0	49
Karcı Hisar Mah.	8	32	33	0	33
Kaşıkcı	55	6	59	0	59
Kethüda	129	13	135	7	136
Kınıklı	62	0	62	0	62
Kurudere	339	8	124	0	124
Saruhan	64	19	70	0	70
Şamlı Çift.	272	0	272	3	273
Şemikler	148	11	145	0	145
Tekke	88	5	89	0	89
Üzerlik	182	0	182	4	183
Zeytin	94	0	94	0	94
Toplam	100	19	76	7	77

Hane başına düşen ortalama tarla öşrü 100 kuruştur. Hane başı tarım öşrünün en düşük olduğu Hisar Mahallesi, dikili tarım öşrü hane başı ortalaması diğer yerleşim yerlerinden fazladır. Tarım öşrünün hane başı ortalama değeri 76 kuruştur. Yukarıdaki tablo hane başı tarım hâsılat ortalama tablosu ile paralellik göstermektedir.

4.1.1.1. Tarla öşrü dağılımı

Tarla tarım öşrü öşr dağılımları içinde en büyük paya sahip olanıdır. Tarla tarım öşrü kendi içinde alt gruplara ayrılır. Öşr kayıtları aynı ve nakdi olarak tutulmuştur. Hububat türlerinin tamamının hem aynı hem de nakdi öşrü belirtilmiştir. Penbe, bostan, duhan, yonca ve hasilin sadece nakdi öşrü bulunmaktadır. Sadece nakdi öşrü olan bu ürünler “diğerleri” adında bir grupta toplanmıştır. Tarla öşrünün dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 15 Tarla öşrü dağılımı

	Hububat Toplam		Diğerleri Toplam		Tarla toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	792	7	535	7	1327	1,1	2,2
Bağbaşı	22	1730,75	13	537,5	22	2268,25	3,6	3,7
Cedid Ecirli Çift.	21	1797	19	1006	21	2803	3,4	4,6

Çamrak	9	605	0	0	9	605	1,5	1,0
Dere	2	852	1	686	2	1538	0,3	2,5
Eldenizli	14	2276	13	1325	14	3601	2,3	5,9
Eskihisar	9	795	10	1455	10	2250	1,6	3,7
Gerzile	20	275	68	1084	76	1359	12,4	2,2
Goncalı	12	944,5	14	1750	16	2694,5	2,6	4,4
Göveçlik	18	425	2	22,5	19	447,5	3,1	0,7
Hacı Eyüblü	30	2242	21	1186,5	30	3428,5	4,9	5,6
Kale	7	737	3	270	7	1007	1,1	1,6
Karakova	20	1021,5	12	1175	22	2196,5	3,6	3,6
Karamanlı	1	20	4	64	4	84	0,7	0,1
Karcı	23	868	56	973,5	70	1841,5	11,4	3,0
Karcı Bereketler Mah.	9	350	10	530	15	880	2,4	1,4
Karcı Hallaçlar Mah.	20	881	14	364	25	1245	4,1	2,0
Karcı Hisar Mah.	1	10	5	39	6	49	1,0	0,1
Kaşıkcı	4	189,5	9	357,5	10	547	1,6	0,9
Kethüda	40	2459	51	4611,5	55	7070,5	9,0	11,6
Kınıklı	32	1714,5	20	400	34	2114,5	5,5	3,5
Kurudere	8	1429	8	1279	8	2708	1,3	4,4
Saruhan	17	1005,75	5	77,5	17	1083,25	2,8	1,8
Şamlı Çift.	23	3270	21	3253	24	6523	3,9	10,7
Şemikler	34	2739	35	3495	42	6234	6,9	10,2
Tekke	26	1453,5	21	1021	28	2474,5	4,6	4,1
Üzerlik	9	1106	8	530	9	1636	1,5	2,7
Zeytin	11	736	9	295	11	1031	1,8	1,7
Toplam	449	32724	459	28322,5	613	61046,5	100,0	100,0
%	73,2	53,6	74,9	46,4	100	100		

Tarla öşrü dağılımında hububat öşrü ile diğerleri arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. Hububat öşrünün payı %53,6, diğerlerinin öşr payı %46,4'tür. Tarla öşrü mükellefi 613 hane 61046,5 kuruş öşr vermektedir. İki grubun yerleşim yerleri içindeki dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tarla Öşrü Dağılımı %

	Hububat Toplam		Diğerleri Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	100	60	100	40
Bağbaşı	100	76	59	24
Cedid Ecirli Çift.	100	64	90	36
Çamrak	100	100	0	0
Dere	100	55	50	45
Eldenizli	100	63	93	37
Eskihisar	90	35	100	65
Gerzile	26	20	89	80
Goncalı	75	35	88	65
Göveçlik	95	95	11	5
Hacı Eyüblü	100	65	70	35
Kale	100	73	43	27
Karakova	91	47	55	53
Karamanlı	25	24	100	76

Karcı	33	47	80	53
Karcı Bereketler Mah.	60	40	67	60
Karcı Hallaçlar Mah.	80	71	56	29
Karcı Hisar Mah.	17	20	83	80
Kaşıkcı	40	35	90	65
Kethüda	73	35	93	65
Kınıklı	94	81	59	19
Kurudere	100	53	100	47
Saruhan	100	93	29	7
Şamlı Çift.	96	50	88	50
Şemikler	81	44	83	56
Tekke	93	59	75	41
Üzerlik	100	68	89	32
Zeytin	100	71	82	29
Toplam	73	54	75	46

Hububat öşürünün dağılımında Gerzile, Karamanlı, Karcı, Kaşıkcı ve Hisar Mahallesiindeki hane payları düşüktür. Bu yerleşim yerlerinin tarla tarımında tercihleri hububatın dışındaki ekili tarım ürünleridir. Kurudere’de tarla tarımı ile uğraşan hanelerin tamamı hububat ve diğer ekili ürünlerinin öşürünü vermektedir. Tarla tarım öşürünün türler ve yerleşim birimlerine göre hane başı ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 16 Tarla öşrü hane başı ortalama dağılımı (kuruş)

	Hububat	Diğerleri	Tarla
Abdullah Ağa Çift.	113	76	190
Bağbaşı	79	41	103
Cedid Ecirli Çift.	86	53	133
Çamrak	67	0	67
Dere	426	686	769
Eldenizli	163	102	257
Eskihisar	88	146	225
Gerzile	14	16	18
Goncalı	79	125	168
Göveçlik	24	11	24
Hacı Eyüblü	75	57	114
Kale	105	90	144
Karakova	51	98	100
Karamanlı	20	16	21
Karcı	38	17	26
Karcı Bereketler Mah.	39	53	59
Karcı Hallaçlar Mah.	44	26	50
Karcı Hisar Mah.	10	8	8
Kaşıkcı	47	40	55
Kethüda	61	90	129
Kınıklı	54	20	62
Kurudere	179	160	339
Saruhan	59	16	64
Şamlı Çift.	142	155	272

Şemikler	81	100	148
Tekke	56	49	88
Üzerlik	123	66	182
Zeytin	67	33	94
Toplam	73	62	100

Hane başına düşen hububat öşr ortalaması Dere, Eldenizli, Abdullah Ağa Çiftliği, Kale, Kurudere, Şamlı Çiftliği ve Üzerlik'te 100 kuruşun üstündedir. Genel olarak hane başına düşen hububat öşrü hane başına düşen diğerlerinden fazladır. Diğerleri hane başı öşrünün hububat hane başına düşen ortalamasından yüksek olan yerlerden Dere'deki ortalama değerleri dikkat çekicidir.

4.1.1.1.1. Hububat öşrü

Defterlerde hububat öşrü, aynı olarak alındığı halde nakdi karşılıkları da belirtilmiştir. Belki de hububat öşrü zaman zaman nakdi olarak da alınmış olabilir. Soğan, hububat ürünü olmamasına rağmen aynı ve nakdi öşr belirtildiği için hububat grubuna alınmıştır. Bu bölümde hububat öşrünün dağılımı aynı ve nakdi olarak incelenecektir.

4.1.1.1.1.1. Nakdi hububat öşrü

Hububat öşrünün nakdi değerleri kuruş olarak hesaplanmaktadır. Özellikle soğanın nakdi öşründe küçük değerler için para hesabı da kullanılmıştır. Nakdi hububat öşr dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 17 Hububat öşrü dağılımı (kuruş)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	310	175	98	209	0	0	0	792	2,4
Bağbaşı	990	274,5	336	130,25	0	0	0	1730,8	5,3
Cedid Ecirli Çift.	863	315	465	154	0	0	0	1797	5,5
Çamrak	410	195	0	0	0	0	0	605	1,8
Dere	370	150	288	44	0	0	0	852	2,6
Eldenizli	910	390	602	374	0	0	0	2276	7,0
Eskihisar	300	265	208	22	0	0	0	795	2,4
Gerzile	65	14	196	0	0	0	0	275	0,8
Goncalı	390	390	164,5	0	0	0	0	944,5	2,9
Göveçlik	235	105	0	22	60	3	0	425	1,3
Hacı Eyüblü	1220	810	168	44	0	0	0	2242	6,9
Kale	580	80	77	0	0	0	0	737	2,3
Karakova	490	250,5	133	143	0	0	5	1021,5	3,1
Karamanlı	15	5	0	0	0	0	0	20	0,1
Karcı	610	180	56	22	0	0	0	868	2,7
Karcı Bereketler Mah.	185	95	63	0	0	7	0	350	1,1

Karcı Hallaçlar Mah.	640	185	14	22	0	20	0	881	2,7
Karcı Hisar Mah.	0	10	0	0	0	0	0	10	0,03
Kaşıkcı	100	47,5	42	0	0	0	0	189,5	0,6
Kethüda	1415	622,5	388,5	33	0	0	0	2459	7,5
Kımıklı	1040	242,5	388	44	0	0	0	1714,5	5,2
Kurudere	900	305	224	0	0	0	0	1429	4,4
Saruhan	540	250	0	0	39,5	136,25	40	1005,8	3,1
Şamlı Çift.	1135	1255	399	481	0	0	0	3270	10,0
Şemikler	1950	355	434	0	0	0	0	2739	8,4
Tekke	870,5	157,5	388,5	22	0	0	15	1453,5	4,4
Üzerlik	840	65	102	99	0	0	0	1106	3,4
Zeytin	475	82,5	178,5	0	0	0	0	736	2,2
Toplam	17849	7271,5	5413	1865,3	99,5	166,25	60	32724	100,0
%	54,5	22,2	16,5	5,7	0,3	0,5	0,2	100,0	

Tüm yerleşim yerleri içinde hububat hâsılatı ve dolayısıyla nakdi hububat öşrü en fazla olan Şamlı Çiftliğinin payı %10'dur. Şemikler, Kethüda, Eldenizli, Hacı Eyüblü, Cedid Ecirli Çiftliği, Bağbaşı ve Kımıklı'da nakdi hububat öşr payı %5'in üzerindedir.

Kalabalık nüfusu olan Karcı ve Gerzile'nin nakdi hububat öşrü %2,7 ile %0,8'dir. Hububat öşrünün nüfusa rağmen düşük olmasının sebebi bu yerleşim birimlerindeki ahalinin tarım tercihini özellikle dikili tarımdan yana yapmalarındandır. Dikili tarım tercihi ise hem yer şekillerinin uygun olmadığı dağlık alanlarda bulunmalarından hem de tarımın dışında farklı meslekleri gerçekleştirmelerinden kaynaklanmaktadır. En düşük nakdi hububat öşrü Karcı'nın Hisar Mahallesiindedir. Nakdi hububat öşrünün yerleşim birimlerine ve türlere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 18 Hububat öşrü dağılımı % (kuruş)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Abdullah Ağa Çift.	39,1	22,1	12,4	26,4	0	0	0
Bağbaşı	57,2	15,9	19,4	7,5	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	48,0	17,5	25,9	8,6	0	0	0
Çamrak	67,8	32,2	0	0	0	0	0
Dere	43,4	17,6	33,8	5,2	0	0	0
Eldenizli	40	17,1	26,4	16,4	0	0	0
Eskihisar	37,7	33,3	26,2	2,8	0	0	0
Gerzile	23,6	5,1	71,3	0	0	0	0
Goncalı	41,3	41,3	17,4	0	0	0	0
Göveçlik	55,3	24,7	0	5,2	14,1	0,7	0
Hacı Eyüblü	54,4	36,1	7,5	2	0	0	0
Kale	78,7	10,9	10,4	0	0	0	0
Karakova	48	24,5	13	14	0	0	0,5
Karamanlı	75	25	0	0	0	0	0

Karcı	70,3	20,7	6,5	2,5	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	52,9	27,1	18,0	0	0	2	0
Karcı Hallaçlar Mah.	72,6	21,0	1,6	2,5	0	2,3	0
Karcı Hisar Mah.	0	100	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	52,8	25,1	22,2	0	0	0	0
Kethüda	57,5	25,3	15,8	1,3	0	0	0
Kınıklı	60,7	14,1	22,6	2,6	0	0	0
Kurudere	63,0	21,3	15,7	0	0	0	0
Saruhan	53,7	24,9	0	0	3,9	13,5	4
Şamlı Çift.	34,7	38,4	12,2	14,7	0	0	0
Şemikler	71,2	13,0	15,8	0,0	0	0	0
Tekke	59,9	10,8	26,7	1,5	0	0	1
Üzerlik	75,9	5,9	9,2	9	0	0	0
Zeytin	64,5	11,2	24,3	0	0	0	0
Toplam	54,5	22,2	16,5	5,7	0,3	0,5	0,2

Nakdi hububat öşründe en büyük pay buğdaya aittir. Toplam nakdi öşrün yarısından fazlası %54,6'sının buğdayda olduğu görülmektedir. Buğday öşrünün fazla olması halkın öncelikle ihtiyacını karşılama isteğinden kaynaklanabilir. Hububat çeşitlerinden melaz, soğan ve burçakın üretim alanı oldukça dardır. Hububat öşr payı ve dolayısıyla hâsılat payı da oldukça düşüktür. Nakdi hububat öşrünün toplam tarla öşrü içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 19 Hububat öşrünün toplam tarla içinde dağılımı % (kuruş)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	23,4	13,2	7,4	15,7	0	0	0	59,7
Bağbaşı	43,6	12,1	14,8	5,7	0	0	0	76,3
Cedid Ecirli Çift.	30,8	11,2	16,6	5,5	0	0	0	64,1
Çamrak	67,8	32,2	0	0	0	0	0	100,0
Dere	24,1	9,8	18,7	2,9	0	0	0	55,4
Eldenizli	25,3	10,8	16,7	10,4	0	0	0	63,2
Eskihisar	13,3	11,8	9,2	1	0	0	0	35,3
Gerzile	4,8	1,0	14,4	0	0	0	0	20,2
Goncalı	14,5	14,5	6,1	0	0	0	0	35,1
Göveçlik	52,5	23,5	0	4,9	13,4	0,7	0	95,0
Hacı Eyüblü	35,6	23,6	4,9	1,3	0	0	0	65,4
Kale	57,6	7,9	7,6	0	0	0	0	73,2
Karakova	22,3	11,4	6,1	6,5	0	0	0,2	46,5
Karamanlı	17,9	6	0	0	0	0	0	23,8
Karcı	33,1	9,8	3,0	1,2	0	0	0	47,1
Karcı Bereketler Mah.	21	10,8	7,2	0,0	0	1	0	39,8
Karcı Hallaçlar Mah.	51,4	14,9	1,1	1,8	0	1,6	0	70,8
Karcı Hisar Mah.	0	20,4	0	0	0	0	0	20,4
Kaşıkcı	18,3	8,7	7,7	0	0	0	0	34,6
Kethüda	20	8,8	5,5	0,5	0	0	0	34,8
Kınıklı	49,2	11,5	18,3	2,1	0	0	0	81,1
Kurudere	33,2	11,3	8,3	0	0	0	0	52,8
Saruhan	49,8	23,1	0	0	3,6	12,6	3,7	92,8

Şamlı Çift.	17,4	19,2	6,1	7,4	0	0	0	50,1
Şemikler	31,3	5,7	7	0	0	0	0	43,9
Tekke	35,2	6,4	15,7	0,9	0	0	1	58,7
Üzerlik	51,3	4	6,2	6,1	0	0	0	67,6
Zeytin	46,1	8	17,3	0	0	0	0	71,4
Toplam	29,2	11,9	8,9	3,1	0,2	0,3	0,1	53,6

Tarla tarım öşrünün tamamının hububattan oluştuğu tek yerleşim yeri Çamrak'tır. Hububat öşrü toplam tarım öşrü içinde %54,6'dan %29,3'e düşmektedir. Hububat öşrü veren hane dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 20 Hububat öşrü dağılımı (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	7	7	4	7	0	0	0	7	1,6
Bağbaşı	20	20	17	7	0	0	0	22	4,9
Cedid Ecirli Çift.	18	15	18	8	0	0	0	21	4,7
Çamrak	9	9	0	0	0	0	0	9	2,0
Dere	2	2	2	1	0	0	0	2	0,4
Eldenzizli	14	11	12	6	0	0	0	14	3,1
Eskihisar	5	9	8	2	0	0	0	9	2,0
Gerzile	4	2	15	0	0	0	0	20	4,4
Goncalı	8	11	8	0	0	0	0	12	2,7
Göveçlik	13	12	0	2	4	1	0	18	4,0
Hacı Eyüblü	28	29	15	2	0	0	0	30	6,7
Kale	7	4	4	0	0	0	0	7	1,6
Karakova	12	14	8	6	0	0	1	20	4,4
Karamanlı	1	1	0	0	0	0	0	1	0,2
Karcı	21	7	3	1	0	0	0	23	5,1
Karcı Bereketler Mah.	8	5	3	0	0	1	0	10	2,2
Karcı Hallaçlar Mah.	17	8	1	1	0	1	0	20	4,4
Karcı Hisar Mah.	0	1	0	0	0	0	0	1	0,2
Kaşıkçı	4	3	3	0	0	0	0	4	0,9
Kethüda	34	31	25	2	0	0	0	40	8,9
Kınıklı	30	20	26	2	0	0	0	32	7,1
Kurudere	8	8	6	0	0	0	0	8	1,8
Saruhan	16	14	0	0	2	5	6	17	3,8
Şamlı Çift.	22	23	13	20	0	0	0	23	5,1
Şemikler	32	26	21	0	0	0	0	34	7,6
Tekke	23	13	21	1	0	0	2	26	5,8
Üzerlik	9	6	5	4	0	0	0	9	2,0
Zeytin	10	6	10	0	0	0	0	11	2,4
Toplam	382	317	248	72	6	8	9	450	100,0
%	84,9	70,4	55,1	16,0	1,3	1,8	2,0	100,0	

Hububat öşrü veren toplam hane sayısı 449'dur. Yerleşim yerlerine göre en büyük hane payı Kethüda'ya, en düşük hane payı Karamanlı ve Hisar Mahallesi aittir. Dere'nin hane payı %0,4 olmasına rağmen verdiği nakdi öşr payı %2,6'dır. Hububat

öşrü veren hanelerin ürünlere ve yerleşim yerlerine göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 21 Hububat öşrü dağılımı % (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Abdullah Ağa Çift.	100	100	57	100	0	0	0
Bağbaşı	91	91	77	32	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	86	71	86	38	0	0	0
Çamrak	100	100	0	0	0	0	0
Dere	100	100	100	50	0	0	0
Eldenizli	100	79	86	43	0	0	0
Eskihisar	56	100	89	22	0	0	0
Gerzile	20	10	75	0	0	0	0
Goncalı	67	92	67	0	0	0	0
Göveçlik	72	67	0	11	22	6	0
Hacı Eyüblü	93	97	50	7	0	0	0
Kale	100	57	57	0	0	0	0
Karakova	60	70	40	30	0	0	5
Karamanlı	100	100	0	0	0	0	0
Karcı	91	30	13	4	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	80	50	30	0	0	10	0
Karcı Hallaçlar Mah.	85	40	5	5	0	5	0
Karcı Hisar Mah.	0	100	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	100	75	75	0	0	0	0
Kethüda	85	78	63	5	0	0	0
Kınıklı	94	63	81	6	0	0	0
Kurudere	100	100	75	0	0	0	0
Saruhan	94	82	0	0	12	29	35
Şamlı Çift.	96	100	57	87	0	0	0
Şemikler	94	76	62	0	0	0	0
Tekke	88	50	81	4	0	0	8
Üzerlik	100	67	56	44	0	0	0
Zeytin	91	55	91	0	0	0	0
Toplam	85	70	55	16	1	2	2

Yerleşim yerlerinde buğday, arpa ve darı öşrü veren hanelerin payı diğer hububat türlerinin paylarından oldukça fazladır. Hububat ürünlerinden buğday öşrü verenlerin payı %85, arpa öşrü verenlerin payı %70, darı öşrü veren hanelerin payı %55'tir. Hububat öşrü veren hanelerin toplam tarla öşrü veren hane içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 22 Hububat öşrü verenlerin toplam tarla öşrü veren hane içinde dağılımı % (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	100	100	57	100	0	0	0	100
Bağbaşı	91	91	77	32	0	0	0	100
Cedid Ecirli Çift.	86	71	86	38	0	0	0	100

Çamrak	100	100	0	0	0	0	0	100
Dere	100	100	100	50	0	0	0	100
Eldenizli	100	79	86	43	0	0	0	100
Eskihisar	50	90	80	20	0	0	0	90
Gerzile	5	3	20	0	0	0	0	26
Goncalı	50	69	50	0	0	0	0	75
Göveçlik	68	63	0	11	21	5	0	95
Hacı Eyüblü	93	97	50	7	0	0	0	100
Kale	100	57	57	0	0	0	0	100
Karakova	55	64	36	27	0	0	5	91
Karamanlı	25	25	0	0	0	0	0	25
Karcı	30	10	4	1	0	0	0	33
Karcı Bereketler Mah.	53	33	20	0	0	7	0	67
Karcı Hallaçlar Mah.	68	32	4	4	0	4	0	80
Karcı Hisar Mah.	0	2	0	0	0	0	0	17
Kaşıkcı	40	30	30	0	0	0	0	40
Kethüda	62	56	45	4	0	0	0	73
Kınıklı	88	59	76	6	0	0	0	94
Kurudere	100	100	75	0	0	0	0	100
Saruhan	94	82	0	0	12	29	35	100
Şamlı Çift.	92	96	54	83	0	0	0	96
Şemikler	76	62	50	0	0	0	0	81
Tekke	82	46	75	4	0	0	7	93
Üzerlik	100	67	56	44	0	0	0	100
Zeytin	91	55	91	0	0	0	0	100
Toplam	62	52	40	12	1	1	1	73

12 yerleşim yerinde tarla tarımı öşrü veren hanelerin tamamı hububat öşrü vermektedir. Tarla tarım öşrü veren hanelerden %73'ü hububat öşrü vermektedir. 194 hanesi olan Karcı'da 23 hane, 139 hanesi olan Gerzile'de 20 hane hububat tarımı ile uğraşmakta ve hububat öşrü vermektedir. En çok hanesi bulunan bu iki yerleşim yerinin hububat öşrü veren hane payları nüfusuna oranla düşüktür. Hububat öşrünün hane başı ortalama dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 23 Hububat öşrü ortalama hane başı dağılımı (kuruş)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	44	25	25	30	0	0	0	113
Bağbaşı	50	14	20	19	0	0	0	79
Cedid Ecirli Çift.	48	21	26	19	0	0	0	86
Çamrak	46	22	0	0	0	0	0	67
Dere	185	75	144	44	0	0	0	426
Eldenizli	65	35	50	62	0	0	0	163
Eskihisar	60	29	26	11	0	0	0	88
Gerzile	16	7	13	0	0	0	0	14
Goncalı	49	35	21	0	0	0	0	79
Göveçlik	18	9	0	11	15	3	0	24
Hacı Eyüblü	44	28	11	22	0	0	0	75
Kale	83	20	19	0	0	0	0	105

Karakova	41	18	17	24	0	0	5	51
Karamanlı	15	5	0	0	0	0	0	20
Karcı	29	26	19	22	0	0	0	38
Karcı Bereketler Mah.	23	19	21	0	0	7	0	35
Karcı Hallaçlar Mah.	38	23	14	22	0	20	0	44
Karcı Hisar Mah.	0	10	0	0	0	0	0	10
Kaşıkcı	25	16	14	0	0	0	0	47
Kethüda	42	20	16	17	0	0	0	61
Kınıklı	35	12	15	22	0	0	0	54
Kurudere	113	38	37	0	0	0	0	179
Saruhan	34	18	0	0	20	27	7	59
Şamlı Çift.	52	55	31	24	0	0	0	142
Şemikler	61	14	21	0	0	0	0	81
Tekke	38	12	19	22	0	0	8	56
Üzerlik	93	11	20	25	0	0	0	123
Zeytin	48	14	18	0	0	0	0	67
Toplam	47	23	22	26	17	21	7	73

Hane başı ortalama öşr dağılımında buğdayın hane başına düşen öşr miktarı 47 kuruştur. Susamın hane başına düşen öşr miktarı da fazladır. Hane ve kile bakımından arpa ve darıya göre daha az değerlerde olan susamın 1 kilesinden 22 kuruş öşr alınmaktadır. Buğdayın kilesinden 10 kuruş, arpanın kilesinden 5 kuruş, darının kilesinden 7 kuruş, melazın kilesinden 7 kuruş, burçağın kilesinden 5 kuruş, soğanın 4 kilesinden 1 kuruş öşr alınmaktadır. Bu öşr değerleri genel olarak alınan değerlerdir. Defterlerde yerleşim yerlerine ya da hanelere göre alınan öşr miktarlarında farklılıklara rastlanılmıştır.

4.1.1.1.2. Aynı hububat öşrü

Hububat öşrü aynı olarak kile ölçüsü ile hesaplanmaktadır. Bağbaşı'da susamın kile ölçüsü ile değil de şinik¹ ile aynı öşrünün belirtildiği görülmektedir. 1 şinik susamdan 2,25 kuruş öşr alınmıştır. Susamın ölçüsü Denizli merkez köylerinde aynı hububat öşrünün dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 24 Hububat öşrü dağılımı (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	31	35	14	9,5	0	0	0	89,5	1,9
Bağbaşı	98	54,5	48	5,86	0	0	0	206,36	4,3
Cedid Ecirli Çift.	90	64	66,5	7	0	0	0	227,5	4,7
Çamrak	41	39	0	0	0	0	0	80	1,7
Dere	37	30	41	2	0	0	0	110	2,3

¹ Şinik: Memlekete göre istiabı değişir bir hububat ölçüğü ki kilenin taksimatından olup birkaç kutudan mürekkebirdir. Şemseddin Sami, a.g.e., s. 795

Eldenizli	91	78	86	17	0	0	0	272	5,7
Eskihisar	30	53	28	1	0	0	0	112	2,3
Gerzile	6,5	2	28	0	0	0	0	36,5	0,8
Goncalı	39	86	23,5	0	0	0	0	148,5	3,1
Göveçlik	23,5	20	0	1	8	12	0	64,5	1,3
Hacı Eyüblü	123	162	24	2	0	0	0	311	6,5
Kale	58	16	11	0	0	0	0	85	1,8
Karakova	51,5	48,5	25	7,5	0	0	1	133,5	2,8
Karamanlı	1,5	1	0	0	0	0	0	2,5	0,1
Karcı	61	36	8	1	0	0	0	106	2,2
Karcı Bereketler Mah.	18,5	19	9	0	0	28	0	74,5	1,6
Karcı Hallaçlar Mah.	64	35	2	1	0	80	0	182	3,8
Karcı Hisar Mah.	0	2	0	0	0	0	0	2	0,0
Kaşıkcı	10	9,5	6	0	0	0	0	25,5	0,5
Kethüda	141,5	122,5	55,5	1,5	0	0	0	321	6,7
Kımkılı	105,5	48,5	56	2	0	0	0	212	4,4
Kurudere	90	61	32	0	0	0	0	183	3,8
Saruhan	54	50	0	0	6	540	8	658	13,7
Şamlı Çift.	113,5	251	56	22	0	0	0	442,5	9,2
Şemikler	195	71	61	0	0	0	0	327	6,8
Tekke	87,5	31,5	56,5	1	0	0	3	179,5	3,7
Üzerlik	84	13	14,5	4,5	0	0	0	116	2,4
Zeytin	47	16,5	25,5	0	0	0	0	89	1,9
Toplam	1792,5	1455,5	777	85,86	14	660	12	4796,9	100,0
%	37,4	30,3	16,2	1,8	0,3	13,8	0,3	100,0	

Aynı hububat öşründe Saruhan %13,7 payla ilk sıradadır. Saruhan da soğanın fazla olmasından dolayı aynı öşr payı yükselmiştir. Saruhan'ın nakdi hububat öşr payı %3,1 olması soğanın 4 kilesinden 1 kuruş öşr alınmasından kaynaklanmaktadır. Soğan fazla hâsılat getirmeyen bir ürün olduğundan alınan nakdi öşrü de düşük değerdedir. Şamlı Çiftliği %9,3 payla Saruhan'dan sonra gelmektedir. Şamlı Çiftliğinde özellikle buğday ve arpa aynı öşrü fazladır. Hububat öşrünün kuruş, kile ve hane dağılımları ve payları gösterilmiştir.

Tablo 4. 25 Ürünlere göre toplam hububat öşrü dağılımı (kuruş-kile-hane) %

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Kuruş	54,5	22,2	16,5	5,7	0,3	0,5	0,2
Kile	37,4	30,3	16,2	1,8	0,3	13,8	0,3
Hane	84,9	70,4	55,1	16,0	1,3	1,8	2,0

Bu tablo dönemin ürün desenini göstermesi açısından önemlidir. Arpa ve buğdayın kile payları birbirine yakın olsa da nakdi öşr payları arasında fark vardır. Bu fark buğdayın kilesi ile arpanın kilesinden alınan öşrün miktarından kaynaklanmaktadır. Hane paylarının yüksek olmasının sebebi de aynı hanelerin birden fazla hububat tarımı

yapmasıdır. Hububat ürünlerinden hesaplanan toplam öşr değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 26 Ürünlere göre toplam hububat öşrü dağılımı (kuruş-kile-hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Kuruş	17849	7271,5	5413	1865,3	99,5	166,25	60	32724
Kile	1792,5	1455,5	777	85,86	14	660	12	4796,9
Hane	382	317	248	72	6	8	9	450

Yerleşim birimlerine göre hububat öşrünün kuruş, kile ve hane dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 27 Yerleşim birimlerine göre toplam hububat öşrü dağılımı (kuruş-kile-hane) %

	Hububat Toplam		
	Hane	Kile	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	1,6	1,9	2,4
Bağbaşı	4,9	4,3	5,3
Cedid Ecirli Çift.	4,7	4,7	5,5
Çamrak	2,0	1,7	1,8
Dere	0,4	2,3	2,6
Eldenizli	3,1	5,7	7,0
Eskihisar	2,0	2,3	2,4
Gerzile	4,4	0,8	0,8
Goncalı	2,7	3,1	2,9
Göveçlik	4,0	1,3	1,3
Hacı Eyüblü	6,7	6,5	6,9
Kale	1,6	1,8	2,3
Karakova	4,4	2,8	3,1
Karamanlı	0,2	0,1	0,1
Karcı	5,1	2,2	2,7
Karcı Bereketler Mah.	2,2	1,6	1,1
Karcı Hallaçlar Mah.	4,4	3,8	2,7
Karcı Hisar Mah.	0,2	0,0	0,0
Kaşıkcı	0,9	0,5	0,6
Kethüda	8,9	6,7	7,5
Kınıklı	7,1	4,4	5,2
Kurudere	1,8	3,8	4,4
Saruhan	3,8	13,7	3,1
Şamlı Çift.	5,1	9,2	10,0
Şemikler	7,6	6,8	8,4
Tekke	5,8	3,7	4,4
Üzerlik	2,0	2,4	3,4
Zeytin	2,4	1,9	2,2

Hububat öşr dağılımında en büyük hane payı Kethüda'da, en büyük aynı öşr payı Saruhan'da, en büyük nakdi öşr payı Şamlı çiftliğinde bulunmaktadır. Farklı yerleşim yerlerinin hane, kile ve kuruş paylarında en büyük değerleri alması dikkat

çekicidir. Her hububat ürününün kilesinden farklı öşr alınması böyle bir sonucu ortaya çıkarmıştır. Aynı hububat öşrünün yerleşim birimlerine ve türlerine göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 28 Hububat öşrü dağılımı % (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Abdullah Ağa Çift.	35	39	16	11	0	0	0
Bağbaşı	47	26	23	3	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	40	28	29	3	0	0	0
Çamrak	51	49	0	0	0	0	0
Dere	34	27	37	2	0	0	0
Eldenizli	33	29	32	6	0	0	0
Eskihisar	27	47	25	1	0	0	0
Gerzile	18	5	77	0	0	0	0
Goncalı	26	58	16	0	0	0	0
Göveçlik	36	31	0	2	12	19	0
Hacı Eyüblü	40	52	8	1	0	0	0
Kale	68	19	13	0	0	0	0
Karakova	39	36	19	6	0	0	1
Karamanlı	60	40	0	0	0	0	0
Karcı	58	34	8	1	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	25	26	12	0	0	38	0
Karcı Hallaçlar Mah.	35	19	1	1	0	44	0
Karcı Hisar Mah.	0	100	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	39	37	24	0	0	0	0
Kethüda	44	38	17	0	0	0	0
Kınıklı	50	23	26	1	0	0	0
Kurudere	49	33	17	0	0	0	0
Saruhan	8	8	0	0	1	82	1
Şamlı Çift.	26	57	13	5	0	0	0
Şemikler	60	22	19	0	0	0	0
Tekke	49	18	31	1	0	0	2
Üzerlik	72	11	13	4	0	0	0
Zeytin	53	19	29	0	0	0	0
Toplam	37	30	16	2	0	14	0

Soğan ekilen yerleşim yerlerinde soğanın kile payı diğer hububatlardan fazla olmaktadır. Saruhan'da ekilen hububat ürünlerinin %82'sinin soğan olması dikkat çekicidir. Hane başı ortalama kile dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 29 Hububat öşrü ortalama hane başı dağılımı (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	4	5	4	1	0	0	0	13
Bağbaşı	5	3	3	1	0	0	0	9
Cedid Ecirli Çift.	5	4	4	1	0	0	0	11
Çamrak	5	4	0	0	0	0	0	9
Dere	19	15	21	2	0	0	0	55

Eldenizli	7	7	7	3	0	0	0	19
Eskihisar	6	6	4	1	0	0	0	12
Gerzile	2	1	2	0	0	0	0	2
Goncalı	5	8	3	0	0	0	0	12
Göveçlik	2	2	0	1	2	12	0	4
Hacı Eyüblü	4	6	2	1	0	0	0	10
Kale	8	4	3	0	0	0	0	12
Karakova	4	3	3	1	0	0	1	7
Karamanlı	2	1	0	0	0	0	0	3
Karcı	3	5	3	1	0	0	0	5
Karcı Bereketler Mah.	2	4	3	0	0	28	0	7
Karcı Hallaçlar Mah.	4	4	2	1	0	80	0	9
Karcı Hisar Mah.	0	2	0	0	0	0	0	2
Kaşıkcı	3	3	2	0	0	0	0	6
Kethüda	4	4	2	1	0	0	0	8
Kımkılı	4	2	2	1	0	0	0	7
Kurudere	11	8	5	0	0	0	0	23
Saruhan	3	4	0	0	3	108	1	39
Şamlı Çift.	5	11	4	1	0	0	0	19
Şemikler	6	3	3	0	0	0	0	10
Tekke	4	2	3	1	0	0	2	7
Üzerlik	9	2	3	1	0	0	0	13
Zeytin	5	3	3	0	0	0	0	8
Toplam	5	5	3	1	2	83	1	11

Denizli merkez köylerinde aynı hububat öşrü hane başı ortalaması 11 kiledir. Hane başına düşen kile ortalamalarında soğan 90 kile ortalama ile ilk sıradadır. Ancak soğandan alınan nakdi öşr miktarı oldukça düşüktür. Arpa ve buğdayın hane başı kile ortalaması 5'er kiledir.

4.1.1.1.2. Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı

Ekili tarım ürünlerinden hububatın öşr dağılımı yukarıda incelenmiştir. Pamuk, bostan, duhan, yonca ve hasilin öşr dağılımları ayrıca bu bölünmede ele alınacaktır. Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 30 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı (kuruş)

	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca	Hasil	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	535	0	0	0	0	535	1,9
Bağbaşı	537,5	0	0	0	0	537,5	1,9
Cedid Ecirli Çift.	1006	0	0	0	0	1006	3,6
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0,0
Dere	660	0	26	0	0	686	2,4
Eldenizli	1325	0	0	0	0	1325	4,7
Eskihisar	1455	0	0	0	0	1455	5,1
Gerzile	0	1084	0	0	0	1084	3,8
Goncalı	1750	0	0	0	0	1750	6,2

Göveçlik	12,5	10	0	0	0	22,5	0,1
Hacı Eyüblü	1186,5	0	0	0	0	1186,5	4,2
Kale	100	0	170	0	0	270	1,0
Karakova	1160	15	0	0	0	1175	4,1
Karamanlı	45	0	0	7	12	64	0,2
Karcı	290	491,5	0	192	0	973,5	3,4
Karcı Bereketler Mah.	530	0	0	0	0	530	1,9
Karcı Hallaçlar Mah.	172	192	0	0	0	364	1,3
Karcı Hisar Mah.	0	10	0	29	0	39	0,1
Kaşıkcı	305,5	0	52	0	0	357,5	1,3
Kethüda	4611,5	0	0	0	0	4611,5	16,3
Kınıklı	390	0	10	0	0	400	1,4
Kurudere	1179	0	100	0	0	1279	4,5
Saruhan	0	77,5	0	0	0	77,5	0,3
Şamlı Çift.	3073	0	180	0	0	3253	11,5
Şemikler	3445	0	50	0	0	3495	12,3
Tekke	772,5	228	20,5	0	0	1021	3,6
Üzerlik	530	0	0	0	0	530	1,9
Zeytin	295	0	0	0	0	295	1,0
Toplam	25366	2108	608,5	228	12	28322,5	100,0
%	89,6	7,4	2,1	0,8	0,0	100,0	

Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımında kethüdanın payı %16,3'tür. Hububat nakdi öşr dağılımında ilk sırada yer alan Şamlı Çiftliği yukarıdaki tabloda ikinci sıradadır. Hububat nakdi öşrü 2459 kuruş olan Kethüda'nın pamuk öşrü 4611,5 kuruştur. Kethüda'da hububattan ziyade pamuk ekimine önem verilmiştir. Yerleşim yerlerinden Çamrak'ta hububatın dışında ekili tarım ürünü bulunmaktadır. Göveçlik, Karamanlı, Saruhan ve Karcı'nın Hisar Mahallesinde diğer ekili tarım ürünleri öşr payı oldukça düşüktür. Diğer ekili tarım ürünlerinin yerleşim yerlerine öşr dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 31 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı % (kuruş)

	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca	Hasıl
Abdullah Ağa Çift.	100	0	0	0	0
Bağbaşı	100	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	100	0	0	0	0
Çamrak	0	0	0	0	0
Dere	96	0	4	0	0
Eldenizli	100	0	0	0	0
Eskihisar	100	0	0	0	0
Gerzile	0	100	0	0	0
Goncalı	100	0	0	0	0
Göveçlik	56	44	0	0	0
Hacı Eyüblü	100	0	0	0	0
Kale	37	0	63	0	0
Karakova	99	1	0	0	0
Karamanlı	70	0	0	11	19

Karcı	30	50	0	20	0
Karcı Bereketler Mah.	100	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	47	53	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	26	0	74	0
Kaşıkcı	85	0	15	0	0
Kethüda	100	0	0	0	0
Kınıklı	98	0	3	0	0
Kurudere	92	0	8	0	0
Saruhan	0	100	0	0	0
Şamlı Çift.	94	0	6	0	0
Şemikler	99	0	1	0	0
Tekke	76	22	2	0	0
Üzerlik	100	0	0	0	0
Zeytin	100	0	0	0	0
Toplam	89,6	7,4	2,1	0,8	0,04

Yerleşim yerlerinden Çamrak, Gerzile, Saruhan ve Hisar Mahallesinde pamuk öşrü bulunmamaktadır. 11 yerleşim yerine diğer ekili tarım öşrünün tamamı pamuktan alınmaktadır. Pamuk dışındaki ekili tarım ürünlerinin toplam payı %10,4'tür. Gerzile ve Saruhan'da pamuk ekimi olmasa da duhan ekimi oldukça önemlidir. Saruhan ve Gerzile'de diğer ekili tarım ürün öşrünün tümü duhandan alınmaktadır. Diğer ekili tarım ürünlerinin toplam tarla ürünleri içindeki öşr dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 32 Diğer ekili tarım ürünlerinin toplam tarla öşrü içinde dağılımı % (kuruş)

	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca	Hasıl	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	40	0	0	0	0	40
Bağbaşı	24	0	0	0	0	24
Cedid Ecirli Çift.	36	0	0	0	0	36
Çamrak	0	0	0	0	0	0
Dere	43	0	2	0	0	45
Eldenizli	37	0	0	0	0	37
Eskihisar	65	0	0	0	0	65
Gerzile	0	80	0	0	0	80
Goncalı	65	0	0	0	0	65
Göveçlik	3	2	0	0	0	5
Hacı Eyüblü	35	0	0	0	0	35
Kale	10	0	17	0	0	27
Karakova	53	1	0	0	0	53
Karamanlı	54	0	0	8	14	76
Karcı	16	27	0	10	0	53
Karcı Bereketler Mah.	60	0	0	0	0	60
Karcı Hallaçlar Mah.	14	15	0	0	0	29
Karcı Hisar Mah.	0	20	0	59	0	80
Kaşıkcı	56	0	10	0	0	65
Kethüda	65	0	0	0	0	65
Kınıklı	18	0	0	0	0	19
Kurudere	44	0	4	0	0	47
Saruhan	0	7	0	0	0	7

Şamlı Çift.	47	0	3	0	0	50
Şemikler	55	0	1	0	0	56
Tekke	31	9	1	0	0	41
Üzerlik	32	0	0	0	0	32
Zeytin	29	0	0	0	0	29
Toplam	41,6	3,5	1,0	0,4	0,02	46,4

Göveçlik ve Saruhan'da diğer ekili tarım ürünlerinin toplam tarla tarımı içindeki dağılımı diğer yerleşim birimlerine göre düşüktür. Bu iki yerleşim yerinin ortak özelliği, pamuk ekimi yerine duhan tarımı yapılmasıdır. Diğer ekili tarım ürünlerinin öşrünü veren hanelerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 33 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı (hane)

	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca	Hasıl	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	7	0	0	0	0	7	1,5
Bağbaşı	13	0	0	0	0	13	2,8
Cedid Ecirli Çift.	19	0	0	0	0	19	4,1
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0,0
Dere	1	0	1	0	0	1	0,2
Eldenizli	13	0	0	0	0	13	2,8
Eskihisar	10	0	0	0	0	10	2,2
Gerzile	0	68	0	0	0	68	14,8
Goncalı	14	0	0	0	0	14	3,1
Göveçlik	1	1	0	0	0	2	0,4
Hacı Eyüblü	21	0	0	0	0	21	4,6
Kale	1	0	2	0	0	3	0,7
Karakova	12	1	0	0	0	12	2,6
Karamanlı	2	0	0	1	1	4	0,9
Karcı	7	33	0	22	0	56	12,2
Karcı Bereketler Mah.	10	0	0	0	0	10	2,2
Karcı Hallaçlar Mah.	4	10	0	0	0	14	3,1
Karcı Hisar Mah.	0	1	0	5	0	5	1,1
Kaşıkcı	5	0	6	0	0	9	2,0
Kethüda	51	0	0	0	0	51	11,1
Kımıklı	20	0	1	0	0	20	4,4
Kurudere	8	0	1	0	0	8	1,7
Saruhan	0	5	0	0	0	5	1,1
Şamlı Çift.	21	0	10	0	0	21	4,6
Şemikler	35	0	1	0	0	35	7,6
Tekke	18	10	2	0	0	21	4,6
Üzerlik	8	0	0	0	0	8	1,7
Zeytin	9	0	0	0	0	9	2,0
Toplam	310	129	24	28	1	459	100,0
%	67,5	28,1	5,2	6,1	0,2	100,0	

Diğer ekili tarım ürünlerinden en fazla öşrü veren hane payı pamukta toplanmıştır. Duhanın hane payı da dikkat çekicidir. Sadece Gerzile'de 68 hane duhan

öşrü vermektedir. Diğer ekili tarım ürün öşrünün yerleşim yerlerine ve ürünlere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 34 Diğer ekili tarım ürünlerinin öşr dağılımı % (hane)

	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca	Hasıl
Abdullah Ağa Çift.	100	0	0	0	0
Bağbaşı	100	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	100	0	0	0	0
Çamrak	0	0	0	0	0
Dere	100	0	100	0	0
Eldenizli	100	0	0	0	0
Eskihisar	100	0	0	0	0
Gerzile	0	100	0	0	0
Goncalı	100	0	0	0	0
Göveçlik	50	50	0	0	0
Hacı Eyüblü	100	0	0	0	0
Kale	33	0	67	0	0
Karakova	100	8	0	0	0
Karamanlı	50	0	0	25	25
Karcı	13	59	0	39	0
Karcı Bereketler Mah.	100	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	29	71	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	20	0	100	0
Kaşıkcı	56	0	67	0	0
Kethüda	100	0	0	0	0
Kımkı	100	0	5	0	0
Kurudere	100	0	13	0	0
Saruhan	0	100	0	0	0
Şamlı Çift.	100	0	48	0	0
Şemikler	100	0	3	0	0
Tekke	86	48	10	0	0
Üzerlik	100	0	0	0	0
Zeytin	100	0	0	0	0
Toplam	67,5	28,1	5,2	6,1	0,22

On yedi yerleşim yerinde diğer ekili tarım öşrü veren hanelerin tamamı pamuk öşrü vermektedir. Diğer ekili tarım öşrü veren Saruhan ve Gerzile'deki hanelerin tamamı duhan öşrü, Dere'deki hanelerin tamamı bostan öşrü, Karcı'nın Hisar mahallesindeki hanelerin tamamı yonca öşrü vermektedir. Dere'de diğer ekili tarım ürün öşrü veren sadece 1 hanenin olduğunu belirtmek gerekir. Diğer ekili tarım ürünlerinin toplam tarla öşrü içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 35 Diğer ekili tarım ürünlerinin toplam tarla öşrü içinde dağılımı % (hane)

	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca	Hasıl	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	100	0	0	0	0	100
Bağbaşı	59	0	0	0	0	59
Cedid Ecirli Çift.	90	0	0	0	0	90
Çamrak	0	0	0	0	0	0
Dere	50	0	50	0	0	50
Eldenizli	93	0	0	0	0	93
Eskihisar	100	0	0	0	0	100
Gerzile	0	89	0	0	0	89
Goncalı	88	0	0	0	0	88
Göveçlik	5	5	0	0	0	11
Hacı Eyüblü	70	0	0	0	0	70
Kale	14	0	29	0	0	43
Karakova	55	5	0	0	0	55
Karamanlı	50	0	0	25	25	100
Karcı	10	47	0	31	0	80
Karcı Bereketler Mah.	67	0	0	0	0	67
Karcı Hallaçlar Mah.	16	40	0	0	0	56
Karcı Hisar Mah.	0	17	0	83	0	83
Kaşıkçı	50	0	60	0	0	90
Kethüda	93	0	0	0	0	93
Kınıklı	59	0	3	0	0	59
Kurudere	100	0	13	0	0	100
Saruhan	0	29	0	0	0	29
Şamlı Çift.	88	0	42	0	0	88
Şemikler	83	0	2	0	0	83
Tekke	64	36	7	0	0	75
Üzerlik	89	0	0	0	0	89
Zeytin	82	0	0	0	0	82
Toplam	51	21	4	5	0,2	75

Abdullah Ağa Çiftliği, Eskihisar, Karamanlı ve Kurudere’de diğer ekili tarım öşrü veren haneler, toplam tarla öşrü veren hanelerin tamamını oluşturmaktadır. Toplam tarla öşrünü veren hanelerin %75’i diğer ekili tarım öşrü vermektedir. Yukarıdaki tabloda bulun hanelerin % 51’i pamuk öşrü vermektedir. Diğer ekili tarım ürün öşrünün hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 36 Diğer ekili tarım ürünlerinin hane başı öşr dağılımı (kuruş)

	Penbe	Duhan	Bostan	Yonca	Hasıl	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	76	0	0	0	0	76
Bağbaşı	41	0	0	0	0	41
Cedid Ecirli Çift.	53	0	0	0	0	53
Çamrak	0	0	0	0	0	0
Dere	660	0	26	0	0	686
Eldenizli	102	0	0	0	0	102
Eskihisar	146	0	0	0	0	146
Gerzile	0	16	0	0	0	16

Goncalı	125	0	0	0	0	125
Göveçlik	13	10	0	0	0	11
Hacı Eyüblü	57	0	0	0	0	57
Kale	100	0	85	0	0	90
Karakova	97	15	0	0	0	98
Karamanlı	23	0	0	7	12	16
Karcı	41	15	0	9	0	17
Karcı Bereketler Mah.	53	0	0	0	0	53
Karcı Hallaçlar Mah.	43	19	0	0	0	26
Karcı Hisar Mah.	0	10	0	6	0	8
Kaşıkçı	61	0	9	0	0	40
Kethüda	90	0	0	0	0	90
Kınıklı	20	0	10	0	0	20
Kurudere	147	0	100	0	0	160
Saruhan	0	16	0	0	0	16
Şamlı Çift.	146	0	18	0	0	155
Şemikler	98	0	50	0	0	100
Tekke	43	23	10	0	0	49
Üzerlik	66	0	0	0	0	66
Zeytin	33	0	0	0	0	33
Toplam	82	16	25	8	12	62

Hane başı ortalama öşr dağılımında pamuk eken hanelerin öşrü 82 kuruş, duhan eken hanelerin öşrü 16 kuruş, bostan eken hanelerin öşrü 25 kuruş, yonca eken hanelerin öşrü 8 kuruş, hasil eken hanenin öşrü 12 kuruştur. Hane başına düşen en yüksek öşr ortalaması Dere’de bulunmaktadır.

4.1.1.2. Dikili tarım öşrü dağılımı

Dikili tarım öşrünün dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 37 Dikili tarım öşrü dağılımı

	Bağ		Bahçe		Sebze bahçesi		Dikili Toplam		%	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerzile	22	113	0	0	0	0	22	113	3,9	1,1
Goncalı	1	10	0	0	0	0	1	10	0,2	0,1
Göveçlik	62	1097,75	0	0	0	0	62	1097,75	11,0	10,3
Hacı Eyüblü	1	20	1	10	0	0	2	30	0,4	0,3
Kale	1	25	0	0	0	0	1	25	0,2	0,2
Karakova	0	0	1	5	0	0	1	5	0,2	0,05
Karamanlı	24	174,5	1	2	1	2	24	178,5	4,3	1,7

Karcı	185	3541	41	519	1	2	187	4062	33,2	38,2
Karcı Bereketler Mah.	49	703	3	30	0	0	49	733	8,7	6,9
Karcı Hallaçlar Mah.	55	1164	27	412	0	0	57	1576	10,1	14,8
Karcı Hisar Mah.	45	974	26	470	0	0	45	1444	8,0	13,6
Kaşıkkı	7	41	0	0	0	0	7	41	1,2	0,4
Kethüda	40	502,5	0	0	0	0	40	502,5	7,1	4,7
Kınıklı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurudere	0	0	19	149	0	0	19	149	3,4	1,4
Saruhan	20	388	0	0	0	0	20	388	3,6	3,6
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	25	276	0	0	0	0	25	276	4,4	2,6
Tekke	1	5	0	0	0	0	1	5	0,2	0,05
Üzerlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	538	9034,75	119	1597	2	4	563	10635,75	100	100
%	95,6	84,9	21,1	15,0	0,4	0,04	100,0	100,0		

Denizli merkez köylerinden 11'in de dikili tarım öşrü verilmemektedir. Bu dikili tarım yapılmayan yerleşim yerlerini de belirtmez. Çünkü dikili tarım içinde sebze bahçesi olan yerlerden öşr alınmamaktadır. Dikili tarım hâsılatı incelendiğinde 9 yerleşim yerinde dikili tarım hâsılatının olmadığı görülmektedir. Cedid Ecirli çiftliği ve Eskihisar'da sadece sebze bahçesi bulunduğuundan dikili tarım öşrü belirtilmemiştir. Yukarıdaki tabloda iki yerleşim yerinde sebze bahçesinden öşr alındığı görülmektedir. Toplam haneler içinde 22 hanenin sebze bahçesi bulunmaktadır. Sadece 2 haneden sebze öşrü alınmıştır.

Dikili tarım öşründe en büyük pay Karcı'ya aittir. Karcı'da hane sayısının fazla olmasının yanında dikili tarım tercihinin de öşr payı içinde en büyük değere ulaşmasını etkilemiştir. Dikili tarım öşrünün yerleşim yerlerine ve türlere göre dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 38 Dikili tarım öşrü dağılımı %

	Bağ		Bahçe		Sebze bahçesi	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Gerzile	100	100	0	0	0	0
Goncalı	100	100	0	0	0	0
Göveçlik	100	100	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	50	67	50	33	0	0
Kale	100	100	0	0	0	0
Karakova	0	0	100	100	0	0
Karamanlı	100	98	4	1	4	1
Karcı	99	87	22	13	1	0,05
Karcı Bereketler Mah.	100	96	6	4	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	96	74	47	26	0	0
Karcı Hisar Mah.	100	67	58	33	0	0

Kaşıkcı	100	100	0	0	0	0
Kethüda	100	100	0	0	0	0
Kurudere	0	0	100	100	0	0
Saruhan	100	100	0	0	0	0
Şemikler	100	100	0	0	0	0
Tekke	100	100	0	0	0	0
Toplam	96	85	21	15	0,4	0,04

Dikili tarım öşrü veren hanelerin %98'i, dikili tarım öşrünün %85'i bağıcılıktan gelmektedir. 9 yerleşim yerinde bağ öşründen başka dikili tarım öşrü kaydı bulunmamaktadır. Karakova ve Kurudere'de sadece bahçe öşrü verilmektedir. Kurudere'nin defter kayıtlarında 1 numaralı hanenin 13 kuruş bağ öşrü görünmektedir. Toprak kaydında ise bağ yerine sebze bahçesi kaydı bulunmakta, hâsılatı da 130 kuruş yerine 105 kuruş olarak gösterilmektedir. Kurudere'de başka bağ kaydı bulunmadığı için 13 kuruş öşrü ve 105 kuruş hâsılatı bahçe öşrü ve hâsılatı olarak alınmıştır. Dikili tarım öşrünün yerleşim yerleri ve haneler içindeki dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 39 Toplam dikili tarım öşrünün yerleşim birimleri ve türler içindeki dağılımı %

	Bağ		Bahçe		Sebze bahçesi		Dikili Toplam	
	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Gerzile	3,9	1,1	0	0	0	0	3,9	1,1
Goncalı	0,2	0,1	0	0	0	0	0,2	0,1
Göveçlik	11,0	10,3	0	0	0	0	11,0	10,3
Hacı Eyüblü	0,2	0,2	0,2	0,1	0	0	0,4	0,3
Kale	0,2	0,2	0,0	0,0	0	0	0,2	0,2
Karakova	0	0	0,2	0,05	0	0	0,2	0,05
Karamanlı	4,3	1,6	0,2	0,02	0,2	0,02	4,3	1,7
Karcı	32,9	33,3	7,3	4,9	0,2	0,02	33,2	38,2
Karcı Bereketler Mah.	8,7	6,6	0,5	0,3	0	0	8,7	6,9
Karcı Hallaçlar Mah.	9,8	10,9	4,8	3,9	0	0	10,1	14,8
Karcı Hisar Mah.	8,0	9,2	4,6	4,4	0	0	8,0	13,6
Kaşıkcı	1,2	0,4	0	0	0	0	1,2	0,4
Kethüda	7,1	4,7	0	0	0	0	7,1	4,7
Kurudere	0	0	3,4	1,4	0	0	3,4	1,4
Saruhan	3,6	3,6	0	0	0	0	3,6	3,6
Şemikler	4,4	2,6	0	0	0	0	4,4	2,6
Tekke	0,2	0,05	0	0	0	0	0,2	0,05
Toplam	95,6	84,9	21,1	15,0	0,4	0,04	100,0	100,0

Toplam dikili tarım öşrünün hanelere ve yerleşim birimlerine göre dağılımının gösterildiği yukarıdaki tabloda dikili öşr payları tüm yerleşim yerlerinde farklılık göstermektedir. Karcı'nın bağ ve bahçe öşr paylarının tüm yerleşim yerlerinden fazla olduğu görülmektedir. Dikili tarım öşrünün hane başı ortalama değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 40 Dikili tarım öşrü hane başı ortalama dağılımı

	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Dikili
Gerzile	5	0	0	5
Goncalı	10	0	0	10
Göveçlik	18	0	0	18
Hacı Eyüblü	20	10	0	15
Kale	25	0	0	25
Karakova	0	5	0	5
Karamanlı	7	2	2	7
Karcı	19	13	2	22
Karcı Bereketler Mah.	14	10	0	15
Karcı Hallaçlar Mah.	21	15	0	28
Karcı Hisar Mah.	22	18	0	32
Kaşıkcı	6	0	0	6
Kethüda	13	0	0	13
Kurudere	0	8	0	8
Saruhan	19	0	0	19
Şemikler	11	0	0	11
Tekke	5	0	0	5
Toplam	17	13	2	19

Hane başına düşen dikili öşr dağılımında Hisar Mahallesi 32 kuruşla ilk sıradadır. Ortalama hane başına düşen dikili tarım öşrü 19 kuruştur.

4.2. İCAR GİDERLERİ

Vergilerin dışında defter kayıtlarında icar giderlerinin olduğu görülmektedir. İcar gideri toprak ve hane olarak ikiye ayrılmaktadır. İcar giderlerinin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 41 İcar giderleri dağılımı

	Arazi			Hane		Toplam	
	Hane	Dönüm	Kuruş	Hane	Kuruş	Hane	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	7	383	1100	0	0	7	1100
Cedid Ecirli Çift.	24	2205	5300	10	255	34	5555
Eldenizli	3	180	180	0	0	3	180
Şamlı Çiftliği	24	2410	5980	13	530	37	6510
Toplam	58	5178	12560	23	785	81	13345

Denizli merkez köylerinde toplam 81 hane 13345 kuruş kira bedeli ödemektedir. Yerleşim yerlerinden çiftliklerde ve Eldenizli’de icar giderleri bulunmaktadır. Abdullah Ağa Çiftliğinde toplam 8 haneden 7’si toprak kiralamaştır. 1 hane de çiftlik sahibidir.

Eldenizli’de ise 3 hane aynı yerleşim yerinde bulunan bir kişiden toprak kiralamıştır. Dönüm başına 1 kuruş kira ödemişlerdir.

Cedid ve Ecirli Çiftliğinde 24 hane 2205 dönüm araziyi kiralamıştır. Ancak bunlardan 21’i kira bedelini ödemiştir. Kirayı ödemeyenlerin 1’i çiftliğin kethüdası, 2’si 1844 yılında ırgatlık yapıp 1845’te ziraatla uğraşacak olan hanelerdir. Aynı şekilde başka bir “ırgat”ın toprak kiralayıp kira bedeli ödemediği de görülmektedir. Çiftlik içinde toprak kiralamayan ya da kiralayamayan ırgatlar kalacak oldukları evlere kira bedeli ödemektedirler. Ev kiralayan ırgatların dışında çiftliğin muhtarı da ev kiralamıştır. Muhtarın tarım faaliyetinde bulunmadığı görülmektedir.

Şamlı Çiftliğinde 24 hane 2410 dönüm araziyi kiralamıştır. Çiftliğin kethüdası ve nazırı kiraladıkları arazinin kira bedelini ödememektedir. Şamlı Çiftliğinde Irgat ve hizmetkârların yanında devecide ev kiralamıştır. Evlerin kiralarının 20 ila 100 kuruş arasında olduğu görülmektedir. Cedid Ecirli Çiftliğinde kira bedelleri 20 ile 50 kuruş arasındadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ZİRAİ VERİMLİLİK

Denizli merkez köylerinde Temettuat Defterlerinin kayıt altına aldığı ahalinin mal varlıklarını ve elde ettikleri hâsılatlarını incelemek mümkün olmaktadır. Yalnız zirai açıdan ürettikleri ürünün miktarı, dönüm başı verimliliği ve dönüm başı hâsılatının hesaplanması eldeki verilerin azlığı dolayısıyla gerçeğe yakın değerlere ulaşmayı engellemektedir. Bu bölümde defter kayıtlarının izin verdiği ölçüde zirai ürünlerin verimliliği incelenecektir.

5.1. ÜRETİM

Defter kayıtlarında ürünlerden sadece hububatın aynı değerleri belirtilmektedir. Böylelikle zirai üretimde hububatın dışındaki ürünlerin üretim miktarlarını hesaplamak mümkün olmayacaktır.

5.1.1. Toplam hububat üretimi

Toplam hububat üretimi aynı öşr miktarından hesaplanabilir. Hububat ürünlerinden 1/10 oranında aynı öşr alınmaktadır. Hububatın üretim miktarını öğrenmek mümkün olsa da diğer tarım ürünlerinin hâsılatının 1/10'u öşr olarak alındığından üretim miktarlarını bilmek mümkün olmamaktadır. Hububat aynı öşründen hesaplanan hububat üretim tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 1 Toplam hububat üretimi (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	310	350	140	95	0	0	0	895	1,9
Bağbaşı	980	545	480	58,6	0	0	0	2063,6	4,3
Cedid Ecirli Çift.	900	640	665	70	0	0	0	2275	4,7
Çamrak	410	390	0	0	0	0	0	800	1,7
Dere	370	300	410	20	0	0	0	1100	2,3
Eldenizli	910	780	860	170	0	0	0	2720	5,7
Eskihisar	300	530	280	10	0	0	0	1120	2,3
Gerzile	65	20	280	0	0	0	0	365	0,8

Goncalı	390	860	235	0	0	0	0	1485	3,1
Göveçlik	235	200	0	10	80	120	0	645	1,3
Hacı Eyüblü	1230	1620	240	20	0	0	0	3110	6,5
Kale	580	160	110	0	0	0	0	850	1,8
Karakova	515	485	250	75	0	0	10	1335	2,8
Karamanlı	15	10	0	0	0	0	0	25	0,1
Karcı	610	360	80	10	0	0	0	1060	2,2
Karcı Bereketler Mah.	185	190	90	0	0	280	0	745	1,6
Karcı Hallaçlar Mah.	640	350	20	10	0	800	0	1820	3,8
Karcı Hisar Mah.	0	20	0	0	0	0	0	20	0,0
Kaşıkçı	100	95	60	0	0	0	0	255	0,5
Kethüda	1415	1225	555	15	0	0	0	3210	6,7
Kınıklı	1055	485	560	20	0	0	0	2120	4,4
Kurudere	900	610	320	0	0	0	0	1830	3,8
Saruhan	540	500	0	0	60	5400	80	6580	13,7
Şamlı Çift.	1135	2510	560	220	0	0	0	4425	9,2
Şemikler	1950	710	610	0	0	0	0	3270	6,8
Tekke	875	315	565	10	0	0	30	1795	3,7
Üzerlik	840	130	145	45	0	0	0	1160	2,4
Zeytin	470	165	255	0	0	0	0	890	1,9
Toplam	17925	14555	7770	858,6	140	6600	120	47968,6	100,0
%	37,4	30,3	16,2	1,8	0,3	13,8	0,3	100,0	

Temettuat defterlerinde hububat ürünlerinin kilesi “asitane kile” olarak belirtilmiştir. İstanbul kilesi olan bir asitane kilesi yaklaşık 25 kilogramdır. Yukarıdaki tabloda verilen kile hesabı kilograma çevrildiğinde yaklaşık aşağıdaki tabloda bulunan değerlere ulaşılır.

Tablo 5. 2 Toplam hububat üretimi (kilogram)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	7750	8750	3500	2375	0	0	0	22375	1,9
Bağbaşı	24500	13625	12000	1465	0	0	0	51590	4,3
Cedid Ecirli Çift.	22500	16000	16625	1750	0	0	0	56875	4,7
Çamrak	10250	9750	0	0	0	0	0	20000	1,7
Dere	9250	7500	10250	500	0	0	0	27500	2,3
Eldenzizli	22750	19500	21500	4250	0	0	0	68000	5,7
Eskihisar	7500	13250	7000	250	0	0	0	28000	2,3
Gerzile	1625	500	7000	0	0	0	0	9125	0,8
Goncalı	9750	21500	5875	0	0	0	0	37125	3,1
Göveçlik	5875	5000	0	250	2000	3000	0	16125	1,3
Hacı Eyüblü	30750	40500	6000	500	0	0	0	77750	6,5
Kale	14500	4000	2750	0	0	0	0	21250	1,8
Karakova	12875	12125	6250	1875	0	0	250	33375	2,8
Karamanlı	375	250	0	0	0	0	0	625	0,1
Karcı	15250	9000	2000	250	0	0	0	26500	2,2
Karcı Bereketler Mah.	4625	4750	2250	0	0	7000	0	18625	1,6
Karcı Hallaçlar Mah.	16000	8750	500	250	0	20000	0	45500	3,8
Karcı Hisar Mah.	0	500	0	0	0	0	0	500	0,0
Kaşıkçı	2500	2375	1500	0	0	0	0	6375	0,5

Kethüda	35375	30625	13875	375	0	0	0	80250	6,7
Kınıklı	26375	12125	14000	500	0	0	0	53000	4,4
Kurudere	22500	15250	8000	0	0	0	0	45750	3,8
Saruhan	13500	12500	0	0	1500	135000	2000	164500	13,7
Şamlı Çift.	28375	62750	14000	5500	0	0	0	110625	9,2
Şemikler	48750	17750	15250	0	0	0	0	81750	6,8
Tekke	21875	7875	14125	250	0	0	750	44875	3,7
Üzerlik	21000	3250	3625	1125	0	0	0	29000	2,4
Zeytin	11750	4125	6375	0	0	0	0	22250	1,9
Toplam	448125	363875	194250	21465	3500	165000	3000	1199215	100,0
%	37,4	30,3	16,2	1,8	0,3	13,8	0,3	100,0	

Yerleşim yerlerinde bugünkü kg ölçüsüne göre 1844 yılında üretilen hububat miktarı yaklaşık 1199215 kilogramdır. Hububat üretiminin hane, kile-kg ve kuruş dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 3 Hububat üretim dağılımı %

	Hane	Kile-Kg.	Kuruş
Abdullah Ağa Çift.	1,6	1,9	2,4
Bağbaşı	4,9	4,3	5,3
Cedid Ecirli Çift.	4,7	4,7	5,5
Çamrak	2,0	1,7	1,8
Dere	0,4	2,3	2,6
Eldenizli	3,1	5,7	7,0
Eskihisar	2,0	2,3	2,4
Gerzile	4,4	0,8	0,8
Goncalı	2,7	3,1	2,9
Göveçlik	4,0	1,3	1,3
Hacı Eyüblü	6,7	6,5	6,9
Kale	1,6	1,8	2,3
Karakova	4,4	2,8	3,1
Karamanlı	0,2	0,1	0,1
Karcı	5,1	2,2	2,7
Karcı Bereketler Mah.	2,2	1,6	1,1
Karcı Hallaçlar Mah.	4,4	3,8	2,7
Karcı Hisar Mah.	0,2	0,0	0,0
Kaşıkcı	0,9	0,5	0,6
Kethüda	8,9	6,7	7,5
Kınıklı	7,1	4,4	5,2
Kurudere	1,8	3,8	4,4
Saruhan	3,8	13,7	3,1
Şamlı Çift.	5,1	9,2	10,0
Şemikler	7,6	6,8	8,4
Tekke	5,8	3,7	4,4
Üzerlik	2,0	2,4	3,4
Zeytin	2,4	1,9	2,2

Denizli merkez köylerinde hububat üretiminin hane bakımından Kethüda'da, kile bakımından Saruhan'da, hâsılat bakımından Şamlı çiftliğinde payların yüksek

olduğu görülmektedir. Yerleşim birimlerine ve türlere göre hububat üretiminin dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. .4. Toplam hububat üretiminin dağılımı %

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Abdullah Ağa Çift.	35	39	16	11	0	0	0
Bağbaşı	47	26	23	3	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	40	28	29	3	0	0	0
Çamrak	51	49	0	0	0	0	0
Dere	34	27	37	2	0	0	0
Eldenizli	33	29	32	6	0	0	0
Eskihisar	27	47	25	1	0	0	0
Gerzile	18	5	77	0	0	0	0
Goncalı	26	58	16	0	0	0	0
Göveçlik	36	31	0	2	12	19	0
Hacı Eyüblü	40	52	8	1	0	0	0
Kale	68	19	13	0	0	0	0
Karakova	39	36	19	6	0	0	1
Karamanlı	60	40	0	0	0	0	0
Karcı	58	34	8	1	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	25	26	12	0	0	38	0
Karcı Hallaçlar Mah.	35	19	1	1	0	44	0
Karcı Hisar Mah.	0	100	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	39	37	24	0	0	0	0
Kethüda	44	38	17	0	0	0	0
Kınıklı	50	23	26	1	0	0	0
Kurudere	49	33	17	0	0	0	0
Saruhan	8	8	0	0	1	82	1
Şamlı Çift.	26	57	13	5	0	0	0
Şemikler	60	22	19	0	0	0	0
Tekke	49	18	31	1	0	0	2
Üzerlik	72	11	13	4	0	0	0
Zeytin	53	19	29	0	0	0	0
Toplam	37	30	16	2	0,3	14	0,3

Hububat üretiminde buğday ve arpanın tüm yerleşim birimlerindeki payı diğer hububat çeşitlerine göre fazladır. Karcı'nın Hisar mahallesinde arpanın payı %100'dür. Ancak Hisar mahallesinde arpa 1 hane tarafından 20 kile üretilmiştir. 1844 yılında üretilen hububatın hane başı kile ve kg ortalamaları ayrıca aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. .5. Hane başı ortalama hububat üretimi (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	44	50	35	14	0	0	0	128
Bağbaşı	49	27	28	8	0	0	0	94
Cedid Ecirli Çift.	50	43	37	9	0	0	0	108
Çamrak	46	43	0	0	0	0	0	89
Dere	185	150	205	20	0	0	0	550

Eldenizli	65	71	72	28	0	0	0	194
Eskihisar	60	59	35	5	0	0	0	124
Gerzile	16	10	19	0	0	0	0	18
Goncalı	49	78	29	0	0	0	0	124
Göveçlik	18	17	0	5	20	120	0	36
Hacı Eyüblü	44	56	16	10	0	0	0	104
Kale	83	40	28	0	0	0	0	121
Karakova	43	35	31	13	0	0	10	67
Karamanlı	15	10	0	0	0	0	0	25
Karcı	29	51	27	10	0	0	0	46
Karcı Bereketler Mah.	23	38	30	0	0	280	0	75
Karcı Hallaçlar Mah.	38	44	20	10	0	800	0	91
Karcı Hisar Mah.	0	20	0	0	0	0	0	20
Kaşıkcı	25	32	20	0	0	0	0	64
Kethüda	42	40	22	8	0	0	0	80
Kımkılı	35	24	22	10	0	0	0	66
Kurudere	113	76	53	0	0	0	0	229
Saruhan	34	36	0	0	30	1080	13	387
Şamlı Çift.	52	109	43	11	0	0	0	192
Şemikler	61	27	29	0	0	0	0	96
Tekke	38	24	27	10	0	0	15	69
Üzerlik	93	22	29	11	0	0	0	129
Zeytin	47	28	26	0	0	0	0	81
Toplam	47	46	31	12	23	825	13	107

Hane başına düşen ortalama kile dağılımında soğan ilk sıradadır. Soğan üretimi çok olsa da hâsılat açısından oldukça düşüktür. Saruhan yerleşim yerleri içinde hane başı ortalaması en yüksek olan yerleşim yeridir. Ancak hububat hâsılat dağılımında Saruhan ilk sıralara yerleşmemektedir.

Tablo 5. .6. Hane başı ortalama hububat üretimi (kg)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	1107	1250	875	339	0	0	0	3196
Bağbaşı	1225	681	706	209	0	0	0	2345
Cedid Ecirli Çift.	1250	1067	924	219	0	0	0	2708
Çamrak	1139	1083	0	0	0	0	0	2222
Dere	4625	3750	5125	500	0	0	0	13750
Eldenizli	1625	1773	1792	708	0	0	0	4857
Eskihisar	1500	1472	875	125	0	0	0	3111
Gerzile	406	250	467	0	0	0	0	456
Goncalı	1219	1955	734	0	0	0	0	3094
Göveçlik	452	417	0	125	500	3000	0	896
Hacı Eyüblü	1098	1397	400	250	0	0	0	2592
Kale	2071	1000	688	0	0	0	0	3036
Karakova	1073	866	781	313	0	0	250	1669
Karamanlı	375	250	0	0	0	0	0	625
Karcı	726	1286	667	250	0	0	0	1152
Karcı Bereketler Mah.	578	950	750	0	0	7000	0	1863
Karcı Hallaçlar Mah.	941	1094	500	250	0	20000	0	2275

Karcı Hisar Mah.	0	500	0	0	0	0	0	500
Kaşıkcı	625	792	500	0	0	0	0	1594
Kethüda	1040	988	555	188	0	0	0	2006
Kımkılı	879	606	538	250	0	0	0	1656
Kurudere	2813	1906	1333	0	0	0	0	5719
Saruhan	844	893	0	0	750	27000	333	9676
Şamlı Çift.	1290	2728	1077	275	0	0	0	4810
Şemikler	1523	683	726	0	0	0	0	2404
Tekke	951	606	673	250	0	0	375	1726
Üzerlik	2333	542	725	281	0	0	0	3222
Zeytin	1175	688	638	0	0	0	0	2023
Toplam	1173	1148	783	298	583	20625	333	2665

Yerleşim yerlerinde hane başına ortalama 107 kile, 2665 kilogram düşmektedir.

Saruhan'da üretilen soğan 27000 kilogramdır.

5.1.2. İşletmelere göre hububat üretimi

Hububat üretiminin işletmelere göre genel dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 7. İşletmelere göre hububat dağılımı

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	7	895	0	0	0	0	0	0	7	895	1,6	1,9
Bağbaşı	0	0	1	25	16	1199	5	840	22	2063,6	4,9	4,3
Cedid Ecirli Çift.	20	2155	0	0	0	0	1	120	21	2275	4,7	4,7
Çamrak	0	0	0	0	9	800	0	0	9	800	2,0	1,7
Dere	0	0	0	0	1	130	1	970	2	1100	0,4	2,3
Eldenizli	3	270	0	0	7	1390	4	1060	14	2720	3,1	5,7
Eskihisar	0	0	0	0	8	890	1	230	9	1120	2,0	2,3
Gerzile	2	40	13	200	5	125	0	0	20	365	4,4	0,8
Goncalı	0	0	2	215	7	600	3	670	12	1485	2,7	3,1
Göveçlik	0	0	1	40	16	590	1	15	18	645	4,0	1,3
Hacı Eyüblü	0	0	4	110	24	2700	2	300	30	3110	6,7	6,5
Kale	0	0	0	0	7	850	0	0	7	850	1,6	1,8
Karakova	0	0	8	290	11	915	1	130	20	1335	4,4	2,8
Karamanlı	0	0	0	0	1	25	0	0	1	25	0,2	0,1
Karcı	0	0	9	140	13	690	1	230	23	1060	5,1	2,2
Karcı Bereketler M.	0	0	5	340	5	405	0	0	10	745	2,2	1,6
Karcı Hallaçlar M.	0	0	7	130	13	1690	0	0	20	1820	4,4	3,8
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	1	20	0	0	1	20	0,2	0,0
Kaşıkcı	0	0	1	50	3	205	0	0	4	255	0,9	0,5
Kethüda	0	0	6	215	19	1290	15	1705	40	3210	8,9	6,7
Kımkılı	0	0	7	235	25	1885	0	0	32	2120	7,1	4,4
Kurudere	0	0	0	0	1	240	7	1590	8	1830	1,8	3,8
Saruhan	0	0	2	60	15	6520	0	0	17	6580	3,8	13,7
Şamlı Çift.	22	3110	0	0	0	0	1	1315	23	4425	5,1	9,2
Şemikler	0	0	4	80	25	2130	5	1060	34	3270	7,6	6,8
Tekke	0	0	6	160	17	1375	3	260	26	1795	5,8	3,7

Üzerlik	0	0	1	30	6	560	2	570	9	1160	2,0	2,4
Zeytin	0	0	1	10	10	880	0	0	11	890	2,4	1,9
Toplam	54	6470	78	2330	265	28104	53	11065	450	47968,6	100,0	100,0
%	12,0	13,5	17,3	4,9	58,9	58,6	11,8	23,1	100,0	100,0		

Orta büyüklükteki işletmeler hububat üretiminde %58,6 payla ilk sırayı almaktadır. Büyük işletmelerle kiracıların payı birleştirildiğinde hububat üretiminde %36,6 paya sahip oldukları görülmektedir. Küçük işletmelerin payı ise %4,9'dur. Hane payı, orta büyüklükteki işletmelerde üretim payı ile eşittir. Tüm işletmelerde 450 hane tarafından 47968,6 kile hububat üretilmiştir. 611 ekili tarım işletmesinden 448'i hububat üretimine girmiştir. Böylelikle ekili tarım yapan hanelerin tamamının hububat ekmediği görülmektedir.

Tablo 5. 8 İşletmelere göre hububat dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	5	1	73	58	23	41
Cedid Ecirli Çift.	95	95	0	0	0	0	5	5
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0
Dere	0	0	0	0	50	12	50	88
Eldenizli	21	10	0	0	50	51	29	39
Eskihisar	0	0	0	0	89	79	11	21
Gerzile	10	11	65	55	25	34	0	0
Goncalı	0	0	17	14	58	40	25	45
Göveçlik	0	0	6	6	89	91	6	2
Hacı Eyüblü	0	0	13	4	80	87	7	10
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	40	22	55	69	5	10
Karamanlı	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı	0	0	39	13	57	65	4	22
Karcı Bereketler Mah.	0	0	50	46	50	54	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	35	7	65	93	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	100	100	0	0
Kaşıkcı	0	0	25	20	75	80	0	0
Kethüda	0	0	15	7	48	40	38	53
Kımkılı	0	0	22	11	78	89	0	0
Kurudere	0	0	0	0	13	13	88	87
Saruhan	0	0	12	1	88	99	0	0
Şamlı Çift.	96	70	0	0	0	0	4	30
Şemikler	0	0	12	2	74	65	15	32
Tekke	0	0	23	9	65	77	12	14
Üzerlik	0	0	11	3	67	48	22	49
Zeytin	0	0	9	1	91	99	0	0
Toplam	12	13	17	5	59	59	12	23

Çamrak, Kale, Karamanlı ve Karcı'nın Hisar Mahallesi'nde hububat üreten hanelerin tamamı orta büyüklükteki işletmeler içindedir. Abdullah Ağa Çiftliğinde hububat üreten hanelerin tamamı kiracıdır. Şamlı ve Cedid Ecirli Çiftliklerinde çiftlik sahiplerinin de hububat üretmesinden dolayı hububat üretiminin tümü Abdullah Ağa Çiftliğinde olduğu gibi kiracıların oluşturduğu işletmeler içinde kalmamıştır. İşletmelere göre hububat üretiminde hane başına düşen ortalama değerler aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 9 İşletmelere göre hane başı hububat üretimi ortalaması

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	128	0	0	0	128
Bağbaşı	0	25	75	168	94
Cedid Ecirli Çift.	108	0	0	120	108
Çamrak	0	0	89	0	89
Dere	0	0	130	970	550
Eldenizli	90	0	199	265	194
Eskihisar	0	0	111	230	124
Gerzile	20	15	25	0	18
Goncalı	0	108	86	223	124
Göveçlik	0	40	37	15	36
Hacı Eyüblü	0	28	113	150	104
Kale	0	0	121	0	121
Karakova	0	36	83	130	67
Karamanlı	0	0	25	0	25
Karcı	0	16	53	230	46
Karcı Bereketler Mah.	0	68	81	0	75
Karcı Hallaçlar Mah.	0	19	130	0	91
Karcı Hisar Mah.	0	0	20	0	20
Kaşıkcı	0	50	68	0	64
Kethüda	0	36	68	114	80
Kınıklı	0	34	75	0	66
Kurudere	0	0	240	227	229
Saruhan	0	30	435	0	387
Şamlı Çift.	141	0	0	1315	192
Şemikler	0	20	85	212	96
Tekke	0	27	81	87	69
Üzerlik	0	30	93	285	129
Zeytin	0	10	88	0	81
Toplam	120	30	106	209	107

İşletmelere göre hane başı hububat üretiminde küçük işletmelerin 30 kile, orta büyüklükteki işletmelerin 106 kile ortalama hububat ürettikleri görülmektedir. Büyük işletmelerin hane başına düşen ortalama 209 kile hububat küçük işletmelerin hane başı ortalamasının iki katı kadardır. Tüm işletmelerin ortalama hane başı hububat üretimi 107 kiledir. Büyük işletmelerden Şamlı Çiftliğinde çiftliğinin sahibi olan hanenin 1315 kile hububat ürettiği görülmektedir. Orta büyüklükteki işletmelerden hane başına düşen

en yüksek hububat Saruhan'da 435 kile, küçük işletmelerden Goncalı'da 108 kile, kiracılardan Şamlı Çiftliğinde 141 kiledir.

5.1.2.1. Kiracıların işletmelerine göre hububat üretimi

Kiracılar belirli yerleşim yerlerinde toprak sahiplerinden kiraladıkları topraklarda tarım yapan hanelerdir. Ektikleri toprak miktarı belli olan kiracıların işletmelerine Gerzile'de bulunan 2 hane de eklendi. Bu iki hanenin hububat türü kilesi ve öşrü belli olmasına rağmen herhangi bir toprak ve hâsılat kaydı bulunmadığından kiracıların işletmelerine alındı. Kiracıların oluşturduğu işletmeler grubunun 1844 yılı hububat üretim miktarları ve haneleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 10 Kiracıların işletmelerine göre hububat dağılımı

	Buğday		Arpa		Darı		Susam		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	7	310	7	350	4	140	7	95	7	895	13,0	13,8
Cedid Ecirli Çift.	17	840	14	600	17	645	8	70	20	2155	37,0	33,3
Eldenizli	3	120	2	70	2	70	1	10	3	270	5,6	4,2
Gerzile	1	20	0	0	1	20	0	0	2	40	3,7	0,6
Şamlı Çift.	22	1135	22	1510	12	260	19	205	22	3110	40,7	48,1
Toplam	50	2425	45	2530	36	1135	35	380	54	6470	100,0	100,0
%	92,6	37,5	83,3	39,1	66,7	17,5	64,8	5,9	100,0	100,0		

Kiracılar buğdaydan çok arpa üretmektedir. İki ürünün arasındaki fark çok fazla değildir. Kiracıların işletmelerinde melaz, soğan, burçak üretimi yapılmamaktadır. Cedid Ecirli Çiftliğinde kiracıların arpadan çok darı üretimi yapmaları dikkat çekicidir. Kiracıların ürettiği hububatın dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 11 Kiracıların işletmelerine göre hububat dağılımı %

	Buğday		Arpa		Darı		Susam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	35	100	39	57	16	100	11
Cedid Ecirli Çift.	85	39	70	28	85	30	40	3
Eldenizli	100	44	67	26	67	26	33	4
Gerzile	50	50	0	0	50	50	0	0
Şamlı Çift.	100	36	100	49	55	8	86	7
Toplam	93	37	83	39	67	18	65	6

Yukarıdaki tabloya göre hanelerin hububat üretimindeki payları oldukça yüksektir. Aynı hanenin bir ya da birkaç ürünü birlikte üretmesi böyle bir sonucun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Genel olarak hanelerin pek tercih etmedikleri susamın

Abdullah Ağa ve Şamlı Çiftliklerindeki hane ve kile payları yüksektir. Kiracıardan oluşan işletmelerin hane başı hububat üretim ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 12 Kiracıların işletmelerine göre hane başı hububat ortalaması

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	44	50	35	14	128
Cedid Ecirli Çift.	49	43	38	9	108
Eldenizli	40	35	35	10	90
Gerzile	20	0	20	0	20
Şamlı Çift.	52	69	22	11	141
Toplam	49	56	32	11	120

Kiracıların hane başı hububat üretim ortalaması 120 kiledir. Ortalama haneler 12 kile öşr vermektedirler. Gerzile’de bulunan hanelerin ve ürettikleri hububatın değerleri hane başı hububat üretim ortalamalarını fazla etkilememektedir.

5.1.2.2. Küçük işletmelere göre hububat üretimi

Küçük işletmelerde üretilen hububat miktarı tüm işletmeler içinde %4,9 paya sahiptir. Küçük işletmelerin hububat üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 13 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Bağbaşı	15	10	0	0	0	0	0	25	1,1
Gerzile	30	20	150	0	0	0	0	200	8,6
Goncalı	50	150	15	0	0	0	0	215	9,2
Göveçlik	15	25	0	0	0	0	0	40	1,7
Hacı Eyüblü	30	80	0	0	0	0	0	110	4,7
Karakova	20	160	90	10	0	0	10	290	12,4
Karcı	130	0	10	0	0	0	0	140	6,0
Karcı Bereketler Mah.	50	10	0	0	0	280	0	340	14,6
Karcı Hallaçlar Mah.	90	20	20	0	0	0	0	130	5,6
Kaşıkcı	25	25	0	0	0	0	0	50	2,1
Kethüda	65	70	80	0	0	0	0	215	9,2
Kınıklı	155	15	65	0	0	0	0	235	10,1
Saruhan	30	0	0	0	30	0	0	60	2,6
Şemikler	50	30	0	0	0	0	0	80	3,4
Tekke	55	30	75	0	0	0	0	160	6,9
Üzerlik	30	0	0	0	0	0	0	30	1,3
Zeytin	0	0	10	0	0	0	0	10	0,4
Toplam	840	645	515	10	30	280	10	2330	100,0
%	36,1	27,7	22,1	0,4	1,3	12,0	0,4	100,0	

Denizli merkez köylerinden 17 yerleşim biriminde küçük işletmeler bulunmaktadır. Küçük işletmelerin hububat üretimi diğer işletmelere göre düşüktür.

Küçük işletmelerde buğday, arpa ve darının üretim payının yüksek olduğu görülmektedir. Küçük işletmelerde susam, melaz, soğan ve burçak birer yerleşim yerinde üretilmektedir. Küçük işletmelere göre hububat üreten hanelerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 14 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Bağbaşı	1	1	0	0	0	0	0	1	1,3
Gerzile	2	2	10	0	0	0	0	13	16,7
Goncalı	1	1	1	0	0	0	0	2	2,6
Göveçlik	1	1	0	0	0	0	0	1	1,3
Hacı Eyüblü	2	3	0	0	0	0	0	4	5,1
Karakova	1	5	3	1	0	0	1	8	10,3
Karcı	8	0	1	0	0	0	0	9	11,5
Karcı Bereketler Mah.	3	1	0	0	0	1	0	5	6,4
Karcı Hallaçlar Mah.	5	1	1	0	0	0	0	7	9,0
Kaşıkcı	1	1	0	0	0	0	0	1	1,3
Kethüda	3	4	3	0	0	0	0	6	7,7
Kınıklı	7	2	3	0	0	0	0	7	9,0
Saruhan	1	0	0	0	1	0	0	2	2,6
Şemikler	3	2	0	0	0	0	0	4	5,1
Tekke	3	2	4	0	0	0	0	6	7,7
Üzerlik	1	0	0	0	0	0	0	1	1,3
Zeytin	0	0	1	0	0	0	0	1	1,3
Toplam	43	26	27	1	1	1	1	78	100,0
%	55,1	33,3	34,6	1,3	1,3	1,3	1,3	100,0	

Küçük işletmelerde susam, melaz, soğan ve burçak birer hanede üretilmektedir. Toplam 78 hane küçük işletmelerde hububat üretimi yapmaktadır. En fazla hububat üretimi yapan küçük işletme Gerzile'dedir. Hububat üreten küçük işletmelerin kile dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 15 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı %(kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Bağbaşı	60	40	0	0	0	0	0
Gerzile	15	10	75	0	0	0	0
Goncalı	23	70	7	0	0	0	0
Göveçlik	38	63	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	27	73	0	0	0	0	0
Karakova	7	55	31	3	0	0	3
Karcı	93	0	7	0	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	15	3	0	0	0	82	0
Karcı Hallaçlar Mah.	69	15	15	0	0	0	0
Kaşıkcı	50	50	0	0	0	0	0
Kethüda	30	33	37	0	0	0	0
Kınıklı	66	6	28	0	0	0	0

Saruhan	50	0	0	0	50	0	0
Şemikler	63	38	0	0	0	0	0
Tekke	34	19	47	0	0	0	0
Üzerlik	100	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	100	0	0	0	0
Toplam	36	28	22	0,4	1	12	0,4

Küçük işletmelerde hububat üretiminde ilk sırayı %36 payla buğday almaktadır. Üzerlik'te küçük işletmeler hububat olarak sadece buğday üretirken, Zeytin'deki küçük işletmeler hububat olarak sadece darı üretiminde bulunmaktadır. Küçük işletmelerin hububat üretiminde hane dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 16 Küçük işletmelere göre hububat dağılımı % (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Bağbaşı	100	100	0	0	0	0	0
Gerzile	15	15	77	0	0	0	0
Goncalı	50	50	50	0	0	0	0
Göveçlik	100	100	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	50	75	0	0	0	0	0
Karakova	13	63	38	13	0	0	13
Karcı	89	0	11	0	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	60	20	0	0	0	20	0
Karcı Hallaçlar Mah.	71	14	14	0	0	0	0
Kaşıkcı	100	100	0	0	0	0	0
Kethüda	50	67	50	0	0	0	0
Kınıklı	100	29	43	0	0	0	0
Saruhan	50	0	0	0	50	0	0
Şemikler	75	50	0	0	0	0	0
Tekke	50	33	67	0	0	0	0
Üzerlik	100	0	0	0	0	0	0
Zeytin	0	0	100	0	0	0	0
Toplam	55	33	35	1	1	1	1

Hububat üretiminde küçük işletmelerin buğday, arpa ve darıyı tercih ettikleri görülmektedir. Küçük işletmelerin hane başı hububat ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 17 Küçük işletmelere göre hane başı hububat üretim ortalamaları

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Bağbaşı	15	10	0	0	0	0	0	25
Gerzile	15	10	15	0	0	0	0	15
Goncalı	50	150	15	0	0	0	0	108
Göveçlik	15	25	0	0	0	0	0	40
Hacı Eyüblü	15	27	0	0	0	0	0	28
Karakova	20	32	30	10	0	0	10	36
Karcı	16	0	10	0	0	0	0	16

Karcı Bereketler Mah.	17	10	0	0	0	280	0	68
Karcı Hallaçlar Mah.	18	20	20	0	0	0	0	19
Kaşıkcı	25	25	0	0	0	0	0	50
Kethüda	22	18	27	0	0	0	0	36
Kınıklı	22	8	22	0	0	0	0	34
Saruhan	30	0	0	0	30	0	0	30
Şemikler	17	15	0	0	0	0	0	20
Tekke	18	15	19	0	0	0	0	27
Üzerlik	30	0	0	0	0	0	0	30
Zeytin	0	0	10	0	0	0	0	10
Toplam	20	25	19	10	30	280	10	30

Denizli merkez köylerinde küçük işletmelerin hububat üretimi ortalama 30 kiledir. Goncalı'da bulunan bir küçük işletmenin 150 kile arpa üretmesi ilgi çekicidir.

5.1.2.3. Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat üretimi

Hububat üretiminin %58,6'sı orta büyüklükteki işletmelerde gerçekleşmektedir. Orta büyüklükteki işletmelerin hububat üretim dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 18 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	565	295	295	43,6	0	0	0	1199	4,3
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	410	390	0	0	0	0	0	800	2,8
Dere	60	60	10	0	0	0	0	130	0,5
Eldenzizli	430	410	440	110	0	0	0	1390	4,9
Eskihisar	260	370	255	5	0	0	0	890	3,2
Gerzile	15	0	110	0	0	0	0	125	0,4
Goncalı	90	410	100	0	0	0	0	600	2,1
Göveçlik	205	175	0	10	80	120	0	590	2,1
Hacı Eyüblü	1060	1400	220	20	0	0	0	2700	9,6
Kale	580	160	110	0	0	0	0	850	3,0
Karakova	445	245	160	65	0	0	0	915	3,3
Karamanlı	15	10	0	0	0	0	0	25	0,1
Karcı	350	310	20	10	0	0	0	690	2,5
Karcı Bereketler Mah.	135	180	90	0	0	0	0	405	1,4
Karcı Hallaçlar Mah.	550	330	0	10	0	800	0	1690	6,0
Karcı Hisar Mah.	0	20	0	0	0	0	0	20	0,1
Kaşıkcı	75	70	60	0	0	0	0	205	0,7
Kethüda	530	545	205	10	0	0	0	1290	4,6
Kınıklı	900	470	495	20	0	0	0	1885	6,7
Kurudere	60	150	30	0	0	0	0	240	0,9
Saruhan	510	500	0	0	30	5400	80	6520	23,2
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	1210	500	420	0	0	0	0	2130	7,6
Tekke	700	225	420	0	0	0	30	1375	4,9
Üzerlik	390	80	75	15	0	0	0	560	2,0

Zeytin	470	165	245	0	0	0	0	880	3,1
Toplam	10015	7470	3760	318,6	110	6320	110	28104	100,0
%	35,6	26,6	13,4	1,1	0,4	22,5	0,4	100,0	

Çiftliklerin dışında tüm yerleşim yerlerinde orta büyüklükteki işletmeler hububat üretimi yapmaktadır. Saruhan'da hububat üretiminin %23,2'lik payı bulunması soğan üretiminden kaynaklanmaktadır. Orta büyüklükteki işletmelerin en fazla ürettikleri hububat %35,6 payla buğdaydır. Arpa ve soğan üretimi de önemli yere sahiptir. Darının %13,4 payı bulunmaktadır. Orta büyüklükteki işletmelerin susam, melaz ve burçak üretim payları oldukça düşüktür. Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat üreten hanelerin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 19 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam	%
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	14	14	12	5	0	0	0	16	6,0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	9	9	0	0	0	0	0	9	3,4
Dere	1	1	1	0	0	0	0	1	0,4
Eldenizli	7	6	6	3	0	0	0	7	2,6
Eskihisar	4	8	7	1	0	0	0	8	3,0
Gerzile	1	0	4	0	0	0	0	5	1,9
Goncalı	4	7	4	0	0	0	0	7	2,6
Göveçlik	11	11	0	2	4	1	0	16	6,0
Hacı Eyüblü	24	24	14	2	0	0	0	24	9,1
Kale	7	4	4	0	0	0	0	7	2,6
Karakova	10	8	5	5	0	0	0	11	4,2
Karamanlı	1	1	0	0	0	0	0	1	0,4
Karcı	12	6	1	1	0	0	0	13	4,9
Karcı Bereketler Mah.	5	4	3	0	0	0	0	5	1,9
Karcı Hallaçlar Mah.	12	7	0	1	0	1	0	13	4,9
Karcı Hisar Mah.	0	1	0	0	0	0	0	1	0,4
Kaşıkcı	3	2	3	0	0	0	0	3	1,1
Kethüda	16	15	12	1	0	0	0	19	7,2
Kınıklı	23	18	23	2	0	0	0	25	9,4
Kurudere	1	1	1	0	0	0	0	1	0,4
Saruhan	15	14	0	0	1	5	6	15	5,7
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	24	19	16	0	0	0	0	25	9,4
Tekke	16	9	15	0	0	0	2	17	6,4
Üzerlik	6	4	4	2	0	0	0	6	2,3
Zeytin	10	6	9	0	0	0	0	10	3,8
Toplam	236	199	144	25	5	7	8	265	100,0
%	89,1	75,1	54,3	9,4	1,9	2,6	3,0	100,0	

Orta büyüklükteki işletmelerin 265'i hububat üretmektedir. Bu işletmelerin 236'sı %89,1'i buğday üretiminde bulunmaktadır. %75,1'i arpa, %54,3'ü darı

üretmektedir. Soğan üreten hanelerin %2,6 payı ile hububatın %22,5 payını üretmesi ilgi çekicidir. Darı üretiminde ise soğan üretiminin tersi bir durum söz konusudur. Darı üretim payı 13,4, hane payı %54,3'tür. Hububat üreten orta büyüklükteki işletmelerin kile dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 20 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı % (kile)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	47,1	24,6	24,6	3,6	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	51,3	48,8	0	0	0	0	0
Dere	46,2	46,2	7,7	0	0	0	0
Eldenizli	30,9	29,5	31,7	7,9	0	0	0
Eskihisar	29,2	41,6	28,7	0,6	0	0	0
Gerzile	12	0	88	0	0	0	0
Goncalı	15	68,3	16,7	0	0	0	0
Göveçlik	34,7	29,7	0	1,7	13,6	20,3	0
Hacı Eyüblü	39,3	51,9	8,1	0,7	0	0	0
Kale	68,2	18,8	12,9	0	0	0	0
Karakova	48,6	26,8	17,5	7,1	0	0	0
Karamanlı	60	40	0	0	0	0	0
Karcı	50,7	44,9	2,9	1,4	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	33,3	44,4	22,2	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	32,5	19,5	0	0,6	0	47,3	0
Karcı Hisar Mah.	0	100	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	36,6	34,1	29,3	0	0	0	0
Kethüda	41,1	42,2	15,9	0,8	0	0	0
Kımkılı	47,7	24,9	26,3	1,1	0	0	0
Kurudere	25	62,5	12,5	0	0	0	0
Saruhan	7,8	7,7	0	0	0,5	82,8	1,2
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	56,8	23,5	19,7	0	0	0	0
Tekke	50,9	16,4	30,5	0	0	0	2,2
Üzerlik	69,6	14,3	13,4	2,7	0	0	0
Zeytin	53,4	18,8	27,8	0	0	0	0
Toplam	35,6	26,6	13,4	1,1	0,4	22,5	0,4

Orta büyüklükteki işletmelerin hububat payları incelendiğinde Hisar Mahallesi'nin tüm hububat üretiminin arpa üzerine olduğu görülmektedir. Sebebi ise hububat üretiminin arpaya dayalı olmasından değil, sadece bir hanenin hububat üretimi yapmasındandır. Orta büyüklükteki işletmelerin hububat üretiminde hane dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 21 Orta büyüklükteki işletmelere göre hububat dağılımı % (hane)

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	87,5	87,5	75	31,3	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	100	100	0	0	0	0	0
Dere	100	100	100	0	0	0	0
Eldenizli	100	85,7	85,7	42,9	0	0	0
Eskihisar	50	100	87,5	12,5	0	0	0
Gerzile	20	0	80	0	0	0	0
Goncalı	57,1	100	57,1	0	0	0	0
Göveçlik	68,8	68,8	0	12,5	25	6,3	0
Hacı Eyüblü	100	100	58,3	8,3	0	0	0
Kale	100	57,1	57,1	0	0	0	0
Karakova	90,9	72,7	45,5	45,5	0	0	0
Karamanlı	100	100	0	0	0	0	0
Karcı	92,3	46,2	7,7	7,7	0	0	0
Karcı Bereketler Mah.	100	80	60	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	92,3	53,8	0	7,7	0	7,7	0
Karcı Hisar Mah.	0	100	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	100	66,7	100	0	0	0	0
Kethüda	84,2	78,9	63,2	5,3	0	0	0
Kınıklı	92	72	92	8	0	0	0
Kurudere	100	100	100	0	0	0	0
Saruhan	100	93,3	0	0	6,7	33,3	40
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	96	76	64	0	0	0	0
Tekke	94,1	52,9	88,2	0	0	0	11,8
Üzerlik	100	66,7	66,7	33,3	0	0	0
Zeytin	100	60	90	0	0	0	0
Toplam	89,1	75,1	54,3	9,4	1,9	2,6	3,0

Genel olarak hububat üreten orta büyüklükteki işletmelerin büyük çoğunluğu buğday, arpa ve darı üretimini birlikte yapmaktadır. Dere ve Kurudere’de hububat üretenlerin tamamı üç ürünü de üretmektedir. Orta büyüklükteki işletmelerin hane başı hububat ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 22 Orta büyüklükteki işletmelerin hane başı hububat ortalaması

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Melaz	Soğan	Burçak	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	40	21	25	9	0	0	0	75
Cedid Ecirli Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Çamrak	46	43	0	0	0	0	0	89
Dere	60	60	10	0	0	0	0	130
Eldenizli	61	68	73	37	0	0	0	199
Eskihisar	65	46	36	5	0	0	0	111
Gerzile	15	0	28	0	0	0	0	25
Goncalı	23	59	25	0	0	0	0	86

Göveçlik	19	16	0	5	20	120	0	37
Hacı Eyüblü	44	58	16	10	0	0	0	113
Kale	83	40	28	0	0	0	0	121
Karakova	45	31	32	13	0	0	0	83
Karamanlı	15	10	0	0	0	0	0	25
Karcı	29	52	20	10	0	0	0	53
Karcı Bereketler Mah.	27	45	30	0	0	0	0	81
Karcı Hallaçlar Mah.	46	47	0	10	0	800	0	130
Karcı Hisar Mah.	0	20	0	0	0	0	0	20
Kaşıkcı	25	35	20	0	0	0	0	68
Kethüda	33	36	17	10	0	0	0	68
Kınıklı	39	26	22	10	0	0	0	75
Kurudere	60	150	30	0	0	0	0	240
Saruhan	34	36	0	0	30	1080	13	435
Şamlı Çift.	0	0	0	0	0	0	0	0
Şemikler	50	26	26	0	0	0	0	85
Tekke	44	25	28	0	0	0	15	81
Üzerlik	65	20	19	8	0	0	0	93
Zeytin	47	28	27	0	0	0	0	88
Toplam	42	38	26	13	22	903	14	106

Orta büyüklükteki işletmelerin hane başı hububat ortalamaları 106 kiledir. Ortalama rakamın yüksek olması soğan üretiminden kaynaklanmaktadır. Soğan üreten hanelerin ortalaması 903'tür. Orta büyüklükteki işletmelerin ürettiği hububat ürünlerinin hane başına düşen en büyük değerleri yukarıdaki tabloda görülmektedir. Buğdayın Kale'de, arpanın Kurudere'de, darının ve susamın Eldenizli'de, melazın ve soğanın Saruhan'da, burçağın Tekke'de hane başına düşen ortalama değerleri diğer yerleşim yerlerinden yüksektir.

5.1.2.4. Büyük işletmelere göre hububat üretimi

Hububat üretiminin %23,1'i büyük işletmelerde gerçekleşmektedir. Büyük işletmelerin hububat üretim dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 23 Büyük işletmelere göre hububat dağılımı

	Buğday		Arpa		Darı		Susam		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Bağbaşı	5	400	5	240	5	185	2	15	5	840	9,4	7,6
Cedid Ecirli Çift.	1	60	1	40	1	20	0	0	1	120	1,9	1,1
Dere	1	310	1	240	1	400	1	20	1	970	1,9	8,8
Eldenizli	4	360	3	300	4	350	2	50	4	1060	7,5	9,6
Eskihisar	1	40	1	160	1	25	1	5	1	230	1,9	2,1
Goncalı	3	250	3	300	3	120	0	0	3	670	5,7	6,1
Göveçlik	1	15	0	0	0	0	0	0	1	15	1,9	0,1
Hacı Eyüblü	2	140	2	140	1	20	0	0	2	300	3,8	2,7
Karakova	1	50	1	80	0	0	0	0	1	130	1,9	1,2

Karcı	1	130	1	50	1	50	0	0	1	230	1,9	2,1
Kethüda	15	820	12	610	10	270	1	5	15	1705	28,3	15,4
Kurudere	7	840	7	460	5	290	0	0	7	1590	13,2	14,4
Şamlı Çift.	0	0	1	1000	1	300	1	15	1	1315	1,9	11,9
Şemikler	5	690	5	180	5	190	0	0	5	1060	9,4	9,6
Tekke	3	120	2	60	2	70	1	10	3	260	5,7	2,3
Üzerlik	2	420	2	50	1	70	2	30	2	570	3,8	5,2
Toplam	52	4645	47	3910	41	2360	11	150	53	11065	100	100
%	98,11	42,0	88,7	35,3	77,4	21,3	20,8	1,4	100	100		

28 yerleşim yerinden 16'sında bulunan 56 büyük işletmeden 53'ü hububat üretiminde bulunmaktadır. Büyük işletmelerin ürettiği toplam hububat 11065 kiledir. En fazla büyük işletmenin bulunduğu Kethüda'da 1705 ile hububat üretilmiştir. Göveçlik'te bulunan büyük işletmenin hububat üretimindeki payı %0,1dir. Büyük işletmelerin buğday, arpa, darı ve susamın dışında hububat üretimi yapmadıkları görülmektedir. Hububat üreten büyük işletmelerin hububat dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 24 Büyük işletmelere göre hububat dağılımı %

	Buğday		Arpa		Darı		Susam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Bağbaşı	100	47,6	100	28,6	100	22,0	40	1,8
Cedid Ecirli Çift.	100	50	100	33,3	100	16,7	0	0
Dere	100	32,0	100	24,7	100	41,2	100	2,1
Eldenizli	100	34,0	75	28,3	100	33,0	50	4,7
Eskihisar	100	17,4	100	69,6	100	10,9	100	2,2
Goncalı	100	37,3	100	44,8	100	17,9	0	0
Göveçlik	100	100	0	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	100	46,7	100	46,7	50	6,7	0	0
Karakova	100	38,5	100	61,5	0	0	0	0
Karcı	100	56,5	100	21,7	100	21,7	0	0
Kethüda	100	48,1	80,0	35,8	66,7	15,8	6,7	0,3
Kurudere	100	52,8	100	28,9	71,43	18,2	0	0
Şamlı Çift.	0	0	100	76,0	100	22,8	100	1,1
Şemikler	100	65,1	100	17,0	100	17,9	0	0
Tekke	100	46,2	66,7	23,1	66,67	26,9	33,3	3,8
Üzerlik	100	73,7	100	8,8	50	12,3	100	5,3
Toplam	98,11	42,0	88,7	35,3	77,4	21,3	20,8	1,4

Büyük işletmelerin hububat üretimindeki payları yüksektir. Dere ve Eldenizli'deki büyük işletmelerin tamamı yukarıdaki tabloda bulunan dört ürünü de üretmektedir. Şamlı çiftliğindeki büyük işletme haricinde tüm büyük işletmeler % 100'lük payla hububat üretmektedir. Büyük işletmelerin hane başı hububat ortalamaları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 25 Büyük işletmelerin hane başı hububat ortalaması

	Buğday	Arpa	Darı	Susam	Toplam
Bağbaşı	80	48	37	8	168
Cedid Ecirli Çift.	60	40	20	0	120
Dere	310	240	400	20	970
Eldenizli	90	100	88	25	265
Eskihisar	40	160	25	5	230
Goncalı	83	100	40	0	223
Göveçlik	15	0	0	0	15
Hacı Eyüblü	70	70	20	0	150
Karakova	50	80	0	0	130
Karcı	130	50	50	0	230
Kethüda	55	51	27	5	114
Kurudere	120	66	58	0	227
Şamlı Çift.	0	1000	300	15	1315
Şemikler	138	36	38	0	212
Tekke	40	30	35	10	87
Üzerlik	210	25	70	15	285
Toplam	89	83	58	14	209

Büyük işletmelerde hane başına düşen hububat üretimi 209 kiledir. Şamlı Çiftliği ile Dere'nin ortalamaları yükselttiği görülmektedir.

5.1.3. Ürünlere göre hububat üretimi

İşletmelere göre hububat üretiminin ardından her hububat ürününün işletmeler içindeki üretim dağılımı ele alınacaktır.

5.1.3.1. Buğday üretimi

Denizli merkez köylerinin hububat üretiminde buğday %37,4 paya sahiptir. 17925 kile buğdayı 382 işletme üretmektedir. İşletmeler içinde buğday üretiminin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 26 İşletmelere göre buğday üretimi

	Kıracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	7	310	0	0	0	0	0	0	7	310	1,8	1,7
Bağbaşı	0	0	1	15	14	565	5	400	20	980	5,2	5,5
Cedid Ecirli Çift.	17	840	0	0	0	0	1	60	18	900	4,7	5,0
Çamrak	0	0	0	0	9	410	0	0	9	410	2,4	2,3
Dere	0	0	0	0	1	60	1	310	2	370	0,5	2,1
Eldenizli	3	120	0	0	7	430	4	360	14	910	3,7	5,1
Eskihisar	0	0	0	0	4	260	1	40	5	300	1,3	1,7
Gerzile	1	20	2	30	1	15	0	0	4	65	1,0	0,4

Goncalı	0	0	1	50	4	90	3	250	8	390	2,1	2,2
Göveçlik	0	0	1	15	11	205	1	15	13	235	3,4	1,3
Hacı Eyüblü	0	0	2	30	24	1060	2	140	28	1230	7,3	6,9
Kale	0	0	0	0	7	580	0	0	7	580	1,8	3,2
Karakova	0	0	1	20	10	445	1	50	12	515	3,1	2,9
Karamanlı	0	0	0	0	1	15	0	0	1	15	0,3	0,1
Karcı	0	0	8	130	12	350	1	130	21	610	5,5	3,4
Karcı Bereketler Mah.	0	0	3	50	5	135	0	0	8	185	2,1	1,0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	5	90	12	550	0	0	17	640	4,5	3,6
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Kaşıkcı	0	0	1	25	3	75	0	0	4	100	1,0	0,6
Kethüda	0	0	3	65	16	530	16	820	35	1415	9,2	7,9
Kınıklı	0	0	7	155	23	900	0	0	30	1055	7,9	5,9
Kurudere	0	0	0	0	1	60	7	840	8	900	2,1	5,0
Saruhan	0	0	1	30	15	510	0	0	16	540	4,2	3,0
Şamlı Çift.	22	1135	0	0	0	0	0	0	22	1135	5,8	6,3
Şemikler	0	0	3	50	24	1210	5	690	32	1950	8,4	10,9
Tekke	0	0	3	55	16	700	3	120	22	875	5,8	4,9
Üzerlik	0	0	1	30	6	390	2	420	9	840	2,4	4,7
Zeytin	0	0	0	0	10	470	0	0	10	470	2,6	2,6
Toplam	50	2425	43	840	236	10015	53	4645	382	17925	100,0	100,0
%	13,1	13,5	11,3	4,7	61,8	55,9	13,9	25,9	100,0	100,0		

Buğdayın en fazla üretildiği yerleşim yeri Şemikler'dir. Orta büyüklükteki işletmelerin buğday üretimindeki payı %55,9, hane payı %61,8'dir. En düşük buğday üretimi ve hane payı küçük işletmelerde bulunmaktadır. Orta büyüklükteki işletmeler ile kiracıların işletmelerinde hane ve üretim payları birbirine oldukça yakındır. Küçük ve büyük işletmelerde ise hane ve üretim payları arasında ters orantı bulunmaktadır. Bunun sebebi işletmelerin tasarruf ettikleri arazilerle alakalıdır. Küçük işletmelerin hane payı (%11,3) üretim payından (%43,7) yüksektir. Buğday üreten küçük işletmelerin arazilerinin dar alanlardan oluşmasından dolayı üretim payları düşüktür. Büyük işletmelerin buğday üreten hane payı %13,9 üretim payı %25,9'dur. Büyük arazilerde üretim yapan büyük işletmelerin üretim paylarının hane paylarından yüksek olması doğal bir sonuçtur. Yerleşim birimlerinin işletmelere göre buğday üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 27 İşletmelere göre buğday üretimi %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	5	1,5	70	57,7	25	40,8
Cedid Ecirli Çift.	94,4	93,3	0	0	0	0	5,6	6,7
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0
Dere	0	0	0	0	50	16,2	50	83,8
Eldenizli	21,4	13,2	0	0	50	47,3	28,6	39,6

Eskihisar	0	0	0	0	80	86,7	20	13,3
Gerzile	25	30,8	50	46,2	25	23,1	0	0
Goncalı	0	0	12,5	12,8	50	23,1	37,5	64,1
Göveçlik	0	0	7,7	6,4	84,6	87,2	7,7	6,4
Hacı Eyüblü	0	0	7,1	2,4	85,7	86,2	7,1	11,4
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	8,3	3,9	83,3	86,4	8,3	9,7
Karamanlı	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı	0	0	38,1	21,3	57,1	57,4	4,8	21,3
Karcı Bereketler Mah.	0	0	37,5	27	62,5	73	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	29,4	14,1	70,6	85,9	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	25	25	75	75	0	0
Kethüda	0	0	8,6	4,6	45,7	37,5	45,7	58,0
Kınıklı	0	0	23,3	14,7	76,7	85,3	0	0
Kurudere	0	0	0	0	12,5	6,7	87,5	93,3
Saruhan	0	0	6,3	5,6	93,8	94,4	0	0
Şamlı Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Şemikler	0	0	9,4	2,6	75	62,1	15,6	35,4
Tekke	0	0	13,6	6,3	72,7	80	13,6	13,7
Üzerlik	0	0	11,1	3,6	66,7	46,4	22,2	50
Zeytin	0	0	0	0	100	100	0	0
Toplam	13,1	13,5	11,3	4,7	61,8	55,9	13,9	25,9

Buğday üretiminde bulunan Abdullah Ağa ve Şamlı Çiftliklerinde buğday üreten kiracıların hepsi yerleşim yerindeki buğdayın tamamını üretmektedir. Çamrak, Kale, Karamanlı ve Zeytin'de orta büyüklükteki işletmelerin hepsi yerleşim yerindeki buğdayın tamamını üretmektedir. Diğer yerleşim yerlerinde buğday üretimi farklı işletmeler içinde dağılmaktadır. İşletmelere göre hane başı buğday üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 28 İşletmelere göre hane başı buğday üretimi

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	44	0	0	0	44
Bağbaşı	0	15	40	80	49
Cedid Ecirli Çift.	49	0	0	60	50
Çamrak	0	0	46	0	46
Dere	0	0	60	310	185
Eldenizli	40	0	61	90	65
Eskihisar	0	0	65	40	60
Gerzile	20	15	15	0	16
Goncalı	0	50	23	83	49
Göveçlik	0	15	19	15	18
Hacı Eyüblü	0	15	44	70	44
Kale	0	0	83	0	83
Karakova	0	20	45	50	43
Karamanlı	0	0	15	0	15
Karcı	0	16	29	130	29

Karcı Bereketler Mah.	0	17	27	0	23
Karcı Hallaçlar Mah.	0	18	46	0	38
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	25	25	0	25
Kethüda	0	22	33	51	40
Kınıklı	0	22	39	0	35
Kurudere	0	0	60	120	113
Saruhan	0	30	34	0	34
Şamlı Çift.	52	0	0	0	52
Şemikler	0	17	50	138	61
Tekke	0	18	44	40	40
Üzerlik	0	30	65	210	93
Zeytin	0	0	47	0	47
Toplam	49	20	42	88	47

Yerleşim birimleri içinde hane başına düşen buğday üretimi 47 kiledir. Orta büyüklükteki işletmelerin buğday üretiminde işletmeler arasında ilk sırada yer almasına rağmen hane başına düşen buğday ortalamasında üçüncü sıraya düştüğü görülmektedir. İşletmeler içinde hane başına düşen ortalama buğday üretimi en fazla büyük işletmelerde 88 kiledir. Dere ve Kurudere’de hane başına düşen buğday üretimi 100 kilenin üstündedir.

Hane başına kiracılarda Şamlı Çiftliği 52 kile, küçük işletmelerde Goncalı 50 kile, orta büyüklükteki işletmelerde Kale 83 kile, büyük işletmelerde Dere 310 kile buğday üreterek işletmeleri içinde ilk sırayı almaktadır. Kiracılarda hane başına düşen en düşük buğday üretimi Gerzile’de 20 kiledir. Küçük işletmelerden Bağbaşı, Gerzile, Göveçlik ve Hacı Eyüblü’de, orta büyüklükteki işletmelerden Gerzile ve Karamanlı’da, büyük işletmelerden Göveçlik’te hane başına düşen en düşük buğday üretimi 15 kiledir. Yerleşim birimlerinin ürettiği toplam hububat içinde buğday üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 29 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde buğday üretiminin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	35	0	0	0	0	0	0	100	35
Bağbaşı	0	0	5	1	64	27	23	19	91	47
Cedid Ecirli Çift.	81	37	0	0	0	0	5	3	86	40
Çamrak	0	0	0	0	100	51	0	0	100	51
Dere	0	0	0	0	50	5	50	28	100	34
Eldenizli	21	4	0	0	50	16	29	13	100	33
Eskihisar	0	0	0	0	44	23	11	4	56	27
Gerzile	5	5	10	8	5	4	0	0	20	18
Goncalı	0	0	8	3	33	6	25	17	67	26
Göveçlik	0	0	6	2	61	32	6	2	72	36

Hacı Eyüblü	0	0	7	1	80	34	7	5	93	40
Kale	0	0	0	0	100	68	0	0	100	68
Karakova	0	0	5	1	50	33	5	4	60	39
Karamanlı	0	0	0	0	100	60	0	0	100	60
Karcı	0	0	35	12	52	33	4	12	91	58
Karcı Bereketler Mah.	0	0	30	7	50	18	0	0	80	25
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	25	5	60	30	0	0	85	35
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	25	10	75	29	0	0	100	39
Kethüda	0	0	8	2	40	17	40	26	88	44
Kımkılı	0	0	22	7	72	42	0	0	94	50
Kurudere	0	0	0	0	13	3	88	46	100	49
Saruhan	0	0	6	0	88	8	0	0	94	8
Şamlı Çift.	96	26	0	0	0	0	0	0	96	26
Şemikler	0	0	9	2	71	37	15	21	94	60
Tekke	0	0	12	3	62	39	12	7	85	49
Üzerlik	0	0	11	3	67	34	22	36	100	72
Zeytin	0	0	0	0	91	53	0	0	91	53
Toplam	11	5	10	2	52	21	12	10	85	37

Yerleşim yerlerinden dokuzunda hububat üreten işletmelerin tamamı buğday üretmektedir. Tüm yerleşim birimlerinde üretilen hububatın %37'si buğdaydan oluşmaktadır. Üzerlik'te, toplam hububat üretimi içinde buğday üretiminin payı %72'dir. Yerleşim yerlerinden sadece Hisar Mahallesi buğday üretilmemektedir. Üretilen buğdayın toplam hububat içindeki en düşük payın (%8) Saruhan'da olduğu görülmektedir.

5.1.3.2. Arpa üretimi

Denizli merkez köylerinin hububat üretiminde arpa %30,3 paya sahiptir. 14555 kile buğdayı 317 işletme üretmektedir. İşletmeler içinde arpa üretiminin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 30 İşletmelere göre arpa üretimi

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	7	350	0	0	0	0	0	0	7	350	2,2	2,4
Bağbaşı	0	0	1	10	14	295	5	240	20	545	6,3	3,7
Cedid Ecirli Çift.	14	600	0	0	0	0	1	40	15	640	4,7	4,4
Çamrak	0	0	0	0	9	390	0	0	9	390	2,8	2,7
Dere	0	0	0	0	1	60	1	240	2	300	0,6	2,1
Eldenizli	2	70	0	0	6	410	3	300	11	780	3,5	5,4
Eskihisar	0	0	0	0	8	370	1	160	9	530	2,8	3,6
Gerzile	0	0	2	20	0	0	0	0	2	20	0,6	0,1
Goncalı	0	0	1	150	7	410	3	300	11	860	3,5	5,9
Göveçlik	0	0	1	25	11	175	0	0	12	200	3,8	1,4

Hacı Eyüblü	0	0	3	80	24	1400	2	140	29	1620	9,1	11,1
Kale	0	0	0	0	4	160	0	0	4	160	1,3	1,1
Karakova	0	0	5	160	8	245	1	80	14	485	4,4	3,3
Karamanlı	0	0	0	0	1	10	0	0	1	10	0,3	0,1
Karcı	0	0	0	0	6	310	1	50	7	360	2,2	2,5
Karcı Bereketler Mah.	0	0	1	10	4	180	0	0	5	190	1,6	1,3
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1	20	7	330	0	0	8	350	2,5	2,4
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	1	20	0	0	1	20	0,3	0,1
Kaşıkcı	0	0	1	25	2	70	0	0	3	95	0,9	0,7
Kethüda	0	0	4	70	15	545	12	610	31	1225	9,8	8,4
Kınıklı	0	0	2	15	18	470	0	0	20	485	6,3	3,3
Kurudere	0	0	0	0	1	150	7	460	8	610	2,5	4,2
Saruhan	0	0	0	0	14	500	0	0	14	500	4,4	3,4
Şamlı Çift.	22	1510	0	0	0	0	1	1000	23	2510	7,3	17,2
Şemikler	0	0	2	30	19	500	5	180	26	710	8,2	4,9
Tekke	0	0	2	30	9	225	2	60	13	315	4,1	2,2
Üzerlik	0	0	0	0	4	80	2	50	6	130	1,9	0,9
Zeytin	0	0	0	0	6	165	0	0	6	165	1,9	1,1
Toplam	45	2530	26	645	199	7470	47	3910	317	14555	100,0	100,0
%	14,2	17,4	8,2	4,4	62,8	51,3	14,8	26,9	100,0	100,0		

Arpanın en fazla üretildiği yerleşim yerleri Hacı Eyüblü ve Şamlı Çiftliğidir. Orta büyüklükteki işletmelerin arpa üretimindeki payı %51,3, hane payı %62,8'dir. En düşük arpa üretimi ve hane payı küçük işletmelerde bulunmaktadır. Orta büyüklükteki işletmeler ile kiracıların işletmelerinde hane ve üretim payları birbirine oldukça yakındır. Küçük ve büyük işletmelerde ise hane ve üretim payları arasında neredeyse yarı yarıya fark bulunmaktadır. Ancak buğday üretiminde olduğu gibi aradaki fark ters orantı şeklindedir. Yerleşim birimlerinin işletmelere göre arpa üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 31 İşletmelere göre arpa üretimi %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	5	1,8	70	54,1	25	44,0
Cedid Ecirli Çift.	93,3	93,8	0	0	0	0	6,7	6,3
Çamrak	0	0	0	0	100	100	0	0
Dere	0	0	0	0	50	20	50	80
Eldenizli	18,2	9,0	0	0	54,5	52,6	27,3	38,5
Eskihisar	0	0	0	0	88,9	69,8	11,1	30,2
Gerzile	0	0	100	100	0	0	0	0
Goncalı	0	0	9,1	17,4	63,6	47,7	27,3	34,9
Göveçlik	0	0	8,3	12,5	91,7	87,5	0	0
Hacı Eyüblü	0	0	10,3	4,9	82,8	86,4	6,9	8,6
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	35,7	33,0	57,1	50,5	7,1	16,5
Karamanlı	0	0	0	0	100	100	0	0

Karcı	0	0	0	0	85,7	86,1	14,3	13,9
Karcı Bereketler Mah.	0	0	20	5,3	80	94,7	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	12,5	5,7	87,5	94,3	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	100	100	0	0
Kaşıkcı	0	0	33,3	26,3	66,7	73,7	0	0
Kethüda	0	0	12,9	5,7	48,4	44,5	38,7	49,8
Kınıklı	0	0	10	3,1	90	96,9	0	0
Kurudere	0	0	0	0	12,5	24,6	87,5	75,4
Saruhan	0	0	0	0	100	100	0	0
Şamlı Çift.	95,7	60,2	0	0	0	0	4,3	39,8
Şemikler	0	0	7,7	4,2	73,1	70,4	19,2	25,4
Tekke	0	0	15,4	9,5	69,2	71,4	15,4	19,0
Üzerlik	0	0	0	0	66,7	61,5	33,3	38,5
Zeytin	0	0	0	0	100	100	0	0
Toplam	14,2	17,4	8,2	4,4	62,8	51,3	14,8	26,9

Arpa üretiminde bulunan Abdullah Ağa Çiftliğinde kiracıların, Gerzile’de küçük işletmelerin, Çamrak, Kale, Karamanlı, Hisar Mahallesi ve Zeytin’de orta büyüklükteki işletmelerin tümü kendi yerleşim yerlerinde arpanın tamamını üretmektedir. İşletmelere göre hane başı arpa üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 32 İşletmelere göre hane başı arpa üretimi

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	50	0	0	0	50
Bağbaşı	0	10	21	48	27
Cedid Ecirli Çift.	43	0	0	40	43
Çamrak	0	0	43	0	43
Dere	0	0	60	240	150
Eldenizli	35	0	68	100	71
Eskihisar	0	0	46	160	59
Gerzile	0	10	0	0	10
Goncalı	0	150	59	100	78
Göveçlik	0	25	16	0	17
Hacı Eyüblü	0	27	58	70	56
Kale	0	0	40	0	40
Karakova	0	32	31	80	35
Karamanlı	0	0	10	0	10
Karcı	0	0	52	50	51
Karcı Bereketler Mah.	0	10	45	0	38
Karcı Hallaçlar Mah.	0	20	47	0	44
Karcı Hisar Mah.	0	0	20	0	20
Kaşıkcı	0	25	35	0	32
Kethüda	0	18	36	51	40
Kınıklı	0	8	26	0	24
Kurudere	0	0	150	66	76
Saruhan	0	0	36	0	36
Şamlı Çift.	69	0	0	1000	109
Şemikler	0	15	26	36	27
Tekke	0	15	25	30	24
Üzerlik	0	0	20	25	22
Zeytin	0	0	28	0	28
Toplam	56	25	38	83	46

Yerleşim birimleri içinde hane başına düşen arpa üretimi 46 kiledir. Orta büyüklükteki işletmelerin arpa üretiminde işletmeler arasında ilk sırada yer almaktadır. Ancak buğdayda olduğu gibi hane başına düşen arpa ortalamasında üçüncü sıradadır. Bunun sebebi kiracıların ve büyük işletmelerin büyük arazilerde çok miktarda ürün yetiştirmesidir. İşletmeler içinde hane başına düşen ortalama arpa üretimi en fazla büyük işletmelerde, 83 kiledir. Dere ve Kurudere’de hane başına düşen arpa üretimi 100 kilenin üstündedir. Arpa ile buğdayın hane başı üretim değerleri karşılaştırıldığında birbirine yakın değerler elde edilmektedir.

Hane başına kiracılarda Şamlı Çiftliği 69 kile, küçük işletmelerde Goncalı 150 kile, orta büyüklükteki işletmelerde Kurudere 150 kile, büyük işletmelerde Şamlı çiftliği 1000 kile arpa üreterek işletmeleri içinde ilk sırayı almaktadır. Kiracılarda hane başına en düşük arpa üretimi Eldenizli’de 35 kiledir. Küçük işletmelerden Bağbaşı, Gerzile ve Bereketler Mahallesi’nde 10 kile, orta büyüklükteki işletmelerden Göveçlik 16 kile, büyük işletmelerden Üzerlik 25 kile ile işletmeler içinde hane başına düşen en düşük arpa üretimini gerçekleştirmektedirler. Yerleşim birimlerinin ürettiği toplam hububat içinde arpa üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 33 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde arpa üretiminin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	39	0	0	0	0	0	0	100	39
Bağbaşı	0	0	5	0	64	14	23	12	91	26
Cedid Ecirli Çift.	67	26	0	0	0	0	5	2	71	28
Çamrak	0	0	0	0	100	49	0	0	100	49
Dere	0	0	0	0	50	5	50	22	100	27
Eldenizli	14	3	0	0	43	15	21	11	79	29
Eskihisar	0	0	0	0	89	33	11	14	100	47
Gerzile	0	0	10	5	0	0	0	0	10	5
Goncalı	0	0	8	10	58	28	25	20	92	58
Göveçlik	0	0	6	4	61	27	0	0	67	31
Hacı Eyüblü	0	0	10	3	80	45	7	5	97	52
Kale	0	0	0	0	57	19	0	0	57	19
Karakova	0	0	25	12	40	18	5	6	70	36
Karamanlı	0	0	0	0	100	40	0	0	100	40
Karcı	0	0	0	0	26	29	4	5	30	34
Karcı Bereketler Mah.	0	0	10	1	40	24	0	0	50	26
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	5	1	35	18	0	0	40	19
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	100	100	0	0	100	100
Kaşıklı	0	0	25	10	50	27	0	0	75	37
Kethüda	0	0	10	2	38	17	30	19	78	38
Kınıklı	0	0	6	1	56	22	0	0	63	23
Kurudere	0	0	0	0	13	8	88	25	100	33

Saruhan	0	0	0	0	82	8	0	0	82	8
Şamlı Çift.	96	34	0	0	0	0	4	23	100	57
Şemikler	0	0	6	1	56	15	15	6	76	22
Tekke	0	0	8	2	35	13	8	3	50	18
Üzerlik	0	0	0	0	44	7	22	4	67	11
Zeytin	0	0	0	0	55	19	0	0	55	19
Toplam	10	5	6	1	44	16	10	8	70	30

Yerleşim yerlerinden sekizinde hububat üreten işletmelerin tamamı arpa üretmektedir. Tüm yerleşim birimlerinde üretilen hububatın %30'u arpadan oluşmaktadır. Karcı'nın Hisar Mahallesi'nde hububat üretiminin tamamını arpa oluşturmaktadır. Gerzile'de arpanın toplam hububat içindeki payı %5'tir.

5.1.3.3 Darı üretimi

Denizli merkez köylerinin hububat üretiminde darı %16,2 paya sahiptir. 7770 kile darıyı 248 işletme üretmektedir. Çamrak, Göveçlik, Karamanlı, Hisar Mahallesi ve Saruhan'da darı üretimi yapılmamaktadır. İşletmeler içinde darı üretiminin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 34 İşletmelere göre darı üretimi

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	4	140	0	0	0	0	0	0	4	140	1,6	1,8
Bağbaşı	0	0	0	0	12	295	5	185	17	480	6,9	6,2
Cedid Ecirli Çift.	17	645	0	0	0	0	1	20	18	665	7,3	8,6
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Dere	0	0	0	0	1	10	1	400	2	410	0,8	5,3
Eldenizli	2	70	0	0	6	440	4	350	12	860	4,8	11,1
Eskihisar	0	0	0	0	7	255	1	25	8	280	3,2	3,6
Gerzile	1	20	10	150	4	110	0	0	15	280	6,0	3,6
Goncalı	0	0	1	15	4	100	3	120	8	235	3,2	3,0
Göveçlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	14	220	1	20	15	240	6,0	3,1
Kale	0	0	0	0	4	110	0	0	4	110	1,6	1,4
Karakova	0	0	3	90	5	160	0	0	8	250	3,2	3,2
Karamanlı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Karcı	0	0	1	10	1	20	1	50	3	80	1,2	1,0
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	3	90	0	0	3	90	1,2	1,2
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	1	20	0	0	0	0	1	20	0,4	0,3
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Kaşıkcı	0	0	0	0	3	60	0	0	3	60	1,2	0,8
Kethüda	0	0	3	80	12	205	10	270	25	555	10,1	7,1
Kımlı	0	0	3	65	23	495	0	0	26	560	10,5	7,2
Kurudere	0	0	0	0	1	30	5	290	6	320	2,4	4,1
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Şamlı Çift.	12	260	0	0	0	0	1	300	13	560	5,2	7,2

Şemikler	0	0	0	0	16	420	5	190	21	610	8,5	7,9
Tekke	0	0	4	75	15	420	2	70	21	565	8,5	7,3
Üzerlik	0	0	0	0	4	75	1	70	5	145	2,0	1,9
Zeytin	0	0	1	10	9	245	0	0	10	255	4,0	3,3
Toplam	36	1135	27	515	144	3760	41	2360	248	7770	100	100
%	14,5	14,6	10,9	6,6	58,1	48,4	16,5	30,4	100	100		

Darının en fazla üretildiği yerleşim yeri Eldenizli'dir. Orta büyüklükteki işletmelerin darı üretimindeki payı %48,4, hane payı %58,1'dir. En düşük darı üretimi ve hane payı küçük işletmelerde bulunmaktadır. Orta büyüklükteki işletmeler ile kiracıların işletmelerinde hane ve üretim payları birbirine oldukça yakındır. Küçük ve büyük işletmelerde ise hane ve üretim payları arasında arpa üretiminde olduğu gibi neredeyse yarı yarıya fark bulunmaktadır. Buğday ve arpa üretiminde olduğu gibi aradaki fark ters orantı şeklindedir. Yerleşim birimlerinin işletmelere göre darı üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 35 İşletmelere göre darı üretimi %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	70,6	61,5	29,4	38,5
Cedid Ecirli Çift.	94,4	97	0	0	0	0	5,6	3,0
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	50	2,4	50	97,6
Eldenizli	16,7	8,1	0	0	50	51,2	33,3	40,7
Eskihisar	0	0	0	0	87,5	91,1	12,5	8,9
Gerzile	6,7	7,1	66,7	53,6	26,7	39,3	0	0
Goncalı	0	0	12,5	6,4	50	42,6	37,5	51,1
Göveçlik	0	0	0	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	93,3	91,7	6,7	8,3
Kale	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	37,5	36	62,5	64	0	0
Karamanlı	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı	0	0	33,3	12,5	33,3	25	33,3	62,5
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	100	100	0	0	0	0
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	0	0	0	100	100	0	0
Kethüda	0	0	12	14,4	48	36,9	40	48,6
Kınıklı	0	0	11,5	11,6	88,5	88,4	0	0
Kurudere	0	0	0	0	16,7	9,4	83,3	90,6
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	92,3	46,4	0	0	0	0	7,7	53,6
Şemikler	0	0	0	0	76,2	68,9	23,8	31,1
Tekke	0	0	19,0	13,3	71,4	74,3	9,5	12,4
Üzerlik	0	0	0	0	80	51,7	20	48,3
Zeytin	0	0	10	3,9	90	96,1	0	0
Toplam	14,5	14,6	10,9	6,6	58,1	48,4	16,5	30,4

Darı üretiminde bulunan Abdullah Ağa Çiftliğinde kiracıların, Hallaçlar Mahallesinde küçük işletmelerin, Kale, Kaşıkçı ve Bereketler Mahallesinde orta büyüklükteki işletmelerin tümü kendi yerleşim yerlerinde darının tamamını üretmektedir. İşletmelere göre hane başı darı üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 36 İşletmelere göre hane başı darı üretimi

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	35	0	0	0	35
Bağbaşı	0	0	25	37	28
Cedid Ecirli Çift.	38	0	0	20	37
Çamrak	0	0	0	0	0
Dere	0	0	10	400	205
Eldenizli	35	0	73	88	72
Eskihisar	0	0	36	25	35
Gerzile	20	15	28	0	19
Goncalı	0	15	25	40	29
Göveçlik	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	0	0	16	20	16
Kale	0	0	28	0	28
Karakova	0	30	32	0	31
Karamanlı	0	0	0	0	0
Karcı	0	10	20	50	27
Karcı Bereketler Mah.	0	0	30	0	30
Karcı Hallaçlar Mah.	0	20	0	0	20
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0
Kaşıkçı	0	0	20	0	20
Kethüda	0	27	17	27	22
Kımkılı	0	22	22	0	22
Kurudere	0	0	30	58	53
Saruhan	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	22	0	0	300	43
Şemikler	0	0	26	38	29
Tekke	0	19	28	35	27
Üzerlik	0	0	19	70	29
Zeytin	0	10	27	0	26
Toplam	32	19	26	58	31

Yerleşim birimleri içinde hane başına düşen darı üretimi 31 kiledir. Orta büyüklükteki işletmeler darı üretiminde işletmeler arasında ilk sırada yer almaktadır. Ancak buğday ve arpada olduğu gibi hane başına düşen darı ortalamasında üçüncü sıradadır. İşletmeler içinde hane başına düşen ortalama darı üretimi en fazla büyük işletmelerde, 58 kiledir. Hane başına düşen darı üretimi Dere'de 205 kiledir. En fazla darı üretimi yapan Eldenizli'de hane başına düşen darı üretimi 72 kiledir.

Hane başına kiracılarda Cedid Ecirli Çiftliği 38 kile, küçük işletmelerde Karakova 30 kile, orta büyüklükteki işletmelerde Eldenizli 73 kile, büyük işletmelerde

Dere 400 kile darı üretmek için ilk sırayı almaktadır. Kiracılar da hane başına en düşük darı üretimi Gerzile’de 20 kiledir. Küçük işletmelerden Karcı ve Zeytin’de 10 kile, orta büyüklükteki işletmelerden Dere’de 10 kile, büyük işletmelerden Cedit Ecirli ve Hacı Eyüblü’de 20 kile ile işletmeler içinde hane başına düşen en düşük darı üretimini gerçekleştirmektedirler. Yerleşim birimlerinin ürettiği toplam hububat içinde darı üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 37 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde darı üretiminin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	57	16	0	0	0	0	0	0	57	16
Bağbaşı	0	0	0	0	55	14	23	9	77	23
Cedit Ecirli Çift.	81	28	0	0	0	0	5	1	86	29
Çamrak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	50	1	50	36	100	37
Eldenizli	14	3	0	0	43	16	29	13	86	32
Eskihisar	0	0	0	0	78	23	11	2	89	25
Gerzile	5	5	50	41	20	30	0	0	75	77
Goncalı	0	0	8	1	33	7	25	8	67	16
Göveçlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	47	7	3	1	50	8
Kale	0	0	0	0	57	13	0	0	57	13
Karakova	0	0	15	7	25	12	0	0	40	19
Karamanlı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karcı	0	0	4	1	4	2	4	5	13	8
Karcı Bereketler Mah.	0	0	0	0	30	12	0	0	30	12
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	5	1	0	0	0	0	5	1
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaşıklı	0	0	0	0	75	24	0	0	75	24
Kethüda	0	0	8	2	30	6	25	8	63	17
Kınıklı	0	0	9	3	72	23	0	0	81	26
Kurudere	0	0	0	0	13	2	63	16	75	17
Saruhan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	52	6	0	0	0	0	4	7	57	13
Şemikler	0	0	0	0	47	13	15	6	62	19
Tekke	0	0	15	4	58	23	8	4	81	31
Üzerlik	0	0	0	0	44	6	11	6	56	13
Zeytin	0	0	9	1	82	28	0	0	91	29
Toplam	8	2	6	1	32	8	9	5	55	16

Yerleşim yerlerinden sadece Dere’de hububat üreten işletmelerin tamamı darı üretmektedir. Tüm yerleşim birimlerinde üretilen hububatın %16’sı darıdan oluşmaktadır. Gerzile’de üretilen hububatın %77’si darıdan oluşmaktadır. Hallaçlar Mahallesi darının toplam hububat içindeki payı %1’dir.

5.1.3.4 Susam üretimi

Denizli merkez köylerinin hububat üretiminde susam %1,8 paya sahiptir. 858,6 kile susamı 72 işletme üretmektedir. Yerleşim yerlerinden 16'sında susam üretilmektedir. İşletmeler içinde susam üretiminin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 38 İşletmelere göre susam üretimi

	Kıracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	7	95	0	0	0	0	0	0	7	95	9,7	11,1
Bağbaşı	0	0	0	0	5	43,6	2	15	7	58,6	9,7	6,8
Cedid Ecirli Çift.	8	70	0	0	0	0	0	0	8	70	11,1	8,2
Dere	0	0	0	0	0	0	1	20	1	20	1,4	2,3
Eldenizli	1	10	0	0	3	110	2	50	6	170	8,3	19,8
Eskihisar	0	0	0	0	1	5	1	5	2	10	2,8	1,2
Göveçlik	0	0	0	0	2	10	0	0	2	10	2,8	1,2
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	2	20	0	0	2	20	2,8	2,3
Karakova	0	0	1	10	5	65	0	0	6	75	8,3	8,7
Karcı	0	0	0	0	1	10	0	0	1	10	1,4	1,2
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	1	10	0	0	1	10	1,4	1,2
Kethüda	0	0	0	0	1	10	1	5	2	15	2,8	1,7
Kıncıklı	0	0	0	0	2	20	0	0	2	20	2,8	2,3
Şamlı Çift.	19	205	0	0	0	0	1	15	20	220	27,8	25,6
Tekke	0	0	0	0	0	0	1	10	1	10	1,4	1,2
Üzerlik	0	0	0	0	2	15	2	30	4	45	5,6	5,2
Toplam	35	380	1	10	25	318,6	11	150	72	858,6	100	100
%	48,6	44,3	1,4	1,2	34,7	37,1	15,3	17,5	100	100		

Susamın en fazla üretildiği yerleşim yeri Şamlı Çiftliğidir. İşletmeler içinde en çok susam üretimi kıracılarda %44,3'tür. Orta büyüklükteki işletmelerin susam üretimi ikinci sıradadır. Buğday, arpa ve darı üretiminde orta büyüklükteki işletmeler ilk sıradayken susamda bu durum değişmektedir. En düşük susam üretimi ve hane payı buğday, arpa ve darı üretiminde olduğu gibi küçük işletmelerde bulunmaktadır. Yerleşim birimlerinin işletmelere göre susam üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 39 İşletmelere göre susam üretimi %

	Kıracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0	71,4	74,4	28,6	25,6
Cedid Ecirli Çift.	100	100	0	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0	0	0	100	100
Eldenizli	16,7	5,9	0	0	50	64,7	33,3	29,4
Eskihisar	0	0	0	0	50	50	50	50
Göveçlik	0	0	0	0	100	100	0	0

Hacı Eyüblü	0	0	0	0	100	100	0	0
Karakova	0	0	16,7	13,3	83,3	86,7	0	0
Karcı	0	0	0	0	100	100	0	0
Kethüda	0	0	0	0	50	66,7	50	33,3
Kınıklı	0	0	0	0	100	100	0	0
Şamlı Çift.	95	93,2	0	0	0	0	5	6,8
Tekke	0	0	0	0	0	0	100	100
Üzerlik	0	0	0	0	50	33,3	50	66,7
Toplam	48,6	44,3	1,4	1,2	34,7	37,1	15,3	17,5

Susam üretiminde bulunan Abdullah Ağa ve Cedid Ecirli Çiftliklerinde kiracıların, Göveçlik, Hacı Eyüblü, Karcı ve Kınıklı'da orta büyüklükteki işletmelerin, Dere ve Tekke'de büyük işletmelerin tümü kendi yerleşim yerlerinde susamın tamamını üretmektedir. İşletmelere göre hane başı susam üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 40 İşletmelere göre hane başı susam üretimi

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	14	0	0	0	14
Bağbaşı	0	0	9	8	8
Cedid Ecirli Çift.	9	0	0	0	9
Dere	0	0	0	20	20
Eldenizli	10	0	37	25	28
Eskihisar	0	0	5	5	5
Göveçlik	0	0	5	0	5
Hacı Eyüblü	0	0	10	0	10
Karakova	0	10	13	0	13
Karcı	0	0	10	0	10
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	10	0	10
Kethüda	0	0	10	5	8
Kınıklı	0	0	10	0	10
Şamlı Çift.	11	0	0	15	11
Tekke	0	0	0	10	10
Üzerlik	0	0	8	15	11
Toplam	11	10	13	14	12

Yerleşim birimleri içinde hane başına düşen susam üretimi 12 kiledir. İşletmeler içinde hane başına düşen ortalama darı üretimi en fazla büyük işletmelerde 14 kiledir. Hane başına düşen susam üretimi Eldenizli'de 28 kiledir. En fazla susam üretimi yapan Şamlı çiftliğinde hane başına düşen susam üretimi 11 kiledir. Yerleşim birimlerinin ürettiği toplam hububat içinde susam üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 41 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde susam üretiminin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Abdullah Ağa Çift.	100	11	0	0	0	0	0	0	100	10,6

Bağbaşı	0	0	0	0	23	2	9	1	32	2,8
Cedid Ecirli Çift.	38	3	0	0	0	0	0	0	38	3,1
Dere	0	0	0	0	0	0	50	2	50	1,8
Eldenizli	7	0	0	0	21	4	14	2	43	6,3
Eskihisar	0	0	0	0	11	0	11	0	22	0,9
Göveçlik	0	0	0	0	11	2	0	0	11	1,6
Hacı Eyüblü	0	0	0	0	7	1	0	0	7	0,6
Karakova	0	0	5	1	25	5	0	0	30	5,6
Karcı	0	0	0	0	4	1	0	0	4	0,9
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	5	1	0	0	5	0,5
Kethüda	0	0	0	0	3	0	3	0	5	0,5
Kınıklı	0	0	0	0	6	1	0	0	6	0,9
Şamlı Çift.	83	5	0	0	0	0	4	0	87	5,0
Tekke	0	0	0	0	0	0	4	1	4	0,6
Üzerlik	0	0	0	0	22	1	22	3	44	3,9
Toplam	7,78	0,79	0,22	0,02	5,56	0,66	2,44	0,31	16	1,8

Yerleşim yerlerinden sadece Abdullah Ağa Çiftliğinde hububat üreten işletmelerin tamamı susam üretmektedir. Tüm yerleşim birimlerinde üretilen hububatın %1,8'i susamdan oluşmaktadır. Abdullah Ağa Çiftliğinde üretilen hububatın %10,6'sı susamdan oluşmaktadır. Susam üreten diğer yerleşim yerlerinin toplam hububat içinde susam üretim payı oldukça düşüktür.

5.1.3.5 Melaz üretimi

Denizli merkez köylerinin hububat üretiminde melaz %0,3 paya sahiptir. 140 kile melazı 6 işletme üretmektedir. Yerleşim yerlerinden sadece Göveçlik ve Saruhan'da melaz üretilmektedir. İşletmeler içinde melaz üretiminin dağılımı aşağıda gösterilmiştir

Tablo 5. 42 İşletmelere göre melaz üretimi

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Göveçlik	0	0	0	0	4	80	0	0	4	80	66,7	57,1
Saruhan	0	0	1	30	1	30	0	0	2	60	33,3	42,9
Toplam	0	0	1	30	5	110	0	0	6	140	100	100
%	0	0	16,7	21,4	83,3	78,6	0	0	100	100		

Kiracılar ve büyük işletmeler melaz üretiminde bulunmamaktadır. Orta büyüklükteki işletmelerin melaz üretimindeki payı küçük işletmeler göre daha fazladır. Yerleşim birimlerinin işletmelere göre melaz üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 43 İşletmelere göre melaz üretimi %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Göveçlik	0	0	0	0	100	100	0	0
Saruhan	0	0	50	50	50	50	0	0
Toplam	0	0	16,7	21,4	83,3	78,6	0	0

Göveçlik'te melazın tamamı orta büyüklükteki işletmeler üretmektedir. Saruhan'da ise küçük ve orta büyüklükteki işletmeler melaz üretimini yarı yarıya paylaşmaktadır. İşletmelere göre hane başı melaz üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 44 İşletmelere göre hane başı melaz üretimi

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Göveçlik	0	0	20	0	20
Saruhan	0	30	30	0	30
Toplam	0	30	22	0	23

Yerleşim birimleri içinde hane başına düşen melaz üretimi 23 kiledir. İşletmeler içinde hane başına düşen ortalama darı üretimi en fazla küçük işletmelerde 30 kiledir. Yerleşim birimlerinin ürettiği toplam hububat içinde melaz üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 45 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde melaz üretiminin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Göveçlik	0	0	0	0	22	12,4	0	0	22	12,4
Saruhan	0	0	6	0,46	6	0,46	0	0	12	0,9
Toplam	0	0	0,2	0,1	1,1	0,2	0	0	1,3	0,3

Göveçlik'te üretilen hububatın %12,4'ü melazdan oluşmaktadır. Saruhan'da ise bu pay sadece %0,9'dur.

5.1.3.6 Soğan üretimi

Denizli merkez köylerinin hububat üretiminde soğan %13,8 paya sahiptir. 6600 kile soğanı 8 işletme üretmektedir. Yerleşim yerlerinden sadece Göveçlik Saruhan ve Karcının Bereketler ve Hallaçlar Mahallesinde soğan üretilmektedir. İşletmeler içinde soğan üretiminin dağılımı aşağıda gösterilmiştir

Tablo 5. 46 İşletmelere göre soğan üretimi

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Göveçlik	0	0	0	0	1	120	0	0	1	120	12,5	1,8
Karcı Bereketler Mah.	0	0	1	280	0	0	0	0	1	280	12,5	4,2
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	1	800	0	0	1	800	12,5	12,1
Saruhan	0	0	0	0	5	5400	0	0	5	5400	62,5	81,8
Toplam	0	0	1	280	7	6320	0	0	8	6600	100	100
%	0	0	12,5	4,2	87,5	95,8	0	0	100	100		

Melaz üretiminde olduğu gibi kiracılar ve büyük işletmelerde soğan üretimi yapılmamaktadır. Orta büyüklükteki işletmelerin soğan üretimindeki payı %95,8'dir. Bereketler Mahaltesinde soğan üreten küçük işletmenin dışında soğan üretiminin tamamı orta büyüklükteki işletmelerde gerçekleşmektedir. Soğan üreten 4 yerleşim yerinden sadece Saruhan'da birden fazla işletme soğan üretiminde bulunmaktadır. Yerleşim birimlerinin işletmelere göre soğan üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 47 İşletmelere göre soğan üretimi %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Göveçlik	0	0	0	0	100	100	0	0
Karcı Bereketler Mah.	0	0	100	100	0	0	0	0
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	100	100	0	0
Saruhan	0	0	0	0	100	100	0	0
Toplam	0	0	12,5	4,2	87,5	95,8	0	0

Soğan üreten dört yerleşim yerinde de soğan üretiminin tamamı tek işletmede yapılmaktadır. İşletmelere göre hane başı soğan üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 48 İşletmelere göre hane başı soğan üretimi

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Göveçlik	0	0	120	0	120
Karcı Bereketler Mah.	0	280	0	0	280
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	800	0	800
Saruhan	0	0	1080	0	1080
Toplam	0	280	902,86	0	825

Soğan üreten işletmelerin soğan miktarı oldukça fazladır. Bundan dolayı hane başına düşen soğan miktarı da fazladır. Yerleşim birimleri içinde hane başına düşen soğan üretimi 825 kiledir. Soğanın hane başına düşen miktarı hububat adında toplanan diğer ürünlerin tamamından fazladır. Yerleşim birimlerinin ürettiği toplam hububat içinde soğan üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 49 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde soğan üretiminin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Göveçlik	0	0	0	0	6	19	0	0	6	19
Karcı Bereketler Mah.	0	0	10	38	0	0	0	0	10	38
Karcı Hallaçlar Mah.	0	0	0	0	5	44	0	0	5	44
Saruhan	0	0	0	0	29	82	0	0	29	82
Toplam	0	0	0,2	0,6	1,6	13,2	0	0	1,8	13,8

Saruhan'da üretilen soğan yerleşim biriminde üretilen hububatın %82'sini oluşturmaktadır. Karcı'nın Bereketler ve Hallaçlar Mahallelerinde üretilen soğanın yerleşim yerleri içinde önemli bir yeri vardır. Göveçlik'te soğan üretimini payı %19'dur.

5.1.3.7 Burçak üretimi

Denizli merkez köylerinin hububat üretiminde burçak %0,25 paya sahiptir. 120 kile soğanı 9 işletme üretmektedir. Yerleşim yerlerinden sadece Karakova Saruhan ve Tekke'de burçak üretilmektedir. İşletmeler içinde burçak üretiminin dağılımı aşağıda gösterilmiştir

Tablo 5. 50 İşletmelere göre burçak üretimi

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam		%	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Karakova	0	0	1	10	0	0	0	0	1	10	11,1	8,3
Saruhan	0	0	0	0	6	80	0	0	6	80	66,7	66,7
Tekke	0	0	0	0	2	30	0	0	2	30	22,2	25
Toplam	0	0	1	10	8	110	0	0	9	120	100	100
%	0	0	11,1	8,3	88,9	91,7	0	0	100	100		

Melaz ve soğan üretiminde olduğu gibi kiracılar ve büyük işletmelerde burçak üretimi yapılmamaktadır. Orta büyüklükteki işletmelerin burçak üretimindeki payı %91,7'dir. Karakova'da burçak üreten küçük işletmenin dışında burçak üretiminin tamamı orta büyüklükteki işletmelerde gerçekleşmektedir. Yerleşim birimlerinin işletmelere göre burçak üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 51 İşletmelere göre burçak üretimi %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Karakova	0	0	100	100	0	0	0	0
Saruhan	0	0	0	0	100	100	0	0
Tekke	0	0	0	0	100	100	0	0
Toplam	0	0	11,1	8,3	88,9	91,7	0	0

Burçak üreten üç yerleşim yerinde de soğan üretiminin tamamı tek işletmede yapılmaktadır. İşletmelere göre hane başı burçak üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 52 İşletmelere göre hane başı burçak üretimi

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Karakova	0	10	0	0	10
Saruhan	0	0	13,3	0	13,3
Tekke	0	0	15	0	15
Toplam	0	10	13,8	0	13,3

Yerleşim birimleri içinde hane başına düşen melaz üretimi 13,3 kiledir. Yerleşim birimlerinin ürettiği toplam hububat içinde burçak üretim payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 53 İşletmelere göre toplam hububat üretimi içinde burçak üretiminin dağılımı %

	Kiracılar		Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile	Hane	Kile
Karakova	0	0	5	1	0	0	0	0	5	0,7
Saruhan	0	0	0	0	35,3	1,2	0	0	35,3	1,2
Tekke	0	0	0	0	7,7	1,7	0	0	7,7	1,7
Toplam	0	0	0,22	0,02	1,78	0,23	0	0	2	0,25

Burçağın toplam hububat üretimi içindeki payı oldukça düşüktür. Tekke'de üretilen burçağın toplam hububat içindeki payı (%1,7) diğer burçak üreten yerleşim yerlerinden fazladır.

5.2. ZİRAİ VERİMLİLİK

İncelenen Temettuat Defterlerinde dönüm başı ürün verimliliğinin hububatın dışında hesaplanması mümkün değildir. Bundan dolayı üretilen ürünlerden sadece hububatın verimliliği incelenecektir. Hububat ürünlerinin dönüm başına düşen verimliliği aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 54 İşletmelere göre hububatın zirai verimliliği (kile-kg/dönüm)

	Kile					Kilogram				
	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	2,3	0	0	0	2,3	58,4	0	0	0	58,4
Bağbaşı	0	12,5	4,0	3,2	3,6	0	313	98,9	80,2	91
Cedid Ecirli Çift.	21,6	0	0	2,4	15,2	539	0	0	60	379
Çamrak	0	0	3,4	0	3,4	0	0	85,1	0	85,1
Dere	0	0	7,2	2,4	2,6	0	0	181	60,6	65,8
Eldenizli	5,4	0	38,6	7,6	12	135	0	965	189	301

Eskihisar	0	0	11,7	5,1	9,3	0	0	293	128	231
Gerzile	0	3,4	2,5	0	3,4	0	86,2	62,5	0	84,5
Goncalı	0	14,3	12,8	7,2	9,6	0	358	319	180	240
Göveçlik	0	13,3	2,1	0,3	2	0	333	53,1	8,33	49,5
Hacı Eyüblü	0	3,1	6,7	3,8	6	0	78,6	167	93,8	150
Kale	0	0	6,0	0	6	0	0	150	0	150
Karakova	0	6,4	6,2	4,3	6	0	161	156	108	150
Karamanlı	0	0	1,8	0	1,8	0	0	44,6	0	44,6
Karcı	0	4,4	3,4	1,5	2,7	0	109	84,6	38,3	68,7
Karcı Bereketler Mah.	0	17	6,2	0	8,8	0	425	156	0	219
Karcı Hallaçlar Mah.	0	10	9,4	0	9,4	0	250	235	0	236
Karcı Hisar Mah.	0	0	2,9	0	2,9	0	0	71,4	0	71,4
Kaşıklı	0	5,6	3,2	0	3,4	0	139	78,8	0	86,1
Kethüda	0	17,9	4,8	3,2	4	0	448	121	80,3	99,1
Kımlı	0	7,6	4,4	0	4,6	0	190	111	0	116
Kurudere	0	0	0,0	15,1	17,4	0	0	0	379	436
Saruhan	0	4,6	16,5	0	16,2	0	115	414	0	404
Şamlı Çift.	13	0	0	2,6	6	324	0	0	65,8	149
Şemikler	0	4,7	13,5	26,5	15,2	0	118	337	663	380
Tekke	0	6,7	4,8	1,7	3,9	0	167	121	42,8	97,3
Üzerlik	0	3	5	5,7	5,2	0	75	125	143	131
Zeytin	0	2,5	7	0	6,9	0	62,5	176	0	172
Toplam	8,4	6,8	7	4,1	6,1	209	170	174	102	152

Yukarıdaki tabloda defterlerde mezru olarak kaydedilen araziler kullanılmıştır. Ancak bazı pamuk arazi kayıtlarının mezru arazi içine alındığı görülmektedir. Pamuk ve hububatın beraber ekildiği karışık arazi olarak nitelendirilen araziler verimliliğin hesaplandığı yukarıdaki tabloya alınmamıştır. Yalnız Abdullah Ağa Çiftliğinde karışık arazinin dışında başka mezru arazi bulunmadığı için 383 dönüm karışık arazi verimlilik hesaplarına alınmıştır. Belirtilen sebeplerden dolayı hububatın zirai verimliliğini belirten değerler tahminidir.

Dönüm başı tahmini hububat üretimi 6,1 kile veya 152 kilogramdır. Kiracıların işletmelerinden elde edilen hububat dönüm başına 8,4 kiledir. Bu değer diğer işletmeler içindeki en büyük rakamdır. Sebebi ise toprak kiralayarak tarım yapan hanelerin, kiraladıkları arazilerde hububatın yanında pamuk tarımı da yapmalarındır. Kiracılarda mezru tarım arazisi olarak belirtilen alanlar, hane kayıtlarında pamuk öşrü bulunmayan arazilerdir. Aslında kiracıların çoğu kiraladıkları topraklarda pamukla beraber hububat ta üretmektedir. Cedit Ecirli Çiftliğinin dönüm başından 15,2 kile hububat elde etmesi dönemin tarım şartları düşünüldüğünde pek de mümkün değildir. Bu rakam ortalamanın oldukça üstündedir. Cedit Ecirli Çiftliğinde kiracılar 2025 dönüm arazide tarım yapmaktadır. Bu arazinin 100 dönümünde sadece hububat üretimi yapılmaktadır. 1925

dönümden ne kadarında hububat üretimi yapıldığı tespit edilemediğinden Cedid Ecirli Çiftliğinin hububat verimliliği fazla hesaplanmaktadır.

Kiracılarda rastlanan bu durum müşterek tarımın yoğun yapıldığı yerleşim yerlerinde de aynı sonucu ortaya çıkarmaktadır. Eldenizli, Eskihisar, Goncalı, Kurudere ve Şemikler’de müşterek tarımın yapıldığı karışık arazilerden dolayı sadece hububat ekilen tarım arazilerinin belirlenmesi mümkün olmamıştır. Bundan dolayı hububat verimliliği adı geçen yerleşim yerlerinde fazla çıkmaktadır.

Karcı’nın Bereketler ve Hallaçlar Mahalleleri ile Saruhan’da hububat verimliliğinin fazla olmasının sebebi soğan üretimidir. Soğan tarlaları genel olarak mezru tarlalar içinde kaydedildiği ve de dönüm başına fazla üretim sağladığından bu yerleşim yerlerinin verimliliğinin fazla olmasına sebep olmuştur.

İşletmeler içinde büyük işletmelerin verimlilik değeri 4,1 kiledir. Büyük işletmelerin verimlilik değerinin düşük olmasının sebebi özellikle büyük işletmelerin büyük arazilerde hububat tarımı yapmalarıdır. Kurudere ve Şemikler’de büyük işletmelerin verimliliğinin diğer büyük işletmelerden fazla olması, bu yerleşim yerlerinde büyük işletmelerin daha çok karışık arazilerde tarım yapmasından kaynaklanmaktadır.

Temettuat Defterleri hububatın dışındaki ürünlerin verimliliklerini tespiti için vermemektedir. Daha sonraki senelere ait, nispeten bu konu ile ilgili bazı bilgiler bulunmaktadır. Denizli ile ilgili bir kaynakta “Denizli’de dönüm başına 200–600 okka kadar koza” alındığı belirtilerek ortalama “200–300 okka koza almak işten bile değildir” kaydı görülmektedir.¹ Buna göre 100 yıl öncesi tarım şartlarının çok değişmediği düşünülürse dönüm başına 200 okka pamuğa göre hesaplanan 1844 yılı pamuk üretimi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 55 Tahmini pamuk üretimi (okka)

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	76600	0	0	0	76600
Bağbaşı	0	0	11200	7800	19000
Cedid Ecirli Çift.	385000	0	0	16000	401000
Çamrak	0	0	0	0	0
Dere	0	0	0	96000	96000

¹ Kemal Şakir, Tarihî, Coğrafi, İctimaî, Sıhhî, İktisadî Nokta-ı Nazardan Denizli, İstanbul 1927, s. 50

Eldenizli	26000	0	0	15800	41800
Eskihisar	0	2000	13800	4000	19800
Gerzile	0	0	0	0	0
Goncalı	0	2400	11800	18000	32200
Göveçlik	0	0	2400	0	2400
Hacı Eyüblü	0	1000	35000	18000	54000
Kale	0	0	0	0	0
Karakova	0	2200	26800	6000	35000
Karamanlı	0	0	3200	0	3200
Karcı	0	2400	5800	400	8600
Karcı Bereketler Mah.	0	3000	16400	0	19400
Karcı Hallaçlar Mah.	0	1000	6000	0	7000
Karcı Hisar Mah.	0	0	0	0	0
Kaşıkcı	0	2200	6200	0	8400
Kethüda	0	6600	88400	108600	203600
Kımkılı	0	1200	23200	0	24400
Kurudere	0	0	0	0	98600
Saruhan	0	0	0	0	0
Şamlı Çift.	420000	0	0	0	420000
Şemikler	0	8200	18800	4000	31000
Tekke	0	2800	19200	12600	34600
Üzerlik	0	0	8400	6000	14400
Zeytin	0	0	15400	0	15400
Toplam	907600	35000	312000	313200	1567800

Yukarıdaki tabloda verilen pamuğun verimlilik değerleri tahminidir. Tüm yerleşim yerlerindeki hububat üretimini tam olarak yansıtmamaktadır. Dönüm başı verimlilik 200 okkadan az ya da çok olabilir. Denizli merkez köylerinin tamamının Temettuat Defterleri bulunmadığından incelenemedi. Sadece pamuk ekilen arazilerin verildiği yukarıdaki tabloda ayrıca pamuk tarlası bulunmayan, kiracıların hububat ve pamuğun karışık ekildiği arazileri de dikkate alındı. Bunun yanında Dere ve Kurudere’de pamuk üretimi yapan büyük işletmelerin de ayrıca pamuk tarlaları bulunmadığından karışık arazileri pamuk verimliliğine eklendi.

5.3. ZİRAİ HÂSILAT

Zirai hâsılat, bir dönümden elde edilen ürünün nakdî karşılığıdır. Tarım alanları ve buralardan elde edilen ürünlerin değerleri tarım ve ürün türleri olarak incelenecektir.

5.3.1. Toplam tarım zirai hâsılatı

Denizli merkez köylerinde ekili ve dikili tarım alanlarından elde edilen toplam hâsılatın dönüm başına düşen değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. 56 Zirai hâsılat (kuruş/dönüm)

	Ekili	Dikili	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	35	0	35
Bağbaşı	31	0	31
Cedid Ecirli Çift.	13	143	13
Çamrak	26	0	26
Dere	17	0	17
Eldenizli	42	0	42
Eskihisar	65	40	65
Gerzile	48	47	48
Goncalı	62	86	62
Göveçlik	13	68	31
Hacı Eyüblü	43	100	44
Kale	49	83	49
Karakova	55	77	55
Karamanlı	25	55	39
Karcı	35	84	59
Karcı Bereketler Mah.	48	82	59
Karcı Hallaçlar Mah.	48	89	65
Karcı Hisar Mah.	49	91	88
Kaşıkcı	42	48	42
Kethüda	38	77	39
Kınıklı	34	0	29
Kurudere	45	58	46
Saruhan	26	86	32
Şamlı Çift.	19	0	19
Şemikler	59	69	59
Tekke	35	50	35
Üzerlik	41	0	41
Zeytin	44	0	44
Toplam	33	75	36

Tarım türlerine göre dönün başı hâsılatın dikili tarımda yüksek olduğu görülmektedir. Dikili tarımın zirai hâsılatı 75 kuruş, ekili tarımın zirai hâsılatı 33 kuruştur. 1844 yılı Denizli merkez köylerinde ekili- dikili tarımın dönüm başı hâsılatı 36 kuruştur. Toplam değerler yerleşim yerlerinde farklılık göstermektedir. En düşük zirai hâsılat Cedid Ecirli Çiftliğinde 13 kuruştur. En yüksek dönüm başı zirai hâsılat Karcı'nın Hisar Mahallesiinde 88 kuruştur. Diğer yerleşim yerlerinden oldukça farklı bir rakamdır. Sebebi Hisar Mahallesiinde ekili tarımdan ziyade dikili tarıma ağırlık verilmesi olabilir.

5.3.1.1. Ekili tarım alanları zirai hâsılatı

Ekili tarım ürünlerinin dönüm başı zirai hâsılatını hububat, pamuk ve bostanda hesaplamak mümkün değildir. Bu üç ürünün karışık ekildiği arazilerden dolayı dönüm

başına düşen zirai hâsılat değerleri tahminidir. Ancak duhan ve hayvan yeminin dönüm başına düşen hâsılatı doğru olabilir. Ekili tarım ürünlerinin dönüm başı zirai hâsılatının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 57 Ekili tarım alanları zirai hâsılatı

	Hububat	Pamuk	Bostan	Duham	Hayvan Yemi	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0	0	35
Bağbaşı	31	57	0	0	0	31
Cedid Ecirli Çift.	120	126	0	0	0	13
Çamrak	26	0	0	0	0	26
Dere	20	0	0	0	0	17
Eldenizli	101	168	0	0	0	42
Eskihisar	66	147	0	0	0	65
Gerzile	23	0	0	65	0	48
Goncalı	63	109	0	0	0	62
Göveçlik	13	10	0	100	0	13
Hacı Eyüblü	43	44	0	0	0	43
Kale	59	0	0	0	0	49
Karakova	46	66	0	150	0	55
Karamanlı	14	28	0	0	48	25
Karcı	22	67	0	72	78	35
Karcı Bereketler Mah.	41	55	0	0	0	48
Karcı Hallaçlar Mah.	44	49	0	71	0	48
Karcı Hisar Mah.	14	0	0	100	101	49
Kaşıkcı	26	73	34	0	0	42
Kethüda	31	45	0	0	0	38
Kımkı	38	32	50	0	0	34
Kurudere	136	0	0	0	0	45
Saruhan	25	0	0	86	0	26
Şamlı Çift.	44	0	0	0	0	19
Şemikler	127	223	0	0	0	59
Tekke	32	45	41	99	0	35
Üzerlik	50	74	0	0	0	41
Zeytin	57	38	0	0	0	44
Toplam	44	90	247	71	77	33

Yerleşim yerlerinin ekili tarım ürünlerinin dönüm başı zirai hâsılatın gösterildiği yukarıdaki tabloda Abdullah Ağa çiftliğinin sadece toplam sütununda değeri bulunmaktadır. Hububat ve pamuk eken yerleşim yerlerinin bazılarının dönüm başı hâsılatı yüksek olduğu halde toplamda bu değerleri oldukça düşmektedir. Bostanın üç yerleşim yerindeki dönüm başı hâsılatından fazla toplam zirai hâsılatı bulunmaktadır. Tüm bunların sebebi hububat, pamuk ve bostanın ayrı tarlalarda ekildiği gibi karışık tarlalarda da ekilmesindedir. Ürün başlıklarının bulunduğu sütunlarda ürünün tek olarak ekildiği araziler ile ürün hâsılatının ortalaması alınmıştır. Abdullah Ağa

Çiftliğinde sadece karışık arazi olmasından dolayı toplamda dönüm başı zirai hâsılatı bulunmaktadır. Bostanda ise toplam bostan hâsılatı ile üç yerleşim yerinin bostan arazisinin ortalaması alındığından dönüm başı zirai hâsılatı yüksek çıkmaktadır. Toplam sütununda ekili karışık arazilerin de ortalamaya alınmasıyla dönüm başı zirai hâsılat değerleri düşmüştür. İşletmelere göre ekili tarım alanlarının zirai hâsılatı aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 5. 58 İşletmelere göre ekili tarım alanlarının zirai hâsılatı

	Kiracılar	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	35	0	0	0	35
Bağbaşı	0	110	37	26	31
Cedid Ecirli Çift.	12	0	0	26	13
Çamrak	0	0	26	0	26
Dere	0	0	54	16	17
Eldenizli	19	0	53	45	42
Eskihisar	0	60	69	50	65
Gerzile	0	61	22	0	48
Goncalı	0	74	61	61	62
Göveçlik	0	92	14	3	13
Hacı Eyüblü	0	23	50	25	43
Kale	0	0	49	0	49
Karakova	0	50	56	57	55
Karamanlı	0	48	22	0	25
Karcı	0	60	36	13	35
Karcı Bereketler Mah.	0	52	47	0	48
Karcı Hallaçlar Mah.	0	63	46	0	48
Karcı Hisar Mah.	0	101	14	0	49
Kaşıkcı	0	41	42	0	42
Kethüda	0	65	39	36	38
Kınıklı	0	49	32	0	34
Kurudere	0	0	44	45	45
Saruhan	0	37	26	0	26
Şamlı Çift.	16	0	0	25	19
Şemikler	0	45	56	71	59
Tekke	0	59	40	18	35
Üzerlik	0	30	37	46	41
Zeytin	0	18	44	0	44
Toplam	16	55	42	33	33

Yukarıdaki tabloya göre en fazla zirai hâsılat küçük işletmelerde elde edilmektedir. En az dönüm başı hâsılat ise kiracıların işletmelerinde gerçekleşmektedir. Kiracılar büyük işletmelerin arazilerinde tarım faaliyetinde bulduklarına göre büyük işletmelerin dönüm başı hâsılatı 33 kuruştan daha az olabilir. Böylelikle dönüm başı hâsılatı en düşük olan işletme çeşidi büyük işletmeler olmaktadır.

Kiracıların işletmelerinde dönüm başı hâsılâtın en yüksek Abdullah Ağa Çiftliğinde 35 kuruş, en düşük Cedid Ecirli Çiftliğinde 12 kuruş olduğu görülmektedir. Gerzile’de toprak kaydı olmayan iki hanenin hububat öşrü olduğu halde hâsılâtı bulunmadığından yukarıdaki tabloda kiracılar içinde yer verilmemiştir.

Küçük işletmelerde ekili tarım zirai hâsılâtı en yüksek 110 kuruşla Bağbaşı’nda hesaplanmaktadır. Bunu 101 kuruşla Karcı’nın Hisar Mahallesi izlemektedir. Küçük işletmelerde dönüm başına düşen hâsılâtın en az olduğu yerleşim yeri Zeytin’dir.

Orta büyüklükteki işletmelerin dönüm başına düşen hâsılâtı en çok 69 kuruşla Eskihisar’da, en az 14 kuruşla Karcı’nın Hisar Mahallesi ve Göveçlik’te hesaplanmaktadır.

Büyük işletmelerde dönüm başı hâsılât en çok Şemikler’de 71 kuruştur. Göveçlik’teki büyük işletmenin dönüm başı hâsılâtı 3 kuruştur. Diğer işletmelerin hiç birinde bu rakama yakın bir değere rastlanılmamaktadır.

5.3.1.1.1. Karışık tarlalarda ekilen ürünlerin zirai hâsılâtı

Hububat, pamuk ve bostanın birlikte ekildiği tarlaların bulunması bu ürünlerin tek başına zirai hâsılâtının hesaplanmasını zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı bu bölümde üç ürünün toplam zirai hâsılâtları incelenecektir. Hububat, pamuk ve bostanın yerleşim yerlerine göre dönüm başı zirai hâsılâtı aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 5. 59 Hububat, pamuk ve bostanın zirai hâsılâtı

	Hububat	Pamuk	Bostan	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	35
Bağbaşı	31	57	0	31
Cedid Ecirli Çift.	120	126	0	13
Çamrak	26	0	0	26
Dere	20	0	0	17
Eldenizli	101	168	0	42
Eskihisar	66	147	0	65
Gerzile	23	0	0	23
Goncalı	63	109	0	62
Göveçlik	13	10	0	13
Hacı Eyüblü	43	44	0	43
Kale	59	0	0	49
Karakova	46	66	0	55
Karamanlı	14	28	0	22
Karcı	22	67	0	27

Karcı Bereketler Mah.	41	55	0	48
Karcı Hallaçlar Mah.	44	49	0	45
Karcı Hisar Mah.	14	0	0	14
Kaşıkcı	26	73	34	42
Kethüda	31	45	0	38
Kımlı	38	32	50	34
Kurudere	136	0	0	45
Saruhan	25	0	0	25
Şamlı Çift.	44	0	0	19
Şemikler	127	223	0	59
Tekke	32	45	41	33
Üzerlik	50	74	0	41
Zeytin	57	38	0	44
Toplam	44	90	247	32

Yukarıdaki tablo incelendiğinde ürünlerin, dönüm başı zirai hâsılatı ile toplam dönüm başı zirai hâsılatı arasında farklar bulunmaktadır. Bu yerleşim yerlerinde karışık ekim yapılan araziler bulunmaktadır. Toplam sütunundaki veriler bir dönemden elde edilen hâsılatın gerçeğe yakın değerlerini göstermektedir. Tüm yerleşim yerlerinde hububat, pamuk ve bostanın dönüm başı zirai hâsılatı 32 kuruştur. Yerleşim yerlerinden karışık arazisi bulunmayanların dönüm başı hububat, pamuk ve bostan hâsılatı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 60 Karışık arazi bulunmayan yerleşim yerlerinin zirai hâsılatı

	Hububat	Pamuk	Bostan	Toplam
Çamrak	26	0	0	26
Gerzile	23	0	0	48
Göveçlik	13	10	0	13
Hacı Eyüblü	43	44	0	43
Karakova	46	66	0	55
Karamanlı	14	28	0	25
Karcı	22	67	0	35
Karcı Bereketler Mah.	41	55	0	48
Karcı Hallaçlar Mah.	44	49	0	48
Karcı Hisar Mah.	14	0	0	49
Kaşıkcı	26	73	34	42
Saruhan	25	0	0	26
Toplam	30	54	34	38

Yukarıdaki tablonun dönüm başı zirai hâsılatı gerçeğe yakın değerler olduğu düşünülürse; dönüm başına hububattan 30, pamuktan 54 kuruş, bostandan 34 kuruş hâsılat elde edilmektedir.

Tablo 5. 59'un hububat, pamuk ve bostanın dönüm başı zirai hâsılatı ile Tablo 5. 60'ın değerleri arasında farklar bulunmaktadır. Ürünlerin dönüm başı hâsılatı düşerken toplam da yükselmektedir. Ürünlerin düşük değerlerde olması karışık tarla bulunmamasındandır. Toplamda artması ise her arazinin aynı miktarda hâsılat getirmemesinden kaynaklanmaktadır. Hububat, pamuk ve bostanın toplam hâsılatı, dönümü ve zirai hâsılatı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 61 Pamuk ve bostanın toplam hâsılatı, dönümü ve zirai hâsılatı

	Toplam		Zirai Hâsılat
	Kuruş	Dönüm	
Göveçlik	4375	338	13
Cedid Ecirli Çift.	28040	2155	13
Karcı Hisar Mah.	100	7	14
Dere	15380	898	17
Şamlı Çift.	65230	3440	19
Karamanlı	650	30	22
Gerzile	2440	108	23
Saruhan	10057,5	407	25
Çamrak	6050	235	26
Karcı	11580	429	27
Bağbaşı	22690	725	31
Tekke	22465	689	33
Kınıklı	21145	630	34
Abdullah Ağa Çift.	13270	383	35
Kethüda	71005	1869	38
Üzerlik	16360	399	41
Kaşıkcı	5570	134	42
Eldenizli	36010	850	42
Hacı Eyüblü	34285	789	43
Zeytin	10310	236	44
Karcı Hallaçlar Mah.	10230	228	45
Kurudere	27080	598	45
Karcı Bereketler Mah.	8800	182	48
Kale	10070	207	49
Karakova	21815	397	55
Şemikler	62440	1059	59
Goncalı	27245	441	62
Eskihisar	22500	345	65
Toplam	587193	18208	32

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi arazinin büyüklüğü ile hâsılatın çokluğu aynı orantıda değildir. Özellikle Cedid Ecirli ve Şamlı Çiftliklerinde hububat, pamuk ve bostan ekilen arazilerin diğer yerleşim yerlerinden fazla olmasına rağmen dönüm başı zirai hâsılatının düşük olması dikkat çekicidir.

5.3.1.1.2. Duhanın zirai hâsılatı

Ekili tarım ürünlerinden duhanın dönüm başı hâsılatının hububat, pamuk ve bostana göre gerçeğe yakın rakamlar vermektedir. Çünkü duhan tarımı kendi tarlası içinde yapılmıştır. Duhanın dönüm başı hâsılatı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 62 İşletmelere göre duhan tarım alanlarının zirai hâsılatı

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Gerzile	79	27	0	65
Göveçlik	0	100	0	100
Karakova	0	0	150	150
Karcı	65	125	0	72
Karcı Hallaçlar Mah.	62	76	0	71
Karcı Hisar Mah.	100	0	0	100
Saruhan	0	86	0	86
Tekke	115	95	0	99
Toplam	75	63	150	71

Kiracılar duhan tarımı ile uğraşmamaktadır. İşletmeler içinde en yüksek dönüm başı hâsılatı Karakova'daki büyük işletme elde etmektedir. İkinci sırada küçük işletmeler bulunmaktadır. Küçük işletmeler içinde dönüm başı hâsılatı en yüksek olan yerleşim yeri 115 kuruşla Tekke'dir. Orta büyüklükteki işletmeler içinde dönüm başı hâsılatın en yüksek olduğu yerleşim yeri ise Karcı'dır.

5.3.1.1.3. Hayvan yemi zirai hâsılatı

Hayvan yemi dönüm başı hâsılatını hesaplamak duhanda olduğu gibi mümkündür. İşletmelere göre hayvan yemi tarım alanlarının zirai hâsılatı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 63 İşletmelere göre hayvan yemi tarım alanlarının zirai hâsılatı

	Küçük	Orta	Toplam
Karamanlı	48	0	48
Karcı	77	100	78
Karcı Hisar Mah.	101	0	101
Toplam	76	100	77

Kiracı ve büyük işletmelerin ekmediği hayvan yeminin dönüm başı hâsılatı 77 kuruştur. Bu rakam ekili ürünlerin dönüm başı hâsılatlarının en büyüğüdür. Orta büyüklükteki işletmelerde Karcı, küçük işletmelerde Karcı'nın Hisar Mahallesi dönüm baş hayvan yemi hâsılatında ilk sıradadır.

5.3.1.2. Dikili tarım alanları zirai hâsılatı

Denizli merkez köylerinde 75 kuruş zirai hâsılatı olan dikili tarımın, ürünlere ve yerleşim yerlerine göre zirai hâsılat dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 64 Dikili tarım alanları zirai hâsılatı

	Bağ	Bahçe	Sebze Bahçesi	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	500	143
Çamrak	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0
Eskihisar	0	0	40	40
Gerzile	47	0	0	47
Goncalı	100	0	83	86
Göveçlik	68	0	0	68
Hacı Eyüblü	100	100	0	100
Kale	83	0	0	83
Karakova	0	50	90	77
Karamanlı	55	20	80	55
Karcı	83	89	55	84
Karcı Bereketler Mah.	81	100	0	82
Karcı Hallaçlar Mah.	85	105	150	89
Karcı Hisar Mah.	92	89	100	91
Kaşıkcı	48	0	0	48
Kethüda	77	0	0	77
Kınıklı	0	0	0	0
Kurudere	0	52	79	58
Saruhan	86	0	0	86
Şamlı Çift.	0	0	0	0
Şemikler	69	0	0	69
Tekke	50	0	0	50
Üzerlik	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0
Toplam	79	56	97	75

Dikili tarımın zirai verimliliği ekili tarımdan fazladır. Ekili tarımın zirai hâsılatı hesaplanırken nadasa bırakılan araziler dikkate alınmamıştır. Dikili tarımda nadasa bırakma durumu olmadığından hâsılat elde edilmese de zirai hâsılat hesaplamalarına alınmıştır. Bu durum Cedid Ecirli Çiftliğinde görülmektedir. Dikili tarım ürünlerinden sadece sebze bahçesinin 500 kuruş dönüm başı hâsılatı bulunan çiftliğin, toplam dönüm başı hâsılatı 143 kuruşa düşmektedir. Sebebi hayrat olan 5 dönüm bağlık arazinin toplamda zirai hâsılat hesabı içine girmesidir. En fazla dönüm başı hâsılat Sebze bahçesinden elde edilmektedir. Yerleşim yerlerinden Cedid Ecirli Çiftliği ve Hacı

Eyüblü'nün dikili tarım zirai hâsılatı 100 kuruş ve üzerindedir. En düşük dikili zirai hâsılat 40 kuruşla Eskihisar'dadır. Dikili tarım hâsılatının işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 65 İşletmelere göre dikili tarım alanlarının zirai hâsılatı

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Abdullah Ağa Çift.	0	0	0	0
Bağbaşı	0	0	0	0
Cedid Ecirli Çift.	0	0	143	143
Çamrak	0	0	0	0
Dere	0	0	0	0
Eldenizli	0	0	0	0
Eskihisar	0	40	0	40
Gerzile	47	0	0	47
Goncalı	83	0	100	86
Göveçlik	73	67	39	68
Hacı Eyüblü	100	100	0	100
Kale	0	83	0	83
Karakova	77	0	0	77
Karamanlı	49	82	0	55
Karcı	85	79	60	84
Karcı Bereketler Mah.	83	70	0	82
Karcı Hallaçlar Mah.	86	95	0	89
Karcı Hisar Mah.	91	100	0	91
Kaşıkçı	40	60	0	48
Kethüda	75	77	77	77
Kınıklı	0	0	0	0
Kurudere	59	50	57	58
Saruhan	58	98	0	86
Şamlı Çift.	0	0	0	0
Şemikler	91	70	42	69
Tekke	0	50	0	50
Üzerlik	0	0	0	0
Zeytin	0	0	0	0
Toplam	82	79	29	75

Dikili tarımın zirai hâsılatı büyük işletmelerde oldukça düşüktür. Yukarıda açıklanan sebepten dolayı dikili tarım hâsılatı büyük işletmelerde 29 kuruş hesaplanmaktadır. Kınıklı'da bulunan 100 dönüm hâsılatı bulunmayan dikili arazinin varlığını da unutmamak gerekir. Büyük işletmelerin dikili tarım zirai hâsılatının daha fazla olması gerekmektedir. Küçük işletmelerin zirai hâsılatı 82 kuruş, orta büyüklükteki işletmelerin 79 kuruştur.

5.3.1.2.1 Bağlık tarım alanlarının zirai hâsılatı

Dikili tarım içinde önemli bir yere sahip olan bağlık alanların dönüm başı zirai hâsılatının yerleşim yerlerine ve işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 66 İşletmelere göre bağlık tarım alanlarının zirai hâsılatı

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Gerzile	47	0	0	47
Goncalı	0	0	100	100
Göveçlik	73	67	39	68
Hacı Eyüblü	0	100	0	100
Kale	0	83	0	83
Karamanlı	49	82	0	55
Karcı	84	79	60	83
Karcı Bereketler Mah.	82	70	0	81
Karcı Hallaçlar Mah.	82	90	0	85
Karcı Hisar Mah.	92	100	0	92
Kaşıkçı	40	60	0	48
Kethüda	75	77	77	77
Saruhan	58	98	0	86
Şamlı Çift.	0	0	0	0
Şemikler	91	70	42	69
Tekke	0	50	0	50
Toplam	81	78	54	79

Bağcılık faaliyeti tüm yerleşim yerlerinde gerçekleşmemektedir. Bağlık tarım alanlarının zirai hâsılatı bulunan yerleşim yerlerinden Goncalı ve Hacı Eyüblü'nün zirai hâsılatı 100 kuruştur. En düşük zirai hâsılat Gerzile'de 47 kuruştur. Küçük işletmelerin zirai hâsılatı diğer işletmelerden fazladır.

5.3.1.2.2 Bahçelik tarım alanlarının zirai hâsılatı

Yerleşim yerlerinden sekizinde bahçelik tarım alanlarının zirai hâsılatı bulunmaktadır. Bahçelik alanlarının zirai hâsılat dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 67 İşletmelere göre bahçelik tarım alanlarının zirai hâsılatı

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Hacı Eyüblü	100	0	0	100
Karakova	50	0	0	50
Karamanlı	20	0	0	20
Karcı	92	79	0	89
Karcı Bereketler Mah.	100	0	0	100
Karcı Hallaçlar Mah.	103	109	0	105
Karcı Hisar Mah.	88	100	0	89
Kurudere	57	50	44	52

Toplam	88	93	4	56
--------	----	----	---	----

Bahçelik tarım alanlarının zirai hâsılatı büyük işletmelerde sadece bir yerleşim yerinde görülmektedir. Orta büyüklükteki işletmelerin bahçe tarımında zirai hâsılatı küçük işletmelere göre fazladır. Bahçecilik dönüm başı hâsılatı 56 kuruştur.

5.3.1.2.2 Sebze bahçesi tarım alanlarının zirai hâsılatı

Dokuz yerleşim yerinde kaydı olan sebze bahçesi tarımına ait dönüm başı hâsılat miktarları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. 68 İşletmelere göre sebze bahçesi tarım alanlarının zirai hâsılatı

	Küçük	Orta	Büyük	Toplam
Cedid Ecirli Çift.	0	0	500	500
Eskihisar	0	40	0	40
Goncalı	83	0	0	83
Karakova	90	0	0	90
Karamanlı	80	0	0	80
Karcı	55	0	0	55
Karcı Hallaçlar Mah.	0	150	0	150
Karcı Hisar Mah.	100	0	0	100
Kurudere	102	0	75	79
Toplam	80	52	182	97

Dikili tarım içinde sebze bahçesinin dönüm başı hâsılatı diğerlerinden yüksektir. Yüksek olmasını etkileyen faktör Cedid Ecirli Çiftliğinde bulunan sebze bahçesidir. Karcı'nın Hisar Mahallesi ve Kurudere'de bulunan küçük işletmelerin dönüm başı hâsılatı 100 kuruş ve üstündedir. Orta büyüklükteki işletmelerden Karcı'nın Hallaçlar Mahaltesinde sebze bahçesi dönüm başı hâsılatı 150 kuruştur.

5.4. FİYATLAR

1844 yılına ait olan Temettuat defterlerinde ürünlerin fiyatlarının belirlenmesi aynı ve nakdi öşrü belirlenen ürünlerde mümkündür. Hububat grubu altında incelenen bu ürünlerin bir kilesi; buğday 10 kuruş, arpa 5 kuruş, darı 7 kuruş, susam 22 kuruş, melaz 7 kuruş, burçak 5 kuruştur. Soğanın 4 kilesi 1 kuruştur.

BULGULAR VE TARTIŞMA

1844–45 yıllarında Denizli’ye bağlı 28 yerleşim yerinin sosyo-ekonomik tarihini ortaya koyan Temettuat Defterlerinin incelediği bu çalışmada, bu dönemde yaşayan ahalinin isim ve lakapları, mal varlıkları, yıllık hâsılatları, vergilerini ve bazı tarım ürünlerinin üretim miktarları hakkında bilgi verilmiştir.

Ahalinin kullandığı lakaplar, sülale isimleri giriş bölümünde belirtilmiştir. Toprak, hayvan, asiyab (değirmen), tezgâh, dükkân gibi mal varlıklarının olduğu ahalinin genel olarak tarım faaliyetlerinde buldukları görülmektedir. Ancak bazı yerleşim yerlerinde sadece küçük tarım işletmelerinin olduğu görülmüştür. Bu tür yerleşim yerlerinin genel olarak tarımın dışında farklı mesleklerle geçimlerini sağlamaktadır. Tarım işletmelerinin küçük olmasının sebebi de bu alanlarda tarıma uygun geniş düzlüklerin bulunmayışıdır. Tarım çeşidi olarak da dikili tarımı tercih etmektedirler.

Tarım, hayvancılık, meslek, zuhurat, asiyab, dükkân ve diğer hâsılat gruplarının bulunduğu yerleşim yerlerinde tarım ve meslek hâsılatının önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Vergi-yi mahsusa ve öşr vergilerinin alındığı belirlenmiş ve hububat türü ürünlerin vergilerinden ürün verimliliği hesaplanmıştır.

Denizli’ye bağlı bazı kazaların incelenen Temettuat Defterlerine göre hâsılat dağılım payları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 6. 1 Hâsılatın yerleşim birimlerine göre dağılımı

	Tarım	Hayvan	Meslek	Diğer
Acıpayam	51	3	46	0
Buldan	7,2	1,5	19,5	72
Çivril	70,1	5,9	0	24
Denizli köyleri	52	3	37	8
Honaz	64	2	0	34
Nefs-i Denizli	26	3	49	22
Sarayköy	39,6	2,5	45,4	12,5

Genel olarak incelendiğinde Denizli kazaları ile merkez köyler arasında özellikle tarım alanında birbirine benzer sonuçlar elde edilmektedir. Ancak Buldan, Denizli merkez ve Sarayköy’ün tarım hâsılatları diğerlerine göre düşüktür. Meslek hâsılatlarındaki yüksek değerler buraların tarıma dayalı hayat tarzını

benimsemediklerini göstermektedir. Honaz'da meslek hâsılatı, defterleri inceleyen Selahattin Özçelik tarafından diğer hâsılat grubuna alındığından görünmemektedir. Hâsılatın %64'ü tarıma ait olan Honaz'da meslek hâsılatının yüksek olması beklenemez. Denizli'ye bağlı bazı kazaların vergi ve vergi yükleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 6. 2 Vergi ve vergi yükünün yerleşim birimlerine göre dağılımı

	Vergi-yi mahsus	Öşr	Ağnam	Vergi Yüğü
Acıpayam	70,5	28	1,4	17
Buldan	95,4	4,6	0	15,9
Çivril	56,2	43,4	0,4	17,4
Denizli köyleri	64,4	35,6	0	15
Honaz	58	42	0	15,35
Nefs-i Denizli	83,6	16,4	0	12,9
Sarayköy	72,8	27,2	0	15

Sadece iki kazada ağnam vergisinin bulunması dikkat çekicidir. Vergi-yi mahsusun payı diğer vergi türlerinden oldukça yüksektir. Çivril ve Honaz'da vergi-yi mahsus ile öşr payları arasındaki fark diğer yerleşim yerlerine göre daha azdır. Bu da yerleşim yerlerinde tarım faaliyetlerinin fazla olduğunu belirtir.

Öşr payı düşük olan yerleşim yerlerinin tarımın dışında farklı mesleklerle geçimini sağladığı anlaşılabilir. Buldan Temettuat Defterleri'nde bulunan ahalinin %60'lık kısmı "çulhacı" olarak kaydedilmiştir. Bohçacı, çıkırıkçı, çerçi, keçeci hatta tarakçı gibi meslekler buna ilave edilirse bu nispet %70'lere çıkmaktadır. Yoğun olarak dokuma faaliyetini sürdüren Buldan'ın zirai ihtiyaçlarını çevresindeki köyler sağlamaktadır. Denizli merkezde ise ekonomik hayatta dokuma, dericilik ve ziraat önemlidir. Şehir olma özelliğinden dolayı çok farklı mesleklerin yanı sıra tarım faaliyetleri de devam etmekte ise de şehir nüfusunun gıda ihtiyacını karşılayacak boyutta değildir. Denizli'nin zirai ihtiyaçları kazaya bağlı köyler tarafından yapılmaktadır. Ancak tüm köyler sadece tarımla uğraşmamaktadır. Denizli sanayiye yardımcı alt yapı da oluşturulmuştur. Karcı'nın mahallelerinde bulunan muytaplar gibi.

Ovalık alanda kurulmalarından dolayı Acıpayam ve Sarayköy merkezleri zirai faaliyetlerin yoğun yaşandığı yerlerdir. Öşr değerlerinin düşük olmasının sebebi barındıkları bazı yerleşim birimlerinin tarım dışı faaliyetleridir. Acıpayam'da Yatağan, Kaysar (Yeşilyuva) ve Kızılhisar (Serinhisar) bıçakçılık, ayakkabıcılık, urgancılık ve bardakçılık gibi tarım dışında uğraştıkları zanaatları vardır. Sarayköy'de ise

dokumacılık yapan Babadağ bulunmaktadır. Bu yerleşim yerlerinin varlığı vergi-yi mahsus payını arttırmıştır.

En düşük vergi yükü Nefs-i Denizli'ye en yüksek vergi yükü Çivril'e aittir. Tarım dışı faaliyetin fazla olduğu yerleşim birimlerinde vergi yükü nispeten diğerlerinden düşüktür.

SONUÇ

XIX. yüzyıl ortalarında Denizli merkez köylerinde genel olarak tarım ve hayvancılığa dayanan ekonomik yapı dikkat çekmektedir. Yerleşim yerlerinde ürün deseninin hububat, pamuk, tütün, bostan ve hayvan yeminden oluştuğu görülmektedir. Ekili tarımın yanında dikili tarıma da yer verilmiştir. Bağ, bahçe ve sebze bahçesi; dikili tarım çeşitlerindedir. Tarıma verilen önem hâsılata da yüksek olmasına neden olmaktadır. Hâsılat payları içinde tarımın %52'lik payı bulunmaktadır. Tarım hâsılatının ardından meslek hâsılatlarının %37 olduğu görülmektedir. Özellikle tarıma elverişli olmayan alanlarda yaşayan halkın tarım dışındaki mesleklere yöneldiği anlaşılmaktadır. Pek çok hayvan sahibinin olmasına rağmen hayvan hâsılatının %3 paya sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Denizli merkez köylerinde yaşayan ahalinin toprak tasarrufuna ağırlık verdiği gibi bazı yerleşim yerlerinde ortak tarım yaptıkları ya da toprak kiraladıkları görülmektedir. Genel olarak yük taşıma, binek ve tarım aracı olarak kullanılan hayvanların da ahalinin hayatında önemi büyüktür. Asiyabı ve tezgâh varlığı bulunan hanelerin yanında dükkânı olan sadece bir haneye rastlanmıştır. Toprak ve hayvan kayıtlarının fazlaca olduğu defterlerde sadece bir dükkân kaydının olması mal varlıklarının tam olarak belirtilmediğini göstermektedir. Bazı hanelerde bulunan zuhurat gelirlerinin içinde belki de diğer gayri menkullerin hâsılatları da bulunmaktadır.

Günümüzde dokumacılık sanayi Denizli ve çevresinde önemli bir yer almaktadır. İncelenen yerleşim yerlerinden dokumacılık alanında faaliyet gösteren Gerzile, Göveçlik, Karamanlı ve Karcı gibi yerleşim yerlerinde kayıtlı tezgâh sayısının oldukça az olmasının sebebi tam olarak anlaşılamamıştır. Hâlbuki buralarda yoğun dokumacılık mesleği görülmektedir.

Defterlerde iki çeşit vergiye rastlanmıştır. Vergi-i mahsus ve öşr. Sebze bahçesi dışında hâsılat elde edilen tüm tarım ürünlerinden öşr alınmıştır. Vergi-i mahsus herhangi bir mal varlığı olmayan ya da muaf olanlardan alınmamıştır. Ancak istisnalarda bulunmaktadır.

Alınan öşr hesabı, hububat grubu içine giren ürünlerin üretiminin hesaplanmasını sağlamıştır. Diğer ürünlerden farklı olarak hububatların hem aynı hem

de nakdi öşrleri verilmiştir. Böylece bu ürünlerin kaç kile üretildiği belirlenmiştir. Ancak hububat ürünlerinin tek tek dönüm başı verimliliği hesaplanamamıştır. Çünkü hemen her hane birden çok çeşitte hububat ekmiştir ve bunların ekildiği tarlaların tamamına da mezru tarla denilmiştir. Hububat ürünlerinin toplam dönüm başı hâsılatları hesaplandığı gibi diğer ürünlerin de dönüm başı hâsılatları hesaplanmıştır.

Tarım hâsılatı ve verimliliğin değerlendirmelerinin sonucunda dönüm başı üretimin düşük olduğu görülmüştür. Dönemin tarım uygulamaları düşünüldüğünde yüksek verim beklemek mümkün değildir. Üretilen ürünlerin çoğunun yine üreticiler tarafından tüketildiği kayıtlardan anlaşılmaktadır. Özellikle küçük işletme sahiplerinin ürettikleri ürünlerin dışında herhangi bir hâsılatı yoktur. Hububat ihtiyacının dışındaki ihtiyaçlarını herhalde ya ellerindeki ürünleri satarak ya da takas yoluyla değiştirerek karşılamaktadırlar.

Tarıma dayalı dönemde halkın sadece tarımdan gelir elde ettiği düşünülmemelidir. Bazı yerleşim yerlerinin yeryüzü şekilleri, sakinlerinin tarım dışı faaliyetlere mecbur kılmıştır. Mesela Göveçlik, Gerzile, Karcı, Bereketler, Hallaçlar ve Hisar'da tarım dışı meslek çeşitliliği açıkça görülmektedir. Ahaliye verilen lakaplar incelendiğinde farklı meslek adlarıyla da karşılaşmıştır. Karcı ve mahallelerinde bulunan meslekler diğer yerleşim yerlerinden farklıdır. Kısa zaman içinde mahalle olmaktan çıkan Bereketler, Hallaçlar ve Hisar'ın yanında daha sonra Kadılar'da ayrı bir köy olacaktır. Döneminde Denizli'nin en çok nüfusa sahip olan köyü olan Karcı Başkarcı adıyla salnamelerde ve Cumhuriyet'in 1935, 1940 ve 1945 nüfus sayımlarında da yerini korumuştur.

Karcının nüfusu 194 haneden oluşmaktadır. Yerleşim birimlerindeki en kalabalık nüfusa sahip olan Karcı'nın hanelerinin 164'ünün hâsılat getiren 17 çeşit kayıtlı mesleği bulunmaktadır. Karcı'da bulunan meslek çeşitliliği yörenin tarıma elverişli bir yapısının bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Karcı gibi dağlık bir alanda Denizli'nin en büyük köyünün oluşması, diğer köylerden kalabalık üç ayrı mahallesinin bulunması, kısa zaman sonra Kadılar mahallesininin de ayrılarak 4 yeni köy oluşturması muhakkak ki sadece tarıma uygun olmayan bir alanda bulunmasına bağlanamaz.

Denizli ve çevresinde, tarımın dışında özellikle dokuma sektörünün gelişmiş olduğu ve bu özelliğinin geçmişe dayandığı bilinmektedir. Tarıma uygun olan ovalık yerleşim yerleri tarıma bağlı hayat tarzlarına devam ederken, uygun olmayan yerler onların tarım dışı ihtiyaçları ile Denizli’de bulunan sanayi sektörlerine yardımcı olmuşlardır.

Gerzile’de 139 hanenin 126’sı, Göveçlik’te 65 hanenin 44’ü çulhadır. Çulhalar tezgâhlarda dokumacılık yapar. Dokuma yapabilmeleri için ipliğe ihtiyaçları vardır. Karcı’nın mahallerinde 74 hane muhtaplık yapmaktadırlar. Yani çulhaların ihtiyacı olan iplikleri üretmektedirler. Karcı’da bulunan farklı mesleklerin burada birbirine bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü üretilen ipliklerin onları dokuyacak çulhalara ulaştırılması gerekir. Bu noktada devreye katırcılar girmektedir. Katırcılar Karcı ve mahallerinde üretilen malları çevre pazarlara ya da gerekli olan yerlere taşımaktadırlar. Karcı’da yapılan incelemede bardakçıların kırmızı topraktan ürettikleri bardakları, katırcıların Sarayköy pazarına satmaya götürdükleri anlatılmıştır.¹ Bunun gibi diğer üretilen malların da bir şekilde aşağıya yani şehre ve çevre pazarlara götürülüp satılması gerekir. Bu da taşımacılık sektörünün işidir. Ticaret ve nakliye iş kolunda bulunan taşımacıların (21 yolcunun 20’si, 30 katırcının tamamı) Karcı ve mahallerinde olduğu görülmüştür. Bunun dışında ticaret erbabı ve karcıları da unutmamak gerekir.

Çok kısa zamana kadar Karcı’da yoğun şekilde duyulan tezgâh seslerinin yerini tek tük tezgâhlar almıştır. Öyle ki 15 yıl kadar önce sürekli çalışan tezgâhların sesinin rahatsız etmesinden dolayı gece 12’den sonra tezgâhların çalışması yasaklanmıştı. 24 saat neredeyse durmaksızın çalışan tezgâhların yarım gün çalıştırılması, fazla gelir getirmemesi, çalışma şartlarının zorluğu yeni nesillerin daha kolay para kazanma isteğini ortaya çıkardı. 1960’larda yurt dışında iş bulmaya giden aileler özellikle Almanya’da yerleşti. Kısa dönemli memleket ziyaretleri köyde bulunanların da ilgisini çekti. Yurt dışına gidemeyenler özellikle evlilik bağı ile oğlan ve kızlarını Almanya’ya yani kurtuluşa gönderdiler. Hiç gidemeyenler ise şehre Denizli’ye gelerek çalışmaya başladılar. Ulaşım şartlarının rahatlaması köyde bulunan zorlu çalışma hayatından kaçışı körükledi.

Karcı’nın tarihten getirdiği ahalinin hayat tarzına uygun olan meslekler teknolojinin zorlamasıyla birer birer yok olmaktadır. Bugün bahsettiğimiz bardakçılar

¹ İdris ve Fahrettin Gemici, sözlü görüşme, Karcı Denizli, 10. 05. 2006

kalmamıştır. Çocukluğumda gördüğüm bardak fırınlarının tamamı bugün ortadan kalmış durumda. Annemin Karcılı olmasından dolayı özellikle bildiğim bir yerleşim yerinde gerçekleşen süreci anlatmayı uygun buldum. Ancak bu durum birçok yerleşim yeri için geçerlidir.

İncelediğimiz yerleşim yerlerinin doğal geçim kaynaklarının ve sosyal yapılarının ne olduğunu doğrudan gösteren Temettuat Defterleri kendi dönemini geleceğe taşıyan önemli bir kaynak vazifesi görmektedir.

KAYNAKLAR

- Abadan, Y., (1999) “Tanzimat Fermanı’nın Tahlili”, Tanzimat I, MEB Yayınları, İstanbul.
- Baykara, T., (1994)“Denizli”, TDV. İslam Ansiklopedisi, IX. C., Ankara, s. 155-189.
- _____, (1988) Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu’nun İdari Taksimatı, Ankara.
- _____, (1969) Denizli Tarihi, İkinci Kısım 1070–1429, İstanbul.
- Babaoğlu, H. İ., (1996) XX. Yüzyıl Başlarında Aydın Vilayeti Salnamelerinde Denizli Sancağı (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli.
- Bayoğlu, A., (2002) XIX. Yüzyılda Buldan Kazası (Temettuat Defterlerine Göre) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli.
- BOA. ML. VRD. TMT 1814 Kurudere Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1815 Saruhan Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1816 Bağbaşı Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1817 Karakova Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1818 Karcı Karyesine tâbi Hallaçlar Mahallesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1819Goncalı Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1820 Göveçlik Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1821 Zeytin Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1822 Gerzile Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1824 Kethüda Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1826 Kaşıkçı Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1827 Hacı Eyüblü Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1828 Kale Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1830 Üzerlik Karyesi.
- BOA. ML. VRD. TMT 1831 Şemikler Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1832 Dere Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1833 Karamanlı Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1834 Cedid ve Ecirli Çiftliği.

BOA. ML. VRD. TMT 1835 Abdullah Ağa Çiftliği.

BOA. ML. VRD. TMT 1836 Karcı Karyesine tâbi Hisar Mahallesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1837 Eldenizli Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1838 Kınıklı Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1840 Karcı Karyesine tâbi Bereketler Mahallesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1841 Tekke Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1843 Karcı Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1845 Şamlı Çiftliği.

BOA. ML. VRD. TMT 1846 Eskihsar Karyesi.

BOA. ML. VRD. TMT 1847 Çamrak Karyesi.

Darkot, B., (1993) “Denizli” İslam Ansiklopedisi, c. III, MEB Yayınları, İstanbul, s.527-531

D.Ş.S. 672 s. 12 (H.1205- M.1790).

D.Ş.S. 673 s. 89 (H. 1229- M. 1813).

D.Ş.S. 674 s. 15 (H. 1243- M. 1827).

D.Ş.S. 675 s. 1(H. 1246- M. 1830).

D.Ş.S. 676 s. 14 (H. 1248- M. 1832).

Gemici, İ. ve F., sözlü görüşme, Karcı Denizli (10. 05. 2006).

Gökçe, T., (2000) XVI. Ve XVII: Yüzyıllarda Lâzikiyye (Denizli) Kazası, Ankara.

Güran, T., (1988) 19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı, İstanbul.

Karadam, A., sözlü görüşme, Karaman Mahallesi Denizli (17. 03. 2006).

Öztürk, S., Türkiye’de Temettuat Çalışmaları, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, <http://www.osmanli.org.tr/yazi.php?bolum=4&id=141>, (07. 10. 2002).

Özçelik, A., (2002) “Denizli’de Mübadillerin İskanı”, Kafalı Armağanı, Ankara, s. 392-407.

Özçelik, S., (2001) Temettuat Defterlerine Göre 1844 Yılında Çivril'de İktisadi ve Sosyal Hayat (Teksir, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi), Denizli.

_____, (2005) XIX. Yüzyılda Honaz Kazasında Sosyal ve Ekonomik Hayat (Temettuat Defterlerine Göre), Isparta.

_____, (2005) XIX. Yüzyılda Acıpayam ve Çevresi (Temettuat Defterlerine Göre), Isparta.

_____, (2006) XIX. Yüzyıl Ortalarında Sarayköy ve Çevresi (Temettuat Defterleri İncelemesi) (Teksir, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi), Denizli.

Salname-i Vilayet-i Aydın 1308 (M. 1890).

Salname-i Vilayet-i Aydın 1311 (M. 1893).

Salname-i Vilayet-i Aydın 1312 (M. 1894).

Salname-i Vilayet-i Aydın 1313 (M. 1895).

Salname-i Vilayet-i Aydın 1314 (M. 1896).

Salname-i Vilayet-i Aydın 1315 (M. 1897).

Salname-i Vilayet-i Aydın 1316 (M. 1898).

Salname-i Vilayet-i Aydın 1326 (M. 1908).

Şakir, K., (1927)Tarihî, Coğrafi, İçtimaî, Sıhî, İktisadî Nokta-ı Nazardan Denizli, İstanbul.

Şemsettin S., (1995) Kamus-ı Türkî, İstanbul

Turan, N., (2002) XIX. Yüzyılda Denizli Merkez Kazasının Sosyo- Ekonomik Durumu (Temettuat Defterlerine Göre) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli.

Yurt Ansiklopedisi, c. III, Anadolu Yayınları, İstanbul 1982

EKLER

Ek 1 Denizli merkeze bağı köylerin Temettuat Defterleri, 1308 Salnamesi, 1935, 1940, 1945 sayımlarına göre nüfus dağılımı

	1844	1308	1935	1940	1945
Abdal	0	208	325	229	0
Abdullah Ağa Çift.	40	0	0	0	0
Ada	0	479	631	568	0
Akçapınar	0	134	195	173	164
Akhan	0	0	340	273	0
Akköy	0	0	236	330	555
Akman	0	0	0	0	313
Aşağışamlı	205	430	790	829	645
Aziziye	0	160	220	248	0
Bağbaşı	140	239	279	280	288
Barutçular	0	132	75	78	62
Başkarcı	970	1104	1392	1470	1567
Bereketler	320	331	406	462	473
Caber	0	0	212	139	0
Çakmak	0	573	225	294	302
Çeltikçi	0	0	178	144	232
Çeşmebaşı	0	103	157	181	176
Çömleksaz	0	0	0	0	215
Çukur	0	0	822	842	896
Çumrak	50	0	0	0	0
Develi	0	259	173	200	268
Doğanlı	0	0	129	133	129
Ecirli	180	211	313	344	408
Efidhan?	0	57	0	0	0
Eğmir	0	0	155	155	156
Eldenizli	100	77	273	217	319
Eskihisar	90	122	436	278	328
Eskiköy	0	21	0	0	0
Fife ? Nam-ı diğer Döşemebaşı	0	198	0	0	0
Gerzile	695	606	826	892	884
Geveze	0	0	205	193	224
Goncalı	150	175	347	462	493
Gölemezli	0	314	277	292	334
Göveçlik	325	369	605	672	769
Gözler	0	0	1079	1179	1234
Gümüşçay	0	0	167	488	480
Güzelpınar	0	0	544	721	716
Hacıyüblü	180	228	267	373	246
Hallaçlar	340	313	214	232	229
Hatakçı? Çiftliği	0	59	0	0	0
Haytabey	0	167	164	110	146
Hisar	240	436	447	430	448
İrliğanlı	0	0	1144	699	709
İlbadi	0	0	596	593	638
Kadılar	0	306	353	304	348

Kale (Dereköy)	120	204	451	342	298
Karahasanlı	0	184	200	96	106
Karahayt	0	182	170	180	199
Karakova	140	127	262	243	270
Karakurt	0	0	185	159	181
Karamanlı	235	0	0	0	0
Karataş	0	0	222	238	227
Karatekke	0	143	299	0	0
Kaşıkcı	75	0	0	0	0
Kavakbaşı	0	119	219	205	237
Kayhan	0	179	162	170	200
Kethüda	350	317	241	156	370
Kınıklı	175	192	295	285	336
Kocadere	0	0	563	368	489
Korucuk	0	0	347	225	275
Koyunaliler	0	134	417	0	0
Kurtluca	0	0	487	587	603
Kurudere	135	121	209	103	108
Küçük Ada	0	186	0	0	0
Küçükdere	0	134	251	265	334
Künarlar	0	178	40	87	71
Manastır	0	810	990	1106	1289
Mecidiye Dosavak?	0	146	0	0	0
Naşdiye?	0	227	0	0	0
Osman Sarıyar	0	62	0	0	0
Salihağa	0	105	430	337	444
Saruhan	110	244	251	252	278
Sultaniye- Çınarlı	0	57	0	0	0
Süleymaniye	0	238	0	0	0
Süleymaniye- Ahmedbey	0	104	0	0	0
Süleymaniye- Musabey	0	198	0	0	0
Şemikler	275	299	359	494	544
Tekke	170	236	467	473	550
Torapan	0	0	388	436	485
Uzunpınar	0	0	1165	1193	1294
Üzerlik	100	125	202	202	338
Yeniköy	0	0	485	410	381
Yiğenağa	0	34	484	501	350
Yukarışamlı	0	0	178	186	246
Zeytinköy	75	165	193	187	176
Toplam	5985	13261	25809	24993	26073

Ek 2 Zaman içinde Denizli merkez kazaya bağlı yerleşim yerlerinin adları

XVI-XVII. Yüzyıl	1308	1311 ve 1312 salnamesi	1313 salnamesi
Ağılkaya	Abdal	Abdal	Abdal
Ahmedlü	Akçapınar	Ada	Ada
Akça	Aşağı ve Yukarı Şamlı	Akçapınar	Ahmedbey
Bağbaşı	Ada ve Caber	Akhan	Akçapınar
Bekirlü	Aziziye	Aşağı Şamlı	Akhan
Boladan	Bağbaşı	Bağbaşı	Aşağı Şamlı
Bölücekbağ	Barutçular	Balkayası?	Bağbaşı
Büyükköy	Başkarcı	Barutçular	Balkayası?
Çakmak	Bereketler	Başkarcı	Barutçular
Çeltükçi	Çakmak	Bereketler	Başkarcı
Çiftçi	Çeşmebaşı	Caber	Bereketler
Deliklitaş	Dere Köy	Çakmak	Caber
Dere	Develi	Çeltükçi	Çakmak
Derkemış	Ecirli	Çerkes Sultaniye	Çeltükçi
Donuz pınarı ve Bölücekbağ	Efi?han	Çeşmebaşı	Çerkes Sultaniye
Duka	Eldenizli	Dağıstan Aziziye	Çınarlı
Eldenizli-i Kebir	Eskihisar	Dere	Dağıstan Aziziye
Eldenizli-i Sagir	Eskiköy	Develi	Dereli
Elifler	Fiğa?nam diğer Düşmebaşı	Düşmebaşı-?	Düşmebaşı-?
Emrudcuk (Armutcuk)	Gerzile	Ecirli	Ecirli
Eskihisar	Goncalı	Eldenizli	Eldenizli
Gerzile	Gölemezli	Eski?köy	Eskihisar
Giçi	Göveçlik	Eskihisar	Eskiköy
Goncalu	Hacı Eyüblü	Eymir çiftliği	Eymir çiftliği
Göz Depesi	Hallaçlar	Gerzile	Gerzile
Güveçlik	HAdakçı? Çiftliği	Goncalı	Goncalı
Hacı Yakuplu (Hacı Eyüblü)	Haytabey	Gölemezli	Gölemezli
Halta	Hisar	Göveçlik	Göveçlik
Horzum	Kadılar	Hacı Eyüblü	Hacı Eyüblü
İzzetli	Kale	Hacı Hasanlı	Hacı Hasanlı
Kala	Kara Hasanlı	Hallaçlar	Hallaçlar
Kara Hasanlu	Kara Tekeli	Haytabey	Haytabey
Kara Koga (Kara Kova)	Karahayıt	Hisariçi	Hisariçi
Karaman (Karamanlı)	Karakova	Kadılar	Kadı?
Karcı	Kavakbaşı	Kale	Kadılar
Kassablar (Kara Kurd)	Kayhan	Kara Hasanlı	Kale
Kaşıkcı	Kethüda	Kara Tekeli	Kara Hasanlı
Kepencki	Kımlı	Karahayıt	Kara Tekeli
Kethüda	Koyunaliler- Selimiye	Karakova	Karahayıt
Kımlı	Kurudere	Kavakbaşı	Karakova
Koca Emrelü	Küçük Ada	Kayhan	Kavakbaşı
Korucuk (Kayırhan)	Küçükdere	Kethüda	Kayhan
Koyunculu	Künarlar	Kımlı	Kethüda
Koyunlu	Manastır	Koyunaliler- Selimiye	Kımlı
Köprücük	Mecidiye Dosavak?	Kurudere	Koyunaliler- Selimiye
Kürekci	Naşdiye?	Küçük Ada	Kurudere
Manastır	Osman Sarıyar	Küçükdere	Küçük Ada
Merdanlar	Salihaga Çiftliği	Künarlar	Küçükdere

Mugallit	Saruhan	Manastır	Künarlar
Mürsent	Sultaniye- Çınarlı	Osmaniye- Sarıyare	Manastır
Safioğlu Köy	Süleymaniye	Salihaga Çiftliği	Mecidiye
Saruhan	Süleymaniye- Ahmedbey	Saruhan	Musabey
Şamlu	Süleymaniye- Musabey	Sultaniye- Çınarlı	Osmaniye
Şemikler	Şemikler	Süleymaniye- Ahmedbey	Salihaga Çiftliği
Tekye	Tekke Köy	Süleymaniye- Musabey	Sarıyar
Üç pınar	Üzerlik	Şemikler	Saruhan
Üzerlik	Yeğen Ağa Çiftliği	Tombadan- Mecidiye	Sultaniye
Veled-i Dünder	Zeytin Köy	Üzerlik	Süleymaniye
Yüreğir		Yeğen Ağa	Süleymaniye
Zekerya		Yukarı Şamlı	Şemikler
Zeytun		Zeytin	Tombadan
			Üzerlik
			Yeğen Ağa Çiftliği
			Yukarı Şamlı
			Zeytin Köy

1314 salnamesi	1315 salnamesi	1316 salnamesi	1326 salnamesi
Abdal	Abdal	Abdal	Abdal
Ada	Ada Çiftliği	Akçapınar	Ada ve Caber
Ahmedbey	Akçapınar	Akhan	Ahmedbey
Akçapınar	Akhan	Aşağı Şamlı	Akçapınar
Akhan	Aşağı Şamlı	Ada Çiftliği	Akhan
Aşağı Şamlı	Bağbaşı	Bağbaşı	Aşağı Şamlı
Bağbaşı	Balkayası?	Balkayası?	Aziziye
Balkanası?	Barutçular	Barutçular	Bağbaşı
Barutçular	Başkarcı	Başkarcı	Balkayası?
Başkarcı	Bereketler	Bereketler	Barutçular
Bereketler	Caber	Caber	Başkarcı
Caber	Çakmak	Çakmak	Bereketler
Çakmak	Çeltikçi	Çeltikçi	Çakmak
Çeltikçi	Çerkes Sultaniye	Çerkes Sultaniye	Çeltikçi
Çerkes Sultaniye	Çeşmebaşı	Çeşmebaşı	Çeşmebaşı
Çınarlı	Dağıstan Aziziye	Dağıstan Aziziye	Dere Köy
Dağıstan Aziziye	Deve Köy	Deve Köy	Develi
Dereli	Develi	Develi	Düşmebaşı
Düşmebaşı-?	Ecirli	Ecirli	Ecirli
Ecirli	Eldenizli	Eldenizli	Eldenizli
Eldenizli	Eskihisar	Eskihisar	Eskihisar
Eskihisar	Eskiköy	Eskiköy	Eskiköy
Eskiköy	Eymir	Eymir	Eymir
Eymir çiftliği	Gerzile	Gerzile	Gerzile
Gerzile	Goncalı	Goncalı	Goncalı
Goncalı	Gölemezli	Gölemezli	Gölemezli
Gölemezli	Göveçlik	Göveçlik	Göveçlik
Göveçlik	Hacı Eyüblü	Hacı Eyüblü	Hacı Eyüblü
Hacı Eyüblü	Hallaçlar	Hallaçlar	Hallaçlar
Hacı Hasanlı	Haytabey	Haytabey	Haytabey
Hallaçlar	Hisar	Hisar	Hisar
Haytabey	Kadılar	Kadılar	Kadılar
Hisariçi	Kale	Kale	Kale

Kadı?	Kara Hasanlı	Kara Hasanlı	Kara Hasanlı
Kadılar	Kara Tekeli	Kara Tekeli	Kara Teke
Kale	Karahayıt	Karahayıt	Karahayıt
Kara Hasanlı	Karakova	Karakova	Karakova
Kara Tekeli	Kavakbaşı	Kavakbaşı	Kavakbaşı
Karakova	Kayhan	Kayhan	Kayhan
Kavakbaşı	Kethüda	Kethüda	Kethüda
Kayhan	Kınıklı	Kınıklı	Kınıklı
Kethüda	Kurudere	Kurudere	Koyunaliler- Selimiye
Kınıklı	Küçük Ada	Küçük Ada	Kurudere
Koyunaliler	Küçükdere	Küçükdere	Küçük Ada
Kurudere	Künarlar	Künarlar	Küçükdere
Küçük Ada	Manastır	Manastır	Künarlar
Küçükdere	Salihaga	Salihaga	Manastır
Künarlar	Saruhan	Saruhan	Mecidiye
Manastır	Şemikler	Şemikler	Osman Sarıyar
Mecidiye	Tekke	Tekke	Salihaga
Musabey	Üzerlik	Üzerlik	Saruhan
Osmaniye	Yeğen Ağa	Yeğen Ağa	Sultaniye
Salihaga Çiftliği	Yukarı Şamlı	Zeytin	Sultaniye- Çınarlı
Sarıyar	Zeytin	Yukarı	Süleymaniye- Musabey
Selimiye			Şemikler
Sultaniye			Tekke Köy
Süleymaniye			Üzerlik
Süleymaniye			Yeğen Ağa Çiftliği
Şemikler			Yukarı Şamlı
Tombadan			Zeytin Köy
Üzerlik			
Yeğen Ağa Çiftliği			
Yukarı Şamlı			
Zeytin Köy			

Ek 6 Temettuat Defteri bulunan Denizli Merkezine bağlı yerleşim yerlerini gösteren harita

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında doğan Hülya Özlü, ilk-orta ve lise eğitimini Denizli’de tamamlamıştır. Lisans eğitimini Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde yapmıştır. Denizli’ye bağlı bazı kazaları lisans tezinde incelemiştir. Tezin adı “Hurufat Defterlerine Göre 1691–1715 Yılları Arasında Baklan, Çal, Çarşamba, Honaz, Karaağaç Ve Şeyhlü Kazâları”dır.

Lisans tezini Prof. Dr. Tuncer Baykara ile başlamış ancak hocanın Kırgızistan’a gitmesiyle Prof. Dr. İsmail Aka ile devam etmiştir. Yüksek lisans eğitimini Pamukkale Üniversitesinde almaktadır.

Halen bir ilköğretim okulunda Sosyal Bilgiler öğretmeni olan Hülya Özlü evli ve bir çocuk annesidir.